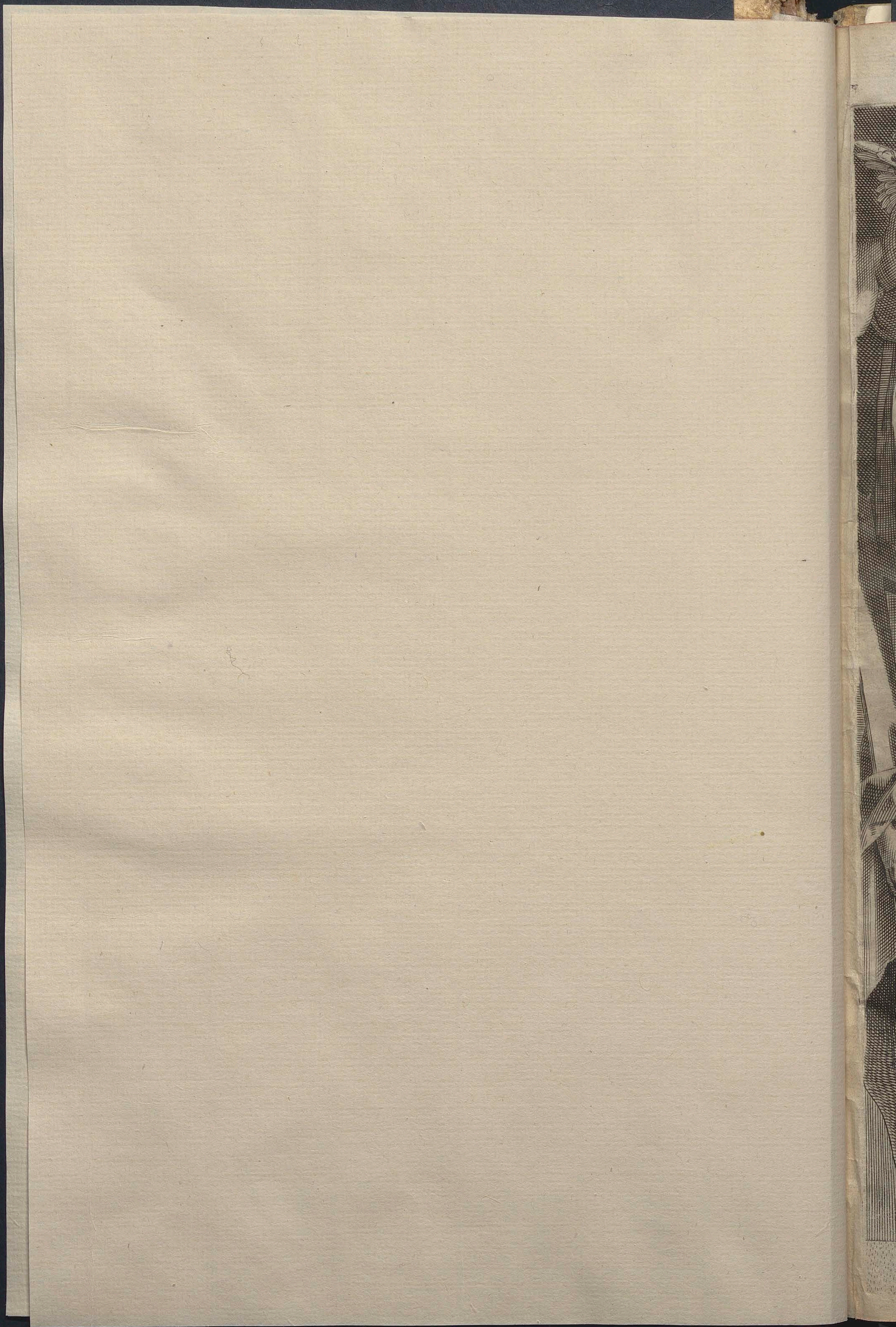
STATVTA HOSPITALIS

HIERVSALEM

LIBRARIÆ UNIVERS
JAGELL CRACOV

B. Nondarochi Cavalier di Malta

DECOREM, ET FORTITVDINEM DOMINI:

FRIS · P TOLEMEI VELTRONII

Clamet Olympus ouans, gaudens Ecclesia iactet
Felicem SIXTVM perpetuumq; patrem.
Hugo potens capiat Xpi feliciter arma,
Vt SIXTI auspicijs Turcica regna domet.
Felix nostra dies claro quoq; digna Triumpho:
olim Romulidum, nunc sacer orbis honos.
Sisto dies duce sub SIXTO, tu Gloria sisto
Persistatq; orbi Gloria, Fama, Decus

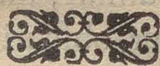

Hac tabula expressa ad uiuum est Hugonis imago,
Adspice, Mars toto spirat in ore ferox.
Quæris adhuc mentem? Verùm, quam reddere Pictor
Non potuit, mentem reddidit Hugo suam.
Namq; graues Equitum quando compescuit iras,
Tunc animi expressit uiuida signa sui.
Quæris adhuc dextram? sed Principis inclyta bello
Dextera, Pictoris fingier arte nequit.
Armatam Pictor bis nisus fingere dextram,
Pictori attonitæ bis cecidere manus.
Attamen hic Pictor quas supprimit, auspice Sixto
Jn Solymos proprias exprimet Hugo manus.

Purpureum Hugoni tradis dum, Sixte, galerum,
Floreat ut sparso sanguine sancta fides,
Hugonis tunc Roma lupos ut uidit auitos,
Commissum ut geminis uidit ouile lupis,
Risit, et, ô, dixit quæ me noua gaudia tentant!
Ecce lupos abigent ex oriente lupi.
Infantem ut nutrix aluit lupa Martia Romam,
Sic his Romanum crescet ouile lupis.

ILLVSTRISSIMO AC REVEREN.MO
D. FRATRI VGONI DE LOVBENX VERDALA
S.R.E. CARDINALI AMPLISSIMO
Ac Ord. S. Ioan. Hierosol. Magno Magistro, Principi ac Domino suo Clementiss.

Ioannes Baptista Rondinellus eiusdem Ordinis apud Sanctam Sedem Apostolicam Orator S. P. D.

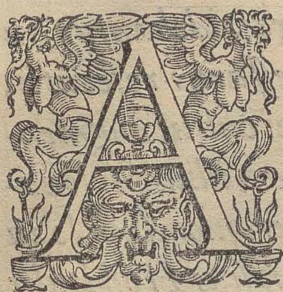
VM vtile semper fuit, & ad diuturnitatem firmum Concilijs hominum, & cœtibus iure sociatis præesse aliquē, qui aliud nihil spectet, nisi incolumitatem Ciuium & gloriam: tum rarum maximè, ac difficile est habitum, è multis reperiri vnum, qui Principis obire munus atque exercere officium pro dignitate posit. Vt si quis talis vnquam existat, ille verò non è quolibet genere hominum, sed è singulari potius censeatur, ac propè diuino. Quod probè nouit & intellexit Ordo noster fortissimus, cum tibi è tam multis viris, quos veluti flores nobilitatis ac virtutis ex vniuerso Christiano Orbe collectos atque illibatos habet, nempè excellentissimo istoque honore, ac Magistratu dignissimo detulit principatum: conijciebat enim, atque adeò prospiciebat fore, vt te Magistro ac Præside, non præsentem modo splendorem tueretur suum, sed augeret etiam in posterum, & faceret ampliorem. Nec sanè eum aut fefellit opinio, aut decepit euentus. Tu enim ex quo tempore incredibili nostrorum omnium consensione ac lætitia euectus es ad nostri Imperij gubernacula, in eam tantum cupiditatē incumbis & studium, rem vt nostram publicam, non ab externis modò periculis, sed ab internis etiam, idest ab ijs qui emergere aliquando possent corruptis moribus, & disciplina laxiore, tutam liberamq; conserues. Itaq; cum æternos illos hostes Christiani nominis, & multò magis Militiæ nostræ, quam sibi aduersariam timent maximè, ac propterea acerbissimis odijs insectantur, nostrorum firmissimo virorum robore & virium; tuoq; consilio, sic represseris, vt Melitensium fulgorem armorum victricisque aspectum Insulæ, non secus ac timidæ oues frementem, & oculis (vt dici-

tur)

tur) micantem lupum (prisca illa tuæ gentis insignia) perhorrescant. Proximum illud fuit, vt sodalitatem nostram, prudentissimis quibusdam, & optimis custodires legibus atque institutis: non quidem quòd legibus careret illa, quibus plurimis astringitur, & antiquissimis; sed quòd, quemadmodum aduersus nouos corporis morbos, noua excogitantur remedia, ita etiam aduersus nouas cupiditates animorum, quæ possent interdum, (vt est natura hominum) existere cum incommodo Rerump. alias identidem atque alias ferri oportet leges, quæ vel ijs cupiditatibus faciant modum exortis, vel nascentibus occurrant. Ita ex veteri illo & magno nostrarum legum, ac decretorum volumine, amputatis nonnullis & circuncisis, quæ minus necessaria videbantur, obscuris lucem, obsoletis nitorem, ambiguis enodationem, explicationem incertis, vetustis nouitatem, auctoritatem nouis, omnibus ordinem, ordini denique suo omnia dedisti. Quod quidem opus tam concinnum atque vtile cum ad me miseris iamdudum, vt illud pro muneris nostri ratione, sanctæ sedis Apostolicæ approbatione muniendum, ac mandandum typis curarem: perfeci vtrunque quàm potui diligentissimè. Volui enim hac etiam in re, vt in cæteris alijs, apparere perpetuam meam tibi obtemperandi volũtatem. Sanctissimus siquidem Sixtus V. pro sua erga personam tuam vniuersumque ordinem nostrum beneuolentia, oblatum à me librum perbenignè suscipiens, ac vehementer legum ipsarum candore delectatus, sua illum, & sacrosanctæ sedis Apostolicæ auctoritate roborauit. Ego verò postea id egi, & dedi operam, vt ornatu, quantum in me fuit, peregregio, & cultu magnifico in lucem ederetur. Quod ipsum declarant, tum illustrissimorum qui tibi in isto Magistratu præcesserunt Principum effigies, tum imagines quæ singulis præfixæ titulis, illis pro portione respondent, tum etiam purissimo ex aëre candentis circuli signum, quo Sol veluti corona cinctus, ac redimitus videtur: quod videlicet Iacobus Bosius, veluti argumentum tuum, & Militum nostri ordinis magno ingenio artificioque confecit, & seorsum in volumine eam ad rem accommodato subtiliter euoluit. Quibus ex causis effectum est, vt librum dum ita ornatur atque expolitur, vt vides, serius remiserim quàm voluissem: quem tamen ipsum non dubito quin hilari fronte benignaque suscipias: Cum hanc tibi quasi normam & regulam præscripseris iustitiæ exercendæ. Iustitia enim legis finis est, lex Principis opus, Princeps autem imago omnia regentis ac moderantis Dei, quem rogo suppliciter atque oro, vt te perquamdiù, annorum videlicet honorem & togæ, & Melitensi Militiæ, & Christianæ etiam Reipub. saluum incolumemq; tueatur. Vale.

SIXTVS PAPA V.

AD futuram rei memoriam. Salubri regularium personarū quarumlibet directioni solicitis studijs intendentes, ijs, quæ ad id tendere dignoscūtur nostræ approbationis robur libēter adijcimus, aliasq́ de super disponimus prout in domino cōspicimus salubriter expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum Hugonis de Loubenx Verdala Magni Magistri, & Capituli Generalis Hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani nobis nuper exhibita petitio cōtinebat, quod licet alias fe: re. Paulus Papa III. Stabilimenta, concordias, statuta, consuetudines, vsus, & naturas dicti Hospitalis in vnum volumen redacta, & per nonnullos S. R. E. Cardinales examinata per suas literas approbauerit, & confirmauerit, ac dictarum literarum suarum patrocinio communierit, supplens omnes & singulos defectus, si qui interuenerant in eisdem, eaq́ voluerit, & mandauerit in posterum inuiolabiliter obseruari; decernens tunc, et pro tempore existentes Magistrum, & Fratres dicti Hospitalis seu eius Religionis, ad eorum duntaxat ex institutis regularibus stabilimentis, statutis, consuetudinibus, vsibus, & naturis, quæ hactenus viguerant in ipso Hospitali, obseruantiam teneri & obligari, quæ in ea noua eorum moderatione, & ordinatione continebatur, & non aliorum, quæ vtpote inutilia, & superflua, aut alias inobseruabilia tenta fuerant, & si in eorum in Fratres receptione de illorum obseruationis promissione, iuramento, & voto se astrinxissent, prout in eisdem litteris, in quibus tenor de nouo ordinatorum statutorum, & stabilimentorum, concordiarum vsuum, & consuetudinum de verbo ad verbum insertus fuit, plenius continetur: Nihilominus ipsi Hugo Magister, & conuentus considerantes quod in eisdem statutis, stabilimentis, & consuetudinibus plura erant, quæ cum tunc temporis moribus non satis cōueniebāt, aut confuse, & obscure posita reperiebantur, & propterea litibus viam dabant, alia vero inter se dissidebant, & contrarium sensum preseferre videbantur, ac complura ad rem nihil omnino faciebant, opera nonnullorum ipsius Hospitalis fratrum, illius negotiorum peritissimorū ad id specialiter deputatorum effecerunt, vt sublatis quantum fieri potuit difficultatibus, & omni ambiguo intellectu,

*tellectu, dilucidatis obscuris, & ijs, quæ dissidere videbantur, in
vnum sensum adductis, & quibusdam non necessarijs resecatis,
ac additis permultis alijs stabilimentis ad diuini cultus augmen-
tum, & ipsius Hospitalis vtilitatem, ac salubrem illius persona-
rum directionem tendentibus, quæ postmodum per quondam Ioan
nem de Valletta tunc in humanis agentem, & ipsius Hospitalis
Magistrũ, & dictum Hugonem, ac alios ipsius Hospitalis Magi-
stros successiue edita fuerant, & ab omnibus desiderabantur, &
efflagitabantur, statuta, stabilimẽta, et consuetudines huiusmodi
in vnũ nouũ volumen, sub nomine ipsius Hugonis Magistri redi-
gerẽtur, et cõpilarentur. Quare Io. Baptista Rondinellus dicti Ho
spitalis Frater, & prædicti Magistri, & conuentus Hospitalis S.
Ioannis apud nos Orator pro parte Hugonis Magistri, et Capituli
præfatorum nobis humiliter supplicauit, vt statutis, stabilimentis,
et consuetudinibus in vnũ nouum volumen, vt præfertur, redactis,
& compilatis pro eorum subsistentia firmiori robur nostræ approba
tionis adijcere, aliasq; in præmissis opportune prouidere de benigni
tate Apostolica dignaremur. Nos igitur ad præclara Religionis
huiusmodi merita debitum respectum habentes, & considerantes,
illius Fratres fidei catholicæ indefessos propugnatores, cultores, &
defensores existere, huiusmodi supplicationibus inclinati, stabili-
menta, statuta, & consuetudines in vnum nouum volumen sub no
mine ipsius Hugonis Magistri, vt præfertur, redacta, & cõpilata,
quæ per dilectum filium nostrum Antoniũ tituli Sanctorum Ioan-
nis, & Pauli presbiterum Cardinalem Carafam inspici, & exa-
minari fecimus, ac de quorum continentia ab eodem Antonio Car
dinali fidelem habuimus relationẽ, Apostolica auctoritate, tenore
præsentium, approbamus, & confirmamus, ac illis perpetuæ & in-
uiolabilis firmitatis robur adycimus, supplentes omnes, & singu-
los, tam Iuris, quã facti defectus, si qui forsan interuenerint in eis-
dem, eaq; omnia perpetuis futuris temporibus valida, & efficacia
fore, suosq; plenarios effectus sortiri, & ea solum, & non alia anti-
qua, ab omnibus inuiolabiliter obseruari debere decernimus. Non
obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus apo-
stolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Datum Romæ apud San
ctum Petrum sub annulo piscatoris die xx. Martij* M. D. LXXXVI.
Pontificatus nostri anno Primo.

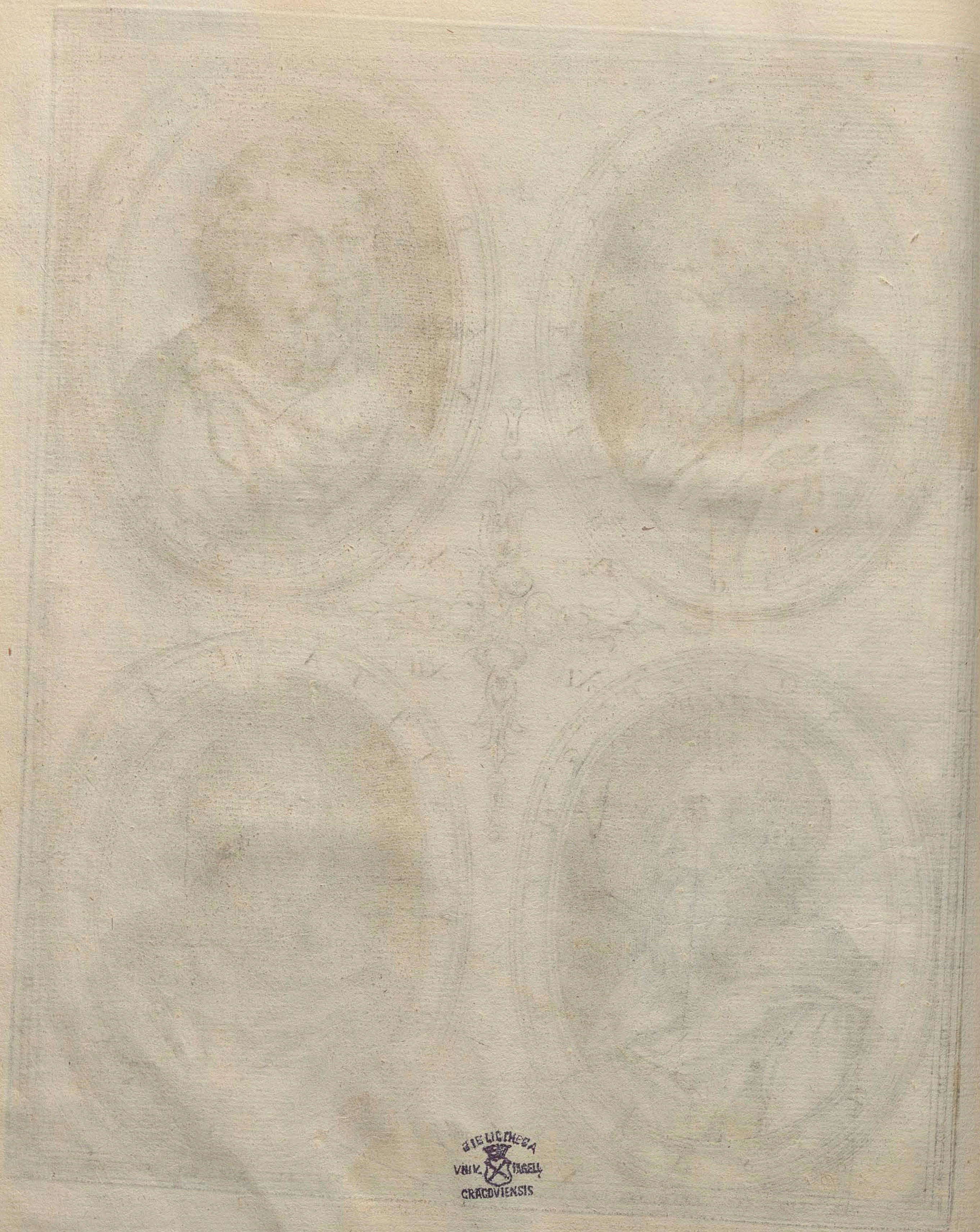
Io. Baptista Canobius.

FR. GERARDVS tum hospitalis præfectus cum a Christianis Duce Godofredo Hierusalem capta est anno Dñi MLXXXXIX
FRATER RAYMVNDVS DE PODIO
FRATER AVGERIVS DE BALBEN
FRATER ARNALDVS DE COMPS
I
II
III
IV
Phil. Thom. gall. fe.

FRATER GILBERTVS ASSALY
V
FRATER GASTVS
VI
FRATER IOBERTVS
VII
FRATER ROGERIVS DE MOLNIS
VIII

F. GARNERIVS DE NAPOLI SVRIÆ
F. ERMENGARDVS DAPS
IX
X
XI
XII
F. GOTFREDVS DE DVYSSON
F. ALPHONSVS DE PORTVGALLIA
Phil. tho. gall. fe.

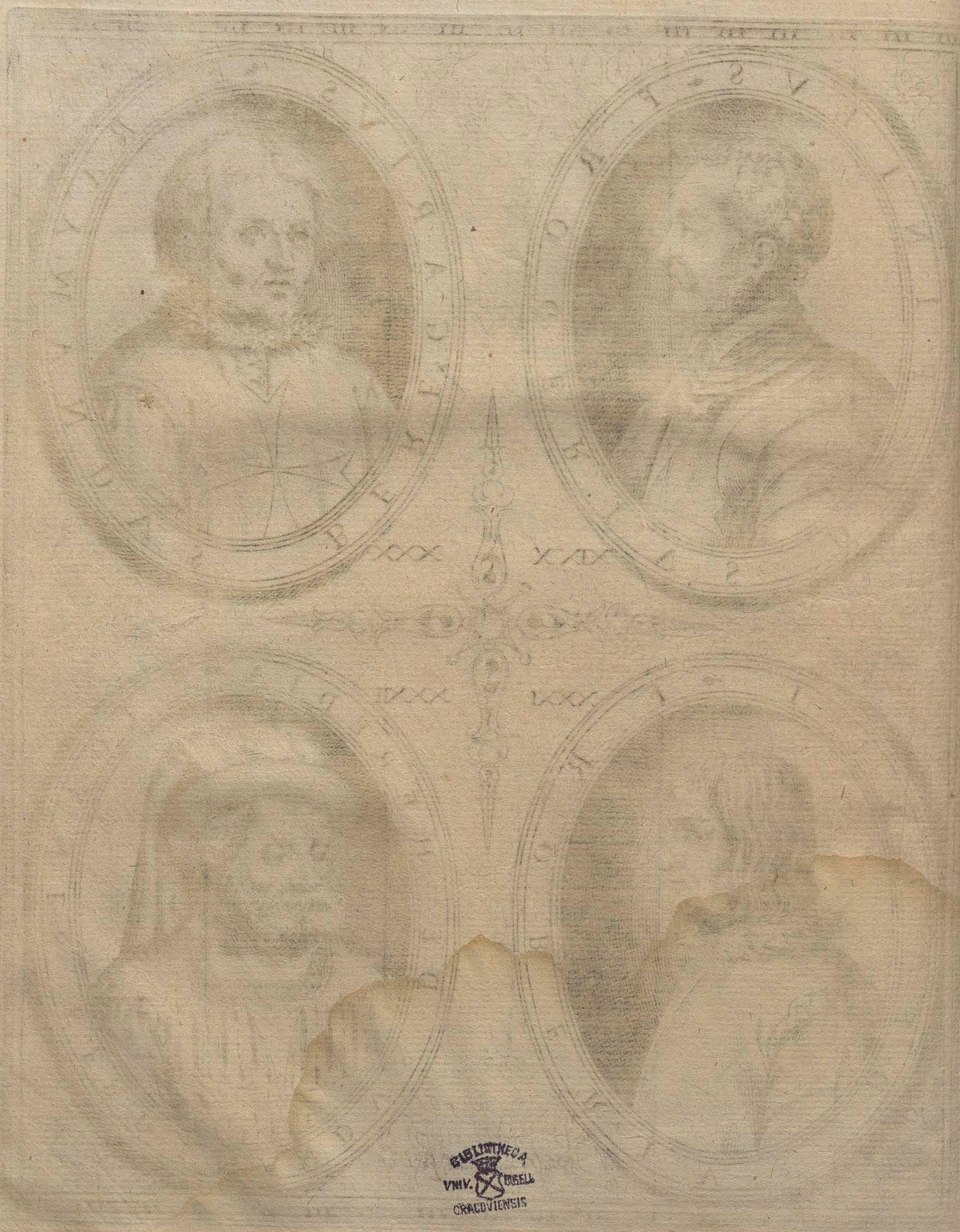

F. GOTFREDVS LE RAT
XIII
F. GVARINVS DE MONTE ACVTO
XIV
F RATER GERINVS
XV
F. BERTRANDVS DE COMPS
XVI
Phil

FR. MAVRITIVS DE PAGNAC, VIVENTE FVLCONE DE VILLARET A COVENTV ELECTVS
F. ELIONVS DE VILLANOVA
F. DEODATVS DE GOZONO
F. PETRVS DE CORNILLIANO
XXV
XXVI
XXVII
XXVIII
Phil: Thom: Gallus fe.

F. ROGERIVS DE PINIBVS
F. RAYMVNDVS BERENGARIVS
XXIX
XXX
XXXI
XXXII
F. ROBERTVS DE IVLI
F. IOANES FERDINANDVS DE HEREDIA
Phil. Thom. gall. fe

F. GVIDO DE BLANCHEFORT
XLI
F. FABRITIVS DE CARRETTO
XLII
XLIII
F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM
XLIV
F. PERINVS DE PONTE
Phil. tho. gall. fe.

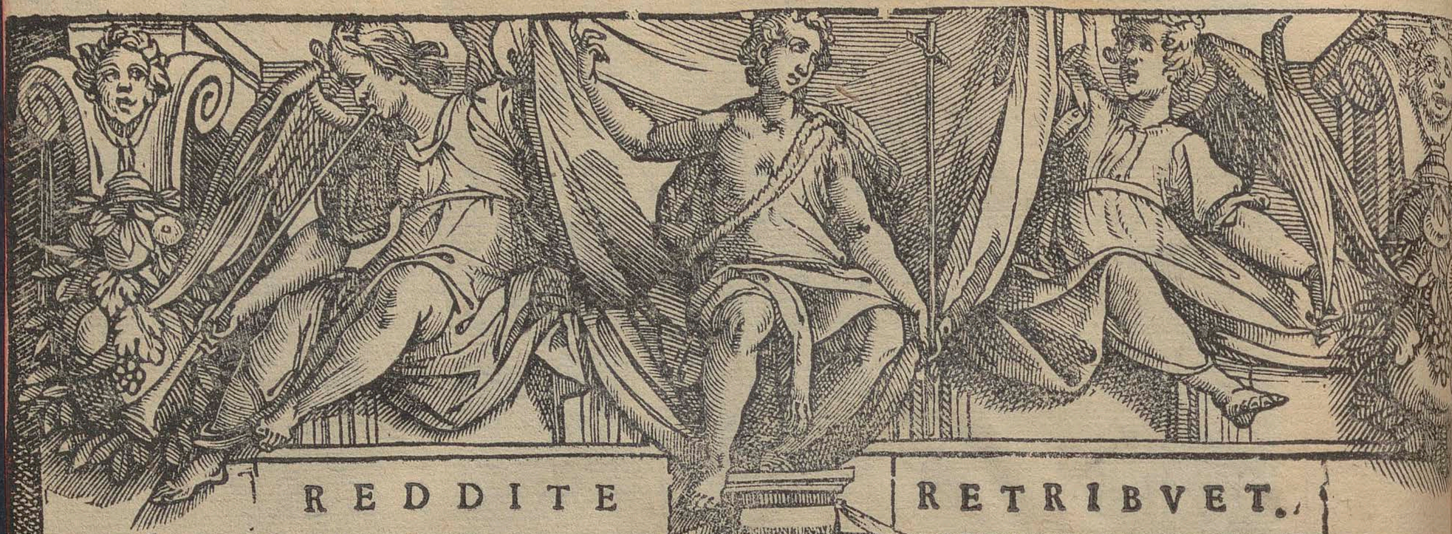

F. DESIDERIVS DE TOLLONO DE SANTA IALLA
XLV
F. IOANNES DE HOMEDES
XLVI
F. CLAVDIVS DE LA SENGLE
XLVII
F. IOANNES DE VALLETTA
XLVIII
Phil. Thom. gall. fe.

F. PETRVS DE MONTE
F. IOANNES LEVESQVE DELLA CASSIERE
ECCE SVA VIRIDI VERDALA EXTOLLITVR ALA
QVEM ALA VVGET MERITO PVRPVRA DIGNA TEGIT
F. HVGO DE LOVB·ENX VERDALA S·R·E· DIAC·CAR

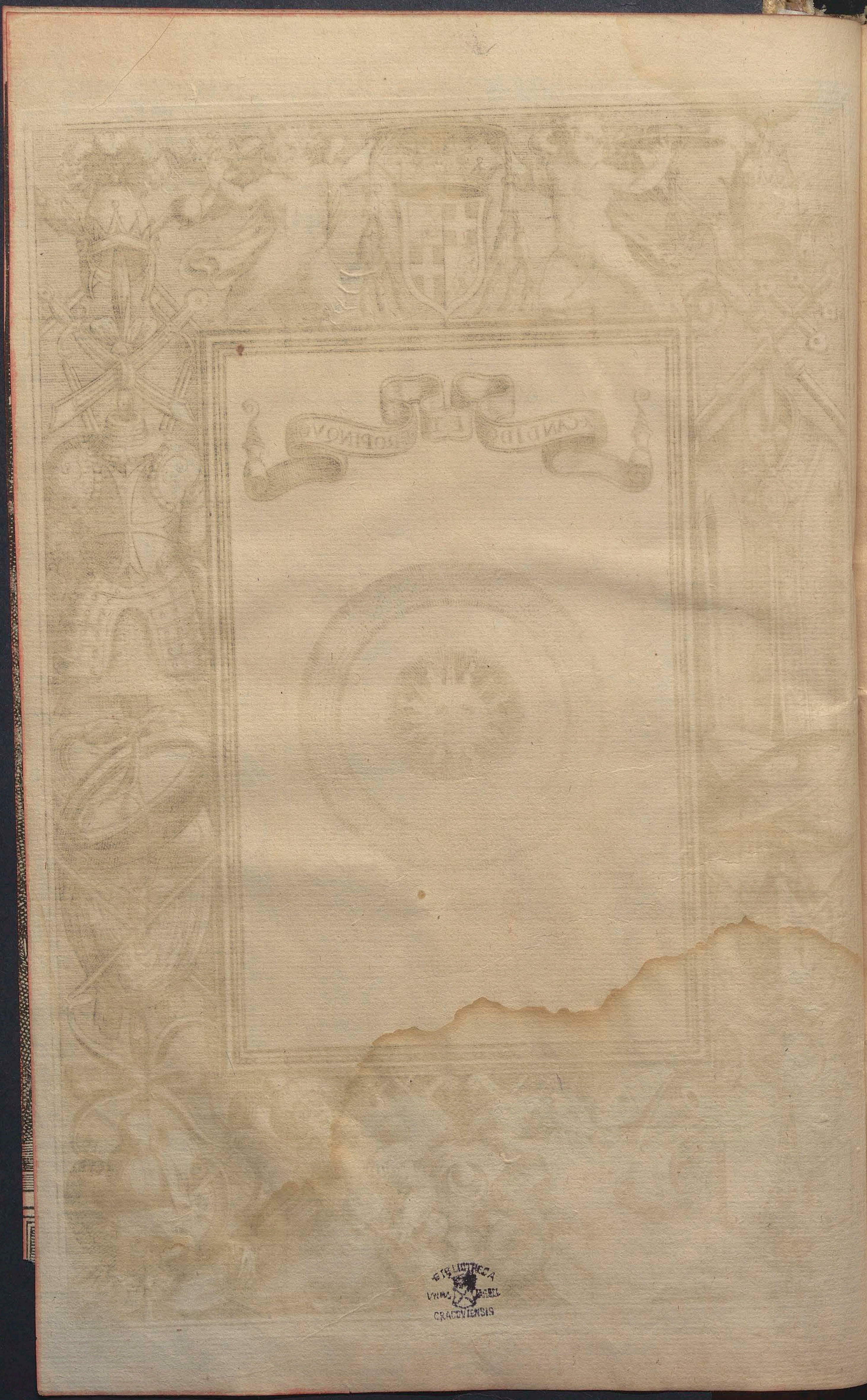

REDDITE
RETRIBVET.

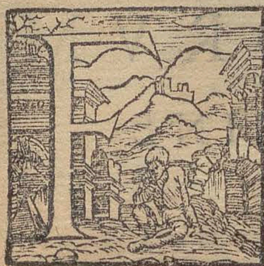

EX CANDIDO ET PROPINQVO

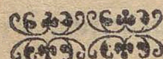

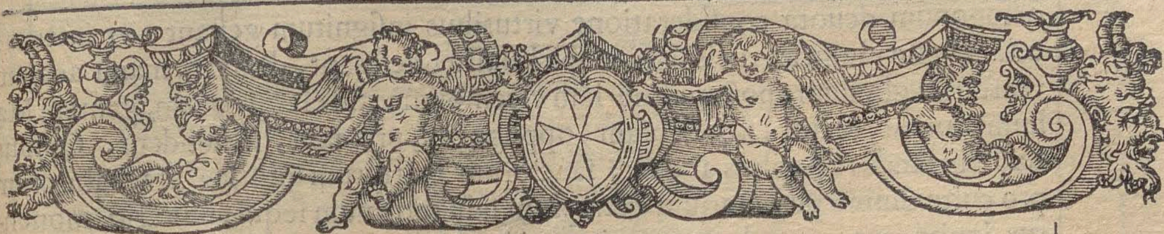
FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Dei gratia ſacræ domus Hoſpitalis Sancti Ioannis Hieroſolymitani Magiſter humilis, pauperumq. IESV CHRISTI Cuſtos, & nos Baiuliui, Priores, Commendatarij, & Fratres, Concilium completum Retentionũ Capituli Generalis in Domino celebrantes. Vniuerſis & ſingulis eiuſdem domus Fratribus præſentibus & futuris ſalutem & fraternam charitatem. Varia & inconſtans rerum humanarum conditio hoc habet, vt quæ omnibus temporibus ritè concernant, nullis vnquam legibus conſtitui poſſint. Quòd cum noſtri maiores prudenter intelligerent, nonnulla à ſuis anteceſſoribus ſancita iura aut penitus abolenda, aut mutanda in melius eſſe cenſuerunt; quorum nos auctoritate & exemplo commoti, aut potius neceſsitate publica exigente coacti, cum nonnullas quæ illi quondã tulere leges, quamuis vt tum tempora ferebant Reipub. vtiles, noſtro tamen æuo ob varium hominum ingenium, aut planè damnoſas, aut nullum omnino commodum afferre videremus: delectis in Capitulo Generali ex noſtro numero aliquot rerum huius ordinis peritiſsimis viris; eos magnopere hortati ſumus, vt ſumptis tàm vetuſtis, quàm recentioribus ſtatutis, quæ hactenus inter nos vigebant, illa quanta fieri poſſet diligentia inſpicerent; quæq. abrogatione, correctione, aut illuſtratione digna eſſe cenſerent, pro ſuo arbitratu, aut prorſus delerent, aut in meliorem formam, clarioremq. redigerent. Quòd cum illi non minori ſolertia quàm fide præſtitiſſent, ita vt ſuis in hac parte laboribus nonnihil Reipublicæ conſuluiſſe viderentur, additis permultis quæ deerant, hæc tantũ quæ in hoc volumine cõtinentur ſtatuta, efficacia ac vtilia eſſe retulerũt.

INDEX TITVLORVM IN PRAESENTI VOLVMINE CONTENTORVM.

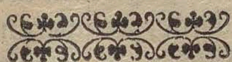

DE REGVLA

TITVLVS PRIMVS.

REGVLA HOSPITALARIORVM & Militiæ Ordinis sancti Joannis Baptistæ Hierosolymitani.

F. RAYMVNDVS DE PODIO MAGISTER.

IN nomine Domini, Amen. Ego Raymundus Seruus pauperum Christi, & Hospitalis Hierusalem Custos, de Concilio Capituli fratrum instituo hæc in domo Hospitalis sancti Ioannis Baptistæ Hierusalem. Præcipio enim quòd omnes fratres accedentes ad obsequium pauperum, & tuitionem fidei Catholicæ teneant, & cum diuino præsidio seruent tria, quæ promissa sunt Deo, videlicet castitatem, obedientiam: hoc est, quòd adimplebunt, quicquid eis erit iniunctum à suo Magistro: atque viuere sine proprio: quoniam Deus requiret hæc tria ab eis in vltimo iudicio. I.

EXERCITIVM MILITIÆ pro Christo.

CONSVETVDO.

ORDO noster ab eius primæua institutione Sacro sanctæ Sedis Apostolicæ, Catholicorumq. Regum, Principum, & deuotorum Christicolarum munificentia, suffragio, fauore prædijs, possessionibus, ditionibus gratijs, priuilegijs, immunitatibus dotatus, auctus, ampliatus, ditatus est: vt vera charitate virtutum matre, firmaq. basi intenti milites ordinem professi, sanctæ Hospitalitati si dei militiam adiungerent, cumularent, copularent, dupliciq. fungentes officio & exercitio, gestis virtuosis sese dicarent. Peculiare certe, & proprium est Christi militibus (non postpositis sacræ Hospitalitatis sanctis operibus) pro Christi nomine, pro cultu diuino, pro fide catholica pugnare, iustitiam colere, reuereri, tueri, oppressos fouere, subleuare, defendere. Ad hoc enim Hospitalarij milites, Christi hospitalitatem & militiam exercentes, exteriori veste signum crucis II.

octogonum deuota consideratione virtutibus insignitum gestant: vt interiori etiam veste viuificæ crucis signum spiritualiter deferant, dextraq. manu acutum vibrantes gladium, post multifariam eleemosynarum elargitionem, gentem Mahumetanam, & qui à fide deuiant, oppugnent, premant, pessundent. Quibus quidem sanctis operibus addicti, sanctorum martyrum militum Machabæorum pro cultu diuino pugnantium exemplum saluberrimum sequi, imitariq. monentur, inuitantur, accenduntur. Qui pauci innumeros exercitus prophanarum gentium diuino adiuti præsidio quandoq. premere, vincere, subijcere soliti sint. Meminerint, perpetuaq. mente teneant Religiosi milites nostri, cultus diuini zelo informati Sacratissimæ Regulæ vota substantialia, obedientiam, castitatem, paupertatem tenere, complere, perficere: virtutibusq. moralibus, & Theologicis intendere studeant. Quibus prudenter, temperanter, fortiter, charitate inflammati pro Christi Saluatoris nostri sacro nomine, pro viuificæ crucis signo, pro iustitia, pro pupillis, pro viduis gladio exerto quæq. certe pericula aggredi non formident. Nemo quippe maiorem charitatem habet, quàm vt animam, idest, vitam ponat pro amicis, idest, catholicis. Id eorum proprium est, ea est vocatio, ea est electio, ea est iustificatio, ea denique est sanctificatio: vt hac peregrina vita peracta, spe firma erecti, æterno fruantur præmio, ad quod humanum genus à Deo creatum est. Ei vero, qui sanctorum operum, & belli (quod pro Christiano nomine geretur) præuaricator, detractator, desertor, conuictus fuerit, ad peruersorum terrorem, & proborum laudem animaduersio, & seuera pœna pro statutis & consuetudinibus ordinis proposita haud immerito censetur.

DE POENA TRANSGRESSIONIS *Regulæ, & statutorum.*

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

III. VT fratres ordinis nostri Regulæ, ac Statutorum transgressores non fiant, decernentes declaramus, quòd contentorum in Regula transgressio animam corpusq. obligat: Statutorum autem, & consuetudinum infractio & violatio corpus tantum ad pœnam obnoxium reddit: nisi horum quorundam omissio, aut transgressio secundum ius diuinum, aut canonicas sanctiones animam obligaret.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

IIII. PRæcipimus vt in assembleis, quæ in ieiunijs quatuor temporum celebrantur, Regula palàm coram omnibus fratribus legatur.

F. PETRVS DAVBVSSON.

V. SAncimus quòd post Regulam legantur Statuta infrascripta.

De Regula.

II. Exercitium militiæ pro Christo.
III. De pœna transgressionis Regulæ, & Statutorum.

De receptione Fratrum.

III. De habitu fratrum Hospitalis Hierosolymitani.

De Ecclesia.

I. De rebus diuinis, ac sacris colendis.
II. De orationibus per fratres quotidie dicendis.
III. Dies in quibus Fratres ieiunare tenentur.
XXXIII. Dies in quibus Fratres mantellum portare tenentur.

De Hospitalitate.

I. Quòd Fratres Hospitalitatem exerceant.

De communi ærario.

XXII. De debitoribus nostri communis ærarij.

De Capitulo.

III. Quòd Fratres accedant ad capitulum generale.

De Magistro.

I. Quòd Fratres obediant Magistro.

De officio fratrum.

V. De honesto vestitu Fratrum, cum sequenti.
VIII. Quòd Fratres in armis se exerceant.
IX. Quòd Fratres quolibet anno conficiant despropriamentum.

De Commendis.

XXXVIII. De Resignationibus.
XXXIX. De pœna resignantium.
LXV. Quòd Fratres non impetrent commendas, aut beneficia extra ordinem nostrum.

De Contractibus & alienationibus.

III. Quòd fratres non exerceant mercimonia.
IIII. Inhibitio fœnoris, & vsuræ.
V. Quòd bona ordinis nostri non alienentur.
VI. Quòd nullus frater impignoret, aut obliget bona ordinis nostri.
X. Quòd fratres non alienent bona acquisita.

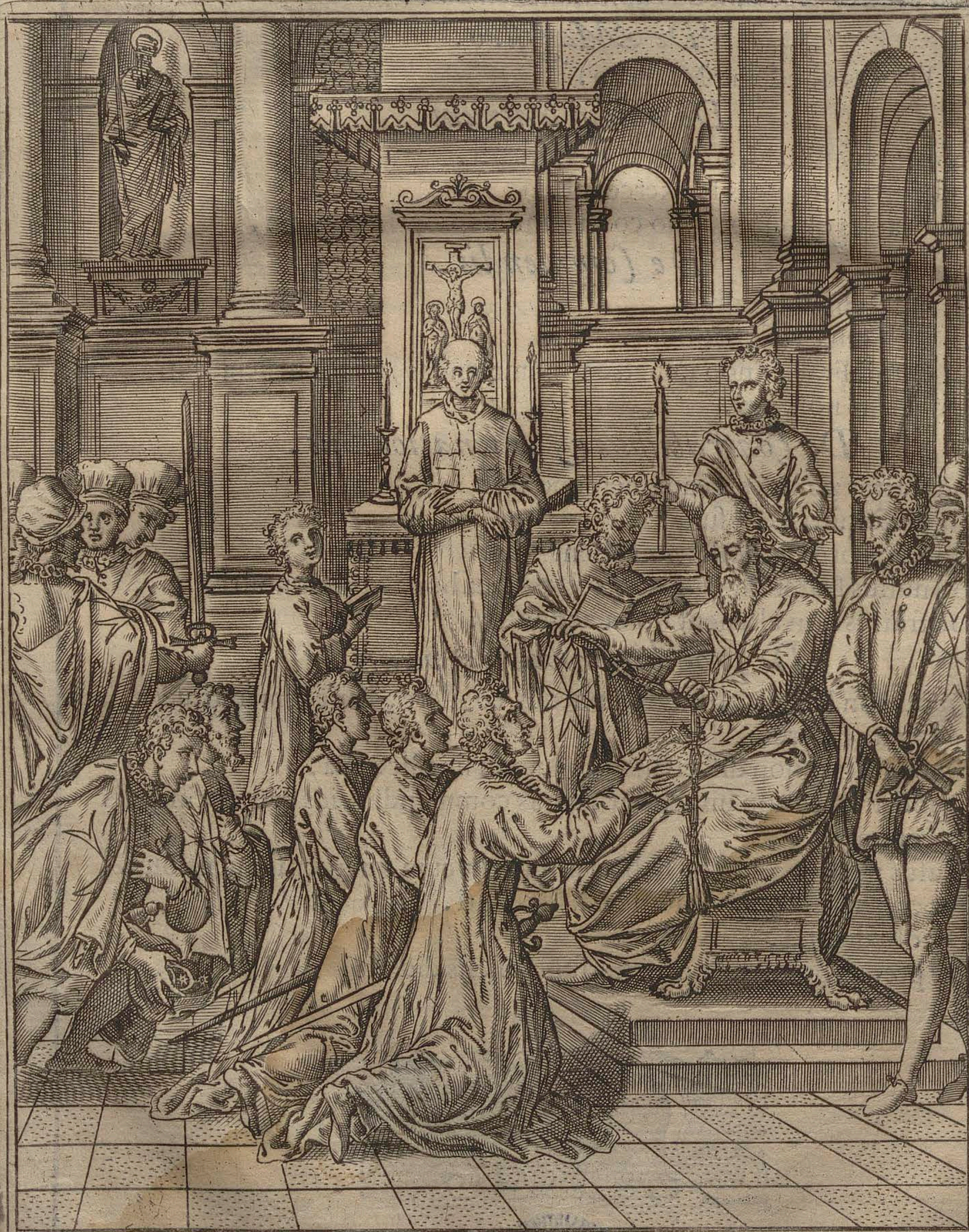
De prohibitionibus & pœnis.

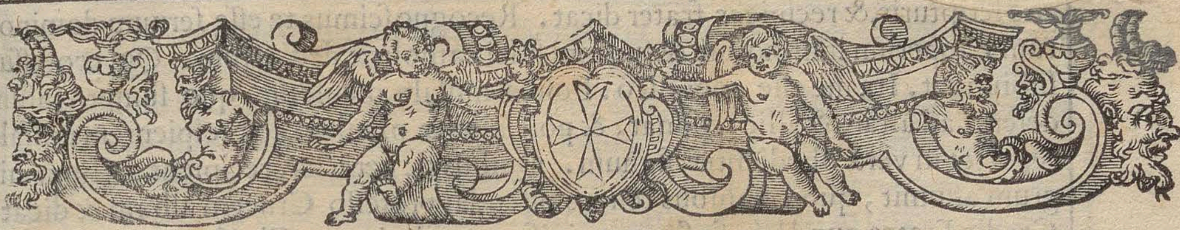
I. Quòd non licet fratribus testamenta condere, hæredem instituere, aut legata facere.
XIIII. Quòd fratres non discedant à conuentu sine licentia.
XVI. Quòd fratres non impetrent literas commendatitias pro obtinendis commendis.
XXXII. Casus per quos fratres habitu priuantur cum quatuor sequentibus.
LII. De concubinarijs publicis, cum sequenti.
LXI. De obedientia.
LXIIII. De pœna eorum qui non intersunt officijs diuinis.

IN HOC VINCES

INDVIMINI NOVVM HOMINEM
VT CVM HOC AVT IN HOC.

DE RECEPTIONE FRATRVM TITVLVS SECVNDVS.

QVALITER FRATRES RELIGIONIS Hierosolymitanæ recipi debent ad profeßionem.

CONSVETVDO.

QVI infirmorum obsequio, ac fidei catholicæ tuitioni sub habitu regulari ordinis nostri personam ascribere cupiunt, hæc norma formaq. ad professionem deuote admittuntur. Qui enim professurus est, sciat nouum hominem se induere. Igitur labem omnis iniquitatis abijciens, confessionem de more Ecclesiæ sacerdoti humiliter peragat, sicq. mundus, & vitijs purgatus cum veste longa sæculari solutaq. (vt se liberum ostendat, qui suaui laqueo vinctus erit) reuerenter genibus flexis ante altare se præsentet ardentem cæreum manibus tenens (vt charitatem significet, quę amor est igneus) missamq. audiat, Eucharistiamq. suscipiat: & ante suscipientem fratrem ea reuerentia constitutus humiliter ab eo petat, se ad fratrum & sacræ Religionis hospitalis Hierusalem consortium comitiuamq. admitti. Tunc frater suscipiens discretis & deuotis verbis petentis propositum roboret, docens quàm salubre, quam præclarum existat pauperibus Christi seruire, ac misericordiæ opera exequi, & fidei obsequio ac tuitioni se ascribere. Multi quidem id expetiuerunt, sed assequi non valuerunt. Demum de Religionis obedientia, & seueritate eum doceat, qua non priuatos appetitus ipsum sequi licet: quinimmo superioris arbitrio viuere oportet, propria abnegata voluntate. Qui si quandoq. quidpiam agere voluerit, aliud obedientiæ vinculo perficere compelletur. Quo peracto, interrogetur professurus: si hoc complere paratus sit. Si se paratum esse respõdet, vlterius interrogetur: si alterius Religionis vota emiserit, si nuptias contraxit, & matrimonium per carnalem copulam consummauit, si alicui personæ graui debito sit astrictus, vel si seruus alicui adscriptus; nam si aliquid horum post votorũ emissionem commisisse aut esse comperiretur, tunc ei cui aliquo modorum prædictorum esset adstrictus, habitu Religionis ablato, cum sua ignominia tamquam fidei semel datæ transgressor restitueretur. Si præmissa negauerit & se liberum affirmauerit, tunc frater recipiens missale exhibitum aperiat, quo aperto ambas manus iunctas professurus super sacras literas apponat: sicq. fratre recipiente interrogante, & qui recipitur respondente, profiteatur in hæc verba. EGO. N. voueo & promitto Deo omnipotenti, Beatæq. Mariæ semper Virgini Dei genitrici, ac sancto Ioanni Baptistæ, perpetuo, cum Dei auxilio, seruare veram obedientiam cuicumq. superiori qui à Deo & Religione nostra mihi dabitur, amplius viuere sine proprio, & castitatem seruare. Et continuò post hæc leuet manus à sa- I.

cris scripturis,& recipiens frater dicat. Recognoscimus te esse seruum dominorum Pauperum infirmorum & tuitioni fidei catholicæ dedicatum. Qui professus subiungat. Ita me esse cognosco. Postea missale osculetur, quo sumpto ipsum deferat ad altare & illic reponat, & post altaris osculum ad recipientem missale reportet in veræ obedientiæ signum. Quibus sic peractis, recipiens pallium nigrum assumit, quod manibus tenens ostendat professo Crucem albam & dicat. Credis Frater quod hoc sit signum viuificæ crucis, in qua Christus mortuus est,& pro nobis peccatoribus redimendis pependit? At ille respondet: Credo. Vlterius recipiens dicat. Hoc est nostrum signum, quod iubemus vt semper in habitu gestes. Postea vero professus signum Crucis osculetur. His actis recipiens pallium & crucem ante pectus in parte sinistra imponat ipsumq. osculetur & dicat. Accipe hoc signum in nomine sanctæ Trinitatis, Beatæq. Mariæ semper Virginis & sancti Ioannis Baptistæ ad augmentum fidei, & tuitionem Christiani nominis atque pauperum obsequium. Ideo enim frater tibi Crucem in hac parte ponimus vt hanc toto corde diligas,& dextra pugnes,& defendas, & defensam conserues. Nam si pro Christo contra fidei hostes pugnans sanctæ Crucis vexillum pedem referens deseras,& ex bello tam iusto fugias, pro statutorum & consuetudinũ ordinis forma signo Crucis sacerrimo merito tu voti violator priuaberis & tamquã fœtidum membrum à cætu nostro expulsum iri te noueris. Deinde pallij laqueum collo liget dicens: Accipe iugum Domini quia suaue & leue est, sub hoc inuenies requiem animæ tuæ, subinde dicat; Non delitias tibi, sed panem & aquam,& humilem vestitum tantum promittimus, atque participem facimus animam tuã, tuorumq. parentum & consanguineorum in bonis operibus ordinis nostri, fratrumq. nostrorum, quę per vniuersum orbem fiunt,& in futurum fient. Professus dicat: Amen, quasi dicat, ita sit, oro, & tunc frater recipiens primo, deinde circumstantes ad amplexus & osculum nuper professum recipiant: quod sit amoris, pacis fraternæq. dilectionis signum. Sacerdotes autem qui adfuerint, præsertim ille qui missam celebrauerit, orent in hunc modum.

Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui. Psal.

Magnus dominus & laudabilis nimis in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius, &c. Psalm.

Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum, &c.

Gloria patri,& filio,& spiritui sancto. Sicut erat,&c. Suscepimus Deus, &c. vt sup. Psal. Ecce quam bonũ & quam iucundũ, &c. Gloria patri, &c. Suscepimus Deus,&c. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c. Et ne nos inducas, &c. ℣. Saluum fac seruum tuum. ℟. Deus meus sperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de sancto. ℟. Et de Syon tuere eum. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Esto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici & persequentibus eum. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus. Oratio.

DEVS qui iustificas impium & non vis mortem peccatorum maiestatem tuam suppliciter deprecamur, vt hunc famulum tuum de tua misericordia confidentem, cælesti protegas benignus auxilio; & assidua protectione conserues, vt tibi iugiter famuletur,& nullis à te tentationibus separetur. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oremus. Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui facis mirabilia magna solus prætende super famulum tuum. N. spiritum gratiæ salutaris, & vt veritate tibi cõ-

placeat, perpetuum ei rorem benedictionis tuæ infunde. Per Christum dominum nostrum. Amen. Oremus. Oratio.

SVscipiat te dominus in numero fidelium, & licet nos indigni te suscipimus in orationibus nostris. Concedat tibi dominus locum, bene agendi, voluntatem perseuerandi, & gratiam ad æternæ vitæ beatitudinem hæreditatemq. fæliciter perueniendi: vt sicut nos charitas fraternitatis coniunxit in terris, ita diuina pietas quæ dilectionis auxiliatrix est, cum suis fidelibus te coniungere dignetur in cælis, præstante domino nostro Iesu Christo. Qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

DE DIVISIONE GRADVVM Fratrum ordinis nostri.

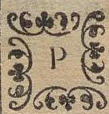
CONSVETVDO.

RATRVM nostrorum triplex est differentia. Alij enim sunt milites, alij sacerdotes, alij seruientes. Sacerdotum item & seruientium status, rursus in duo diuiditur. Sacerdotum in sacerdotes conuentuales, & sacerdotes obedientiæ. Seruientium, in seruientes armorum, videlicet, in conuentu receptos, & seruientes officij siue stagij. Qui verò sub gradu militiæ adhoc idoneus & aptus pro forma statutorum & consuetudinum, ad professionem ordinis nostri admitti postulabit, priusquam habitum suscipiat & professionem faciat cingulo militiæ decoretur necesse est. Si autem ab aliquo principe catholico, aut altero facultatem militiam præstandi habente, militiæ insignia non fuerit adeptus, à fratre milite ordinis nostri suam professionem recipiente, aut ab altero fratre milite militiæ huiusmodi insignia secundum consuetudinem, militiam præstandi recipiat, & demum ordine prætacto ineat professionem. Capellanos autem & seruientes armorum & officij insignibus militiæ decorare non oportet, nec consuetum, nec ordinatum est, sed sub eorum gradu ad professionem admittuntur. II.

DE HABITV FRATRVM Hospitalis Hierosolymitani.

F. RAYMVNDVS DE PODIO.

Rofessioni nostræ congruit, vt omnes fratres Hospitalis clamidem siue mantellum nigri coloris cum cruce alba gestare teneantur. III.

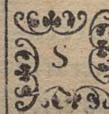
F. NICOLAVS DE LORGVE.

N armorum autem exercitio statuimus, quòd sagula siue supraueſtes rubeas cum Cruce alba recta deferant. IIII.

DE QVALITATE ADMITTENDORVM ad professionem ordinis nostri.

F. HVGO REVEL.

Tatuimus nequis deinceps ad religionis nostræ professionem admittatur, qui sit extra matrimonium, & à parentibus illegitimis natus præter comitum aut maioris gradus & tituli dominorum filios. V.

F. IOAN-

F. IOANNES DEVALLETTA.

VI. QVI quidem comitum aut maioris gradus & tituli dominorum filij, Patre, Auo, & proauo paterno secularibus, ijsque comitibus aut maioris gradus, & tituli dominis sint prognati.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

VII. ET vt sint ex ingenua matre nati. Insuper nulli detur habitus ordinis nostri qui originem à Iudeis, Marranis, Saracenis, aut alijs Mahumetanis traxerit, etiam si filij comitum aut aliorum principum essent.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

VIII. Rohibentes Linguis & Prioratibus ne cuiquam de huiusmodi defectu gratiam faciant, quam si fecerint nullam esse declaramus.

F. HVGO REVEL.

IX. QVicunque in alio ordine professionem fecerit in nostro nulla vnquam ratione recipiatur, & si receptus fuerit, habita notitia, habitu priuetur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

X. ET à conuentu expellatur ablata illi omni spe habitum nostrũ, aut alimenta vel quicquam aliud in ordine nostro siue sit cõmenda, siue membrum, vel pensio etiam de gratia speciali consequendi.

CONSVETVDO.

XI. SI quis alicui graui debito sit astrictus aut matrimonium contraxerit, & id per carnalem copulam consumauerit, ad ordinem nostrum non admittatur.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

XII. QVI homicidium commiserit, aut in sæculo existens flagitiose & peruerse se gesserit.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

XIII. NVlli detur habitus nostri ordinis qui annum ætatis suæ decimum octauum non attigerit: Magistro tamen conceditur, vt octo pueros sibi eligat ex qua voluerit natione, & in quouis gradu ad familiare, & domesticum suũ seruitium, quibus nihil de ætate vel antianitate obijci possit: Ita tamen vt sint annos nati duodecim.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XIIII. SI quis autem secus electus, & receptus fuerit, nulla antianitatis, aut residentiæ prærogatiua fruatur, nec tabulam, & soldeam à communi ærario percipiat etiam si de gratia Magistri & linguarũ electus & receptus erit.

IDEM MAGISTER.

ADhærentes Sacrosancti Concilij Tridentini decreto, statuimus, vt nullus XV.
ante decimum sextum suæ ætatis annum expletum ad professionem ordinis nostri, idest, votorum emissionem admittatur.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

NVllus omnino recipiatur qui non sit corpore firmo, & recte compacto at- XVI.
que laboribus apto, prospera valetudine, mente sana, probisque moribus præditus.

DE PROBATIONIBVS FACIENDIS *ante receptionem.*

F. HVGO REVEL.

QVI in fratrem militem recipi optabit necesse est, vt authenticè probet se XVII.
ex ijs parentibus esse procreatum qui nomine & gentilitijs insignibus sint nobiles.

DE NONNVLLIS QVALITATIBVS *requisitis in conficiendis probationibus fratrum Capellanorum & seruientium armorum.*

F. IOANNES DE VALLETA.

ET si iure nostro in eis qui in gradum fratrum Capellanorum aut seruien- XVIII.
tium armorum in nostro ordine cooptandi sunt generis nobilitas nō exigatur, non tamen ita ex infima plebe assumi debent, & sine aliquo delectu, vt incontemptibiles, & in paruo precio vulgo habeantur. Ideo statuimus, vt in posterum nemo in ordinem & gradum fratrum capellanorum, aut seruientium armorum, tam in conuentu quam extra conuentum ipsum, etiam de speciali gratia linguarum aut prioratuum admittatur, nisi prius vna cum alijs qualitatibus per statuta nostra requisitis & necessarijs legitime probauerit se honestis parentibus natum, in liberalibusq. officijs versatum, numquam alicui in aliquo exercitio vili ministrasse, aut se, seu parentes eius, hoc est patrem & matrem in artificijs sordidis & mechanicis manibus proprijs operatum esse, exceptis ijs qui in re militari, aut præclaris ordinis nostri obsequijs enituerit.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XIX. QVI ordinem nostrum ingressurus est probabit se esse natum in illius linguæ, aut Prioratus limitibus in quo se recipi postulabit.

IDEM MAGISTER.

XX. POstremò teneantur qui habitum nostrum suscipere volent facere coram delegatis & deputatis à Priore & capitulo prouinciali seu assemblea probationes ad receptionem suam per statuta nostra ordinatas, easque sic factas in ipso capitulo vel assemblea inspiciendas & legendas, comprobandas aut reprobandas exhibere.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

XXI. TVm demùm solemnibus omnium supradictorum instrumentis ad nos in conuentum mittantur. Etenim prohibemus ne qui frater miles esse velit habitu nostro extra conuentum induatur.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

XXII. PRohibentes vt tempus solitum de gratia dari ad faciendum & exhibendum probationes supradictas, à linguis, prioratibus, aut a magistro & concilio amplius concedi non possit. Quod contrafactum fuerit nullius roboris censeatur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXIII. SOlumus etiam vt nulli detur habitus nostri ordinis qui non habuerit clamidem quam rostratam siue ad puntas vocamus cum veste longa, & præterea si fuerit miles aut seruiens armorum arma cum sagulo militari idest supraueste.

DE POENA ADMISSORVM *contra formam statutorum.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXIIII. QVi præter formam statutorum receptus fuerit, si frater Miles in fratrem armorum seruientem redigatur; si frater Capellanus in fratrem obedientiæ, si frater seruiens armorum in fratrem officij, & sint inhabiles ad omnem administrationem commendarum & bonorum ordinis nostri.

NVLLI IN GRADVM MILITVM *semel recepto de eius statu lis moueatur.*

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

STatuimus, quod qui semel in conuentu in gradum fratrum militum receptus fuerit ei nulla vmquam de eius statu controuersia à quoquam moueatur, nisi qui quærit talionem subire, idest, non probata intentione reijci in gradum fratris seruientis. Nulli verò post quinquennium super gradu suo quæstio inferatur. XXV.

IN HOC VINCES

ACCIPITE SORORES CRVCEM DOMINI NOSTRI
IESV CHRISTI
VT CRVCIFIXAE MVNDO VINCATIS.

DE SORORVM ORDINIS NOSTRI RECEPTIONE.

F. HVGO REVEL.

COncedimus facultatem Prioribus, & Castellano empostæ admittendi ad professionem ordinis nostri mulieres honestæ vitæ ex legitimo matrimonio & nobilibus parentibus natas. XXVI.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

DVmmodo in monasterijs habitent. XXVII.

DE ANNO APPROBATIONIS.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

SANCIMVS quòd deinceps nullus in conuentu nostro habitum suscipiat: nisi per annum in eo moram traxerit, vt illius mores, vita, & sufficientia cognosci possint, quo tempore ancianitatis, & residentiæ prærogatiua fruatur, tabulamq. & soldeam accipiat, qui contra fecerit illius temporis ancianitate non gaudeat. XXVIII

DE RECEPTIONE FRATRVM Capellanorum, & Seruientium pro obsequijs commendarum.

F. ELIONVS DE VILLA NOVA.

NON liceat cuiquam fratrum nostrorum cuiuscumq. conditionis existat quempiam in fratrem ordinis nostri recipere, præter fratres capellanos, si deficerent in eorum ecclesijs vel capellis, & seruientes officij pro suis vel commendarum quas obtinent obsequijs, & seruitijs. XXIX.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

APprobatos tamen prius per capitulum prouinciale, seu assembleam, quibus sunt præsentandi cum assignatione victus, vestitus, & habitationis de suo, vel alicuius beneficij ecclesiastici. XXX.

QVOD FIAT MATRICVLA DE *Fratribus Capellanis & Seruientibus receptis extra Conuentum.*

IDEM MAGISTER.

XXXI. PRæcipimus Prioribus,& Castellano empostæ, vt de huiusmodi fratribus extra conuentum nostrum receptis matriculam fieri mãdent in qua omnes notentur, & conscribantur: alioquin pro ordinis nostri fratribus non habeantur,neque illius priuilegijs gaudeant, aut bona, & beneficia eius ecclesiastica obtineant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXII. QVI aliter quàm supra ordinatum est quẽquam receperit siue sit Prior,siue Baiuliuus, siue etiam Commendatarius, priuentur omni administratione prioratuum baiuliuatuum,& commendarum per quinquẽnium,quorum fructus omnes per id tempus applicabuntur nostro communi ærario, & si fuerit frater Conuentualis per tantumdem temporis careat antianitate in fauorem filiorum arnaldorum.

Quod frater seruiens non poßit esse miles.

F. ROGERIVS DE PINIBVS.

XXXIII NON conuenit religioso statum semel assumptũ immutare,& gradum suæ qualitatis peruertere. Prohibemus igitur ne frater seruiens cuiusuis cõditionis fuerit in fratrem militem admitti possit. Quod si a principe sæculari, aut alio militiæ insignibus decoretur, nihilominus gradu, administratione,officio & stipendio fratris seruientis dumtaxat gaudere teneatur.

De forma recipiendi confratres seu donatos in ordine nostro.

CONSVETVDO.

XXXIIII. QVI in confratrem, aut donatum ordinis nostri recipi cupit coram fratre ipsum recipiente reuerenter cõpareat, genibusq. flexis,positis manibus super missale, quod recipiens teneat, spondeat in hæc verba. Ego. N. promitto Deo omnipotenti, Beatæq. virgini Mariæ Dei genitrici,ac sancto Ioanni Baptistæ, Magistroq. Religionis Hierosolymitanæ, quod charitatem & amorem erga Magistrum, fratres, & ordinem, secundum possibilitatem meam gerã: pro viribus quoq. eos ac bona ordinis defendam, quod si facere nequiero, eis pandam, & quæcunque sibi nociua, mihi nota ipsis manifestabo; Alteriusq. religionis nisi Hierosolymitani ordinis professionem non faciam. Quem si professus non fuero post meum obitum in cemiterio Hospitalis sepeliri peto. Quotannis quoque in festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ aliquid in recognitionẽ confraternitatis ordini elargiar. Quibus peractis frater recipiens dicat, quia prædicta promisisti ideo te, animamq. tuam. tuorumq. parentum participes efficimus

omnium

omnium officiorum diuinorum, beneficiorum, orationum, missarum & piorum operũ: quæ perpetuo in nostra religione fient. De quibus Dominus noster Iesus Christus participes nos reddat. Quo peracto osculum pacis à recipiente & aliis fratribus assistentibus præbeatur, postea in libro confraternitatis eius nomen registretur: Annotetur quoque quod anno quolibet dare pollicetur. Hæc seruari in receptionem confratrum iubemus, reseruatis vsibus quorumdam prioratuum in quibus fortassis aliter consuetum esset, qui morem apud eos vsitatum in dicta receptione seruare debent.

F. IOANNES DE HOMEDES.

INhibemus Prioribus & Castellano emposte, Baiuliuis, & quibusuis ordinis nostri fratribus, ne quempiã in donatũ seu confratrem ordinis nostri sine iussu & mandato Magistri admittant. Qui contrafecerit habitu priuetur & sic admissi inter confratres seu donatos nostros non reputentur aut immunitatibus & priuilegijs donatorum fruantur & gaudeant. XXXV.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

COnfratres seu donati tres tantum ramos aut brachia crucis nostræ in vestis suæ parte sinistra pro signo deferent, idest, crucem nostram, dempta parte superiore. Quod si non fecerint priuilegijs non gaudeant. XXXVI

DE QVALITATE EORVM *qui in donatos recipientur.*

F. IOANNES DE VALLETA.

QVoniam in recipiendis in ordine nostro confratribus seu donatis nonnullos abusus interuenisse compertum est, operæ precium duximus huic rei remedium adhibere. Quocirca hac præsenti sanctione statuimus, vt nemo deinceps secularis cuiuscunque gradus & conditionis fuerit, in donatum & confratrem ordinis nostri admittatur, nisi per Magistrum aut de eius mandato (vt iam statutum est) & coram illo constare fecerit se honestis natalibus procreatum; & à Iudęis seu saracenis aut alijs Mahumetanis non ducere originem, probeq. & non flagitiosè semper vixisse, nullamq. artem, seu exercitium sordidum aut mechanicum per se exercuisse. Ac demum aliquam partem suorum bonorum ordini nostro obtulerit; Quòd si quis præter hanc formam admissus vel receptus fuerit, vel post receptionem signum donatorum vestibus insutum palam & publicè non detulerit in numero donatorum non habeatur, nec priuilegijs confratrum gaudeat, aut quoquomodo fruatur; excepta congregatione donatorum & confratrum commendæ de modica inter quos ex antiquissima consuetudine aliud obseruatur. Tenebuntur tamẽ qualitates præfatas corã cõmendatario probare, non obstantibus statutis & consuetudinibus in contrarium facientibus. XXXVII.

FORMA QVA FRATRES *nostri habitu priuantur.*

CONSVETVDO.

CVm Frater ordinis nostri ob delictum à se commissum habitus priuationem incurrit. Magister seu locumtenens, ad quem priuationis auctoritas spectat, de crimine atque delicto Concilium ordinarium certum reddat, XXXVIII.

consulatq. quid super hoc agendum sit. Demũ matura deliberatione præhabita, ex concilij ordinarij decreto ad delicti probationem perueniatur; Informationes quoq. & attestationes recipiuntur secundum formam statutorũ & consuetudinũ. Quibus peractis si contra reũ ad habitus priuationem pro casus exigentia procedendum sit, Magister seu Viceregens, vt dictum est, quærimoniã seu plantam ad generalem assembleam referat. Assemblea enim ad hoc conficiendũ sono campanæ solito more congregatur, in qua Magister seu viceregens crimen accusati proponit, & de tali crimine in propria forma, aut sub colore damni cõmissi vltra marcham argenti, ad eius delicti atrocitatẽ velandam, & iniquũ exemplum vitandũ, quærelam faciat, præsente reo, & audiente, qui ad assembleã per Magistrũ scutiferum sub tuta custodia adducitur. Quærela peracta, Magister, siue locumtenens illic præsidens Sgardium Baiuliuorũ contra reũ concedit, qui ipsum secundũ Deũ, dictamenq. rectę rationis, ac statuta, laudabilesq. consuetudines Religionis, visa informatione, probatione, & cõfessione delicti, iudicẽt. Moxq. Magister vel eius locumtenens caput Sgardij assignat, & quempiam probum religiosum suũ procuratorem deputat, qui coram Sgardio comparens agat pro casus exigentia. Quo peracto, caput & Baiuliui Sgardij ad partẽ secedunt: coram quibus Magistri procurator ex vna, & reus ex altera parte comparent; petitq. Magistri procurator, secundum delicti grauitatem reum habitus priuatione damnari. Reo vero potestas respondendi, & defendendi cõceditur: qui vel delictum fatetur, aut negat. Si fatetur, & misericordiam suppliciter petierit; Sgardium ad Magistrũ & assembleã accedit, veniãq. pro reo trina vice implorat. Si Magister in vim statutorũ, & non aliter, indulget, ad vlteriora non proceditur. Si vero perseueranter iustitiam fieri petit, tunc Sgardium ad locum separatũ secedit. Si vero reus crimen negauerit, tunc attestationes, probationes, & informationes producantur. Itaq. reo propria confessione, & attestationibus legitimis, & testimonijs conuicto: Sgardium sententiã profert, & ad habitus priuationem reum condemnat. Qua sententia lata, accersito Magistri procuratore, quod decretum est, ei panditur. Ipse vero procurator reũ hortatur, vt Sgardium sequatur, quod corã Magistro & assemblea cõparet. Reus quoque adest gemebunda voce misericordiam implorans. Itaq. Sgardium veniã delinquenti crimine conuicto concedi humiliter petit. Si vero Magister vel locũtenens perseueranter sententiam promulgari iusserit, post trinam iussionẽ Caput & Baiuliui Sgardij, reoq. præsente, sententiam priuationis habitus pronunciant, & crimine conuictum condemnant. Promulgata sententia, reus gemebundus genibus flexis misericordiam perseueranter implorat ante Magistrum seu Locumtenentem constitutus, cuius lateri Magister scutifer iussiones Magistri seu locũtenentis præstolans adhæret. Magister vero seu locumtenens reum damnatũ his verbis alloquitur, & priuationem profert. Quia indignum signo viuificę crucis & habitu ordinis nostri, tuis exigentibus demeritis & sceleribus, te reddidisti: ad cuius professionẽ prius, tuis bonis moribus inducti admisimus. Idcirco statutis & vsibus ordinis nostri inhærentes, in bonorum laudem, & peruersorũ terrorem, atque vt cæteris cedat in exemplum, te habitu ordinis nostri priuamus, & abdicamus, atque de nobili cætu & consortio fratrum nostrorum remouemus, reijcimus, & separamus, & tamquam putridum, fœtidumq. membrum & sepositum abijcimus. His dictis, Magister scutifer iussu Magistri aut eius locũtenentis reo habitũ leuat, hoc modo. Ad primam iussionem manũ tantum ad pallium rei vel accusati admouet. Ad secundam vero iussionem nodum soluit rostrorum, quæ resoluta in anteriorem partem proijcit. Ad tertiam denique iussionem laquei vinculum resoluit, & habitũ ab humeris leuat, dicens: Auctoritate superioris fungens a te laqueum,

iugum quidem domini suaue, & habitum ordinis nostri, quo te indignum reddidisti, aufero, leuo, & remoueo. His peractis, Magistri iussu Magister scutifer damnatum in carcere claudit. Si verò reus absens per contumaciam prius citatus, vel secundum formam statutorum nostrorum, & consuetudinum vocatus non affuerit, aut comprehendi non posset, in eius absentia, ac si præsens esset, vel si delictum palam, & publicè expresè contra formam statutorum perpetratum sit, aut notorium crimen existat propter quod accusatus habitus priuationem incurrere debeat, tunc etiam, reo personaliter non comparente, proceditur, constito tamen de delicto legitimis attestationibus, & modo ac forma superius declarata cõtumax per sgardium condemnatur, & per Magistrum, vel locumtenentem habitu priuatur: locoq. rei absentis clamis siue Pallium ibidem constituitur, & post trinam iussionem Magister scutifer in absentis ignominiam leuat, & aufert.

FORMA QVA PRIVATIS *habitus restituitur.*

CONSVETVDO.

SOlet ordo noster benignitate & misericordia vti erga eos qui peccatorum XXIX.
suorũ pęnitentia ducti resipiscunt, & in melius vitam suam instituunt. Quapropter vbi quispiam e fratribus nostris propter sua flagitia habitu priuatus fuerit, & pœnitentia ductus ea corrigere sit paratus & secundum statutorum nostrorum tenorem veniam mereatur, & non sit ei deneganda habitus restitutio, hoc modo fieri solet. Iussu Magistri, aut eius viceregentis ad sonum cam panæ publica congregatio seu assemblea congregatur. Sedentibus quoque Magistro, & Baiuliuis, Prioribus cæterisq. proceribus, & fratribus more solito: Magistri seu locumtenentis iussu adducitur per magistrum scutiferum seculari veste, vel camisia cum corda in collo secundum criminis attrocitatem indutus is, qui prius habitu priuatus fuit, iunctis manibus ardentem cæreum tenens, in signum de proximò veræ charitatis, & dilectionis ordinis recuperandæ: sicq. humilis ad magistri pedes procumbit, suppliciter veniam sibi concedi, habitum restitui, ac consortio fratrum ascribi, morum ac vitæ emendationem, & honestatem præseferens, postulat, requirit, supplicat. Magister autem, his auditis, hæc profert. Licet olim te demeritis tuis exigentibus habitu priuatum meritò constat: tamen cum morum, & vitæ laudabilis spes habeatur tibi veniam elargimur habitumq. ordinis nostri restituimus atque cętui & fratrum nostrorum consortio denuo ascribimus. Da igitur operam vt sic virtuosè rite, & probè viuas, nè, quod Deus auertat, occasionem, iustitiæ seueritatem, rigoremq. in te exequendi præbeas. Recipis enim ingentem gratiam, & paucis admodum concessam: quæ animi, & corporis saluti conducat. Quo dicto, iussu Magistri Magister scutifer pallio sumpto eum super humeros eius imponit, ac vinculum reuincit dicens. Accipe iterum iugum domini leue, atque suaue quod tibi animæ salutem afferat. Hoc peracto Deum laudans gratias agit, & obsequijs ordinis se dedicat.

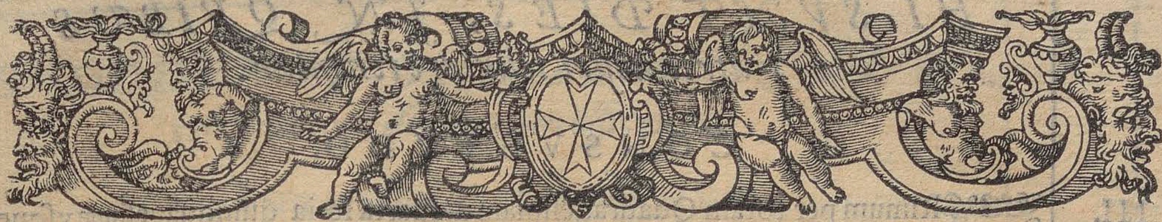
F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

COntra hanc formam restitutus pro restituto non habeatur. Hoc addito XL.
quod per restitutionem habitus non censetur restituta antianitas nec residentia.

IN DEVM PIETAS DOCEAT
MANVS AD PRÆLIVM

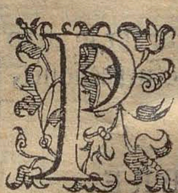
DE ECCLESIA

TITVLVS TERTIVS.

DE DIVINIS REBVS COLENDIS.

CONSVETVDO.

RIMVM, & præcipuum Religiosi hominis officium est, toto animo, ac mente Deum colere, rebus diuinis, ac sacris intendere. Ideo fratribus nostris præcipimus, & mandamus vt in primis res diuinas, ac sacras colant, & venerentur, vt diuino auxilio adiuti fortius, & fælicius arma in Christi hostes ferant, & exerceant. I.

DE ORATIONIBVS PER FRATRES *quotidie dicendis*.

CONSVETVDO.

R Eligionis nostræ institutores prudentissima ratione suasi iniunxerunt, vt fratres nostri milites, & seruientes (qui orationi vacare tenentur, qua in Deum mens, eleuatur) breuem orandi modum haberent: vt facilè orationi, hospitalitati, & fidei tuitioni operam adhibere possent. Itaque maiores nostri hanc orandi consuetudinem instituerunt, videlicet, quod omnes fratres ordinem nostrum professi milites, & seruientes singulis diebus simul, aut horis diuersis orationem dominicam à Domino Iesu Christo in lege euangelica institutam, quæ vulgò Pater noster vocatur, centies quinquagies dicant. Qui numerus orationis Dominicæ datus cẽsetur in compensationem horarum ecclesiasticarum, videlicet. Pro matutinis diurnis tredecim. Pro matutinis horarum nostrę Dominę xiij. Pro prima hora xiij. Pro tertia xiiij. Pro meridie xiiij. Pro nona xiiij. Pro vesperis xviij. Pro cõpletorio xiiij. Pro quindecim Psalmis matutinorum xv. Pro vigilijs mortuorum xiiij. Pro vesperis mortuorum viij. Hinc etiam laudabili consuetudine Apostolicoq; priuilegio inoleuit, quod si alicui placuerit, & ocium dabitur, De Beata Virgine, vel de mortuis horas dicere, quod horum alterum dicendo ad eum numerum orationis Dominicæ non est obligatus. fratres vero sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, & Clerici ordinis nostri secundum sacratissimi Sepulchri Hierosolymitani consuetudinem officium canonicum pro gradu sui ordinis suscepti celebrare tenentur. Eam quoque institutionem à maioribus traditam inuiolabiliter seruari iubemus. II.

HI SUNT DIES, IN QUIBUS *fratres nostri ieiunare tenentur.*

CONSVETVDO.

III. PRimum per totam Quadragesimam à quarta feria quinquagesimæ vsque ad diẽ Paschæ. Præterea in magna letania quæ fit in festo Sancti Marci Euangelistæ, eo ipso die; qui si inciderit infra octauam Paschæ ieiunium transfertur post octauam. Insuper in diebus rogationum quæ fiunt ante Ascensionem Domini: Videlicet in secunda, tertia, & quarta ferijs. Item in vigilia Pentecostes, & in hebdomada sequenti, in diebus quatuor temporum, & in alijs etiam diebus quatuor temporum. Necnon in vigilijs Sanctorum Ioannis Baptistæ. Petri, & Pauli, & omnium Apostolorum. Laurentij martyris, Assumptionis, Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, & Purificationis Beatæ Mariæ, omnium Sanctorum, & in vigilia Natiuitatis Domini.

CONSVETVDO.

IIII. FRatres ordinis nostri, tam milites quam seruientes tenentur ter in anno Eucharistiæ Sacramentum recipere, videlicet Diebus Resurrectionis, Pentecostes, & Natiuitatis Domini.

F. IOANNES LEVESQ. DE LA CASSIERE.

V. ATque in festo Sancti Ioannis Baptistę patroni nostri; Declarantes ad idem teneri clericos ad presbyteratus ordinem non promotos, necnon confratres seu donatos.

DE DISPROPRIAMENTO, ET CONFESSIONE *facienda per fratres qui nauigia conscendunt.*

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

VI. PRæcipimus omnibus ordinis nostri fratribus qui triremes, aut nauigia cõscendunt, vt deuotam confessionem complere debeant, atque despropriamentum conficere teneantur. Quod clausum, & sigillatum in manibus Prioris ecclesię seu eius vicegerentis deponatur. Qui hæc non compleuerit, pœna quarantenæ plectetur, & si frater conuentualis fuerit stipendium vnius anni perdat: si Commendatarius fructus vnius anni commendæ amictat; qui communi ærario applicentur.

CUI CONFITERI DEBEANT *fratres ordinis nostri.*

F. HVGO REVEL.

VII. PRohibemus nè fratres ordinis nostri cuipiam sacerdoti peccata sua confiteantur nisi eorum priori, aut alicui capellano ordinis nostri, si eius copiam habuerint. Si verò alteri confiteri voluerint à Priore seu vicepriore in Prioris absentia id faciendi licentiam petant.

DE MODERATIONE FRATRVM IN celebratione diuinorum officiorum.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

PRohibemus, ne fratres nostri, cum diuina celebrantur, cancellum seu chorum intrent, nec altari adhereant: ne sacerdotibus sacrum officium celebrantibus impedimento sint. Qui contrafecerit, quarantena puniatur. VIII.

QVOD FRATRES SEDEANT ET procedant secundum ordinem antianitatis.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

AD hoc adiungimus, vt omnes fratres nostri in ecclesia & processionibus secundum ordinem antianitatis sedeant, & procedant. Quodq. nullus in sedibus seu scamnis Priorum seu Baiuliuorum, & locatenentium Baiuliuorum conuentualium in diuiuis officijs locum capiat. Alioquin eadem pœna quarantenæ puniatur. IX.

DE PROCESSIONIBVS FACIENDIS.

CONSVETVDO.

SVpplicationes seu processiones solemnes, quæ fieri solent in ecclesia Hospitalis sunt hæ, videlicet, in festis Purificationis, & Assumptionis Beatę Virginis Mariæ, Ascensionis Domini, Corporis Christi, sancti Ioannis Baptistæ, & ad Infirmariam quolibet die Dominico. Præterea singulis diebus veneris pro pace, & sedando terremotu. In alijs festis fieri non solent: nisi inciderint in diem dominicum. X.

QVOD APOSTOLORVM FESTA duplici officio solemniter celebrentur.

F. IOANNES DE VALLETA.

APostolorum omnia festa, qui omnes nationes Religione sancta imbuerũt, & super omnem terram Principes constituti sunt, tam hic in ecclesia nostri Conuentus, quam in alijs omnibus nostri ordinis per orbem constitutis, annis singulis, sub officio duplici solemniter celebrari iubemus. XI.

SOLEM-

IN HOC VINCES

EX QVA SALVS ORTA MVNDI EIVS ORTV SALVS NOSTRA.

SOLEMNITAS QVAE FIERI DEBET IN FESTO NATIVITATIS B. MARIAE VIRGINIS, OB VICTORIAM CONTRA TVRCHAS EO DIE OBTENTAM.

F. IOANNES DE VALLETTA.

DIEM festum natali Deiparæ gloriosæq. virginis dicatum, summa veneratione, peculiariq. cultu prosequi, atque venerare debemus cum ob varia, & singularia beneficia ab eadem Virgine nobis, ordiniq. nostro perpetuo præstita, tum ob fælicem, & diuinitus nobis contra Barbaros eo die traditam victoriam. Nam cum Turcharum tyrannus Christiani nominis, & præsertim ordinis nostri acerrimus hostis, classem instructissimam & numerosissimam, Anno Domini M.D.LXV. aduersus nos misisset, insulamq. hanc nostram Melitæ graui obsidione, ac prope incredibilibus tam mari, quam terra oppugnationibus pressisset, in eisq. tam pertinaciter & obstinate, labore non intermisso, quatuor ferme menses perseuerasset, vt Arce nostra S. Elmi quæ in faucibus portus sita est expugnata, alijs arcibus, castellis, & propugnaculis euersis, muris solo ęquatis, ac in planũ effusis, vicis, & villis accensis, Templis dirutis, Insulaq. tota vastata, in magno discrimine & periculo versaremur: Nihilominus tamen Dei omnipotentis ope, nostrorumq. virtute: ac constantia, inimicorum impetus, & oppressiones, ita fortiter & constanter sustinuimus: atque repulimus, vt ad extremum: hostes præter grauissimas quas acceperunt in hoc bello à nostris iacturas, aduentu & auxilio Classis Philippi Regis Hispaniarum vere Catholici ac Pij, Duce, & illius Præfecto Garsia à Toleto Siciliæ prorege perterriti, re infecta maioriq. exercitus parte desiderata, turpiter discedere coacti fuerunt. Quamobrem cum tantam victoriam Deo in primis optimo Maximo, eiusq. genitrici Virgini Mariæ, & Diuo Ioanni Baptistæ tutelari nostro acceptam referamus in memoriam, & recordationem tam singularis beneficij: hac lege perpetua, quam ad vnguem obseruari; volumus, & mandamus; Sancimus, & statuimus, vt singulis annis, per vniuersas ordinis nostri ecclesias, Festum Natiuitatis eiusdem Virginis: cum supplicationibus seu processionibus, alijsq. solemnitatibus, & cæremonijs ecclesiasticis: summa cum veneratione, & cultu celebretur, sermo seu concio in laudem ipsius Virginis, cuius precibus tam gloriosam victoriam adepti fuimus, seriemque & progressum eiusdem continens ad populum habeatur, ac in peruigilio, hoc est pridie eiusdem festi, officium missæ quam de requiem appellamus, tam pro fratribus nostris quàm alijs omnibus qui in hoc sæuissimo bello pro fide, pro & Religione gloriose occubuerunt, cum precationibus & obsecrationibus consuetis decantetur. Sexque virgines hic in conuentu nostro ex his quæ in domo Hospitalis sumptu publico ordinis nostri, ali & nutriri solent, & eis non existentibus aliæ virgines pauperculæ ad electionem Magistri pudicæ & honestæ, dote quinquaginta scutorum in singulas constituta, tam in vestibus, quàm in pecunia ma- XII.

trimonio honeste collocentur. Mandantes & expresse præcipientes in vim obedientiæ: Prioribus, Castellano empostæ, ac Bailiuis, & Commendatarijs, omnibusq. alijs ordinis nostri fratribus, vt hanc præsentem sanctionem, & statutum quisque suis sumptibus, & expensis, prout ad eum pertinet, in ecclesijs eorum obseruent, & obseruari ac custodiri mandent & procurent.

QVOD FIANT PRECES PRO PACE.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

XIII. Tatuimus per vniuersas ecclesias, & oratoria Religionis nostræ pro pace preces fieri in quibus hanc obseruantiam teneri volumus: quòd presbyter qui missam solemnem celebrabit post orationem Dominicam, flexis genibus ante altare preces Deo intonet. Quæ incipiunt: Lætatus, &c. pro pace & tranquillitate ecclesiæ catholicæ, populi Christiani, & ordinis Hierosolymitani, quorum fauoribus, auxilijs, & emolumentis sustentamur, atque à tyrannidis iugo defendimur.

QVOD PRO MAGISTRO ET *ordine fiant preces.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

XIIII. Tatuimus, vt in singulis ordinis nostri, ecclesijs, & oratorijs in vniuerso orbe constitutis sacerdotes diuina officia celebrantes, inter orationes quas Deo offerunt, debeant specialem memoriam habere, deuotaque mente, & verbo orare pro Magistro, & fratribus ordinis nostri, vt Deo auctore, diuino adiuti præsidio, de fidei Catholicæ hostibus ad laudem omnipotentis Dei, pro cuius fide, & nomine pugnant, reportent, atque consequantur victoriam. Magistrumq. & ordinem conseruare diuina dignetur maiestas.

DE ORATIONIBVS DICENDIS *pro quolibet fratre defuncto.*

CONSVETVDO.

XV. RO quolibet fratre defuncto triginta missæ celebrentur, in prima fratres qui aderunt, cæreum accensum, & denarium vnum offerant, qui denarij pauperibus erogentur. Vnusquisque vero Capellanus Missam celebret. Diaconi autem, & Subdiaconi psalterium legant. Milites, & Seruientes centies quinquagies orationem Dominicam recitent, vel officium mortuorum pro defuncti fratris anima: vltra ordinarias orationes quas singulis diebus dicere obligantur.

DE MISSA PRO DEFUNCTIS celebranda.

F. HUGO REVEL.

STatuimus, quòd quotannis in feria secunda quinquagesimæ, per omnes ordinis nostri ecclesias, in quibus sacerdotes sunt deputati, celebretur Missa solemnis pro Magistris & fratribus defunctis. Pridie vero huius dici, hoc est Dominica ad vesperam cantentur vigiliæ mortuorum. XVI.

F. GUILLELMUS DE VILLARETO.

IN eo officio omnes fratres adesse volumus & iubemus. In missa vero singuli eorum cereum & denarium vnum offerant. Magister autem fratribus qui aderunt, gigliatum vnum dare tenetur. XVII.

F. CLAUDIUS DE LA SENGLE.

FRater vero qui ad dictum officium venire neglexerit, septenæ pœna puniatur. XVIII.

DE ORDINE SERVANDO in celebratione Missarum.

F. IACOBUS DE MILLY.

IN celebratione Missarum hunc ordinem seruari volumus, vt nisi completa & finita vna, alia non inchoetur. XIX.

CONSUETUDO.

IN singulis diebus Dominicis Aduentus, & alijs diebus festiuis per annum, & per totam Quadragesimam fiat sermo, vel concio in ecclesia nostri conuentus. XX.

F. PETRUS DE CORNILIANO.

STatuimus, quod qualibet sexta feria legantur nouem lectiones de sancta Cruce in ecclesia nostri ordinis, exceptis Aduentu domini, septuagesima vsque ad Pentecostem, & in celebritatibus nouem lectionum, octauis festorum, & vigilijs quatuor temporum. XXI.

F. ANTONIUS FLUUIANUS.

PRohibemus, quod nullus frater ordinis nostri libros ecclesiasticos ecclesiarum nostrarum sine mandato Prioris ecclesiæ emendare, corrigere, aut quidpiam addere seu subtrahere præsumat. Alioquin pœnam quarantenæ subeat. XXII.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XXIII. STatuimus, vt fratres sacerdotes pro Iure trentenarij illas vestes fratrum defunctorum habeant, quas habere soliti sunt.

F. IACOBVS DE MILLY.

XXIIII. DEputetur aliquis doctus vir, qui adolescentibus clericis quotidie legat, & eos Latinas literas doceat; & alius qui eos in cantu instruat. Quibus congruum salarium & stipendium ab ærario assignetur.

DE PROMOTIONE CLERICORVM *ad sacros ordines.*

F. HVGO REVEL.

XXV. PRohibemus, ne aliquis frater cuiuscunque conditionis fuerit, quempiam clericum ordinem nostrum professum ad sacros ordines promoueri procuret, nisi præsentatum prius priori ecclesiæ, & obtenta ab eo licentia; Quodque clerici in hospitali promoueri non possint ad Subdiaconatum, donec XVIII. ad Diaconatum donec XXII. ad Sacerdotium XXV. annum attigerint. Clericus quoque qui ordinem nostrum professus non est, in obsequium Hospitalis non admittatur, nisi prius de sacrorum ordinum receptione literas testimoniales, & authenticas demonstrauerit.

DE ORNANDIS ET *reparandis Ecclesiis.*

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

XXVI. SAncimus & decernimus, quod Baiuliui, Priores, Castellanus empostæ, Baiuliui Capitulares, Commendatarij, & fratres qui regimen Commendarum, aut bonorum ordinis nostri tenent, ecclesias & oratoria restaurent, reparent, & manuteneant in debito & honesto statu; eaq. muniant & ornent libris ecclesiasticis, vestimētis, calicibus, & vtensilibus diuino vsui aptis, pro qualitate & conditione prouentuum dictarum commendarum & domorum; ad ipsarum quoque ecclesiarum & oratoriorum cultum & obsequium fratres Capellanos honestę vitæ, & si fratres Capellanos ordinis non reperirent tunc Capellanos honestos, tam sæculares quam regulares, quos habere potuerint, quousque copia fratrum Capellanorum adfuerit, deputent & eligant, qui deuote diuino officio vacent, & intendant. Super quo exequendo Priores & Castellanus empostæ tempus competens Commendatarijs, & fratribus assignent. Quod si facere recusauerint, contra facientes fructibus commendarum & domorum priuati existant, donec prædicta diligenter compleantur. Super tamen huiusmodi redditibus arcto victu, & vestitu ipsis reseruato. Quod si Priores, & Castellanus empostæ super his diligenter prouidere nō curauerint, tunc ipsorum proprijs expensis ea exequi debeant; quia ex officio ipsis incumbit, super his diligenter vigilare.

DE PENSIONE SEV SVBSIDIO *Curatis, Rectoribus, alijsq. Beneficiarijs præstando.*

F. IOANNES DE VALLETA.

QVoniam pleriq. Ecclesię nostri ordinis curam animarum habentes, aliæq. XXVII.
ecclesiæ & oratoria, in quibus diuinum officium celebrandum est, adeo exigui & tenui redditus sunt, vt sustinendis decenter pro locorum & personarum qualitatibus eorum Parochis, Curatis, seu Rectoribus, & Vicarijs perpetuis ac Beneficiarijs minime sufficiant, licitum erit Prioribus, Castellano empostæ, vna cum Capitulo prouinciali, quibus plenam damus in ijs rebus, sub pœnis sibi beneuisis, ordinandi & exequendi potestatem, vt diligenter perpensa & examinata etiam ex officio vel alicuius simplicis, & vicini beneficij ecclesiastici vnionem, vel alicuius honestæ pensionis siue portionis assignationem aut qua commodiori eis videbitur iuridica ratione tantum ipsis Curatis, Parochis, seu Rectoribus, & Vicarijs, siue Beneficiarijs constituere, vnde digne & honeste sustentari & onera earundem ecclesiarum & oratoriorum ipsis incumbentia supportare & sustinere valeant.

DE PROBIS HOMINIBVS *Ecclesiæ.*

F. IACOBVS DE MILLY.

STatuimus, quod per Magistrum & Concilium ordinarium duo religiosi XXVIII
probatæ vitę, & experti probi homines eligantur, & ex omnibus linguis, diuersis tamen, deputentur: qui in comitiua Prioris ecclesiæ vel alicuius Capellani idonei, & probatæ sufficientiæ, quem ad hoc eius loco Prior deputabit summa cum diligentia, cura & sollicitudine videant, perquirant, scrutenturque si in ecclesia sancti Ioannis, ac capellis & oratorijs fiunt & complentur ea quæ ad cultum diuinum spectant, secundum maiorum instituta, tam spiritualia quam corporalia ipsius ecclesiæ & capellarum concernentia. Defectus quoque corrigant & reparent. Inuentarium etiam & registrum institutionum & fundationum capellarum, pariter prædiorum, possessionumq. earundem ac omnium ornamentorum, bonorum quoque mobilium & immobilium faciant & habeant; Quodquidem inuentarium finito officij termino, Magistro & Concilio ordinario præsentabunt; vt successoribus probis viris consignetur. De his quoque quę in officij exercitio compererint, quatuor Temporum assembleis fieri solitis in anno, & de omnibus defectibus Magistro & Concilio ordinario relationem facient, à quibus pro rerum exigentia prouideatur: termino vnius anni dicti fratres dictum officium exercebunt, vel plus si Magistro & Concilio expediens videbitur, & vt dicti probi homines liberius officio vacare possint, ad manus Magistri reten ti censeantur, & excubijs exempti sint.

QVOD OMNIA BONA DIVINO CVLTVI *deputata in spolijs fratrum reperta ad ecclesiam conuentus perueniant.*

F. IOANNES FERDINANDVS D'HEREDIA.

XXIX. STatuimus, vt omnia bona ad diuinum cultum deputata, vt calices, vasa argentea, aurea, seu deaurata, panni aurei, argentei, & serici, & alia quæcumque huiusmodi in spolijs fratrum nostrorum reperta tam citra, quàm vltra mare decedentium perueniant ad ecclesiam nostri conuentus, nisi priuatis ecclesijs commendarum à Prioribus, Baiuliuis, vel Commendatarijs, constante eorum vita, adscripta & dedicata essent, quo casu in dictis ecclesijs remanere volumus, ac inuentarijs notari.

DE MVNERIBVS PER PRIORES *electos ecclesiæ offerendis.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXX. STatuimus, quòd Priores, & Castellanus empostæ postquam electi & promoti fuerint, & fructus vnius anni Prioratus, & Castellaniæ empostæ perceperint, teneantur dare & offerre ecclesiæ conuentus nostri aliquod munus, quod non sit minoris æstimationis quam quinquaginta scutorum auri, quo tempore elapso, si intra alios sex menses illud in conuentum non miserint, & probis hominibus ecclesiæ tradiderint, censeantur debitores, ac si eam summam deberent communi nostro ærario.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XXXI. ADijcientes, vt Baiuliui capitulares, postquam electi vel promoti fuerint, & fructus vnius anni ex suis Baiuliuatibus prouenientes perceperint, teneantur sub eadem pœna qua Priores, dare & offerre ecclesiæ conuentus nostri aliquod munus, quod non sit minoris æstimationis quàm viginti quinque scutornm auri.

IDEM MAGISTER.

XXXII. STatuimus, vt Magistri, elapso quinquennio à die eorum electionis & promotionis ad Magisterium, nullis gratijs & præeminentijs Magistralibus in conferendis commendis de gratia vti possint, nisi ornamenta ecclesiastica, quæ ad pontificiam diuinorum officiorum celebrationem sufficiant, suis sumptibus ecclesiæ præsentauerint.

DIES QVIBVS FRATRES *mantellum portare tenentur.*

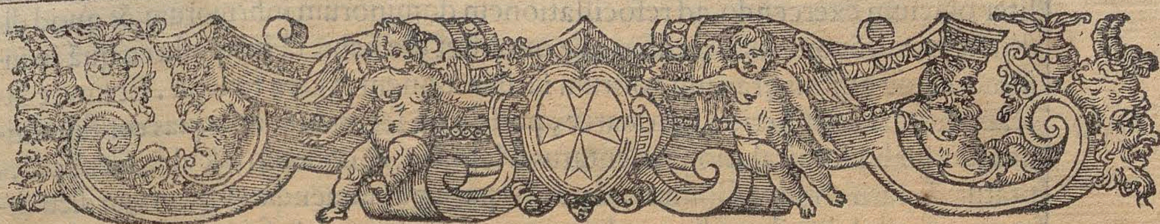
F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

SEquuntur dies, quibus fratres nostri chlamydem siue mantellum portare tenentur. In vigilia Natiuitatis Domini ad vesperas; eodem die Natiuitatis ad missam, & vesperas. Postero die Sancti Stephani ad missam, & vesperas. Sancti Ioannis sequente ad missam. Circuncisionis Domini ad missam. Epiphaniæ ad missam. Purificationis Beatæ Mariæ ad missam. Dominica in ramis palmarum ad missam. Diebus Iouis, Veneris, & Sabbati Sanctæ Hebdomadę ad omnia officia. Die sancto Pasche, & die postero ad missam, & vesperas. Ascensionis Domini ad missam. In vigilia Pentecostes ad vesperas, & in ipso die & postero ad missam & vesperas. In die Sanctæ Trinitatis ad missam. In vigilia corporis Christi ad vesperas, & in die ad missam, & vesperas. In vigilia Sancti Ioannis Baptistæ ad vesperas, & in die ad missam, & vesperas. In festis Inuentionis, & exaltationis Sanctæ Crucis ad missam. In die assumptionis Beatæ Mariæ ad missam & vesperas. In die decollationis Sancti Ioannis Baptistæ ad missam. In die Natiuitatis Beatæ Mariæ ad missam. In festo omnium Sanctorum ad missam, & vesperas. In commemorationem mortuorum ad missam. Et quandocunque fratres ad sacram Eucharistiam accedunt. Item Capitulares in capitulis generalibus. Baiuliui conuentuales, aut eorum locatenentes. Priores, & Baiuliui capitulares in sgardijs, & assembleis. Sexdecim electores in electione Magistri. Qui contrafecerit pœnam quarantenę subeat. XXX. III.

INFIRMIS SVBIECTAE MANVS
SVPERBOS SVBIICIENT POTENTES.

DE HOSPITALITATE
TITVLVS QVARTVS.

QVOD FRATRES HOspitalitatem exerceant.

CONSVETVDO.

INTER cætera pietatis atque humanitatis officia, com muni totius populi Christiani cõsensu, Hospitalitas præci puum locum obtinet, vtpotè quæ alia omnia complecta- I.
tur. Ea si à bonis omnibus magno studio colenda est, quanto maiori ab ijs qui Hospitalariorum Militum appellatione & cognomento se notos esse volunt? Quapropter nihil potius nobis faciendum est, quàm quod in nomine proferimus, re & actis præstemus.

DE PROBIS HOMINIBVS Infirmariæ.

F. IOANNES DE LASTICO.

VT Infirmariæ nostræ status rectius & diligentius administretur, statuimus, II.
vt per Magistrum & Concilium quotannis eligantur duo probi homines ex diuersis linguis, qui quolibet die, summa cura & studio; vnà cum Infirmario ægrotos visitent. Et si quid ad eorum curam deesse compererint, exacte reparent. Quibus singulis quoque mensibus, Infirmarius rationem impensarũ, quæ in ipsa infirmaria fiunt, in scriptis reddere teneatur. Quod si facere omiserint, is per quem steterit quominus id fiat, eo ipso priuatus officio intelligatur.

QVALITER PROBI HOMINES, ET scriba Infirmariæ, & Commendatarius paruæ commendæ se gerere debent.

F. FABRITIVS DE CARRETO.

AD euitanda sinistra, quæ facile committi possunt, statuimus, quod probi III.
homines infirmariæ postquam à Magistro & concilio ordinario fuerint electi, in eodem concilio solemne sacramentum faciant de bene & fide-

liter

liter officium exercendo, ad refocillationem dominorum infirmorum, & quod distinctè notabũt omnes expensas, quę quolibet die fient, tã in apotheca quã in infirmaria, de quibus ęrarium nostrum satisfactionem facere tenetur. Et simile sacramentum faciet Scriba infirmariæ, postquam secundum antiquas consuetudines fuerit ab Hospitalario præsentatus Magistro, & concilio, & ab eisdem acceptatus; & pariformiter Commendatarius paruæ commendæ. Qui in vim dicti sacramenti nihil distribuet sine ordinatione medicorum, & scitu proborum hominum. Qui etiam de his notam facient. Si autem præter hunc ordinem aliquæ expensæ fiant, non admittantur.

F. IOANNES DE LASTICO.

IIII. Idem probi homines infirmariæ, diebus singulis, expensas quæ ibi fiunt, ad vesperam examinabunt, & in eis nomina sua subscribant. Aliter dictæ expensæ per procuratores nostri communis ærarij non admittantur.

QVOD FIAT INVENTARIUM *vtensilium infirmariæ.*

IDEM MAGISTER.

V. Sancimus, vt probi homines, ac Hospitalarius diligenter, & cum vigilantia, anno quolibet legata, dona, ac vtensilia infirmariæ perquirant; recognoscant, ac videant. De omnibus quoq. vtensilibus, & bonis infirmarię, videlicet, vasis argẽteis, aureis, staneis, ęneis, quibusuis lectis, coopertorijs, linteaminibus, papillionibus, & cæteris aptis; & deputatis: De omnibus alijs quoq. bonis rebus, & vtensilibus, cuiusuis generis fuerint, seruitio capellæ Palatij, Camerarum, Coquine, & alijs officinis adscriptis Inuentarium authenticum in præsentia infirmarij, ac Prioris, & testium conficiant, signent, & bullent. Valorem quoque eorum, & æstimationem annotare debeant. Ipsa quoque bona & vtensilia aliquo charactere, signo vel bulla muniant, & sigillent; atque in loco tuto, mundo & idoneo conseruari iubeant. Præcipientes infirmario, sub pœna priuationis sui officij, ne quouis modo præsumat aliquid ex dictis bonis clàm, vel palàm, directè, vel indirectè extra ipsam infirmariã transportare, vel mutare, vel in alios vsus conuertere.

QVOD APOTHECA INFIRMA- *riæ visitetur.*

IDEM MAGISTER.

VI. NE per rerum medicinalium impuritatẽ Infirmi detrimentum corporale patiantur. Iubemus, quòd Apotheca Infirmariæ per Hospitalarium & probos viros, accersitis medicis, visitetur quoties ipsis Hospitalario, & probis viris videbitur. Medici quoque in præsentia eorum diligenter, cautè, & prudenter scrutentur, si Apotheca munita sit Aromatibus, & medicinis infirmis congruis & necessarijs, ne per Aromatarij culpam infirmorum cura omittatur atque parui pendatur.

F. IACO-

F. IACOBVS DE MILLY.

STatuimus, quod Infirmarius ac probi homines, omnia statuta Hospitalitatem concernentia in membrana scribi faciant, quæ tabulæ affixa in ægrotantium palatio appendatur, vt omnibus pateat; & secundum eorum seriem infirmorum administrationi intendatur. VII.

DE BVLLA HOSPITALARII.

IDEM MAGISTER.

AD conseruationem bonorum & supellectilium vsui ægrotorum dedicatorum, statuimus, quod Hospitalarius, vel eius vicegerens bullam ferream teneat, qua bullentur coopertoria, paramenta, ornamenta, ac cætera supellectilia & bona mobilia, quæ bullari possunt, ne permutentur, transferantur, aut alienentur. Ipsa quidem bulla ponatur in sacculo de corio, signato sigillo Hospitalarij, vel eius Locumtenentis & proborum hominum, quam Infirmarius custodiet. Bona vero & vtensilia quæ vsui quotidiano applicata non erunt, aut necessaria, in aliquo loco, sub clauibus infirmarij & proborum hominum reponantur. VIII.

QVOD DEPVTETVR CAPELLANVS cum Priore infirmariæ.

F. IOANNES DE LASTICO.

VOlumus, vt Hospitalarius deputet aliquem Capellanum ordinis nostri, vitæ honestæ & probatæ, præsentatum prius Priori ecclesiæ, vt ab eo confirmetur. Qui in infirmaria quatuor missas qualibet hebdomada celebret. Prior vero tres, vt vno quoque die ægroti missam audiant, in qua pro salutæ animæ & corporis eorum preces fiant; quibus stipendium solitum assignetur. Iidem teneantur diligenter & accurate confessionem audire, sanctum Eucharistiæ sacramentum ministrare, mortuos sepelire, & ea omnia exercere, quæ ad salutem animarum ægrotantium, & obsequia sepulturæ defunctorum sunt necessaria. IX.

DE EXEMPTIONE Prioris infirmariæ.

F. IACOBVS DE MILLY.

DEcet Priorem infirmariæ vigilantem in obsequijs infirmorum & assiduum esse, præsertim circa ea quæ ad animarum salutem spectant. Ideo iubemus, quod Prior infirmariæ diligenter inuigilet infirmorum saluti, Missarum celebrationi, sacramentorum exhibitioni, & cæteris quæ ad eius officium spectant. Quod vt commodius fieri possit, ipsum à carauanarum onere liberamus, X.

atque famulum vnum retinendi auctoritatem concedimus ; pro cuius manutentione apodixia frumenti, sicut fratri militi concedatur, quam à communi æra rio accipiat.

DE MEDICIS INFIRMARIÆ.

F. IOANNES DE LASTICO.

XI. ACcersantur ad curam ægrotorum medici periti & experientes, qui in præsentia octo fratrum linguarũ & Infirmarij iurare teneantur, quod ægrotantium valetudini magna diligentia, & secũdum probatorum medicorum regulas & scripta intendent. Et saltem bis in die ægrotantes omnes visitare teneantur, & ea quæ ad eorum curam necessaria sunt, ordinare: idque nulla mora aut impedimento obstante, exequantur. Illi autem medicorum visitationi aderunt Infirmarius & scriba, qui in scriptis fideliter & sigillatim excipient id quod pro salute ægrotorum à medicis ordinatum fuerit. Medici ipsi stipendium ab ærario sument, & nihil ab ægrotis pro opera sua accipere aut exigere poterũt.

DE CHIRVRGIS.

IDEM MAGISTER.

XII. STatuimus etiam vt ad idem ministerium habeantur duo chirurgi, prudentes, discreti & artis suæ peritissimi. Qui prius à medicis infirmariæ examinati & approbati sint, alias non admittantur.

QVOD INFIRMARIVS *qualibet nocte ægrotos visitet.*

IDEM MAGISTER.

XIII. DEcet infirmarium circa ægrotorum curam uigilantem esse, ne per incuriã sinistrum aliquod ipsis contingat. Iubemus igitur, ut qualibet nocte infirmarius, fido comitatus famulo, hora completorij & auroræ, ægrotos prudenter & discrete uisitet, alloquatur, hortetur, corroboret, & præsidio adsit. Probi quoque homines die sequenti cum aderunt perscrutentur, si idem infirmarius visitationem compleuerit: in quo si defecerit, eum obiurgent & reprehendant, & ad faciendum compellant. Qui si renuerit in eius defectum prouideant. Alimenta autem corpori humano quanto puriora & meliora sunt, tanto magis nutrimento prosunt. Idcirco infirmario mandamus, vt de bonis & præstantioribus nutrimentis, pullis gallinaceis, pane & vino prouideat; in quo Hospitalarius & probi homines diligenter curam adhibeant, vt de eis ægrotis subueniatur.

QVOD ÆGROTI IN INFIRMARIA *modeſte ſe gerere debeant.*

IDEM MAGISTER.

INſolentiam & immodeſtiam nonnullorum reprimere volentes, ſtatui- XIIII.
mus, quod ægroti fratres & ſæculares, in infirmaria modeſte, temperanter, & honeſte ſe gerant & conuerſentur: Nec liceat aut permittatur alicui quidpiam petere aut obtinere, niſi tantum illud quod & quale à medicis pro eis remedium ordinatum fuerit. Quod ſi audacia fretus importune petierit, nihilominus ei ſubminiſtrari prohibemus. Ipſi etiam valetudinarij ibidem ſilentio & honeſto exercitio vtantur: nec aleis, ſcacchis, aut hiſtoriarum vel cronicarum lectioni intendant, ſeu quidpiam exerceant, quod in perturbationem vel moleſtiam ægrotorum vergat. Qui contra fecerit, priuetur miniſtratione neceſſariorũ in infirmaria; ab ægrotorum quoque comitiua reijciatur, ſuo arbitrio vitam ducens. Non enim medicina & medici auxilio dignus eſt qui medicinæ dogmata paruipendit. Hanc quoque regulam Infirmarius obſeruari faciet: in quo ſi negligens fuerit, officio priuetur. Si quis autem frater ex ægrotis, poſtquam à medicis licentiatus fuerit, menſa infirmarij pro termino decem dierum aut minori frui voluerit, id agendi licentiam damus: Infirmario quoque de menſa ærarium ſatisfaciet.

F. ALPHONSVS DE PORTVGALLIA.

FRatres infirmitatis initio toto triduo poſſunt ſtare in cameris ſuis, & eis XV.
adminiſtrari debent neceſſaria, ac ſi eſſent in infirmaria. Eo autem termino elapſo, tenentur adire infirmariam, alias denegatur neceſſariarum rerum miniſtratio Religionis impenſis.

QVOD FRATRES IN INGRESSV *infirmariæ confiteantur, & deſpropriamentum faciant.*

F. IOANNES DE LASTICO.

STatuimus, quod omnes fratres qui ad infirmariam noſtram ægroti acce- XVI.
dunt, vt illic curentur in ipſo infirmariæ ingreſſu, & antequam prætereant horæ XXIIII. confiteri, & Euchariſtiæ ſanctum ſacramentum ſumere teneantur. Deinde deſpropriamentum, ideſt, rerum ſuarum declarationẽ conficere: cui ſigillo Prioris infirmariæ corroboratæ plena fides adhibeatur. Si vero id facere recuſauerint, elapſo dicto horarum ſpatio, ab infirmaria eijciantur, nec eis neceſſaria miniſtrentur. Præcipientes, vt infirmarius habere teneatur ad miniſterium dictæ infirmariæ famulos bonæ famæ & diligentes, ac ſufficienti numero ad obſequium ægrotantium tantum, ac duas mulieres honeſtas pro expoſitis infantibus nutriendis: qui omnes Chriſtiani exiſtant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XVII. OMnia desproprîamenta fratrum nostrorum, tam in conuentu, quam extra decedentium, in camera nostri communis ærarij registrentur.

DE TESTAMENTO CONFICIENDO *per sæculares ægrotos in infirmaria.*

F. IACOBVS DE MILLY.

XVIII. SAncimus, vt quotiescunque sæculares ægrotantes in infirmariam introducti fuerint, confiteri teneantur, Eucharistiamq. suscipiant;& demum eos infirmarius, Prior, & probi homines moneant & hortentur, vt testamentum conficiant. Quod quidem testamentum per Priorem vel scribam infirmariæ, præsente Priore, vel alio presbytero Prioris loco, duobus vel tribus adhibitis testibus conficiatur. Nec illud sub pœnis iuris canonici rescindatur. Ipse quoque Prior & scriba dictum testamentum, auctoritatem,& facultatem conficiendi admissis testibus ad minus duobus, tamquam si Notarij publici essent, habeant. Taleq. testamentum in aliquo libro redigatur ad futuram memoriam, ac pro conseruatione iuris & iustitiæ vniuscuiusque in bonis defunctorum. Si vero sæculares infirmi testamentum condere recusarent, vel non possent: tunc infirmarius & probi homines per Priorem vel scribam, inuentarium de bonis eorum fieri coram testibus iubeant, vt infirmis ad pristinam salutem reductis, dentur & restituantur, vel vt eis defunctis, de bonis ipsorum constet, ad eorum quorum interest, iurium conseruationem. Ipsa quoque bona inuentariata in loco tuto sub clauibus infirmarij & proborum hominum recludantur.

F. CLAVDIVS DELA SENGLE.

XIX. SVpremam autem sæcularium in infirmaria decedentium voluntatem, ipsi probi homines faciant fideliter exequi.

QVOMODO FRATRES *defuncti sepeliantur.*

F. NICOLAVS LORGVE.

XX. LAudabile censeri debet, vt quo habitu fratres nostri in ingressu Religionis, & in vita fuerint redimiti, eodem in sepultura & funeris pompa ornentur. Igitur sancimus, vt omnes fratres Hospitalis, cum è vita decesserint, mantellis ad rostra, idest, cum punctis & cruce alba sepeliantur.

QVOD CORPORA DEFVNCTORVM secularium honeste sepeliantur.

F. IOANNES DE LASTICO.

Statuimus, quod corpora personarum secularium in infirmaria nostra decedentium decenter, & honeste ad sepulturam efferantur; præcedentibus capellanis pro anima defuncti precantibus; Fiant autem quatuor vestes nigri coloris, quibus hi qui funus deferunt induantur; quas ad id opus seruari, & supradicta exequi infirmarius faciet. XXI.

QVOD NVLLUS PULLATUS funera fratrum comitetur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Corpora fratrum nostrorum honestissime etiam sepeliri volumus: verum prohibemus ne post hac vllus omnino, siue sit frater, siue secularis pullatus, idest veste lugubri indutus, funera ipsorum fratrum comitetur neque etiam ipsius Magistri: vbicunque mortem obierit. XXII.

DE APERIENDIS capsis defunctorum.

F. IACOBVS DE MILLY.

Ne per incuriam bona defunctorum deperdantur. Iubemus districtius, ne cuiquam liceat capsas defunctorum in infirmaria aperire, aut bona recognoscere, nisi præsente Hospitalario, infirmario, ac duobus probis hominibus. Adijcientes quod supellectilia vsui infirmorum apta, & congrua in eis inuenta non debeant cuipiam exercitio deputari: nisi infirmorum vsui duntaxat. XXIII.

DE FLORENIS QVADRINGENTIS à Villaguto infirmariæ legatis.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Congruum est testatorum deuotionem sequi. Non liceat igitur alicui fratrum nostrorum quacunque auctoritate fungenti de illa florenorum summa infirmariæ per fratrem Ioannem de Villaguto Castellanũ empostę legata, & postea aucta, & quæ augebitur disponere, nisi magno conseruatori nostri conuentus cui hanc facultatem concedimus de eisdem pecunijs disponendi ad vsum infirmorum secundum dicti testatoris voluntatem, & ordinationem. XXIIII.

DE IMMVNITATE INFIRMARIÆ.

F. FABRITIVS DE CARETTO.

XXV. SAncimus, quod si delinquens aliquis confugerit ad Asylum, & immunitatem infirmariæ, & sit dubium an illi sit profutura, an non: tunc ad instantiam Castellani, & Iudicis: Hospitalarius, aut eius locumtenens iubeat delinquentem in ipsa infirmaria secure custodiri, donec super eo cognitum fuerit. Quod si immunitas valida iudicetur, cum primo nauigio ab hac insula, & omni nostra ditione emittatur, prout antiquitus fuit obseruatum.

QVIBVS CASIBVS INFIRMARIÆ *immunitas non prodest.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXVI. HI sunt casus, in quibus infirmariæ immunitas nemini proderit. Latronibus, aut nocturnis agrorum depopulatoribus, incendiarijs, sodomitis, conspiratoribus, furibus. His quoque qui ex insidijs, aut de industria, & deliberato, vel proditione, venenouè hominem occiderint: nec fratrum domesticis, nec percussoribus ipsorum fratrum, vel iudicum nostrorum, & aliorum iustitiæ ministrorũ, nec ijs qui ære alieno obstricti sunt. Nec ijs qui in ipsa infirmaria, aut spe immunitatis eiusdem delictum comiserint, nec falsis testibus, aut notarijs, sacrilegis, grassatoribus.

IDEM MAGISTER.

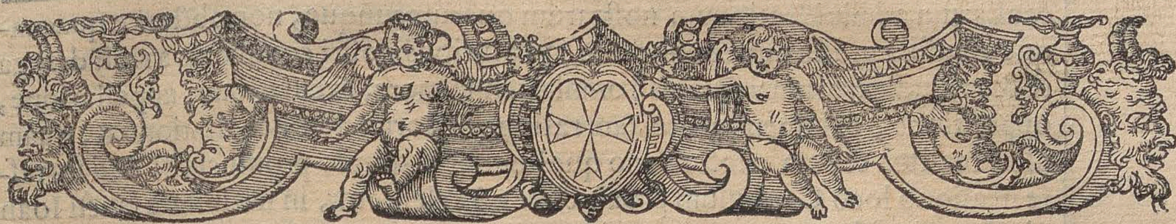
XXVII. STatuimus, quod eleemosynæ in commendis nostris dari solitæ continuentur.

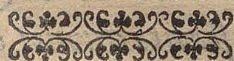

ERGA AMICOS ET CONTRA INIMICOS DEI.

DE COMMVNI AERARIO
TITVLVS QVINTVS.

DE ONERIBVS COMMVNIS ærarij, & legibus super id condendis.

CONSVETVDO.

CVM bona & facultates quæ ordo noster possidet, piorum hominum liberalitate collata sint ad sustinendas hospitalitatis impensas, & propulsandos Christiani nominis hostes: Certum est fratres nostros proprij in eis aut priuati iuris nihil habere: sed eorum verum dominium ac proprietatem, & ius omne ad solum ipsum ordinem nostrum spectare. Verum cum in communi recte administrari non possent propter locorum distantiam, & dissidentiam nationum, maiores nostri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, (vnde nomen commendarum sumpserunt) impositis annuis pensionibus, quæ augerentur & minuerentur, prout & rei & tempori, hoc est necessitati conuenire visum est. Etenim vt minimum quinta, sæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnumquam etiam dimidia, vel omnes etiã fructus si ita à Capitulo generali fuerit statutum, penes quod, vnum imponendarum & assignandarum pensionum & collationum huiusmodi, quas responsiones & impositiones vocamus, ius est. Id autem quid à quoque sit pendendum & soluendum decernit, & publice declarat: Decretum & declarationem suam Prioribus, Castellano empostæ, & Capitulis prouincialibus per literas suas significat, mandatque vt pensiones à se impositas exigi & persolui ab administratoribus procurent. I.

QVOD OMNES TENEANTVR AD solutionem iurium communis ærarij.

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatuimus, quòd omnes priores, Castellanus empostæ, Baiuliui, Commendatarij, & fratres tam exempti, quam non exempti ratione Prioratuum, Castellaniæ empostæ, Baiuliuatuum, Commendarum, domorũ, II.

& aliarum administrationum nostrarum quarumcunque, non obstante quacunque clausula gratia aut exemptione (quæ iuribus nostri communis ærarij derogare & præiudicare non volumus) omni exclusa mora, excusatione, appellatione, oppositione, & impedimento, tam ratione bellorum seu deuastationum, quàm alias realiter & cum effectu anno quolibet in Capitulo prouinciali; & si fortasse in aliquo loco Capitulum prouinciale nõ celebretur, in natiuitate sancti Ioannis Baptistę soluere iura communis ærarij pro tempore instituenda & imponẽda, & debiti reliquum seu arreragia, & alia quæcunque debita nostro communi ærario teneantur & debeant, seu receptoribus & procuratoribus eiusdem pro tempore instituendis, in pecunia numerata.

QVOD JVRA COMMVNIS ÆRARII INtegre soluantur non obstante quouis casu vel impedimento.

IDEM MAGISTER.

III. QVod si aliqui ex dictis Prioratibus, Castellania empostæ, Baiuliuatibus, Commendis, aut administrationibus nostris, propter bella, inuasiones seu exactiones principum, seu aeris intemperiem, aut aliquo quouis fortuito aut inopinato casu, ad ruinam, vastationem etiam totalem destructionem, quod Deus prohibeat, redacti sint: nihilominus portio iurium ærarij imposita, & pro tempore imponenda liquide, pure & simpliciter, tamquam immunis & libera huiusmodi iacturis ac Principum exactionibus ad ęrarium, omni oppositione & mora reiecta perueniat, ac iactura, damnum & exactio sit & esse intelligatur in damno Priorum, Baiuliuorum, Commendatariorum, & aliorum administratorum: etiamsi clades tanta esset, quod id, quod superesset ex fructibus ad portionẽ iurium soluendam non sufficiat. Administratores enim cauere & prouidere pro futuris necessitatibus tenentur.

MVTATIO SVPPVTATIONIS annorum mortuarij & vacantis.

F. IOANNES DE VALLETA.

IIII. COnsuetum & hactenus obseruatum fuit, vt per mortem Priorum, Baiuliuorum, Commendatariorum, & aliorum bonorum nostrorum administratorum commune nostrum ærarium vltra alia, mortuarij & vacantis iura percipiat, hac declaratione, vt appellatione mortuarij fructus intelligantur à die obitus Commendatarij, vsque ad proximum festum natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ; & vacantis ab eo die ad aliud idem festum proxime futurum; sed quia ex hac supputatione variæ lites in conuentu nostro ortæ fuerunt, id commutandum esse duximus, vt appellatione mortuarij deinceps, non vt antiquitus, sed à die obitus Prioris, Baiuliui, Commendatarij, & administratoris vsque ad festum diuorum Philippi & Iacobi, quibus prima dies Maij dicata est, fructus & redditus qui colliguntur Prioratuum, Baiuliuatuum, Commendarum, & aliarum administrationum intelligendi sunt, & pro vacante ab eodem die, vsque ad aliud festum sanctorum eorundem proxime futurum anno peracto, quos nostro

commu-

communi ærario solui mandamus: Nihil per hoc derogantes consuetudini & statutis nostris, quibus cautum est, vt solutio iurium communis ærarij, & aliorum debitorum in Capitulo prouinciali, aut eo non indicto vel celebrato, in festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ fiat: sed ea in suo robore & vigore permanere volentes.

DE IVRIBVS COMMVNI ÆRARIO *soluendis per eos qui commendam per resignationem obtinebunt.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

PRæterea statuimus, quod ex omnibus Prioratibus, Castellania empostæ, Baiuliuatibus, Commendis; & administrationibus, quæ per cessionem & resignationem ad manus alterius administratoris peruenerint, fructus & redditus duorum annorum integrorum ærarius ipsum percipiet. Quos nouus administrator soluere tenebitur, vel si vtilius videbitur, Receptor dictos fructus ipse colligere aut alteri locare debebit, exceptis his quæ ratione melioramenti capiendi vel permutationis secundum formam statutorum nostrorum factæ dimittuntur. V.

QVOD NOVI ADMINISTRATORES *commendæ resignatæ ad solutionem debitorum resignantis teneantur quibus erat obnoxius tempore resignationis.*

IDEM MAGISTER.

INsuper tenebuntur dicti Priores, Castellanus empostæ, Baiuliui, Commendatarij, & noui administratores sic per resignationem constituti soluere omnia debita, quibus resignantes tempore resignationis obnoxij erant. Id etiam excipientes, vt qui contra statuta & consuetudines ordinis nostri prouisi fuerint ius ad Prioratus, Castellaniam empostæ, Baiuliuatus, commendas & nouam administrationem non acquirant. VI.

DE ONERIBVS SOLVENDIS *per possessores membrorum.*

IDEM MAGISTER.

STatuimus, quod omnes nostri ordinis fratres membra aut prædia Prioratuum, Castellaniæ empostæ, Baiuliuatuum, commendarum & administrationum possidentes, iura communis ærarij imposita & imponenda pro rata portione, valoris dictorum membrorum vel prædiorum soluere teneantur. Quod sic declaramus, videlicet, quod quando dimidia, tertia vel quarta pars fructuum imposita fuerit super bonis huiusmodi, possidentes membra soluent similiter tertiam, quartam, vel dimidiam partem fructuum pro rata portione veri valoris, pręter pensionem Priori vel commendatario pro recognitione reseruatã. VII.

F. IOAN-

F. IOANNES DE VALLETA.

VIII. ET si ordinis nostri fratres qui membra Prioratuum, Baiuliuatuum, aut Commendarum habent, eam quæ ipsos contingit ratam partem pro responsionibus & impositionibus tempore præfixo & constituto non soluerint, non obstante solutione facta pro eisdem per Priores, Baiuliuos, & Commendatarios, Receptoribus nostris, (quibus optio datur à quouis illorum eam portionem exigendi) habeantur & censeantur debitores communis ærarij, & incapaces ad consequendum officia aut bona ordinis nostri donec dictis Prioribus, Baiuliuis, & Commendatarijs integre satisfecerint. Qui facta prius ad hoc legitima requisitione, auctoritatē habeant capiendi tot fructus vel de dictis membris vel à conductoribus præfatorum membrorum, si forte antea locata fuerint, vsque ad integram solutionem. Et si repugnantia siue retinentia in huiusmodi exactione à dictis possessoribus membrorum fieri contigerit, eo ipso absque alia sententia & declaratione dicta membra sint & intelligantur incorporata, & vnita commendis à quibus dependent, inuocato, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, ad prædictam exactionem: Concedentes auctoritatem & facultatem, Prioribus, Castellano empostæ, Baiuliuis & Commendatarijs, vt possint quemlibet ordinis nostri fratrem requirere ad executionem præsentis statuti, ita tamen quod soluant fratri requisito dictas congruas & competentes partes quas renitentes membrorum possessores soluere tenebuntur.

DE MORTVARIO ET VACANTE *soluendo per poßidentes membra.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

IX. STatuimus, quod decedentibus Prioribus, Castellano empostæ, Baiuliuis & Commendatarijs quandocunque & quotiescunque id acciderit, membra dependentia à Prioratibus, Castellania empostæ, Baiuliuatibus, & Commendis, & illi qui ea possident, teneantur soluere iura mortuariorū & vacantium quemadmodum administrationes à quibus dependent: Decernentes, quòd in literis & bullis administrationum membrorum debeant expresse reseruari iura communis ærarij, mortuarij, & vacantis: Quæ etiam si non reseruata essent intelliguntur implicite reseruata, & ad id obligantur.

QVALITER SOLVTIO MORTVARII *& vacantis fieri debeat per poßidentes membra tempore vacationis.*

F. IOANNES DE HOMEDES.

X. SAncimus, quod si frater teneat membrum commendæ cuius administratio vacet, habeat etiam aliam commendam cuius fructus percipiat eo casu teneatur soluere integros fructus membri dependentis à commenda vacante, non secundum communem æstimationem ordinis nostri, sed secun-

dum

dum verum valorem pro tempore mortuarii,& vacãtis, hoc est, quanti ipsa membra tempore mortuarij, & vacantis arrendari locariue possint. Si autem tenens membrum commendam non habuerit; retenta sibi pro alimentis tertia parte fructuum membri, reliquas duas ad verum valorem communi ęrario soluere teneatur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Statuimus vt idem ius in pensionibus obseruetur. XI.

F. IOANNES DE VALLETA.

DEclarantes, vt qui non commendam sed membra, vel pensiones duas, aut plures habuerit, fructus membri vel pensionis commendæ vacantis eo tẽpore similiter integrè ad commune ærarium perueniant, nisi membra ipsa, aut pensiones ex vna eademq. commenda sint, vel ex pluribus ab eo tempore vacantibus, nam tunc tertia pars dictorum membrorum, vel pensionum fratri debebitur. Reliquum verò commune ærarium percipiet, diuisione & supputatione fructuum membrorum, seu pensionum huiusmodi secundum ratam mensium, non autem fructuum acquisitorum proportionabiliter facta, ratione veri valoris, seu precij semper habita eius quo huiusmodi membra eo tempore locari solent. XII.

IN VILLIS, GRANGIIS, *& domibus mortuarium & vacans sit.*

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

Statuimus, & declaramus, in villis grangijs & domibus à commendis dependentibus esse mortuarium & vacans. XIII.

FRVCTVS COMMENDÆ CVIVS *nullus frater capax est erario applicentur.*

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

SI quod accidere nonnunquam solet, vacante administratione alicuius commendę, aliqua tamẽ ratione in lingua seu Prioratu fratres nulli sint illius capaces, disponimus, vt huius redditus communi nostro ærario vendicentur ad eum vsque diem quo idoneus aliquis extiterit ad eam obtinendam, Atque cum primo mortuarij & vacantis tempore cedere seu currere incipiant. XIIII.

DE IVRE PASSAGIIS *soluendi per fratres.*

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

Statuimus, quod quicunque ordinem nostrum deinceps profiteri volet: si in gradum militum recipi cupiat, soluet pro suo traiectu, quod passagiũ dicimus, nostro cõi ęrario, aut ab eo deputatis, antequã ad professionem XV.

admittatur scuta auri in auro ducenta vel eorum valorem: si in seruientem armorum scuta centum quinquaginta similia in numerata pecunia, quod si non soluerit antianitate non gaudeat. Nam antianitatem numerari volumus à die quo passagij sui solutionem integre fecerit; & qui eum ad professionem admiserit nō visa solutione passagij de suo soluere teneatur, non obstante quacunque licentia ad id concessa. Nemini tamen postquam passagium soluerit, super antianitate lis moueri possit. Non proderit autem cuiquam si cœpta iam lite soluat.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XVI. DEclaramus, quod qui auctoritate summorum Pontificum ordinem nostrū professi fuerint, ad solutionem passagij sicut cæteri fratres teneantur.

IDEM MAGISTER.

XVII. QVicunque autem in confratrem seu donatum ordinis nostri, cum delatione crucis, iuxta dispositionē statuti xxxvj. de recept. fratrum, recipietur, pro eius passagio summam scutorum quinquaginta auri, eidem ærario soluere teneatur, aliter pro recepto non habeatur.

QVOD BVLLÆ ANTIANITATVM NON sint in præiudicium communis ærarij Magistri & Priorum.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XVIII. STatuimus, quod antianitates siue expectatiuæ, quæ dantur de commendis in futurum, suadente aliqua iusta ratione, non intelligantur in præiudicium nostri communis ærarij iurium, spoliorum, mortuariorum, vacantium, & aliorum iurium ipsius impositorum & imponendorum, nec dispositionum præheminentiæ Magistralis aut Prioralis nec camerarum Magistralium: quas saluas & illæsas semper esse decernimus.

QVO TEMPORE IVRA COMMVNIS ærarij solui debeant, & de pœna non soluentium.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XIX. QVia plerique ordinis nostri fratres administrationem Prioratuum, Baiuliuatuum, Commendarum, membrorum, & aliorum bonorum habentes, & alij quicunque possessores negligenter vel potius contumaciter se gerunt in soluendis communis nostri ærarij iuribus, statuimus, vt qui responsiones & impositiones tam ordinarias quam extraordinarias, mortuaria & vacantia, arreragia, & alia quæcunque iura & debita nostri commnnis ærarij in capitulo prouinciali, aut si id non celebretur in festo sancti Ioannis Baptistæ non soluerint, quod illico Prioratus, Castellania empostę, commendæ, membra, & administrationes sint, & esse censeantur incorporata communi nostro ærario, & tandiu

diu a nostris receptoribus, seu alijs ad id deputatis retineantur, & administrentur, eorumque fructus & prouentus colligantur, & percipiantur, aut alijs per ipsos receptores locentur, donec de ipsis, & de impensis super eo factis communi ærario integre satisfactum fuerit. Quod si fratres nostri aut alij Prioratuũ, Castellaniæ empostæ, Baiuliuatuum, commendarum, membrorum, ac bonorum aliorum possessores, aut quiuis alius eorum nomine pertinaciter dictis receptoribus, aut alijs ad id deputatis resistendum, refragandumq. duxerint, quominus fructus dictorum Prioratuum, Castellaniæ empostæ, Baiuliuatuum, commendarum, membrorum, & aliorum bonorum percipiant, eosue locent, & arrendent: Tunc eo ipso, absque alia monitione, citatione, processu, sententia, seu alia declaratione ipsis Prioratibus, Castellania empostæ, Baiuliuatibus, commendis, membris, & alijs bonis, illorumq. possessione priuati existant, etiam si essent minores quatuordecim annis, & sine curatoribus (si qui fuerint) de quibus non habebitur ratio, de qua quidem resistentia & repugnantia verbis aut literis receptoris fides habebitur. Præcipientes Prioribus, & Castellano empostæ, vt hoc statutum faciant in suis Prioratibus, & Castellania empostæ plenè & exactè exequi, & obseruari. Quod si neglexerint, sint & intelligantur priuati prerogatiua retentionis quintæ cameræ, & gratiosæ dispositionis commendæ ad eorum præheminentiam pertinentis: itaquod prouisiones de illa factæ irritæ sint.

CONTRA DEBITORES communis ærarij.

F. IOANNES DE VALLETA.

Cum parum sit leges condere nisi debita subsequatur executio earum pręsertim quæ recuperandis iuribus nostri communis erarij modum adhibent & pręscribunt. Statuimus, vt supra scriptum statutũ adamussim sineq. alia exceptione obseruetur. Adijcientes, vt qui iura & debita ipsius publici ærarij in Capitulo prouinciali, vel eo non celebrato, in festo Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ in manibus receptorum integre non exoluerint, nisi intra triginta dies ab vltimo die capituli peracti, aut ab eodem festo, per se, vel suum legitimum procuratorem eius nomine ipsos Receptores sponte, & non coacte adierint, tametsi super id minime requisiti, & interpellati à Receptoribus fuerint, Prioratusq. Castellaniam empostæ, Baiuliuatus, seu commendas, aliaq. bona quæ possident in manibus eorumdem receptorum pro debitis ipsis, libere, legitime, & per scripturam authenticam tradiderint, & consignauerint, ipso facto, absque alia citatione, aut monitione, quia terminus in eodem capitulo per capitulum generale assignatus, pro eodem ærario interpellat, authentice & legitime ad conuentum citati intelligantur, vt nisi in termino nouem mensium post ipsius capituli seu festi celebrationem, seu ipsorum triginta dierum lapsum, præsentes, ac personaliter in conuentu adfuerint, tum, ipso iure, sine alia hominis sententia, aut declaratione, huiusmodi prioratibus, castellania empostæ, Baiuliuatibus, commendis, & bonis priuati intelligantur, ac libere ad eorum smutitionem, & prouisionẽ procedi poterit, & interim licitum sit Receptoribus non solum Prioratus, Baiuliuatus, commendas, & bona super quibus debita ipsa fuerint cõtracta, sed alia omnia quæ debitor possidet, etiã a dictis debitis libera, vsque ad integram satisfactionem ad manus suas eiusdemque communis ærarij, XX.

capere, tenere, & gubernare, ac secundum formam allegati statuti procedere, cui nullo pacto derogare, sed maiorem vim adijcere intendimus. Mandantes receptoribus sub pœna duplicis solutionis ipsius debiti, vt de negligentia, & incuria huiusmodi debitorum statim Magistrum, & conuentum certiores faciant.

DE EODEM.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XXI. QVoniam pleriq. ordini nostri fratres communis ærarij debitores, non obstantibus pluribus statutis, stabilimentis, & ordinationibus capitularibus contra eos clamantibus, spreto Dei timore, Religionis zelo, & pœnis grauissimis in eisdem contentis, contumaces in iuribus nostri communis ærarij soluendis reperiũtur, Statuimus, ne de cętero ad capitulum generale, Sgardium, concilium ordinarium, completum, electionem Magistri, cameram computorum, congregationes linguarum, collectarum, & assemblearum admittantur.

DE DEBITORIBVS CONDEMNATIS *per cameram computorum.*

IDEM MAGISTER.

XXII. STatuimus, vt qui bona ordinis nostri administrauerint, tam in conuentu, quam extra, & in eorum ratione reddenda per cameram computorum ad soluendum communi ærario quamlibet pecuniarum summã pro quacunque causa condemnati fuerint, quamuis ad nos nostrumq. concilium appellauerint, minime debere audiri in ipsis appellationibus, nisi prius iudicatum soluerint.

QVOD CONDVCTORES *commendarum debitoribus ærarij non soluant.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

XXIII. VOlentes in executione contra male soluentes facienda acrius prouidere, Statuimus, quòd sub pœna priuationis cõmendarum fratres, & vassalli sub pœna violati iuramenti fidelitatis, vt conductores siue arrendatores huiusmodi commendarum, & bonorum nullo pacto respondeant de fructibus, & redditibus, commendatarijs priuatis. Quod si fecerint, huiusmodi pęnam incurrant, & nihilominus quod per eos exolutum fuerit, non admittatur in computo eorum: quinimo iterum exoluere teneantur. Volumus etiam, quod Priores, Receptores, & Procuratores huiusmodi statuta super male soluentibus edita in quolibet capitulo prouinciali publicari faciant, & nihilominus contrafaciendo in suo robore permaneant.

DE DEBITORIBVS *communis ærarij.*

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

STatuimus, quod nullus frater ordinis nostri cuiuscunque fuerit conditionis qui debitor nostri communis ærarij fuerit, dignitates, commendas, officia, & beneficia ordinis nostri nullo pacto consequi possit, quousque debita sua eidem ærario persoluerit. XXIIII.

F. IOANNES DE VALLETA.

NEc membra, aut pensiones, etiam ex gratia magistrali, linguæ, Priorum, Baiuliuorum, commendatariorum vel alterius cuiuscunque, nec etiam alteri conferre. XXV.

QVI DEBITORES ÆRARII TEMPORE *smutitionis fuerint dignitates & commendas consequi non possunt.*

F. IOANNES DE HOMEDES.

SAncimus, quod frater qui tempore smutitionis dignitatum seu commendarum in lingua faciendæ communis nostri ærarij iurium debitor fuerit, nihilo ei suffragante, quod ante in manibus eiusdem ærarij pro soluendis debitis suas commendas posuerit, vel post ipsam smutitionem communi ærario satisfecerit, dictas dignitates seu commendas vacantes consequi non possit, immo ad eas consequendas penitus inhabilis & incapax censeatur. XXVI.

QVIBVS COMITTI DEBENT COMmendæ ablatæ male soluentibus.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

STatuimus, quod Prioratus, Castellenia empostæ, & commendæ ablatæ à male soluentibus, per Magistrum & conuentum cõmittantur fratribus, qui priuatorum debita soluere communi ætario voluerint, seruato ordine & stilo nostræ Religionis, præferendo omnibus alijs eos fratres qui nondum cabimentum sunt assecuti secundum gradum, & turnum antianitatis, si eas pro cabimento acceptare voluerint, soluendo ea quæ priuatus ærario nostro debet. Si autem talis frater nullus reperiatur tunc indifferenter tam commendatarijs quã fratribus conuentualibus seruato ordine antianitatis, de gratia committi poterunt, saluis iuribus communis ærarij, & si forte non reperiatur qui debita priuati velit soluere, remaneant in manibus communis nostri ærarij, donec integre satisfactum fuerit. XXVII.

QVOD IN PRIVATIONE FRATRVM *sit mortuarium & vacans in commendis.*

F. IOANNES LEVESQVE DELA CASSIERE.

XXVIII STatuimus in priuatione habitus Priorum, Castellani empostæ, Baiuliuorum, & commendatariorum esse in Prioratibus, Castellania empostę, Baiuliuatibus, & commendis mortuarium & vacans quocunque ex crimine aut delicto fuerint priuati, declarantes ipsum mortuarium & vacans cadere in commodum & vtilitatem communis ærarij.

DE COMMENDIS DEBITORIBVS PER *priuationem habitus ablatis.*

IDEM MAGISTER.

XXIX. STatuimus, vt Prioratibus, Baiuliuatibus, commendis, & alijs bonis, quę malis administratoribus, delinquentibus, & debitoribus communis ærarij per priuationem habitus ablata fuerint, cõmune ærarium fruatur, donec integre debita sibi exigerit, quibus recuperatis, mortuarium & vacans exigi incipiat, & noui electi & prouisi Prioratuum, Baiuliuatuum, & commendarum prouentus consequi minime valeant, donec communi ærario omnia debita persoluantur.

QVOD BONA FRATRVM DECEDENtium ad ærarium perueniant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXX. OMnia bona mobilia, & semouentia quorumcumque fratrũ nostrorũ, tam in conuentu quam extra decedentium cuiuscumque conditionis & qualitatis fuerint, quæ spolia vocamus, ad cõmune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis bonis fratrum capellanorum obedientiæ, & seruientium officij, quorum spolia perueuient ad illos in quorum Prioratibus, Baiuliuatibus, aut commendis residentiam & stagium habuerint.

QVÆ BONA EX SPOLIIS AD *Ecclesiam pertinent.*

F. DEODATVS DE GOZONO.

XXXI. EXcipimus etiam vasa argentea, aurea, & deaurata, quæ figuram calicis ad sanctum sacrificiũ dedicata, seu crucis habẽt, etiam vascula vini & aquę altaris obsequio deputata, uel ad reponendas sacras reliquias: Insuper ornamenta ecclesiastica quæcunque aurea, argentea, & deaurata atque sericea, & omnem supellectilem, quæ ad ministerium ecclesiasticum pertinet. Necnon breuiaria & psalteria, quæ ad ecclesiæ cultum & ornamentum relinquuntur. Excepta sunt etiam spolia Senescalli, Magistri, Castellani, & aliorum fratrum, qui sunt in seruitio Magistri quæ ad ipsum Magistrum pertinent.

QVÆ BONA EX SPOLIIS AD ſtatum commendarum relinquenda ſunt.

IDEM MAGISTER.

PRo vſu autem domorum commendarum relinquentur vtenſilia neceſſaria, ideſt, omnis ſupellex, videlicet, culcitræ, lecti, coopertoria, & alia vtenſilia pro palatio & cameris, pro penu & coquina, quibus commendatarius, dum viuebat, vtebatur. Currus quoque, vehicula & omnia inſtrumenta ruſtica. Pecorum vero, iumentorum, armentorum, & reliquorum animaliũ quorumcunque, quæ in dictis ſpolijs, vltra ſtatum commendæ, reperientur, dimidia pars ad ipſum ſtatum adiungetur, alia ad commune ærarium pertinebit. XXXII.

F. IOANNES DE VALLETA.

DEclaramus tum demum ſupraſcriptum ſtatutum habere locum in commendis, quibus in his generibus animalium ſtatus cõſtitutus & aſſignatus eſt. In alijs vero commendis quarum ſtatus in huiuſmodi animalibus non conſiſtit, ea animalia ad commune ærarium integre pertinere; quod ſi in huiuſmodi commendis iumenta, aut boues extra ſtatum pro agricultura in ſpolio reperta fuerint, horum mediam partem, quæ futuro commendatario per modum inuentarij relinquenda erit, ſtatui adſcribimus, alteram vero noſtri communis ærarij eſſe volumus; quæ pro iuſto precio futuro commendatario relinqui poterit, ſtatum autem huiuſmodi animalium, tum demum conſtitutum eſſe dicimus, ſi ab antiquo is fuerit, vel Commendatarius de nouo per ſcripturã authenticam coram Priore, Capitulo, ſeu aſſemblea prouinciali præſentatam, aut in certificatione ſuorum melioramentorum eum conſtituerit, aut iam ſe conſtituiſſe declarauerit. XXXIII

F. IOANNES DE HOMEDES.

EQui tamen, & muli fratrum extra conuentum decedentium, & alia animalia, quæ equitari ſolent, & ſella deſeruiunt, cum ſuis ornamentis ad commune ærarium ſpectare debent. XXX IIII.

DE ARMIS IN SPOLIIS *fratrum repertis.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

ARma cuiuſuis generis ſiue ad offendendum, ſiue ad defendendum parata in ſpolijs fratrum in conuentu, & citra mare defunctorum ad ærarium pertinent, & in vnum locum conferantur, vbi ſub fida cuſtodia ſeruabuntur ad opus, & pro munitione noſtri conuentus, demptis enſibus & gladiolis, quos dagas & pugnales vocant. XXXV.

DE RECEPTORIBVS.

F. ROGERIVS DE PINIBVS.

XXXVI. VT commodius iura nostri communis ærarij recipi possint, & in agendorum expeditione distribui valeant, volumus, quod in quolibet Prioratu, & Castellania empostæ, receptores iurium ipsius ærarij per magistrum, & conuentum pro eorum arbitrio constituantur, qui iura huiusmodi exigant, recipiant, & teneant, ac de eisdem secundum ordinationē Magistri, & Conuentus disponant.

DE JVRAMENTO RECEPTORVM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXVII. QVi quidem receptores teneantur iurare in manibus Magistri, si in conuentu præsentes fuerint, aut in manibus Prioris si à cōuentu absuerint, quod bene fideliter, & diligenter ea quæ ad ipsum officium pertinent exequentur, quorum officium per triennium durabit, reseruatur tamen Magistro, & Concilio id tempus ex aliqua iusta causa prorogare si ita illis videbitur.

F. IOANNES LEVESQVE DELA CASSIERE.

XXXVIII. QVo dicto triennio elapso infra mensem omnes, & singulas pecuniarum quantitates, nomina debitorum, iocalia, vasa tam aurea, quam argētea, spolia, documenta, mortuaria, aliaq. cuiuscunq. qualitatis bona ad cōmune ærarium pertinentia, sub pœna priuationis, commendarum, membrorum, pensionum, & aliorum quorumcunq. bonorum ordinis quæ possident, communi ærario applicandorum, suis in officio successoribus tradere, & consignare teneantur. Quo facto intra sex menses proxime sequentes ad rationem, & computum finale suæ administrationis reddendū ad cōuentum personaliter veniant, qui quidem sex menses pro residentia in conuentu habeantur, quod si redditis computis debitores reperti fuerint, & intra mensem non soluerint in carcerem detrudātur, & à die reddittionis computorum, vt præfertur, sint incapaces ad consequendum dignitates, bona, & officia ordinis nostri. Decernentes suas commendas, mēbra, pensiones, & quæcunque alia bona etiam mobilia ab eis possessa apprehendi, & detineri à communi ærario vsq. ad plenam solutionem, tam pro summa principalis debiti, quam pro resarciendis damnis, & impensis inde sequutis.

DE OFFICIO RECEPTORVM, ET *procuratorum nostri communis ærarij extra conuentum.*

F. CLAVDIVS DELA SENGLE.

XXXIX AD receptores spectat exigere, consequi, & accipere à Prioribus, Castellano empostæ, Baiuliuis, Commendatarijs, & alijs quibuscunque bona nostri ordinis in limitibus Prioratuum in quibus sunt constituti, possi-

possidentibus, responsiones, impositiones, passagia fratrum, debita vetera, hoc est arreragia, & alia quæcunque spolia fratrum, mortuaria & vacantia per mortem administratorum ærario nostro debita, & alia quæcunque iura, bona, & debita, quomodocumque ad ærarium nostrum spectantia & pertinentia. Quod si morte, ægritudine, vel alio quouis impedimento receptores detinerentur ita, vt ipsi non possent per se, quæ supradicta sunt facere; volumus vt in eorum absentia, Procuratores in dictis Prioratibus deputati, id exequi teneantur. Ijdem receptores & procuratores aderunt in capitulis prouincialibus ad responsiones, impositiones, & alia debita petenda, exigenda, & recipienda.

QVOMODO GERERE SE DEBENT *receptores in colligendo iure mortuarij & spolij.*

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

STatuimus, quod quotiescunq. Receptor, aut Procurator ærarij, vel alius ad id deputatus se conferet ad colligendum, & habendum iura mortuarij, & spolij non accedat solus, sed assumat secum aliquem probum commendatorem vel fratrem, aut duos ex propinquioribus locis defuncti, aut secularem personam honestam, his deficientibus, & Notarium publicum in cuius præsentia visitet, & notare faciat per inuentarium authenticum in præsentia testium receptum, omnia bona & vtensilia atque agriculturas & fructus quos inuenerit; De quibus hoc facto dimittat statum commendæ in ea conditione & qualitate in qua ipsum inuenerit, & medietatem supellectilis de superabundantibus ad augmentum status dimittere teneatur, vltra statum primum antequam bona transferantur; & de omnibus, quæ gesserit per scripturam authenticam, capitulum prouinciale admoneat; si quis receptorum contrafecerit, & damnum marcam argenti excesserit, pœnam priuationis habitus incurrat. XL.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

PRæterea Receptores ipsi, vel Procuratores, aut Commissarij supradicti, duo inuentaria separata faciant, vnum status commendæ, & alterum bonorum spolij ad ærarium pertinentium, & in præsentia prædictorum notare faciant omnia credita fratris defuncti, & aperiant, seu aperire faciant illis videntibus, & vocatis, eius despropriamentum: quorum creditorum, & despropriamenti exemplum hic ad conuentum nostrum mittant, vbi per scribam ærarij registrabuntur in aliquo separato libro illius Prioratus: singulorum enim Prioratuum singulos libros ad id deputatos esse volumus. Quod si frater defunctus despropriamentum non fecerit, vel si fecerit non reperietur, Receptor de eo Magistrum & conuentum certiores facere tenebitur. XLI.

DECLARATIO IVRIVM spolij & mortuarij.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

XLII. D declarationem iurium ſpolij,& mortuarij, dicimus fructus qui die obitus poſſidentium in terra nondum collecti reperientur ad mortuarium, fructus vero collectos ad ſpolium ſpectare & pertinere.

QVOD RECEPTORES IN CAPITVLO Prouinciali manifeſtent ea quæ receperunt.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

XLIII. INiũgimus receptoribus, vt particulariter & per ſingulas ſummas in quolibet capitulo prouinciali computum eorum quæ receperunt, & quæ reſtant manifeſtare, & reddere teneantur. Attamen priores & capitulum prouinciale nullam habent poteſtatẽ huiuſmodi computa concludendi, ſeu quietandi ſed dumtaxat audiẽdi & ſignandi. Quorum computorum concluſio & definitio Magiſtro & Conuentui reſeruatur, atque ſpectat. Adijcientes, quod ipſi receptores in dicto capitulo teneantur manifeſtare omnes pecuniarum quãtitates ac ſummas, quas receperunt de iuribus ęrarij tam mortuariorum quam vacã tium & reliquiorum quorumcunque; & Prior finito dicto Capitulo de his eo ipſo certiores reddere debet Magiſtrum & Conuentum: Quibus computum duplicatum mittant Receptores, vt de negotijs ærarij claram notitiã habeant. Quod quidem computum apud ærarium regiſtretur.

DE CÆDVLA MITTENDA PER receptores de ijs qui ſoluerunt, & qui debitores remanſerunt.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XLIIII. REceptores ſtatim finito capitulo prouinciali tenebuntur vna cum ſuis computis anni præcedentis mittere ad Magiſtrum & conuentum breuẽ cædulam, quæ contineat nomina eorum qui in eo capitulo ſoluerunt,& eorum qui debitores remanſerunt, & pro quibus ſummis, & diſtincte omnes pecuniarum ſummas quas pro quacunque ratione ſeu debito receperint; ſi quis contrafecerit, & contenta in hoc ſtatuto, & in ſuperiori non adimpleuerit priuetur fructibus vnius anni commendæ; ſi frater conuentualis perdat vnum annum antianitatis in fauorem filiorum arnaldorum.

RECEPTORES NIHIL CAPERE *possunt de spolijs.*

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

STatuimus, quòd receptores in quolibet Prioratu, & Castellania empostæ nullo modo de spolijs Priorum, Castellani empostæ, nec commendatariorum, vel fratrum morientium in dictis Prioratibus, & Castellania empostæ lectos aut alia vtensilia vel res quascunque sumere præsumant. Qui contrafecerint, officio priuati eo ipso censeantur, ac duplum illius quod cœperint, ærario persoluant: quacunque consuetudine in contrarium faciente in aliquo non obstante. XLV.

QVOD RECEPTORES NIHIL *capiant de statu commendarum.*

F. DEODATVS DE GOZONO.

DE his quæ ad statum commendarum, & vsum domorum pertinent, receptores in colligendo spolio & mortuario, vel alias nihil omnino etiam capere poterunt, sed ea omnia integra & intacta relinquent. Quod si contrafecerint, & aliquid è commendis abstulerint, id omne resarcire, reficere, restituere, sua pecunia teneantur: Nam ærarium nostrum ad huiusmodi quicquā obligatum esse nolumus: & pręter hoc pœnam valoris mortuarij eiusdem commendæ subeant, qui ærario nostro applicabitur. Prior vero & Castellanus empostæ ad instantiam commendatarij læsi receptorem compellat ad talem restitutionem faciendam. Quod si in eo Prior vel Castellanus empostæ negligens fuerit, ipse suo nomine restituere & reficere teneatur, & ad hoc a Magistro & conuentu, instante commendatario compellatur. XLVI.

RECEPTORES IN LOCO TVTO *pecunias quas recipiunt reponere debent.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatuimus, quod receptores in quolibet Prioratu & Castellania empostæ pecunias iurium ærarij per eos receptas, & quas pro tempore recipient, apud tutas & fidas personas deponant. De quibus recognitionem & documentum authenticum, validamq. obligationem habeant, vel apud se in loco tuto ipsas fideliter conseruent. De his quoque & apud quos sint securæ Priores, & Castellanum empostę seu eorum vicegerentes, & commendatarios dictorum Prioratuum & Castellaniæ empostæ in prouinciali capitulo, & non aliter, certiores reddant, pro quorum indubitata verificatione instrumenta & recognitiones obligationis ostendere teneantur: ne aliquo casu contingente pecuniæ surripi, aut occultari possint. Si quis receptorum contra fecerit in priuationis habitus pœnam labatur. XLVII.

QVOD RECEPTORES NON OBSTANTE quacunque lite exigant iura erarij.

F. IOANNES DE LASTICO.

XLVIII SAncimus, quòd receptores nostri communis ærarij quęcunque iura ipsius omni reiecto litigantium respectu exigant, petant, & recipiant ab illis, qui quoquomodo tenent & possident, Prioratus, commendas, & domos ratione quarum disceptatur & litigatur: nec propterea partium iuribus ullum præiudicium generari intendimus; Qui vero tales commendas tenebant, si solue re recusabunt, eo ipso pœnam priuationis incurrant, à suo quoque iure cadant, & contra tales tamquam inobedientes & rebelles procedatur.

QVOD RECEPTORES ABSQVE alicuius licentia pro mortuario & vacante commen darum possessionem capiant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XLIX. STatuimus, quod cum primum Priores, Castellanus empostæ, Baiuliui, commendatarij, & alij bonorum nostrorum administratores è vita decesserint, vel viuentes ipsi administrationi cesserint, & renunciauerint, vel eam resignauerint; Receptores & procuratores nostri ærarij dictos Prioratus, Castellaniam empostæ, commendas & bona, sua propria auctoritate, & sine licentia alicuius iudicis, vel curiæ, eorumq. corporalem possessionem nomine nostræ Religionis capere, fructus colligere, spolia mortuaria, & vacantia, & alia debita exigere, eaq. retinere per se vel per alios, vsque ad integram satisfactionē nostri communis ęrarij debeant. Si qui vero fratrum nostrorum dictos nostros receptores quauis occasione in prædictis fructibus, & spolijs percipiendis atque in dictis possessionibus adipiscendis aliquo modo impediuerint, Prioratibus, commendis, & omnibus ordinis nostri officijs, & beneficijs priuati sint, & si fuerint fratres conuentuales antianitatem perdant.

CONTRA RECEPTORES negligentes in exigendis debitis.

IDEM MAGISTER.

L. SI receptores fuerint negligentes in exigendis debitis, & capiendis ad manum nostri communis ærarij commendis debitorum, secundum formam statuti nostri, eo casu, ipsi sua pecunia pro debitore soluere teneantur. Idem obseruari volumus in alijs omnibus debitis dicti ærarij, si ea postquam dies solutionis aduenerit exigere non procurarent, & debitas diligentias non adhibuerint, de quibus cum suis computis legitime constare faciant.

PER QUOSCUNQUE PROCESSUS, *seu sententias ad requisitionem receptorum in male soluentes factas, & promulgatas à nostris constitutionibus non intelligatur recessum.*

F. IOANNES DE HOMEDES.

CVm, vt sæpe euenire solet, nostri ordinis receptores, quo facilius debita iurium nostri communis ærarij à male soluentibus recuperent, cõtra eos ex præscripto priuilegiorum nostrorum seu alias procedant; & à plerisq. in dubium vertatur, an tunc temporis constitutiones nostræ vendicent locum. Ideo hanc dubitetionem tollentes, hac præsenti lege decernimus, & declaramus: quod & si per eosdem receptores ex forma indultorum, priuilegiorumq. Apostolicorum, seu alias coram quocunq. iudice ordinario, seu nostri ordinis superiore, etiam contra minores xiiij. a nnis, non eis constitutis curatoribus, aliosuè nostri publici ærarij debitores, etiam ad aliquas priuationes, declaratorias sententias, seu priuationem prioratuum, castellinæ empostæ, Baiuliuatuum, commendarum, & beneficiorum, eorumq. possessionis quomodolibet processum fuerit. Nihilominus non sit, neq. censeatur à constitutionibus contra eosdem debitores disponentibus recessum, vel alias præiudicatum. Quinimmo statuta ipsa illæsa permanere, processus, pœnasq. ipsas, & omnia inde sequuta suam vim habere, suosque effectus sortiri iubemus, & volumus. LI.

IDEM MAGISTER.

SAncimus, vt libris receptorum nostrorum, & cædulis eorum manibus subscriptis, quoad debitores ærarij nostri, integra, & indubia fides, absq. alia probatione adhibeatur. LII.

DE PROCURATORIBUS COMMUNIS *ærarij in conuentu.*

F. IOANNES DE LASTICO.

CIrca iurium, & bonorum publici ærarij conseruationem nulla satis potest esse diligens cura, & vigilantia; Idcirco pro vtili administratione prædictorum, vltra magnum cõmendatarium: qui ratione sui officij huic exer citio expresse est deputatus, & ab eo dimoueri non potest; duos probos religiosos prudentes, & discretos ex Baiuliuis, aut Prioribus ordinis nostri in conuentu existentibus: his quoq. deficientibus ex Baiuliuis capitularibus, vel locatenentibus Baiuliuorum conuentualium per Magistrum & concilium summa cura eligi, iuramento interueniẽte, iubemus. Ad conseruationem quoq. iurium dictorum bonorum ipsi magnus commendatarius, & procuratores capsas firmas, & tutas, optimisq. seris clausas habeant; quarum clauium quilibet ipsorum trium vnã teneat; Pariformiter res, & alia bona dicti ærarij in magazenis, seu voltis reponant, & locis aptis recludant sub eorum clauibus, de quibus nulla fiat distributio LIII.

nisi prius per conseruatorem, & scribam ærarij in libris diligenter annotetur: qui quidem Procuratores communis ærarij rationem suæ administrationis quolibet anno reddere teneantur Magistro & concilio.

DE RESIDENTIA MAGNI Commendatarij in conuentu.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

LIIII. STatuimus, vt magnus Commendatarius teneatur facere residentiam in conuentu, nec possit ab eo discedere quandiu in eo officio fuerit; & quod alij duo procuratores communis ærarij in eo officio per duos annos seruire, & permanere debeant; in quo tempore licentiam abeundi à conuentu obtinere non poterunt, nec simul ambo officium dimittere, sed singulis annis vnus tantum de duobus mutabitur, ita vt non fiat vna vice nisi vnus procurator.

DE ÆRARII CONSERVATORE.

F. IOANNES DE LASTICO.

LV. PRO conseruatione & distributione bonorum ærarij nostri, iubemus, eligi in Conseruatorem generalem ærarij vnum fratrem idoneum & sufficientem ex quacunque lingua libuerit: Qui omnium pecuniarum & bonorum mobilium ad ærarium pertinentium curam & custodiam habeat, atque recipiat, conseruet, & distribuat secundum dispositionem, ordinationem, & voluntatem Magistri & concilij cum scientia & apodixia magni Commendatarij, ipse autem conseruator si frater miles fuerit centum ducatos Rhodi, si vero capellanus, aut Seruiens armorum extiterit, centum florenos Rhodi currentes à communi ærario percipiat, cum in conuentu residentiam fecerit; Quod si ad partes ponentis mittetur, tunc stipendia ei constituantur, prout Magistro & Concilio videbitur; Qui conseruator generalis in quolibet capitulo generali mutetur, & alius subrogetur; successor tamen de lingua prædecessoris eligi non possit nisi decennio præterito.

DE AVDITORIBVS COMPVTORVM.

IDEM MAGISTER.

LVI. VLtra magnum Commendatarium & duos Procuratores communis ærarij conseruatoremque generalem, octo fratres, octo linguarum, vnum de qualibet lingua deputari iubemus: qui computa & omnia ærarij negocia visitandi, audiendi, recognoscendi quomodo gerantur & ministrentur authoritatem, & facultatem habeant. Qualibet quoque hebdomada vnum diem deputent in quo id exerceant. Quod si aliquid reformandum compererint ad Magistrum & concilium ordinarium referant, qui postpositis alijs negocijs super hoc prouideant: dicti enim fratres sufficientes, idonei, probi, & huic officio apti à fratribus linguarum eligentur: qui sic electi Magistro & concilio ordinario præsententur, constituti quoque coram magistro solemni iuramento adigantur,

quod

quod fideliter commodum ærarij procurabunt, & ipsum pro eorum conscientia à damno conseruabunt, dicti octo fratres redditioni computorum quæ magistro, & concilio fiet, aderunt; intererunt quoque solutionibus per commune ærarium faciendis.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVos auditores quolibet biennio mutari volumus non omnes simul, sed per interualla, vt semper aliqui ex veteribus remaneant. LVII.

DE PROBO HOMINE CONSERVATORIS.

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatuimus, quòd per Magistrum & concilium ordinarium deputetur & eligatur aliquis frater ordinis nostri idoneus, & ad hoc aptus, qui computum liquidum & clarum teneat diligenter de omnibus & singulis tam pecunijs quàm rebus quibusuis, quas in dies conseruator generalis nomine communis ærarij recipit; in quorum receptione deputatus ipse sit præsens, & etiam redditioni computorum conseruatoris assistat, & quod teneantur duo libri eorũ quæ recipientur, vnus apud conseruatorem, & alter apud deputatum existat: qui quidem deputatus recepta in duobus libris præfatis scribat & annotet, ut de receptis clara notitia habeatur. Qnodque Magister & concilium ordinarium eidem deputato pro stipendio assignent ab ærario percipiendo, quod eis bene visum fuerit; stetq. in eo officio deputatus pro termino Magistro & concilio beneuiso; quo elapso ipse idem deputatus, aut alius pro comperta idoneitate & sufficientia subrogetur. LVIII.

DEBITA FRATRVM DEFVNCTORVM creditoribus soluantur.

F. IOANNES DE VILLERS.

STatutum est quod debita fratrum defunctorum, quæ legitime atque authentice apparebunt, creditoribus exoluantur ex bonis tantum mobilibus fratris defuncti, saluo statu commendæ, & si bona mobilia non sufficerent, tunc de bonis stabilibus de nouo per fratrem Religioni acquisitis ipsis creditoribus satisfactio fiat & non aliter. LIX.

QVOD DEBITA FRATRVM DEFVNctorum non soluantur ex anno mortuarij.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

PRohibemus Prioribus, Castellano empostæ, Capitulis prouincialibus, assembleis, receptoribus, & alijs quibuscunque nobis subiectis, ne possint nec debeant soluere, nec decernere, & ordinare, vt debita fratrum defunctorum, Priorum, Baiuliuorum, commendatariorum soluantur ex fructibus LX.

reddi-

redditibus, & prouentibus mortuariorum, Prioratuum, Baiuliuatuum, & commendarum vacantium, quæ mortuaria pleno iure spectant ad ipsum ærarium, qui contrafecerint de suo cum omni interesse communi ærario restituere & satisfacere teneantur.

DE SPOLIIS BAIVLIVORVM *æstimandis*.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

LIX. BOna, & res spoliorum Priorum, Baiuliuorum, commendatariorum, & fratrum in conuentu decedentium per octo fratres antianos octo linguarũ, prout fieri solitum est, æstimentur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

LXII. QVæ quidem æstimatio fieri debet ad verum valorem, vocatis expertis medio iuramento, de qua dimidia pars detrahi poterit; in spolijs Priorum Baiuliuorum, & Locatenentium Baiuliuorum, soli Baiuliui, Priores & Locatenentes Baiuliuorum participare debent. In spolijs commendatariorum, commendatarij, & fratres conuentuales. In spolijs fratrum conuentualium soli fratres conuentuales milites.

QVOD FRATRES ÆGROTI *manifestent bona sua*.

F. ELIONVS DE VILLA NOVA.

LXIII. QVæ fratres nostri tenent & possident ad nostrum ordinẽ censentur pertinere, qua propter cũ fratres nostri morbo tenentur occupati in vim obediẽtię cẽsentur obligati vocare ad se duos fratres ex propinquioribus locis vbi in infirmitate detenti sunt, quorũ vnus sit capellanus si adesse poterit, & alius probæ conditionis. Quibus quidem duobus manifestent omnia bona vtensilia pecunias, & res quas tenent. Quæ in scriptis redigantur & postea sigillo fratris infirmi, & ipsorum duorum fratrum in eorum præsentia, quæ scripta fuerunt sigillentur: ipsumq. scriptum ei qui administrationem, aut procurationem ærarij habet, præsentari debeat; si autem conualuerit ipsum scriptum sibi restituatur. Nec liceat sub pœna inobedientiæ ipsis fratribus qui aderunt cum scribentur, viuente ipso fratre quæ scripta sunt reuelare. Quod si contra fecerint administratione cõmendarum decem annos eo ipso priuentur. Si vero contrafaciens sit frater conuentualis fiat de eo quærela, & per iustitiam religionis ducatur; & si in dictis bonis spolij aliquis frater cuiuscunque conditionis fuerit apponat manum, vel aliquid capiat, de eo fiat quærela & priuetur cętu, & societate fratrũ ordinis nostri. Si vero frater infirmus contempserit adimplere quæ dicuntur, ipso conualescente de eo fiat quærela, & per iustitiam tamquam inobediens ducatur: cum contra paupertatis votum bona sibi adscripserit & ea manifestare contempserit.

QVOD JVRA ÆRARII JN litibus non impendantur.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

STatuimus, quod nullus Prior, commendatarius aut frater possit ex bonis & iuribus communis ærarij, ac spoliorum mortuariorum & vacantium lites fouere, prosequi, & manutenere aut ea in alienos vsus conuertere. Quinimo dicta iura, spolia, mortuaria & vacantia ad ipsum ærarium perueniant, qui contrafecerit, vel manus dictis iuribus iniecerit, & damnum attulerit, si vltra marcam argenti excessus fuerit perdat habitum, si infra marcã, sit in quarantena. LXIV

QVOD STIPENDIUM soluatur oratoribus.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

ORatoribus & nuncijs, quos secundum rerum & negociorum exigentiam ad diuersas orbis prouincias mittere necesse fuerit, hoc stipendium moderate constituimus; quia licet onera profectionis suscipiant, ordini tamen seruire tenentur, & pro obsequijs maiora consequuntur præmia quàm quæ suorum retributioni & compensationi ascribuntur. Prior aut Baiuliuus cuius onus legationis pro partibus occiduis imponitur, à communi ærario duos ducatos accipiet quolibet die suæ legationis tempore durante; commendatarius autẽ ducatum vnum: si tamen commendatarius talis conditionis fuerit, quòd magistri & concilij arbitrio videbitur vltra dictam quantitatem promereri, tunc dimidiũ ducatum pro quolibet die addere poterunt. Oratoribus verò qui in oriente legationem exercebunt, Magister & concilium stipendium pro rerum & profectionis qualitate deputabunt, Volumus quoque dictos oratores personaliter ad conuentum reuerti debere, vt eorum relatu Magistro & conuentui cuncta innotescant. Quo habito, Magister & conuentus pro rerum ingruentia prouideant & cognita oratoris prudentia, diligentia, & curiosa agendorum executione suis iuribus & promotionibus commendatum suscipiant. LXV.

IDEM MAGISTER.

MAgnas commẽdas Cypri, Langonis, & Nisari, omnibus linguis cõmunes, nostro communi ærario vnimus & incorporamus.

DE SOLDEIS FRATRVM SOLVENDIS.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, quod soldeæ fratrum soluantur per totum mensem Septẽbris, quo suis necessitatibus pro rerum ingruentia fratres subuenire possint, fratres autem qui de bonis ordinis nostri habent prouisionem, aut domos vel alios redditus vltra sexaginta florenos Rhodi curreutes, soldeam à communi ærario non sumant, similiter etiam, qui commendam cuiuscunque valoris fuerit possident, soldea careant. LXVI

DE IOCALI QVOD CAPITVR A MAgno commendatario in spolijs fratrum.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

LXVIII STatuimus, non obstante quacunque consuetudine in contrarium faciente quod Magnus Commẽdatarius siue eius locumtenens capere de spolijs fratrum decedentium aliquod iocale non possit, nisi ad summam florenorum Rhodi currentium quinque dumtaxat & non plurium. Quodquidem iocale in computo tabularum aut stipendiorum quæ ab ærario sumit reponatur.

QVOD SOLVM GENERALE CAPITVlum debita poßit remittere.

F. FABRICIVS DE CARRETO.

LXIX. QVæ communi vtilitati sunt adscripta in priuatos vsus conuerti non debẽt; Ideo statuimus, quòd nullus cuiusuis qualitatis, gradus, officij & conditionis existat, præsumat remittere, relaxare aut condonare quasuis pecuniarum summas debitoribus cõmunis ærarij ab ipsis quouis modo vel causa debitas sine legitimæ causæ cognitione, quæ solummodo ad magistrum & generale capitulum pro tempore celebrandum spectat. Si quis autem contra hanc ordinationem remiserit aut condonauerit, de suo fecisse intelligatur. Contra quos commune ærarium regressum habeat pro summa remissa, & nihilominus cui præter hanc normam remissum fuerit, vt verus debitor, non sit absolutus, donec commune ærarium aut à donante, aut à debitore suam integram satisfactionẽ receperit.

DE LITERIS CAMBIJ.

F. IOANNES DE LASTICO.

LXX. STatuimus, quòd Vicecancellarius sub pœna priuationis officij non faciat literas assignationum vel cambij pro fratribus aut secularibus personis nisi prius de eisdem fuerit deliberatum per Magistrum & concilium, & postquam factæ fuerint, bulla communi plumbea muniantur, & in Cancellaria registrentur; Et antequam parti consignentur per conseruatorem conuentualem, & scribam nostri communis ærarij sub bullæ plica signentur. Quibus solemnitatibus deficientibus pro nullis habeantur.

DE PROVISIONE EQVORVM PRO custodia insulæ.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

LXXI. FRatres nostri in conuentu equos aptos pro tuitione insulæ tenere & habere debent, & ærarium debet dare per totum annum mõstras dictis equis, qui per Marescallũ siue eius locumtenentẽ & probos homines idoneos, & ad id deputatos, & iureiurando solemni adactos, quod recte & iuste iudicabũt, iudicati apti & idonei pro ipsa custodia extiterint. Illi autem equi qui repulsi, & minus idonei iudicati à prædictis Marescallo, & probis hominibus fuerint monstras non habeant.

QVOD EQVIS DETVR ordeum ab ærario.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

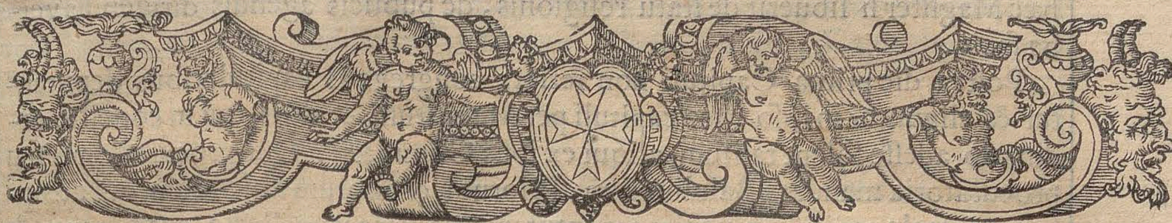
STatuimus, quòd commune ærarium nostrum pro monstra equorum solue- LXXII.
re debeat cuilibet fratrum nostrorum pro quolibet equo salmas sex ordei, quòd si ærarium ordeum non habuerit pro quolibet salma scutum vnum soluere tenetur. Fratres autem qui ab ærario ordeum accipient, statim vbi à Magistro aut Marescallo exire iussi fuerint, ad custodiam insulæ, obedire tenebuntur. Quòd si qui restiterint, & alios comitati non fuerint, amittant ordeum vnius anni.

IN HOC VINCES

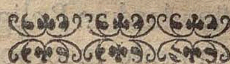
NEC PRIVATAE REI CONSVLIT
QVI REIP. NON CONSVLIT.

DE CAPITVLO TAM GENERALI QVAM PROVINCIALI

TITVLVS SEXTVS.

QVOMODO CAPITVLVM generale celebretur.

CONSVETVDO.

MAIORES nostri solerti mente rerum publicarum statui consulentes pro veteri consuetudine generale capitulum indicere atque celebrare consueuerunt: vbi religiosorum mores reformentur, regiminis norma dirigatur, & quæ statum, & publicam vtilitatem concernunt componantur. Nos quoque vestigijs ipsorum inhærentes generale capitulum hac inuetarata consuetudine celebrare solemus. Decens autem est in exordio atque initio publici consessus almum Spiritum, sine quo nullum ritè fundatur exordium, inuocare, suppliciterq. exorare, vt cæptis faueat, mentesq. dirigat, ac illustret. Vbi itaque capitulantes conueniunt priusquam ad acta capitularia procedatur, vna cum Magistro ad ecclesiam accedunt. Illic quoque de Sancto Spiritu solemnis missa per Priorem ecclesiæ in aurora cantatur, cuncti quoque Spiritum Sanctum deuotissime inuocant, quatenus intellectus gratiam eis infundat qua illustrati recta mente de publicis agendis consultent;& ordinẽt. Missa peracta Magister cum cætu capitulantium atque fratrum ab ecclesia processionaliter discedens cum vexillo siue stendardo Religionis ad locum capituli procedit. Adsunt ordine solemnis processionis campana sonante Prior ecclesiæ in ornatu pontificali, Capellani, Diaconi, & Clerici hymnum de Sancto Spiritu psallentes. Cumq. ad capituli locum peruenerint, cantatur ℣. I.

Saluos fac seruos tuos ℟. Diciturque oratio de Spiritu Sancto.

Postea Capellanus Euangelium decantat. Videlicet Cum venerit filius hominis.

Demum Magister, Baiuliui, Priores, Castellanus empostæ & proceres capitulantes pro gradu dignitatis, & præheminentiæ considunt. Regula quoque legitur; Ac postea sermo per quempiam doctum, & idoneum pro rerum exigentia, de his quæ publicam vtilitatem, ac animarum salutem concernunt, habeatur; Quibus peractis capellani, & qui capitulo interesse nondebent, discedunt. Post

hæc Magiſter ſi libuerit de ſtatu religionis, de publicis agendis dirigendis verba facit.

Poſtea die prima Capituli non feriata congregatis capitularibus deputantur & eliguntur in ipſo loco capituli per Magiſtrum, & alios, qui in concilio ordinario adeſſe ſolent tantum, aliqui ex ipſis Cõmiſſarij: Qui procurationes ſeu procuratoria mandata Baiuliuorum, Priorum, & aliorum abſentium, qui ad ipſum generale capitulum venire tenentur vocato Vicecancellario examinent, & recognoſcant. Quæ idonea & ſufficientia repererint, admittant, cætera reijciant. Quo peracto Baiuliui, Priores, Caſtellanus empoſtæ, & proceres capitulantes burſam ſuo nomine inſcriptam cum quinque ianetis argẽteis, in ſignum deſpropriationis, & ei alligatum rotulum ſeu ſcriptum ſtatum ſuorum officiorum, ac ſententias ſuper his quæ ad publicum commodum agenda ſunt continentem: ipſorumque officiorum ſigillũ pro communi vtilitate & honore Magiſtro, cum oſculo manus reuerenter ſecundum eorum ordinem & præheminentiam, & Mareſcallus præterea ſuo ordine vexillum & ſtendardum Religionis præſentant. Burſis autẽ vexillo ac rotulis præſentatis, in capitulo incorporati nominatim deſcribuntur: Demum rotuli ipſi ordine gradus & præheminentiarum alta & intelligibili voce Vicecancellarij organo leguntur. His lectis ad ſexdecim capitulantium electionem hoc modo proceditur.

Fratres capitulantes, & in ipſo capitulo incorporati, confeſſi & contriti ac ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſacramento accepto, ſolemne iuramentum præſtent rite & recte ſecundum Deum & conſcientiam, in cauſis & negocijs, quæ coram illis tractabuntur ſe proceſſuros & iudicaturos, nec quicquam omnino decreturos, aut conceſſuros, quod in apertum manifeſtum ſeu graue detrimentum alicuius tertię perſonæ tendunt ac vergat.

Quo peracto ſeparatim in loco capituli de licentia & mandato Magiſtri per linguas conueniunt, vbi quælibet lingua duos ex eis in capitulo incorporatis ſuæ linguæ idoneos & prudentes eligit, & Magiſtro præſentat. Quod ſi in aliqua lingua deficerent fratres, ex alia aſſumantur de incorporatis in Capitulo. His ſexdecim ſic electi conſtituti coram Magiſtro & Capitulo reuerenter iuramentum præſtant, quòd omni ſemoto priuato affectu & paſſione, decus & vtile religionis & fratrum conſultabunt, decernent, & ſtatuent. Magiſter vero & cæteri capitulantes in loco Capituli ad cætera agenda & pertractanda remanentes in eos compromittunt, & iureiurando promittunt tenere ſe & grata habere quæcunqne per ſexdecim concluſa deliberata & conſtituta fuerint. Sic ſexdecim ſolemni iuramento adacti ad locum ſeparatum ſecedunt, & cum eis procurator Magiſtri, qui habet votum conſultiuum, & non deciſiuum, & Vicecancellarius pro redigendis deliberationibus in ſcriptis; vbi agenda tractant, concludunt, & deliberant hac norma.

Primo, de portionis impoſitione quo ordini ſubueniantur: Inſuper, de ærarij gubernatione & regimine: Demum viſitatis rotulis de reformandis moribus, inſtituendiſque legibus: Ac poſtremo de cæteris ordinationibus alijſque emergentibus negotijs ſtatum publicum concernentibus diſcutiunt, deliberant, concludunt, & definiunt. Alij vero capitulantes cætera negocia pro rerum ingruentia tractant. Quibus peractis ſigno campanæ dato ad Magiſtrum & Capitulum cunctis fratribus euocatis, accedentibus quoque capellanis proceſſionaliter deliberata, concluſa, & ſtatuta per eos palam referuntur, publicantur, & organo Vicecancellarij promulgantur. His publicatis, burſæ & ſigilla, ac vexillum per Magiſtrum, Baiuliuis, Mareſcallo, ac Prioribus, & cæteris capitulantibus

ſecun-

secundum ordinem restituuntur. Quo peracto Capellani, qui processionaliter accesserunt, orant in modum infrascriptum. Quibus finitis, Capitulum clauditur.

QVEMADMODVM FINITO GENERALI & Prouinciali Capitulo preces fuit.

CONSVETVDO.

Dignum existit, vt cunctis actionibus peractis mentem ad Deum dirigamus & suam clementiam ad quietem humanam, & beatitudinem consequendam supplicemus. Itaque generali & prouinciali finito Capitulo Capellani assistentes, qui illuc processionaliter accesserint, preces & orationes ad Deum pro omnium fidelium pace, viuentium & defunctorum quiete, vt sequitur facere solent & sic seruari iubemus. II.

ORATIO PRO PACE.

ORemus, vt Deus & Dominus noster Iesus Christus, pacem quietem & concordiam omnibus fidelibus Christianis concedat, bella & seditiones reprimat, infidelium rabiem refrenet, & omnium Christianorum semitas in viam dirigat salutis æternæ.

Oratio pro fructibus terræ.

ORemus, vt Deus & Dominus noster Iesus Christus fructus terræ dare, multiplicare, & conseruare dignetur.

Oratio pro Summo Pontifice.

ORemus, vt Deus & Dominus noster Iesus Christus Pastorem gregis sui N. non deserat, sed continua protectione defendat; fidem & charitatem augeat; vt vna cum commissio sibi grege ad vitam perueniat sempiternam.

Oratio pro Cardinalibus & Prælatis.

ORemus, vt Deus & Dominus noster Iesus Christus Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, & cæterum vniuersum clerum in suo sancto obsequio confirmare & conseruare dignetur.

Oratio pro Imperatore & Principibus.

ORemus, vt Deus & Dominus noster Iesus Christus Imperatorem, Reges, & Principes catholicos in pace & vera concordia conseruet, ac eos ad subigendam Barbarorum & infidelium gentem, atque terram sanctam Hierusalem à seruitutis iugo liberandam feruentius animare dignetur.

Oratio

Oratio pro magistro Hospitalis.

ORemus : vt Deus & Dominus noster Iesus Christus Magistrum nostrum. N. ad gubernationem domus Hospitalis , & Religionis nostræ fratrumq. nostrorum illustrare, & instruere dignetur, ipsumq. longeuum, & in prospero statu conseruet.

Oratio pro Baiuliuis, & Prioribus.

ORemus : vt Deus & Dominus noster Iesus Christus Baiuliuos, Priores, & castellanum empostæ ordinis nostri dirigat,& eorum mentes illustret quo honorem & vtilitatem ordinis nostri adimplere studeant.

Oratio pro fratribus Hospitalis.

ORemus : vt Deus & Dominus noster Iesus Christus fratres nostros conseruare dignetur ac nos à votis promissis declinare non permittat.

Oratio pro infirmis & captiuis.

ORemus : vt Deus, & Dominus noster Iesus Christus omnibus infirmis, & captiuis salutem tribuat vt captiuitate,ac ægritudine liberati ad Ecclesiam sanctam veniant gratias redditúri.

Oratio pro peccatoribus.

ORemus : vt Deus, & Dominus noster Iesus Christus omnes peccatores à vinculis peccatorum absoluat, & æternam faciat obtinere salutem.

Oratio pro benefactoribus nostri Hospitalis.

ORemus : vt Deus,& Dominus noster Iesus Christus pro pijs operibus illorum dignam mercedem tribuat, & post mortem æternam salutem concedat.

Oratio pro confratribus & consanguineis.

O Remus pro animabus confratrum, parentum, & coniunctorum nostrorum pro his qui in nostris cœmeterijs per vniuersum orbem requiescunt.

Psal. Deus misereatur &c. Psal. De profundis &c. Kyrie eleyson; Christe eleyson; Kyrie eleyson. Pater noster, ℣. Fiat pax in virtute tua ℟. Et abundantia in turribus tuis. ℣. Saluos fac seruos tuos, ℟. Deus meus sperantes in te. ℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine &c. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat &c. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

ORATIO.

DEVS à quo sancta desideria,recta consilia,& iusta sunt opera da seruis tuis illam quam mundus dare non potest pacem : vt & corda nostra mādatis tuis dedita & hostium sublata formidine tempora sint tua protectione tranquilla. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

QVOD FRATRES ACCEDANT AD capitulum generale.

F. IOANNES FERDINANDVS DE HEREDIA.

III. IN iunctum est baiuliuis, Prioribus,castellano empostæ, Commēdatarijs, & alijs qui ratione sui statutus aut dignitatis capitulo generali incorporati sunt,vt ad illud accedere teneantur nisi vrgentissima & penè ineuita-

bili causa præpediti fuerint, quo casu procuratorem mittant cum expresso mandato. Qui contrafecerit tamquam inobediens habitu priuetur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVæ quidem pœna moderari poterit per Magistrum & Capitulum generale. IIII.

DE RESIDENTIA ADMITTENDORUM *in Capitulo generali, & quouis Concilio.*

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

IVSTVM est, ut qui constitutionum ordinis est ignarus, & in negocijs Religionis parum versatus iudicis officio fungi nõ debeat. Idcirco statuimus, vt frater qui in conuentu per annos octo continuos, aut per interualla residentiam non fecerit minime in posterum in Capitulum generale, nec in quouis concilio siue iudicio nostri ordinis nisi per annos quinque admittatur; præterquã fratres venerandæ linguæ Angliæ & Alemaniæ. V.

QVOD PROCVRATORES AD CAPITVlum generale non admittantur nisi sufficientem procurationem suorum principalium demonstrauerint.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

MAndantes, quod procuratores Priorum, Baiuliuorum, Castellani empostæ, ac Commendatariorum cuiuscunque conditionis sint, non admittantur per Magistrum, & generale capitulum, nec capitulo intersint, nisi sufficiens & authenticum procuratorium mandatum suorum principalium monstrauerint, cum speciali potestate ad comparendum in capitulo, & concludendis ac tractandis in eodem consentiendum. Qui vero aliquo impedimento retenti venire aut procuratorem mittere non potuerint, censeantur capituli decretis consensisse & ea rata & grata habuisse ac si præsentes imterfuissent. VI.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

NVlli procuratori ad capitulum generale constituto liceat virtute cuiuscũque mandati alium substituere: sed ipse præsens adesse tenebitur: etsi in procuratorio mandato ad capitulum generale plures nominabuntur tũc preferatur magis antianus: nisi aliter de voluntate constituentis appareat. VII.

IDEM MAGISTER.

FORMA PROCVRATORII MANDATI *Baiuliuorum & Priorum pro capitulo generali.*

VIII. FRater N. miles Hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani Prioratus seu Baiuliuatus N. humilis Prior seu Baiuliuus. Notum facimus, quod nos confisi de prudentia, probitate fide, & industria religiosorum in Christo fratrum nostrorum N. & N. eos de nostra certa scientia melioribus via, modo, quibus potuimus & possumus, fecimus, constituimus, & deputauimus, & per has nostras literas facimus, cōstituimus, & deputamus nostros veros & legitimos procuratores generales & speciales absentes tamquam præsentes, & quemlibet eorum insolidum; hoc videlicet modo: Primo præfatum fratrem N. solum & insolidum & in euentum absentię vel alicuius impedimenti ipsius N. prędictum N. similiter solum & in solidum, & data absentia vel alio impedimento tam N. quā N. fratrem N. principaliter & in solidum ad comparendum pro nobis & nomine nostro coram Illustris. Domino Magno Magistro, & generali Capitulo in nostro conueutu proxime celebrando, & in eo interessen. & interueniendum, & vices nostras gerendum specialiter & expresse ad consentiendum, acquiescendum, & assensum liberum & voluntarium præstandum omnibus, & quibuscunque decretis, constitutionibus, statutis, deliberationibus, & ordinationibus dicti generalis capituli, & Reuerendorum dominorum sexdecim capitularium, & generaliter omnia alia & singula faciendum, procurandum & exercendum, quæ in prædictis, & circa prædicta necessaria & opportuna quomodolibet fuerint, & quæ nos ipsi faceremus aut facere possemus, vel etiam deberemus si præsentes in dicto capitulo adessemus; etiam si talia forent quæ specialius mandatum exigerent vel magis generale quam præsentibus sit expressum. Promittentes bona fide habituros nos ratum & gratum, & integre obseruaturos quicquid per eos aut aliquē ex eis modo, forma, & ordine in rebus suprascriptis actum, gestum, factum, & procuratum fuerit. In cuius rei fidem præsentes literas manu nostra subscripsimus, & sigillo nostro muniri fecimus. Datum, &c.

IDEM MAGISTER.

FORMVLA LITERARVM PROCVRAtoriarum commendatariorum prioratuum.

IX. NOS N.N. Commendatarij in Prioratu N. vna cum Reuerendo Domino fratre N. Priore dicti Prioratus, ad celebrandum capitulum nostrum prouinciale vel assembleam congregati; Notum facimus quod, &c. In cuius rei fidem præsentes literas manu Secretarij vel Notarij, & sigillo ipsius capituli subscribi & muniri fecimus.

Si per assembleam fieret procuratorium & non haberent copiam sigilli Prioratus aut in eo prioratu sigillo vti solitum non esset, tunc commendatarij qui in assemblea aut prioratu adessent procuratorium manibus suis vel secretarij capituli, aut alterius notarij subscribi faciant & sigillis suis vel duorum aut trium ex ipsis sigillabunt.

QVOD

QVOD IS EX XVI. DE CVIVS NEGOTIO *tractatur in illius deliberatione non aßistat.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

ARatione absonum videtur, vt quis simul & semel in aliquo negotio particulari deliberando sit pars & iudex. Ideo statuimus, quod quotiescunque euenerit, vt proponatur aliquod negotium consultandum & definiẽdum inter venerandos xvj. capitulares tangens particularitatẽ alicuius in ipsorum conclaui incorporati, qui se pro parte formata gesserit, in tali consultatione & deliberatione tantum à ceteris excludatur, & nihilominus quod per reliquos consultatum & conclusum fuerit robur & vim xvj. capitularium secundum tenorem statuti habeat & obtineat, & ei contradici non liceat. X.

SI QVIS EX XVI. CAPITVLARIBVS *morbo grauari vel aliquo legitimo impedimanto detineri contigerit, alius eligatur.*

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

STatuimus, vt si contigerit aliquem ex sexdecim capitularibus morbo grauari, vel aliquo legitimo impedimento detineri, ita ut non possit interuenire cum reliquis in conclaui ad negotia, & res pertractandas & finiendas, Magister, vocatis coram se & capitulo capitulãtibus linguæ cuius fuerit ęgrotus vel impeditus, & præstito iterum per eos iuramento, vt moris est, iubeat eos congregari ad alium nominandum & eligendum, qui electus iuramentum præstet & compromittat sicut ceteri præstiterunt & compromiserunt. XI.

DE MODERATIONE XVI. *Capitularium.*

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

VM interdum aliquis ex sexdecim capitularibus non satis modeste se gerens suffragium ferre super re à præsidẽte proposita renuerit, ita vt conclaue perturbauerit, quo fit, vt in rebus maximis, quæ ad communem vtilitatem pertinent non leue detrimentum accidere posset. Statuimus, vt si quis ex sexdecim viris eo temeritatis forte processerit, vt sua sponte è congregatione in qua status & dignitas totius ordinis consistit ad ea de quibus tractantur perturbanda exire tentauerit aut suffragari quouis modo recusauerit, & à dicto præsidente admonitus in sua temeritate pertinaciter perseuerauerit, si Prior, Baiuliuus, Commendatarius fuerit, eo ipso, fructibus annorum trium Prioratus, Baiuliuatus, aut commendæ quam & quem XII.

possidet

possidet communi ærario applicandis priuetur, si frater conuentualis tres annos antianitatis perdat;& illico è conclaui excludatur ac in eius locum alius eligatur ea forma qua per supradictum statutum ordinatum est: qui exclusus ad capitulū generale, concilium,& alias congregationes interueniendum, necnon nouiter ad dignitates alias promouendum vel eligendum inhabilis reddatur & declaretur.

QVOD NVLLI FRATRVM LICEAT APpellare vel protestari de his quæ per sexdecim tractata & conclusa fuerint.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

XIII. AD nonnullorum insolentiam reprimendam, qui iudiciorum subterfugiunt difinitiones, vt hos qui ius optimum fouent expensis & laboribus defatigent: Imitati etiam maiorum inueteratas consuetudines secundum quas sexdecim uiratus capitulares, idest Domini sexdecim capitulares, qui per capitulum iuramento adacti eliguntur, vt de rebus ordinis nostri tamquam supręma auctoritate fungentes ordinent & disponant. Nec enim pro veteri more alicui fratri ordinis nostri dominorum sexdecim, qui etiam potestatem, & vim compromissi habere dignoscuntur, statutis, ordinationibus, & sentētijs refragari cōuenit, quinimo omnes his ordinationibus humiliter ceruices flectere solent: Attamen quidam iuramentum per eos pręstitum paruipendentes, plerumque contra hanc institutionem agere satagunt in pessimum exemplum & graue incommodum, nisi talium insolentiæ leges & consuetudines obijcerentur, ea propter temeritati contumacium obuiare cupiētes, Statuimus, cōsuetudinibus antiquis inhęrentes, quod nulli fratrum ordinis nostri in capitulo generali incorporatorū, aut eorum qui in eo intersunt quocunque honore aut dignitate fungentium protestari, appellare, aut prouocare à dominis sexdecim capitularibus, aut eorum statutis, sententijs, deliberationibus, & ordinationibus contradicere seu refragari quouis modo liceat. Qui contrafecerit si commendas vel beneficia possideat eis eo ipso contrafaciendo priuatus censeatur: si vero conueutualis frater fuerit, antianitatem incontinenti perdat.

QVOT DIES CAPITVLVM generale durare debeat.

IDEM MAGISTER.

XIIII. INstituimus, vt capitulum generale apertum durare intelligatur diebus quindecim non feriatis, in quibus res & negotia commodius tractari, & concludi possint. Postquam autem clausum fuerit, secundum reseruationem dicti capituli aliquot diebus pro rerum exigentia designatis ac præfixis Magister & concilium completum quæ in dicto capitulo proposita fuerunt, & nondū deliberata concludant & exequantur.

QVI TENEANTVR ACCEDERE AD Capitulum prouinciale.

F. CLAVDIVS DELA SENGLE.

OMnes & singuli Baiuliui & cõmendatarij in prouincijs degentes ad capitulum prouinciale sui Prioratus quolibet anno accedere tenentur. Qui cõtrafecerit duplicem respõsionem cõmuni ærario soluat: nisi iusto aliquo impedimento detineretur, quod capitulo prouinciali per suum procuratorẽ significare tenebitur, in quo quidẽ capitulo Prior adesse sub eadẽ pœna debeat. XV.

DE MODERATIONE CAPITVLANTIVM.

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatuimus, vt Priores, Castellanus empostæ, commendatarij & fratres cuiusuis gradus fuerint in capitulis prouincialibus & assembleis maturitatem, grauitatẽ, temperantiam, ac modestiam seruare debeant, quatenus vnusquisque pro sua qualitate & gradu loquatur, opinetur, ac suum votum & suffragium emittat, reiectis contumelijs, iniurijs, conuicijs, & gestis, indecentibus quinimo intendant pacifice ad honorem & commodum religionis. Qui contrafecerit quarantenæ pœnam subeat. XVI.

PRIORES IN CAPITVLIS PROVINCIAlibus nulli particulariter fauorem præbeant.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

INhibemus Pioribus, & Castellano empostæ, ne in capitulis seu assembleis prouincialibus in fratris absentis vel præsentis, fauorem, aut odiũ procurẽt, loquãtur, aut insistant; quinimo quiete & attente negotia intelligãt & pro rectitudine diiudicent nec verbo aut facto iura cuiuspiã perturbẽt. XVII.

QVOD REGVLA ET STATVTA LEgantur in capitulis prouincialibus.

F. CLAVDIVS DELA SENGLE.

NIhil est quod maius dedecus & damnum afferat quam ignorantia statutorum & consuetudinũ ordinis quibus religio gubernatur, regitur, & administratur vbi potissime ignorantia crassa & affectata esse dignoscitur, quibus ex causis plerunque plura committuntur religioni incõmoda. Idcirco super his prouidere cupientes, & ne de cætero ignorantia prætendatur; Statuimus, quòd statuta quorũ series sequitur sub bulla cõmuni plumbea mittuntur ad omnes & singulos Prioratus, præsententurq. autoritate nostra Prioribus & Castellano empostæ, receptoribusq. cõmunis ærarij. Quibus præcipimus & mandamus in vim obedientiæ iniungentes, vt in quolibet capitulo prouinciali antequam ad aliquos actus capitulares procedant, missa Spiritus sancti celebrata, & lecta regula ad omnium intelligentiam legantur publica voce & à quibusuis obseruentur; si autem Priores & Castellanus empostæ, & receptores id facere contempserint, aut neglexerint eo ipso pœnam incurrant inobedientiæ. XVIII.

De Regula.

De communi ærario.

De Capitulo.

De Prioribus.

De officio Fratrum.

De Commendis.

De Visitationibus.

De Contractibus & alienationibus.

De Locationibus.

De prohibitionibus & pœnis.

IN HOC VINCES

SILEAT FIGVRA IVDICII
LOQVATVR IVSTITIA.

DE CONCILIO ET IVDICIIS.

TITVLVS SEPTIMVS.

FORMA QVÆ IN IVDICIIS ORDINIS noſtri ſeruatur.

CONSVETVDO.

VONIAM fratres noſtri Hoſpitalitatis & armorũ exercitio potius quam iudicijs animum intendere debent. Mos eſt nobis antiquus à maioribus noſtris relictus, vt in cauſis quæ inter fratres noſtros oriũtur, ſummatim & ſine aliqua forma iudicij verbo tantum & non ſcripto procedatur, ideſt, quod nulla cauſę acta ſcribantur: ſed partes ipſę ſua iura voce propria deducunt, & allegant, ſuper quarum nudo ſermone iuſtitia adminiſtratur. Poſſunt tamen ad probanda iura ſua literas antea confectas producere, veluti prouiſiones, teſtificationes, & alia huiuſmodi; Teſtes quoque afferre poſſunt qui à concilio vel à commiſſarijs ab eo deputatis audiuntur; quorum dicta, ſi res ita poſtulauerit, ſcribuntur. I.

QVI IN CONCILIIS ORDINIS NOſtri interuenire debent.

CONSVETVDO.

DVplex habemus concilium, ordinarium videlicet & completum. In ordinario interueniunt Magiſter & Locumtenens Magiſtri ſeu Magiſterij; Si quis erit, Epiſcopus Melitenſis qui nuper introductus eſt. Prior eccleſiæ & octo Baiuliui conuentuales ſeu eorum locatenentes. Pręterea Priores prouinciarum: Baiuliui per capitulum qui in conuentu degent, Theſaurarius ſiue eius locumtenens: Et ſeneſcallus Magiſtri qui non habet ſuffragium. In concilio completo præter ſupradictos, qui etiam adſunt; adhibentur alij duo fratres ex qualibet lingua. In vtroque interuenit vicecancellarius. Soli tamen octo Baiuliui Conuentuales aut eorum locatenentes neceſſario intereſſe debent, ſine quibus concilium haberi non poteſt. Alijs vocatis & non venientibus ſoli octo Baiuliui conuentuales aut eorum locatenentes concilium tenere & de omnibus rebus ad illud pertinentibus determinare poſſunt. Concilium tamen ſine Magiſtro vel eius licentia haberi non poteſt. II.

FORMA JURAMENTI ADMITtendorum in concilium.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

III. NVllus admittatur in concilium nisi prius in manibus Magistri solemniter iurauerit quod tractata vel decreta & conclusa in ipso concilio cuiquam non reuelabit:nec amore, odio, aut præcio sententiam feret: Preterea quod statuta & consuetudines ordinis nostri tàm in iudicijs quam in publicis negocijs sincere & fideliter obseruabit. Qui contra fecerit sit inhabilis ad obtinendas administrationes & officia nostri ordinis, & pro periuro habeatur, & sententiæ sic latę nulle censeantur.

F. PETRVS DE MONTE.

IIII. STatuimus, vt quando aliquis ordinariorum à concilijs fuerit absens, vel suspectus habebitur, eius loco alius admittatur, qui iuramentum iuxta formam pręcedentis statuti præstare teneatur. Decernentes quod post relationem commissariorum factam, & disceptationem litigantium, nemo consiliariorum pro suspecto allegari possit.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACHOSTA.

V. PRohibemus, ne aliquis frater ordinis nostri cuiusuis conditionis fuerit citetur, nisi per Magistrum & concilium ordinarium deliberetur an sit citandus.

DE MODERATIONE CONSILIARIORVM.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

VI. VT maturius res & negocia in concilijs agantur, tractetur, & deliberentur: statuimus, quod Magister Baiuliui, Priores, & Castellanus empostę, & qui concilijs intersunt cum silentio partes coram ipsis disceptantes earumq. rationes & allegationes inteligant, & absque alia vocis aut sermonis interruptione audiant, ne fauor alicui partium dari dignoscatur; quinimmo ęqualitas erga quēlibet esse uideatur. Quod si aliquis prefatorū contrafecerit, pars quæ in hoc se lęsam senserit contra facientē siue Magistrū siue alium pro suspecto allegare possit, qui tunc non reddita suspicionis alia causaà c oncilio illico discedat.

QVOT CAVSÆ IN CONCILIIS PROponi possunt.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

VII. EXpeditioni causarum consulere volentes, statuimus, vt in vnoquoque concilio tres tantum causæ proponantur, & teneantur partes antequam ad concilium accedant, venire in cancellariam & ibi nomina sua & cau-

sæ ra-

ſe rationem inſcribi facere: quæ poſtea in concilio per vicecancellarium vocabuntur iuxta ordinem ab eo ſcriptum. In numero cauſarum non comprehenduntur petitiones commiſſariorum.

QVOMODO TESTES EXAMINANTVR.

IDEM MAGISTER.

STatuimus, quod teſtes hic in conuentu producti coram partibus iuramentum præſtare teneantur, & in earum abſentia examinentur. Qui quidem teſtes diuiſim interrogabuntur ſuper re de qua fuerit quæſtio; qui autẽ illos examinabunt, diligenter eos interrogabunt de loco, tempore, & ſcientia, & quomodo res de qua agitur acciderit; quæ quidem dicta teſtium ſi neceſſe fuerit, ſcribantur. VIII.

IN DISCEPTATIONE CAVSARVM *compareant tantum duo procuratores.*

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

AD euitandas confuſiones & iudiciorum prolixitatẽ, ſtatuimus, quod quandocunque erunt differentiæ inter fratres aut linguas ſeu priores & Caſtellanũ empoſtæ, pro quibus differentijs diſcutiendis & decidendis debeant comparere procuratores coram concilio, ſgardio vel commiſſarijs: non debeant nec poſſint coram prędictis comparere, niſi duo procuratores tantum pro qualibet parte, & quod vnus illorum loquatur cum informatione quam habebit, veniantque cum decenti habitu longo & ſine armis. Qui contrafecerint, plectantur pœna quarantenæ, quam obſeruent ſedendo & comedendo. IX.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

OPtima ratione ſuaſi, ſancimus, quòd ſecularis perſona non aſſiſtat in concilio ordinis noſtri. X.

QVOD FRATER PRO FRATRE IN *conuentu præſente non procuret.*

F. IOANNES FERDINANDVS DE HEREDIA.

QVia ad ſubmouendas lites & differentiarum prolixitates iudicia in noſtro ordine ex veteri conſuetudine ſummaria cenſentur, ne fratres noſtri litibus implicili ab armorum exercitio ſtudium retrahant. Idcirco prohibemus ſub pœna quarantenæ quod frater nomine alterius fratris in conuentu præſentis non procuret niſi morbo implicitus eſſet propter quod comparere non poſſet. Si autem pro fratre abſente procurauerit, XI.

procuratione sufficiente ad id agendum exhibere teneatur. De cuius sufficientia per superiorem dignoscatur. Fratres autem Angli & Alemani si aliud idioma in conuentu vulgatum præter maternum ignorauerint, præsentes etiam procuratores habere poterunt.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXV. SI vero linguæ vitio aut alio impedimento quis explicandis suis rationibus aptus esse non videretur, per procuratorem agere ei licebit: quod Magistri & concilij iudicio relinquimus.

QVOD BAIVLIVI ET PRIORES POSSINT HABERE PROCURATORES.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XXVI. STatuimus, quod quandocunque inter Baiuliuos capitulares aut conuentuales, Priores & Castellanum emposte ex vna, & commendatarios ac fratres conuentuales partibus ex altera differentia vertitur, in quocumque iudicio existat, Baiuliui & Priores ipsi ad dictam litem procuratores instituere possunt, qui suo nomine contra commendatarios & fratres conuentuales coram iudicibus iura sua defendant.

QVOD NEMO EXTRANEVS ORDINI nostro admittatur ad procurandum in iudicijs ordinis nostri pro religiosis.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

XXVII. NE iudicia ordinis nostri quæ summaria esse debent falsis interprętationibus, argumentis & cautelis subuertantur & prorogętur, Statuimus, quod seculares personæ seu alterius ordinis regulares cuiuscumque gradus vel qualitatis admitti non possint ad agendum & procurandum pro Baiuliuis, Prioribus & alijs religiosis nostris coram Magistro & concilijs ac generali capitulo, nec in iudicio sgardiorum vel ab ipsis aut Priore ecclesię vel marescallo conuentus nostri commissis & deputatis. Per hęc tamen non intendimus derogare consuetudini quę permittit personis sęcularibus defensionem causarum suarum in capitulis nostris prouincialibus ac alijs iudicijs.

QVOD CAVSÆ MILITVM, CAPELLAnorum & seruientium per magistrum & concilium concludantur.

XXVIII. CVpidi erga fratres nostros equa iustitię statera procedere, & ne minor a maiori opprimatur, sed vnicuique iustitię ęqualitas appareat; Ideo omnes differentias, quas ratione cabimenti vel melioramenti oriri conti-

contigerit inter fratres milites ex vna, ac fratres capellanos vel armorum seruientes partibus ex altera, Magistro & concilio decidendas reseruamus: & eas ab ipsis decidi decernimus & volumus.

DE MODO TRACTANDI in Concilijs.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

STatuimus, quòd in concilijs quando de aliqua re agi oportet, antequam ad suffragia danda deueniatur eo de quo deliberari debeat in medium proposito, quilibet consiliarius ordine non seruato pro suo arbitrio allegare, dicere, proponere quod ad rem pertineat omni semota reprehensione valeat, & cum res peroptime discussæ & agitate fuerint, quot opiniones reperientur per suffragium ballotarum scrutinium recipiant: & pars quę plures ballottas obtinebit pro se sententiam & conclusionem habuisse censeatur, statuentes, quòd omnes res & negotia cuiuscunq. naturæ fuerint etiam causæ criminales, quæ per concilia tractantur, aut deliberantur per scrutinium ballottarum concludantur, alias deliberationes nullę censeantur. XVI.

F. IOANNES DE HOMEDES.

IDem obseruari volumus in capitulis Prouincialibus, & assembleis, quod secus actum fuerit sit irritum & inane. XVII.

DE MODO ET ORDINE Ballotandi.

IDEM MAGISTER.

MAiores nostri maxime interesse reipublicæ existimauerunt, vt libera essent iudicia, & suffragia quam occultissima. Ideo vsum ballotandi inuenerũt: sed quia nihil scriptis mandatum est, placuit nobis paucis verbis perstringere. Quare statuimus, vt quandocunque duo vel plures fuerint competitores dignitatis vel officij pro omnibus simul in suffragia eatur ordine antianitatis: nisi aliquis eorum sit ex primatibus nostri ordinis, quos magnæ crucis appellamus, nam pro eo primo in suffragia eundum erit hac forma. Post iuramentum præstitum statutis ordinatum, Vicecancellarius tot vrnas quot fuerint cõpetitores adhibeat primum Magistro, postea cuique consiliario quo sederit ordine: vt in quam voluerit pixidem calculum seu ballottam mittat. Quo peracto calculi palam numerentur, & is qui plures ballottas vel suffragia habuerit, pronuntiatur electus à Vicecãcellario. At si ad æquilibrium suffragiorum venerint, tunc antianior in religione electus promulgetur: nisi filius arnaldus fuerit magnę crucis, nam ille electus promulgabitur; vel si fuerit eiusdem passagij ad cõcilium cõpletum remittetur electio. In alijs vero controuersijs si ad æqualitatem calculorum deuentum erit res ipsa decidenda & definienda ad idem concilium completum absque alia appellatione deducatur. XVIII.

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

XIX. SAncimus, consuetudinem & vsum statuto scripto præualere non posse: vbi vero non fuerit statutum scriptum vsus & consuetudo militet.

DE APPELLATIONIBVS.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XX. A Decretis capituli generalis, quod est summum & supremum ordinis nostri iudicium, nulli fratrum nostrorum liceat appellare. In causis item criminalibus non appellatur aut si de correctione regulari agatur. Nec etiam ab electione fratrum & commendatariorum in Baiuliuos magnæ crucis; a promotione tamen potest appellari, idest, a translatione Baiuliuorum ad alias dignitates. In creationibus quoque officialium appellatio locum non habet, nec à decreto quo commissarij deputantur; à declaratione quoque super suspitione commissariorum, aut consiliariorum non datur appellatio. Nec ab executione, aut mandato exequendi: neque à sententijs capitulorum prouincialium, quæ summam scutorum centum non excedant, & id inter fratres: sed in causis vertétibus inter fratres & laicos pro quacunque summa re & negocio, non liceat fratri à sententia capituli prouincialis appellare. In alijs autem casibus & controuersijs omnibus liberum cuique esto appellare. Incidentes autem & emergentes in controuersijs casus omnes iudicabuntur per commissarios ad id deputatos, à quibus ad eos, à quibus fuerint deputati, appellari poterit: A quorum sentẽtia super istiusmodi appellationibus lata nulli appellare licebit. A sententijs tamen, quos delobia vocant, latis a scutis decem infra inclusiue appellatio non admittatur, a scutis vero decem supra, si controuersia fuerit inter fratrem & fratrem ad concilium ordinarium, si inter fratrem & laicum, quicunque illorum sit actor vel reus ad audientiam appelletur, & sententiæ per dictam audientiam seu conciliũ vel compromissarios in dictis causis appellationis deputatos exequantur, nulla ad aliud tribunal admissa appellatione.

INTRA QVOD TEMPVS *appellandum est.*

IDEM MAGISTER.

XXI. INtra decimum diem à publicata & pronuntiata sententia appellandum est, si in cõuentu feratur: si vero extra, intra idẽ tempus, dũmodo pars fuerit præsens aut eius procurator: quòd si non adfuerint numerantur à die quo de sententia factus fuerit certior; aliter illi consensisse intelligitur. A sententia autem super incidentibus à commissarijs lata eodem vel postero die appellandum erit.

DE ORDINE APPELLATIONVM.

IDEM MAGISTER.

A Priore autem & assemblea & à Priore solo appellatur ad capitulum pro- XX.
uinciale, & inde ad conciliũ ordinarium: quod si causa in capitulo prouinciali initium habuerit, ab eo ad concilium ordinarium, & deinde ad completum: ita tamen quod si capitulum prouinciale confirmauerit sententiam assembleæ vel Prioris, aut concilium ordinarium sententiam capituli prouincialis, si in eo lis cœpta fuerit, talis sententia executioni mandabitur, non obstante appellatione: Si verò lis coram concilio ordinario inchoata fuerit ab eo appellabitur ad completum: & inde ad capitulum generale: verum quod per concilium completum fuerit iudicatum etiam si ad capitulum generale fuerit appellatum, exequendum erit.

DE TEMPORE PROSEQVENDÆ *& finiendæ appellationis.*

IDEM MAGISTER.

SI à Priore & assemblea vel à Priore solo ad capitulum prouinciale fuerit XXI.
appellatum, tenetur appellans in proxime sequenti capitulo appellationem suam prosequi & finire. Quòd si non fecerit nullo legitimo impedimento prohibitus appellatio, ipsa deserta cẽseatur; Si vero à capitulo prouinciali ad concilium ordinarium, datur illi annus, & ex iuxta causa biennium ad causam prosequendam & finiendam: si à concilio ordinario ad completum, conceduntur quatuor mẽses à die appellationis numerandi: si à concilio completo ad capitulum generale in proximo capitulo prosequi & diffiniri procuret. Aliter vt supradictum est pro deserta habeatur. Appellatio autem à sententia super incidentibus à commissarijs lata intra decimum diem ab ea interiecta prosequenda & finienda est.

DE APPELLATIONIBVS FRATRVM *Capellanorum obedientiæ & seruientium officij extra conuentum.*

IDEM MAGISTER.

LIberum erit fratribus capellanis obedientiæ & seruientibus officij vel sta- XXII.
gij, si à suo Priore, vel commendatario cuius obedientiæ suppositi sunt grauati fuerint, ad priorem & assembleam vel ad prouinciale capitulum appellare; per quòd etiam decidentur controuersiæ, quæ inter dictos fratres obedientiæ, officij vel stagij, & priores vel commendatarios oriri contigerit.

QVID

QVOD SENTENTIÆ SCRIBANTVR & publicentur.

IDEM MAGISTER.

XXV. STatuimus, quòd decreta & sententiæ capitulorum generalium conciliorum & Sgardiorum in conuentu scribantur per Vicecancellarium; capitulorum autem prouincialium, & assemblearum per secretarium, & per eos publicentur & pronuncientur, & fiant de eis libri & registra.

DE MODERATIONE FRATRVM in congregationibus linguarum.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XXVI. QVoniam plerunque contingit contra omnem modestiam, honestatem & reuerentiam veræ illibatæq. obedientiæ, quòd fratres in congregationibus linguarum vtuntur gestis & actis indecedentibus nulla reuerentia in Baiuliuos & superiores seruata. Quinimo deliberationes & consultationes in dedecus ordinis & præiudicium pbulici cõmodi perturbant, ea propter; Statuimus, quòd Baiuliui, Priores, commendatarij, & fratres cuiuscunque conditionis fuerint in congregationibus linguarum in conuentu debeant vti modestia, & temperantia in sedendo secundum eorum ordinem & gradum audientes Baiuliuos vel eorum locatenentes in his quæ proponunt etiam procuratores tam dictæ linguæ fratres quàm alterius, aut partes in causarum disceptatione, ita quod nõ dent eis molestiam, vel aliquam perturbationẽ: & ita cum maturitate & quiete intellectis propositis, ac differentijs debeant pro eorum ordine & gradu dare suffragium & loqui, lingua quoque compleat suam deliberationem. Cui si quis cõtradixerit, aut propterea se senserit grauatũ ab illa deliberatione ad Magistrum & concilium ordinarium habeat recursum coram quibus sua iura allegabit. Iustitia quoque partibus auditis ministrabitur: qui contrafecerit in pœnam quarantenæ labatur.

DE VSV BALLOTTARVM in Linguis.

F. CLAVDIVS DELA SENGLE.

XXVII. VT liberius fratres nostri suffragia, & vota sua in linguis dare possint: Statuimus, quòd quandocunque in dictis linguis, aut Prioratibus tractari contingct de gratijs faciendis aut de nominandis fratribus ad Baiuliuatus & dignitates debeant vti ballottis, prout in concilio fieri solitum est, gratia autem facta non censetur nisi concordi omnium fratrum voto facta fuerit.

F. PETRVS DE MONTE.

SAncimus, quod nullus frater qui per annos tres continuos aut per intervalla in conuentu non resederit suffragium in linguis, exceptis fratribus Reuerend. linguę Angliæ, & Alemaniæ, ferre possit. XXVIII

DE COLLECTIS LINGVARVM.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

STatuimus, antiquam & veterem consuetudinem sequentes, quod in collectis albergiarum per fratres tãtum deliberari & tractari possit de vineis, domibus, cameris & possessionibus linguæ vel albergiæ. Caueantq. fratres sub inobedientiæ pæna, ne in indictis collectis tractare aut concludere de rebus quę quouis modo ordinis rẽpublicam concernãt, aut aliquod arduũ vltra antiquam consuetucinem audeant vel præsumant. Quod si contrafecerint nullius valoris censeatur, pœnamq. inobedientiæ incurrant. XXIX.

DE EODEM.

F. FABRITIVS DE CARRETO.

QVia bonum vniuersale totis viribus promouendum est. Statuimus, quod quandocunque in congregatione cuiuslibet linguæ siue collectæ discceptabitur de ędificatione, vel instauratione domorum siue camerarum, & cultiuatione siue directione vinearum & aliarum possessionum stabilium linguarum, & duæ partes fratrum dictæ linguę deuenerint concordes in vnam sententiã, eadem mandetur executioni, quam tertia pars dissentieńs non possit impedire. cætera autem negocia dictarum linguarum remanent intacta in sua antiqua consuetudine & robore. XXX.

DE LICENTIA BAIVLIVORVM ET *Priorum recedendi à conuentu.*

F. RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, quod Magister non possit dare licentiam recedendi de Conuentu Baiuliuis capitularibus, & cõuentualibus, Prioribus, & Castellano empostæ, sine scitu & consensu concilij completi, ita quod tres partes in vna opinione concordent, alias deliberatio, sit nulla: & si Magister contrafecerit licentia nulla sit: & nihilominus contra eos qui vigore talis licentiæ recessissent, procedatur tamquam contra eos qui sine licentia de conuentu recedere præsumunt. XXXI.

F. PETRVS DAVBVSSON.

ATtamen Magistro & concilio ordinario pro negocijs publicis ordinis nostri aliquem ex prędictis destinare ad partes occiduas seu extra conuentum liceat. XXXII.

DE LITERIS EXPEDIENDIS PER Magistrum & Concilium.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

XXXIII Statuimus, quòd literæ saluorum conductorum, licentiarum recedendi de conuentu, instructiones, literæ missiuæ, & aliæ patentes, quæ per Magistrum & concilium ordinarium siue completum deliberantur & conceduntur, per vicecancellarium tantum expediatur, manu propria ab eo signentur, ac in cancellaria, saluo vicecancellarij iure, registrentur, alias concilij authoritatem non habeant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXIIII. Volumus & mandamus, quod omnes literæ supradictæ Magno sigillo magistri in cæra nigra sigillentur.

DE AVDIENTIA PVBLICA.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

XXXV. Laudabili institutione sancitum est quod qualibet hebdomada die veneris audientia publica celebretur; in qua assistant Magister seu eius locumtenens, Baiuliui conuentuales, & per capitulum Priores, Castellanus empostæ & cęteri qui adesse solent in concilio ordinario. Præterea Castellanus, iudices appellationum, & ordinarius, & vicecancellarius; vbi sęcularium quærelę & supplicationes quarumcumque legantur & audiantur, & secundum casuū emergentiam, meritis causarum sapienter discussis, super his prouideatur, vt quærelarum materia prorsus extinguatur, & cuique ius suum tribuatur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXVI Capitaneus & iudex ciuitatis nostræ, & Magister notarius castellanię in audientia ades se solent. Licitum est etiam Magistro & concilio ad illam vocare aliquos probos viros iuris peritos, prout eis necessarium videbitur.

DE OFFICIALIBVS SINDICANDIS.

IDEM MAGISTER.

XXXVII. Æquum est vt vnusquisq. actionum suarum rationem reddat. Statuimus, quod Castellanus, vicecastellanus, iudex appellationum, & ordinarius, capitaneus, iurati, iudex, & omnes singuli officiales ciuitatis nostrę soliti syndicari, debeant syndicari per duos commissarios vnum religiosum, & alium literatum per Magistrum & cōcilium ordinarium, postquam officio functi & alij in eorum loco suffecti fuerint, eligendos, prout hactenus consuerum est: vt, si qui deliquerint, puniantur.

DE BVLLA MAGISTRI ET Conuentus.

F. NICOLAVS LORGVE.

AD deliberatorum exploratam indubitatamq. notitiam non immerito ſi- XXXVIII.
gillorum ac bullarum impreſſiones cuneiq. inuenti ſunt. Hinc firma ſanctione decretum eſt, vt duo cunei ferrei fabricentur quibus Magiſtri & Baiuliuorum imagines ſculpantur, & his tanquam bulla conuentuali conuentus vtatur. Hac bulla omnes & ſingulæ conceſſiones, procurationes, permutationes, obligationes, prouiſiones & cætera quæ per deliberationem Magiſtri & conuẽtus, ſeu Concilium & Generale Capitulum expediuntur, & quę ſub bulla plumbea communi expediri conſueuerunt muniantur & bullentur.

QVOD PROCVRATORES COMMVNIS ærarij in cauſis ad id ſpectantibus non excludantur.

F. PETRVS DAVBVSSON.

SAncimus, quod in cognitione & deciſione cauſarum communis ærarij ex- XXXIX.
cludi non poſſint venerabiles magnus Commẽdatarius & Procuratores dicti ærarij qui pro inueterata conſuetudine intereſſe ſolent: quia priuatas eorum cauſas non agunt, ſed communes.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

ITa tamen quod inter litigandum non loquantur quod ad cauſam perti- XL.
neat: ſed procuratorem deputent, qui cauſam ipſam nomine ærarij agat & proſequatur.

QVOD FRATER FRATREM AD ALIVD iudicium non trahat quam ordinis noſtri.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

ABſurdum & pænitus ab ordine noſtro alienum eſt, cui grauiſſimum ple- XLI.
rumque attulit detrimentum, quod fratres noſtri fidei catholicæ tuitioni aſcripti litibus implicentur, & iugo obedientiæ reiecto ſe ad aliud tribunal extra noſtrum ordinem conferant, ſtatutis enim & conſuetudinibus ſubiecti ſunt, quibus ſua iura defenduntur & iudicantur per ordinis noſtri iudicium nõ dilatorium, quatenus cauſæ breuitate ſopiantur, & fratres noſtri litibus immunes armis exercendis liberius vacare poſſint. Præſenti igitur ſanctione ſtatutum eſt, quòd fratres noſtri quacumq. ex cauſa nullo pacto valeãt aut poſſint extra noſtrũ ordinem coram quocunq. Iudice eccleſiaſtico vel ſeculari fratres ordinis noſtri in cauſam trahere, & contra eos procedere, ſeu lites conteſtari, vel proceſſum conficere, declinando ab ordinis noſtris iudicio. Quod ſi quis contrafecerit antianitatem perdat, & per quinquennium omni adminiſtratione priuetur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XLII. PRæterea causam perdat. Qui vero à sententijs nostris extra conuentum aut nostri ordinis Iudices appellauerint, vel prouocauerint, etiam si appellationem vel prouocationem prosequuti non fuerint à causa sua cadant & re de qua contenditur eo ipso priuati existant.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XLIII. VOlumus idem à fratribus capellanis obedientiæ obseruari sub pęna priuationis beneficiorum & rectoriarum ac portionum quas possident, nec non habitus ipso facto incurrenda.

DE FERIIS.

Feriæ quæ seruari debent in iudicijs nostræ Religionis.

In Ianuario.

Circuncisionis Domini.	1
Antonij Abbatis.	17
Fabiani & Sebastiani.	20
Conuersionis sancti Pauli.	25

Februario.

Purificationis Beatæ Mariæ.	2
Blasij Episcopi & Martyris.	3
Agathæ virginis.	5
Dedicationis Ecclesiæ S. Io. Baptistæ.	
Cathedræ sancti Petri.	22
Mathiæ Apostoli.	28

Martio.

Gregorij Papæ.	12
Sancti Iosephi.	19
Annunciationis B. Mariæ.	25

Aprili.

Georgij Martiryis.	23
Marci Euangelistæ.	25

Maio.

Philippi & Iacobi Apostolorum.	1
Inuentionis sanctæ Crucis.	3
S. Ioannis ante Portam Latinam.	6

Iunio.

Barnabæ Apostoli.	11
Ioannes Baptistæ cum tota Octaua.	24
Petri & Pauli Apostolorum.	29
Commemoratio S. Pauli.	30

Iulio.

Visitationis B. Marię.	2
Mariæ Magdalenæ.	22
Iacobi Apostoli.	25
Sanctæ Annæ.	26

Augusto.

Petri ad vincula.	1
Dominici confessoris.	4
Transfigurationis Domini.	6
Laurentij Martyris.	10
Assumptionis B. Mariæ.	15
Bartholomei Apostoli.	24
Augustini Episcopi.	28
Decollationis S. Ioannis Baptistæ.	29

Septembri.

Natiuitatis B. Mariæ.	8
Exaltationis S. Crucis.	14
Matthęi Apoſtoli & Euangeliſtæ.	21
Michaelis Archangeli.	29
Hieronymi confeſſoris.	30

Octobri.

Franciſci confeſſoris.	4
Lucæ Euangeliſtæ.	18
Simonis & Iudæ.	28

Nouembri.

Omnium ſanctorum.	1
Commemorationis animarum.	2
Martini Epiſcopi.	11
Præſentationis B. Mariæ.	21
Catharinæ virginis.	25
Andreæ Apoſtoli.	30

Decembri.

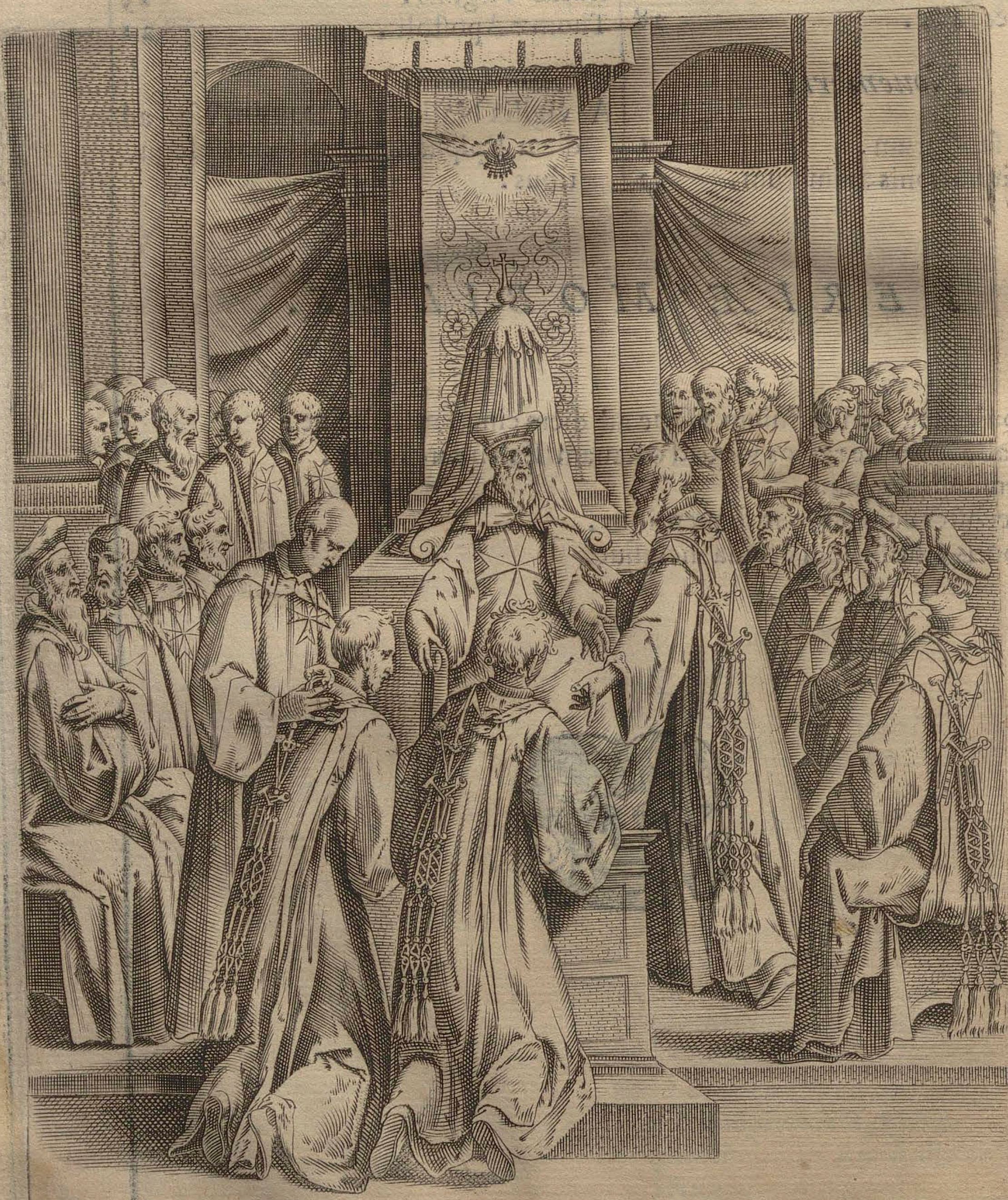
Nicolai Epiſcopi.	6
Ambroſij Epiſcopi.	7
Conceptionis B. Mariæ.	8
Luciæ Virginis.	13
Thomæ Apoſtoli.	21

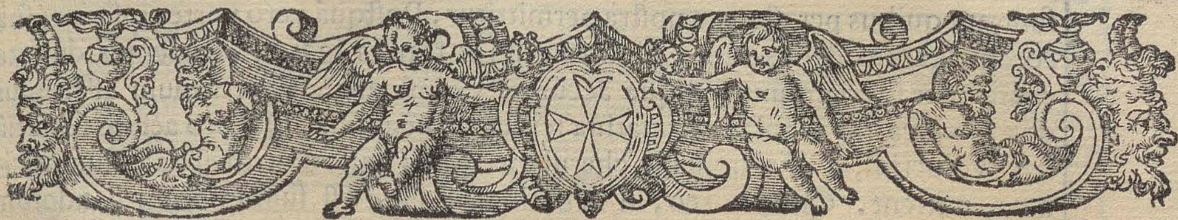
A vigilia Natiuitatis Domini vſq. ad diem Epiphanię cum duobus ſequẽtibus.

FERIÆ MOBILES.

A Die Iouis ante carniſpriuium vſque ad diem cinerum incluſiue.
A Die Sabbathi ante ramos vſq. ad octauam Paſchæ incluſiue.
Die Aſcenſionis Domini.
Die Pentecoſtes cum duobus ſequentibus.
Die Corporis Chriſti cum octaua incluſiue.

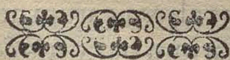

DE SGARDIO.

TITVLVS OCTAVVS.

FORMA TENENDI SGARDII.

Ne fratrum nostrorum animi longis litibus impliciti, à suæ professionis officio euocarentur: maiores nostri breue quoddam & expeditum iudicij genus excogitarunt, quod Sgardium appellarunt. Id ita habetur. Assumuntur fratres octo, ex singulis linguis singuli, quibus additur nonus ex qua libuerit lingua, nullo delectu. Is caput seu præses sgardij vocatur, & à Magistro assignatur, vel à marescallo: cum fratres ex eius sunt iurisdictione. Reliqui octo à Baiuliuis conuentualibus ad significationem Magistri scutiferi nominantur, ita tamen quod Baiuliui linguarum, de quibus partes disceptantes fuerint, nullum alium nominent, nisi eum in quem partes sponte consenserint. Ab hoc Sgardio itur ad Renfortium sgardij, ac si diceret ad fortius sgardium, duplicato scilicet Fratrum numero, vt ex qualibet lingua duo fratres interueniant. Ab eo deuenitur ad Renfortium Renfortij, hoc est à forti ad fortius: vt sint tres fratres ex vnaquaque lingua, remanente eodem capite seu præside primùm assignato. Quod si trium horum sgardiorum sententiæ partes stare noluerint, adhibetur sgardium Baiuliuorum: quod ex octo Baiuliuis conuentualibus aut eorum vicegerentibus cōstat. Ijs datur à Magistro alter præses ex Baiuliuis quispiam aut Prioribus, vel Prior ecclesię. Quod si præses a Magistro datus fuerit Baiuliuus conuentualis, tūc in eius locum ad sgardium subrogatur frater aliquis ex eadem lingua antianus. In hoc iudicio singuli vnico suffragio vtuntur, præter præsidem sgardij Baiuliuorum, cui duo conceduntur ad euitandam suffragiorum paritatem. Quod si in aliqua linguarum defuerint fratres ad id idonei, vel penitus nulli fuerint, ex alijs linguis implebitur numerus, vt sint omnino octo in vnoquoque sgardio. Præterea si altera aut vtraque diffidentium pars fuerit Baiuliuus aut Prior, eo casu præses & caput omnium sgardiorum erit Baiuliuus aut Prior. Vbi tandem partes coram sgardio comparuerint; interrogantur à præside: num quem ex eo numero suspectū habeant. Quibus reiectis, si qui fuerint, & alijs in eorum locum suffectis, ad cognitionem causæ proceditur, actore actionem suam proponente, etiam si reo petente sgardium concessum esset: Quę quidem causa plenè & summatim tractabitur. Nā neque libellus vllus, neque scripta petitio datur: sed iura sua partes verbo prosequuntur. Testes tamen producuntur, quorum dicta auribus tantum non autem scripto excipiuntur. Nec admittuntur procuratores, nisi pro ijs qui à conuentu ab

sunt

sunt, aut quibus per statuta nostra permittitur. Postquã vero partes ipsæ iura sua coram sgardio deduxerint, dimittuntur: & fratres sgardij secedentes de tota causa inter se conferunt, remque accurate examinant. Tum demum afferuntur duæ pyxides siue vrnulæ, affirmatiua scilicet & negatiua. Qui pro actore sentẽtiã ferre voluerint, in affirmatiuam spherulam, quam ballottam idest calculum dicimus, mittent. Qui pro reo, in negatiuam. Hæc est suffragiorum dandorum ratio: in quibus dandis gradus antianitatis vnicuique seruatur. Collectis spherulis aut ballottis, priusquam caput seu præses sgardij sententiam ferat, vocantur partes & rogantur: An sgardij sententiæ stare velint, nec ne? Si consenserint, exclusis iterũ illis, caput sgardij suffragium suũ dat, iniecta ballotta in pyxidẽ. Dehinc pyxides coram sgardio aperiuntur, & ballottæ palàm numerantur. Pro parte quæ plures habuerit stabit sententia; ea per vicecancellarium scribitur & partibus pronunciatur. Quod si partes aut altera earum negauerit se id iudicium suscipere velle, numeratis per vicecancellarium ballottis & suffragijs, scriptis mandet quot quæq. pars ballottas habuerit. Id scriptum apud sgardij præsidem deponetur: vbi secretum permaneat & ad renfortium procedetur. Si neque hoc partes contentæ erunt, ad renfortium renfortij, & deinde ad sgardium Baiuliuorum deuenitur, vltra quod progredi non est. Cum autem renfortium renfortij Baiuliuorumq. sgardium habetur, Præses primi sgardij cum aliquibus fratribus eorum qui in primis sgardijs interfuerunt adesse debet, vt audiant an partes quicquam allegabunt, præter id quod in primis sgardijs allegarunt: non enim eis licet quidpiam ad confirmandam suam causam adducere in hoc postremo iudicio, quàm id quod in primo sgardio attulerunt & proposuerunt. Etenim ipsum hoc cum Prioribus vnum & idem iudicium esse censetur. Partibus tandem quantum satis erit auditis, secedent primi sgardij fratres præter Prȩsidem, qui in renfortio & renfortij renfortio suum locum semper obtinet. Postremo cum ad sententiam sgardij Baiuliuorum ventum fuerit, Præses primorum sgardiorum ante Præsidem sgardij Baiuliuorum per ballottam suffragium dabit. Apertis postea pyxidibus & numeratis ballottis, Præses priorum sgardiorum ipsorum suffragia scripta proferet, astãtibus aliquot fratribus, qui in ipsis prioribus sgardijs interfuerunt. Quibus suffragiis cum vltimis Baiuliuorum nominatis, pro parte quȩ plures habuerit feretur sententia, quæ executioni mandatur. Sgardiorum autem suffragia occulta esse debent non solum partibus, verum etiam sgardijs ipsis inter sese, donec controuersia sit diffinita. Hoc iudicium maiores nostri, iustitiam domus appellarunt: in quo contra etiam absentes legitime citatos per contumaciam proceditur. A cuius sententijs appellare non licet, quia vim compromissi habent.

DE QVIBVS REBVS CELEBRANTUR Sgardia.

CONSVETVDO.

II. Qvędam sgardia oriuntur ex querelis siue planctis, per Magistrũ siue eius locũtenentem vel marescallum aut alium superiorem faciendis. In sgardijs autem quæ oriuntur ex talibus querelis, interesse debent tantum octo Baiuliui conuentuales, siue eorum locatenentes, vel fratres octo & præsidens siue caput per Magistrum assignandum, qui sit Prior vel Baiuliuus, aut per marescallum, cum de planctis suis agitur, aliquis frater, qui vnico suffragio fungatur. Nec de tali recurritur ad renfortium & alia sgardia, sed hoc primum sententiam dat

diffini-

diffinitiuam in quo Baiuliuus linguę cuius est is de quo fit quærela interesse potest, & debet: Quodq. per maiorem partem decisum fuerit exequi debet. In Sgardio autem quod celebratur per querelam marescalli aut alium superiorem pręter Magistrum & eius Locumtenentem adsunt fratres ex octo linguis, vel alij pro ipsis vbi ex his non reperientur. Nec de tali recurritur ad renfortium Sgardij sed illud primum diffinit. Alia quidem sunt Sgardia quę procedunt ex demanda siue differentia & lite inter aliquos vertente. Ex quibus Sgardijs, siue causa sit ciuilis, siue criminalis recurritur ad renfortium, & renfortium renfortij, ac etiam Sgardium Baiuliuorum.

QVOD SVPER MANDATO SVPERIORIS *potest peti Sgardium.*

F. GVILLERMVS DE VILLARETO.

SI quid à Magistro vel alio superiore cuipiam fratrum ordinis nostri pręter tenorem statutorum nostrorum & consuetudinum mandatum fuerit, Frater ipse Sgardium petere poterit. quòd si Magister illud dare recusauerit, aut distulerit, perseueret nihilominus frater in eo petendo. Nec tali mandato obedire teneatur, donec per Sgardium cognitum, iudicatumq. fuerit. III.

F. IOANNES FERDINANDVS DE HEREDIA.

INterloquutorijs sententijs Sgardium non vtitur, aut incidentia iudicanda suscipit ante diffinitam totius causæ summam, ad quam solam respicit & tendit. IIII.

IDEM MAGISTER.

NOn datur Sgardium super re vlla aut negotio concluso, aut diffinito, vel etiã cępto in Concilijs, nam quicquid in illis cęptum iudicatumuè fuerit sequitur formam illius iudicij. V.

F. IOANNES DE LASTICO.

NEque super controuersijs motis aut mouẽdis inter fratres milites ex vna, & capellanos, vel seruientes armorum ex altera partibus, neque super emergentibus aut dependentibus ab illis. VI.

F. PETRVS DAVBVSSON.

NEque etiam vbi agitur de iuribus communis nostri ærarij aut ipsius prærogatiuis: nec super præheminentijs & authoritate Magistri, ac in his rebus quæ ipsum vel eius pręheminentias & authoritatem directe proprie & immediate tangunt. VII.

CONCILIVM COMPLETVM COGNOscere debet an tenendum sit Sgardium vel non.

F. RAYMVNDVS ZACOSTA.

VIII. VT multis controuersijs occurratur quæ oriuntur ex modo concedendi Sgardia, Statuimus, quod quandocunque aliquis frater petet Sgardium à Magistro, & pars aduersa contradicet: eo casu cognoscatur per Magistrum & Concilium completum an tale Sgardium dari debeat. Quòd si nulla partium obstiterit quominus Sgardium concedatur, tum Magister illud absque vlla mora & dilatione dare teneatur.

QVOD CAPVT ET FRATRES Sgardiorum aßignentur absque dilatione & de suspitione habita de fratribus Sgardij.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

IX. AD omnem iustitiæ dilationem & suspicionem remouendam, Statuimus, quod quotiescunq. Sgardium fratrum ex consensu partium, aut per Magistrum, & Concilium completum datum & concessum fuerit, à die concessionis infra terminum duorum dierum Magister caput Sgardiorum assignare teneatur. Alias vrgente necessitate Concilium ordinarium, dilatione semota, caput deputet. Baiuliui autem & Pilerij linguarum in termino vnius diei pariformiter suarum linguarum fratres pro Sgardijs deputent idoneos. Quod si renuerint: ipsum Concilium prouideat, si partes suspectos aliquos allegauerint, causas suspitionis legittimas ostendere Magistro & Concilio ordinario obligantur: qui de hoc deliberare debeāt. Capita enim & fratres Sgardiorum cum silentio & attentione partium rationes audire teneātur absque aliqua interruptione vocis aut sermonis: ne fauor alicui dare videātur, sed ęqualitas erga omnes seruetur. si quis contrafecerit pars quæ se lęsam senserit contra facientem siue caput siue fratrem pro suspecto allegare possit: qui tunc non reddita suspicionis alia causa a Sgardio discedat.

DE MODERATIONE FRATRVM IN Sgardio.

IDEM MAGISTER.

X. STatuimus, vt præses vel caput Sgardiorum summa attentione, silentio, & prudentia partes ante Sgardium constitutas audiat; & caueat ne verbo aut facto sermones & rationes earum interrumpat, immo eas loqui permittat. Postquam dicendi finē fecerint fratres Sgardij sibi assistentes consulat, & præsentibus partibus interroget si rationes & allegationes partium intellexerūt: Quod si intellectæ non fuerint, tunc partes ipsæ suas rationes & iura compēdio &

breuiter ad intelligentiam assistentium assumant. Quod si scripturę vel bullæ præsentatę fuerint, eas explicari fratribus Sgardij per Vicecancellarium sinat: vt audientium mentes omnem veritatem accipiant.

QVOD FRATRES SGARDII *iuramentum præstare teneantur.*

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, vt per caput sgardij sumatur solemne iuramentum ab illis qui sgardium intrabunt, quòd secretum tenebunt, quicquid illic dictum & deliberatum fuerit, & nullo vnquam tempore reuelabunt, ac iuste secundum statuta, & laudabiles consuetudines iudicabunt. Qui contrafecerint inhabiles ad obtinendas commendas & officia ordinis nostri in perpetuũ censeantur. XI.

F. IOANNES FERDINANDVS DE HEREDIA.

SAncitum est, quod super sgardio nec peti, nec dari possit aliud sguardium inter easdem partes, donec primum fuerit finitum. XII.

CONSVETVDO.

DE re etiam per sgardium definita & iudicata non datur aliud sgardium. XIII.

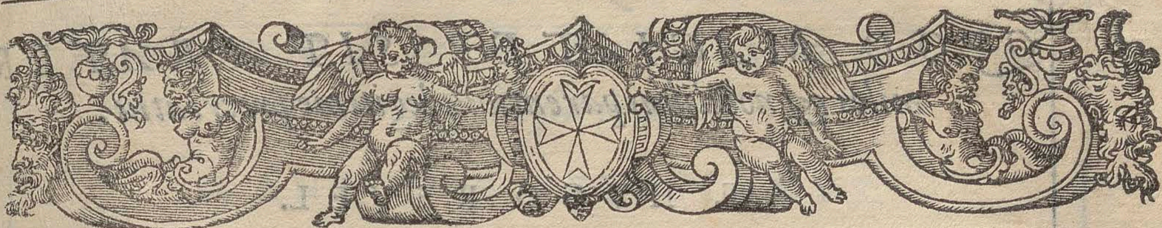
F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

SAncimus, quòd causę sgardiorum tractentur & agitentur extra ecclesiam: nisi ea quæ fiunt pro correctione & punitione fratrum, vt consuetum est. XIIII.

DE

IMPERIO DIGNA OBEDIENTIA.

DE MAGISTRO

TITVLVS NONVS.

QVOD FRATRES OBEDIANT Magiſtro.

F. ALPHONSVS DE PORTVGALLIA.

MELIOR eſt obedientia quam victima. Nihil quoque exiſtit quod magis Religionis obſeruantiam conſeruet quam vera illibataque obedientia, qua inferiores ſuperiori ceruicem ſubmittunt. Ideo recte ſancitum eſt quod omnes Hieroſolymitani fratres quacumque authoritate fungantur, Domini Ieſu Chriſti Saluatoris & Redemptoris noſtri amore Magiſtro obedire teneantur. I.

DECLARATIO OBEDIENTIAE.

CONSVETVDO.

IN regula cauetur, quod frater obediat in omni re quam præcipiet ſuus Magiſter; in quo regula non excludit aliquam rem, nihilominus eſt intellectum quod habeat terminum & limites: quia nulla res recte ordinata eſt ſine termino & limitibus: & iſte terminus eſt Regula, Statuta, & bonæ conſuetudines Religionis, & id oſtendit ſtatutum, quo cauetur vt omnes fratres teneantur obedire Magiſtro contemplatione Chriſti: Quia quando Magiſter præcipit extra illud quod promiſit, eſt malum & peccatum, & pro Chriſto non debet committi malum & peccatum: quinimo omne bonum; ea propter præceptum regulæ eſt clarum, & in hoc determinatur; & ideo eſt ſancitũ, quod quando ſuperior facit aliquod præceptum quod non eſt ſecundum ſtatuta, vſus & conſuetudines Religionis, frater debet petere Sgardium fratrum; quia noſtra obedientia non eſt ad aliud intellecta, & non debemus eſſe magis aſtricti de obedientia, niſi quantum noſtra regula & bonæ conſuetudines ordinant, Quæ ſuperior noſter promiſit tenere: & ſi facit contra iuramentum, frater non debet ſibi obedire. II.

QVOD MAGISTER SIT FRATER *miles & nobilibus parentibus legitime procreatus.*

F. HVGO REVEL.

III. DEcet vt qui militię pręest militarem dignitatem pręseferat. Hinc statutum est, quod nullus assumi, aut eligi in Magistrum sacri Hospitalis Hierusalem possit, nisi sit frater miles ipsius ordinis Hospitalis, atque ex nobilibus parentibus legitimoq. matrimonio procreatus existat.

ELECTVS MAGISTER A CONVENTV *absens non excedat limites commißionis a conuentu datæ.*

F. FABRITIVS DE CARRETO.

IIII. STatuimus, quod electus in partibus occiduis Magister, in suo ad conuentum aduentu pro vsu publico Religionis non possit expensis communis ærarij ex quibusvis rebus emere & conducere, aut pecunias à receptoribus aut depositarijs Religionis capere, nisi tantum quãtum à Concilio fuerit commissum & ordinatum: Si autem modum excesserit, de suo fecisse intelligatur.

QVOD COMMENDÆ DIGNITATES OF- *ficia & beneficia promoti ad magisterium vacare censeantur.*

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

V. STatuimus, quod quando aliquis ex fratribus nostris ad Magisterium promouetur, adepto per electionem Magistratu, eo ipso administrationes commendarum, Prioratuum, Baiuliuatuum, dignitatum, officiorum, quæ prius ante Magisterij adeptionem possidebat, vacare censeantur. Quorum concessio & prouisio deuoluatur Magistro & conuentui, & secundum formam statutorum & laudabiles consuetudines concedantur.

QVOD PER PROMOTIONEM AD *magisterium sit mortuarium & vacans.*

IDEM MAGISTER.

VI. VOlumus, quod per promotionem alicuius ad magisterium sit mortuarium in magisterio, & vacans in Prioratu, Castellania empostæ, Baiuliuatu, commendis & bonis nostri ordinis, quæ possidebat ante promotionem illlius qui promotus erit ad magisterium.

QVAE

QVÆ BONA MAGISTER POTEST retinere ex spolio sui prædecessoris.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

SAncitum est, quod ex spolio Magni Magistri defuncti, successor Magister quę sequuntur sumere debeat, videlicet, de frumento & vino quantitatem sibi necessariam vsque ad diem Natalis Domini ab electione Magistri proxime sequuturam, residuum vero frumenti, commeatuum, & vini ad ęrarium perueniat. De vasis autem argenteis applicentur statui magisterij pro Magistro vsque ad sexcentas marcas argenti & non vltra. De iocalibus autem sumet vnam cuppam auri & vnum vas aquarium si in spolio reperiantur & non aliud, cætera vero præter hæc ærario nostro ascribantur. VII.

DE CAMERIS MAGISTRALIBVS.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

IAm olim a tempore cuius non est memoria, ad sustinenda & supportanda magistratus ordinis nostri onera, & vt Magister ipse decentius & cōmodius eam dignitatem gerere posset, fuerunt illi assignatæ & ipsi magistratui annexæ & in perpetuum vnite per singulos Prioratus singulæ Commendæ, quæ magistrales dicuntur, quæ nunquam ab ipso magistratu separari possunt, Solet tamen Magister eas locare vel ad certam pensionem dare fratribus sibi beneuisis; Quæ quidem commendę sunt quæ sequnntur. VIII.

In Prioratu sancti Aegidij commenda de pesenas.
In Prioratu Tholosæ commenda Podij Subreani.
In Prioratu Aluernię commenda de Salins.
In Prioratu Franciæ commenda Hannoniæ.
In Prioratu Aquitaniæ commenda Templi in rupella.
In Prioratu Campaniæ commenda Metensis.
In Prioratu Lombardiæ commenda Inuerni.
In Prioratu Vrbis commenda Mugnani.
In Prioratu Venetiarum commenda Triuisij.
In Prioratu Pisarum commenda Prati.
In Prioratu Capuę commemda Ciciani.
In Prioratu Baroli commenda Brundusij, siue Marugij.
In Prioratu Messanę commenda de Polizzi.
In Prioratu Chathaloniæ commenda de Masdeo.
In Prioratu Nauarre commenda de Calcetes.
In Castellania empostæ commenda de Aliaga.
In Prioratu Castellæ commenda de Olmos.
In Prioratu Portugallię commenda de la Coua.
In prioratu Angliæ commenda de Pescens.
In Prioratu Alemaniæ commenda de Buez.
In Prioratu Boemię commenda VVladisladiæ.

QVOD COMMENDA DE LA FINICA est Camera Magistralis.

F. IOANNES DE VALLETA.

IX. INter alias Commendas quę Magistratui annexæ & in perpetuum vnitę sunt annumerari etiam debet Commenda de la finica, regni Cypri, olim constituta.

QVOD MAGISTER LOCVMTENENTEM constituere possit.

F. PETRVS DE CORNILIANO.

X. MAgister in conuentu residens Locumtenentem ac vicegerentem designare & constituere pro suæ voluntatis arbitrio, authoritatem quoque sibi beneuisam pro suæ præeminentiæ facultate concedere potest.

HÆC SVNT QVÆ MAGISTER fratribus permittere potest.

CONSVETVDO.

XI. PRimum potest dare licentiam tenendi vestes proprias & aliam supellectilem. Item peregrinandi deuotionis gratia. Item comedendi priuatim in proprijs domibus. Item recedendi à conuentu. Item conferendi habitum Hospitalis. Item congregandi linguas. Item Baiuliuis præcipiendi aquæ potum: quem nullus remittere potest post campanæ sonum. Id enim reseruatur soli Magistro.

QVÆ DELICTA MAGISTER remittere potest.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XII. MAgister nulli ante condemnationem parcere potest neque in perpetuum habitu priuatis: nisi de Capituli Generalis consensu: quod non nisi ex causa fieri debet. Poterit autem Magister pœnam commutare eorum qui propter effusum alterius fratris sanguinem habitu secundum formam statutorum nostrorum priuantur. Dummodo a Concilij Baiuliuis id facere sit rogatus & loco priuationis habitus, delinquenti vnum annum de Antianitate vel plures, circumstantijs & qualitate delicti consideratis, demere. Quæ quidem antianitatis diminutio cedat in commodum filiorum Arnaldorum, & hoc vbi mors & mutilatio membrorum non fuerit subsequuta: quoniam in his casibus statuta ad literam seruari iubemus.

QVOD MAGISTER NON ALIENET prouentus Magisterij.

F. FABRITIVS DE CARRETO.

Statuimus, quòd donationes quæ à Magistro pro tempore existenti fient de iuribus, prerogatiuis, præheminentijs, & prouentibus Magisterij, in preiudicium successorum irritę sint, & in vim pręsentis statuti pręfata iura pręeminentiæ & prouentus, donatore vita functo, eo ipso deuoluta ad Magisteriũ censeantur, nisi donationes ipsas capitulum generale confirmauerit. Quod sine certa scientia & causa legitima facere non debet. XIII.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Statuimus, quod si Magister in infirmitate cõstitutus aliquam vel aliquas ex cameris Magistralibus, vel alia bona magisterio annexa vnita & incorporata de quibus ex capituli generalis licentia disponere eidem cõcessum fuerit cuipiam concesserit ad vitam vel ad tempus, aut alias de illis disposuerit, talis dispositio & concessio nullius sit valoris, aut effectum habere possit, nisi magister qui eam fecerit ex illa infirmitate conualuerit, & post talem concessionem vel dispositionem dies triginta superuixerit. Idem volumus in Prioribus & Baiuliuis circa membra camerarum prioralium, & in commendatarijs pro membris commendarum de melioramento obseruari. XIIII.

DE BVLLA PLVMBEA ET cerea Magistri.

F. NICOLAVS LORGVE.

Statutum est, quod Magister bullam plumbeam in cuius cuneo superiori imago personę eius sculpta sit, habeat, Quòdque cuneo inferiori bullæ communis cuneus ipse iungatur, qua quidem bulla vtatur in his expediendis, bullandis, & corroborandis; quę authoritate & pręeminentia magistrali expedita fuerint. Bullam quoque argenteam teneat, qua in cera nigra bullentur, literę patentes & clausę, atque alia, quę sub dicta bulla expediri solent. XV.

DE PROVISIONE VICTVALIVM facienda.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

Statuimus, quòd Magistri pro tempore existentes, faciant debitam & necessariam prouisionem milij & frumenti, Ita quod ad minus sit semper munitio vnius anni iuxta suam possibilitatem. XVI.

DE QVATVOR CAPELLANIS PALAtij Magistralis.

F. FABRITIVS DE CARRETO.

XVII. VT sanctæ reliquiæ, quæ in palatio magistrali sunt, debite venerentur. Statuimus, quod quatuor capellani dicti palatij vacãte Magisterio & in absẽtia Magistri diurno & nocturno tempore diuina officia assidue celebrent ac peragant, ac si Magister præsens esset, & antequam à cõuentu discedant faciant carauanas prout hactenus fuit obseruatum.

DE BONIS STATVS MAGISTERII.

IDEM MAGISTER.

XVIII STatuimus, quod contingente casu vacationis Magisterij, magnus Commendatarius siue eius locumtenens & Cõseruator conuentualis vna cũ alijs commissarijs tunc à concilio deputatis per inuentarium ab officialibus palatij Magistralis medio solemni iuramento integre recipiant omnia vtensilia, quæ præterito magistro seruierunt, & ea bene custodita conseruent: si qua fuerint subtracta per inquisitionem commissariorum reperiantur. Et simile seruetur circa equitaturas magistri & status magisterij. Vasa autem aurea & argentea ad commune ærarium spectant. Cassanturque malę introductiones ab officialibus factæ.

ABSENTE MAGISTRO REGENTES *negocia Religionis ea tractent cum deliberatione Concilij.*

IDEM MAGISTER.

XIX. STatuimus etiam, quod in absentia magistri à conuentu, qui regimini Religionis pro tempore fuerint deputati, debeant ardua Religionis negocia ex deliberatione Concilij tractare, & super his discernere, & similiter officiales remouere, & alios ponere, ac de officijs, commendis & beneficijs prouidere & remissiones facere ex dicta deliberatione, quæ per scrutinium ballotarum, seruata forma statutorum, sumatur. Quæ autem præter hunc ordinem facta fuerint, nullius roboris censeantur.

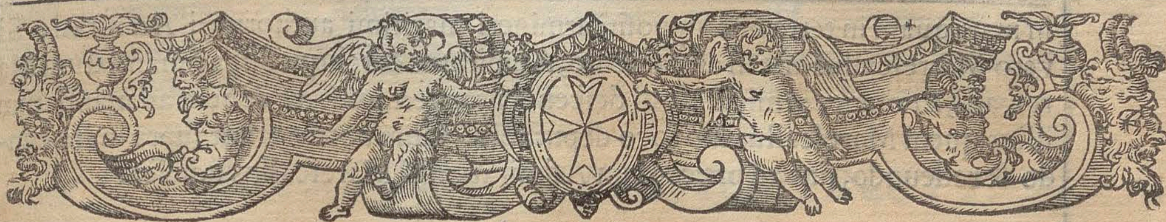

IN HOC VINCES

DEO TVRRIM LINGVARVM STRVANT COLVMNAE.

DE BAIVLIVIS
TITVLVS DECIMVS.

DE ORIGINE BAIVLIVORVM.
CONSVETVDO.

T Magister regimini atque gubernationi Ordinis nostri maturius intendere posset maiores nostri Senatum & Concilium, quod Magistro adesset, instituerunt: & viros graues titulis dignitatum insignitos Senatui adscripserunt. Hinc instituti sunt in Religione Conciliarij, videlicet Magnus Commendatarius, Marescallus, Hospitalarius, Admiratus, Magnus conseruator, Turcopolerius, Magnus Baiuliuus, & Magnus Cancellarius, qui Baiuliui conuentuales dicuntur, quia suarum lingarum præsides existunt. I.

QVI FRATRES SVPPOSITI SINT obedientiæ Marescalli.
F. ALPHONSVS DE PORTVGALLIA.

S Acer ordinis cętus id expostulat, vt inferior superiori pareat. Hinc statutũ est, quod omnes & singuli fratres tam milites quam seruientes armorum Marescallo obediant, à cuius obedientia exempti sint Baiuliui conuentuales eorumque Locatenentes, Priores, Castellanus empostæ, & Baiuliui capitulares, Magistriq. comites siue socij. II.

QVOD GENTES ARMORVM IN MAri sint suppositi Admirato & si Marescallus sit præsens eidem pareant.
F. GVILLELMVS DE VILLARETO.

S Tatutum est, quod Admiratus habeat potestatem super omnes galeas & hauigia armata per Religionem, quòdque possit retinere remiges & galliotos, ac armorum gẽtes, eisque faciat solutionem in ęrario, atque tam III.

in mari

in mari quam in terra sint suppositi armigeri maritimi authoritati Admirati. Si vero Marrescallus erit in armamento, Admiratus & reliqui sint ad mandatum Marescalli, Et omnes armigeri, qui descendent in terram, stare debent ad mandatum illius quem Marescallus suo loco deputabit. Cum autem erunt supra mare eundo & redeundo, sint ad præceptum Admirati, nisi Marescallus adesset.

IDEM MAGISTER.

IIII. CVm Marescallus congregationes seu Assembleas conuocat & celebrat, ad eas venire & ipsis interesse Prior ecclesię teneatur.

DE VEXILLO RELIGIONIS PER MArescallum commendando.

IDEM MAGISTER.

V. MArescallus ordinis nostri ex prærogatiua sui officij potest dare & commendare in exercitio armorum cui sibi placuerit vexillum siue confalonem ordinis nostri, Id tamen cum consilio Magistri vel eius Locumtenentis facere teneatur.

IDEM MAGISTER.

VI. FRatribus delinquentibus pro delictorum qualitate potum aquæ præcipiat Marescallus in eorum domibus. Quod quidem alius Baiuliuus facere non potest, nisi a Magistro licentiam quęrat.

QVOD FRATRES IN ARMORVM exercitio suppositi sint præcepto Marescalli.

IDEM MAGISTER.

VII. SI in omnibus obedientia laudanda est, in armorum exercitio profecto magnopere commendanda existit. Igitur in armorum exercitio fratres Præcepto Marescalli suppositi sunt, exceptis Baiuliuis conuentualibus, & capitularibus, Prioribus, Castellano empostæ, & socijs Magistri, & si Magister erit præsens tunc Marescallus, & alij obedientiæ Magistri supponuntur, Absente vero Magistro, eius Locumtenenti parere teneantur.

DE POTESTATE ADMIRATI super armamentis.

IDEM MAGISTER.

VIII. ADmirato ordinis nostri ex sui officij præeminentia omnes fratres & seculares expeditionis & classis maritimæ submittimus, cui parere debeant, & super his Admiratus potestatem exerceat. Si vero Magister aderit, aut

eius

eius Locumtenens, tunc Admiratus & reliqui Magiſtro vel Locumtenenti obediant: Illi quoque maritimi homines qui ad ſtipendium Religionis exiſtunt, ſuper eorum ſolutione quantum ſpectat ad marinariam ipſi Admirato ſubiecti ſunt.

DE PRÆROGATIVA ADMIRATI.

F. DEODATVS DE GOZONO.

QVando Religio armabit Triremes ſeu alia nauigia, Admiratus iniūget Re- IX.
migibus & nautis vt triremes & nauigia conſcendant, ſtipendia quoque ab ærario ſumet, ſeu illi quos deputabit, vt Remigibus & nautis exoluantur: Magiſter tamen pro Remigibus & nautis ſuis ſuorumq. nauigiorum & triremium ſumet neceſſarios commeatus, & quæ opportuna fuerint.

QVOD BAIVLIVI OFFICIALES AB *eis deputatos priuare non poſſint officijs.*

F. PHILIBERVS DE NILLIACO.

NON decet graues viros & qui regimini præſunt variabiles eſſe. Itaq. non X.
eſt permiſſum Baiuliuis qui ſemel in vim ſuæ preheminētiæ officiales elegerint aut conſtituerint, eos ab officijs ſub prætextu alicuius delicti aut aliter deſtituere: niſi prius per Magiſtrum & Concilium ordinarium declaratum & deciſum fuerit ipſos officiales in exercitio officiorum deliquiſſe, & propterea priuationem officij incurriſſe. Quicunq. Baiuliuus contrafecerit ſubeat pœnam quarantenæ; & nihilominus quicquid egerit irritum cenſeatur.

QVOD COMMENDATARII VOLTÆ, *granarij, paruæ Commendæ reddant computum quolibet menſe Magno Commendatario.*

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

AD conſeruationem rerū & bonorū ordinis noſtris Statuimus, quod Com XI.
mendatarij voltę, granarij, & paruæ commendę de adminiſtratis & rebus ad ſua officia ſpectantibus quolibet menſe computum magno Commendatario reddere teneantur, & reliqua ſiue reſidua manifeſtare. Si autem contrafecerint, ſeu male & doloſe adminiſtrauerint, priuati officijs & beneficijs cenſeantur, atq. quinque annos inhabiles ad conſequendum Commendas exiſtant; Omnes quoque expenſas & ſatisfactiones quas Commendatarius voltæ faciet, in præſentia, magni Commendatarij, ſi intereſſe poterit, vel in eius abſentia, Theſaurario generali præſente, facere teneatur.

DE OFFICIO MAGNI BAIVLIVI VENErandæ linguæ Alemaniæ.

IDEM MAGISTER.

XII. PRæeminentias, ac dignitatē pariter, onus officij magni Baiuliuatus Ven. linguæ Alemaniæ ad omnem ambiguitatem remouendam, ad vtilitatem & congruam opportunamq. cuſtodiam caſtelli noſtri ſancti Petri in ditione Turcarum ſituati (in quo certe non parum pondus honoris & decoris ordinis noſtri conſiſtit, cum ad ipſum chriſticolę ſeruitutis iugo preſſi libertatis conſequendæ gratia ſæpenumero Confugiunt: Idem quoque caſtellum viſitatione & reformatione circa ſtipendiarios, armaque eorum, ac munitiones eiuſdem caſtelli, & prouiſiones plerumq. egere videtur) Declarantes, & his quidem rebus arduis prouidere cupientes: Statuimus, quod magnus Baiuliuus conuentualis dictæ linguæ Alemaniæ Præſes, qui pro tempore huiuſmodi officium magni Baiuliuatus gerit, ſeu eius Locumtenens anno quolibet ſemel ad minus, aut prout neceſſitas poſtulauerit, ad dictum caſtellum viſitandi gratia perſonaliter accedere debeat Trireme Rhodia aut alio nauigio vectus, prout ei melius & commodius faciendum videbitur. Volumuſq. fratres & familiares cum ipſo magno Baiuliuo vel eius Locumtenente viſitationis cauſa ad dictum caſtellum accedētes ſumptus à communi ærario percipere, quemadmodum fratres, & familiares in triremibus ordinis percipiunt.

DE MODO VISITATIONIS IN CASTELlo Sancti Petri.

IDEM MAGISTER.

XIII. QVia in omni rerum executione modus & norma potiſſime eſt admittenda: Ideo in viſitatione dicti Caſtelli exequenda Magnus Baiuliuus eiuſque Locumtenens hunc ſeruabunt morem. Stipendiatos vtiles, beneq. armis munitos ac paratos eorum in ſtatu & ſtipendijs conſeruare, retinereq. teneantur ac debeant: Inutiles vero & ineptos caſſare & à ſtipendijs remouere, abdicareq. debeant, & alios habiles, & idoneos loco eorum ſubrogare, ponere, & ſubſtituere. Quod ſi vtiles & ſufficientes ſtipendiarij aliqui potentes, tamen armis bene muniti non comperiantur, terminum congruum & competentem talibus aſſignent, in quo armis muniti ſufficientes exiſtant: alias ſtipendio eis ordinato fruſtrentur & priuentur.

DE RESTRICTIONE EXERCITII MAgni Baiuliui.

IDEM MAGISTER.

CApitaneum certe & præfectum, qui a nobis dicto Castello præficitur & deputatur, meritò ab exercitio dicti officij Magni Baiuliui exemptum esse conuenit. Ideo statuimus, quod potestas & authoritas dicti officij ad capitaneum, & eius familiares, & ad illos qui fuerunt in conquesta eiusdem, ac stipendiatos qui a ciuitate Smyrnarum ad ipsum Castellum habitandi gratia migrarunt, qui à stipendijs certe destitui non possint nisi de licentia Magistri, nullo pacto extendatur: verum à dicta potestate eximuntur. Volumus tamen ad robur dignitatis Magni Baiuliui, quod illa quæ per Capitulum generale fuerunt ordinata ipsam dignitatem concernentia, in officio & stipendijs plenariam firmitatem obtineant. XIIII.

QVOD CAPITANEVS CASTELLI Sancti Petri præstet fauorem Magno Baiuliuo visitanti.

IDEM MAGISTER.

NIhil est quod magis status conseruet quam vera Illibataque obedientia. Statuimus itaque, quod in visitatione dicti castelli per Magnum Baiuliuum, seu eius Locumtenentem facienda, capitaneus castelli eiusdem, qui pro tempore fuerit, eidem magno Baiuliuo aut suo locumtenenti in dicta visitatione exequenda obediat & pareat: consilium quoque, auxilium, & fauorem præstare debeat, quoties ab ipso magno Baiuliuo aut eius locumtenente fuerit requisitus: Ipsa quoque visitatione peracta, cum magnus Baiuliuus Rhodum Reuersus fuerit, de omnibus compertis & occurrentibus verbo & scriptis plenariam relationem Magistro faciat. XV.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

ET quoniam Magnus Baiuliuus supradicta præeminētia quam Rhodi habebat, amplius vti non potest. Statuimus, vt ipsius loco ius visitandi notabilem Ciuitatem veterem huius nostræ insulæ Melitæ, & castellum Gaudisij habeat. XVI.

DE HORREI COMMENDATARIO & probis hominibus & de præeminentia Magni Commendatarij super eo.

F. IOANNES DE LASTICO.

XVII. CIrca commeatuum & granorum conſeruationem diligens cuſtodia adhiberi debet, ne per negligentiam pereant. Idcirco incommoditates vitare cupientes, Statuimus, quod omnia frumenta, hordea, aliaque grana, biſcotta, & alij commeatus ad Commune ærarium pertinentia in horreo, loco apto, tuto, & idoneo reponantur, & conſeruentur ſub clauſura duarum clauium. Ad ipſorum quoque conſeruationem religioſus probatæ vitæ, & expertæ diſcretionis eligatur in granarij commendatarium; qui alteram dictarum clauium tenebit; Atque per Magiſtrum & concilium ordinarium duo religioſi idonei & ad hoc ſufficientes ex diuerſis linguis eligantur, qui alteram clauem cuſtodiant. Taleſque probi homines trimeſtri dumtaxat fungantur officio, intendantque conſeruationi & diſtributioni frumenti & commeatuum: computum quoque de receptis datiſque teneant, prout per cedulas magni Commendatarij ordinatum fuerit; & ipſum computum Magiſtro & concilio ſingulo trimeſtri dare teneantur. Quod ſi in huiuſmodi diſtributione augmentatio vel diminutio contigerit, id in commodum, vel damnum ærarij cedat. Hoc adiecto, quod granaria & magazeni vbi prædicta recluduntur, bullentur magni Commendatarij bulla. Præfati tamen magazenum vnum liberum habeant vbi aſſiduas diſtributiones facere poſſint. Commendatarij autem voltæ & granarij ſtipendium florenorum XXV. tantum pro quolibet annuatim præter tabulam & ſoldeam ab ærario capiant.

DE PROBIS HOMINIBVS PARuæ commendæ.

IDEM MAGISTER.

XVIII. VT ſuper officio paruę commendæ diligentius intendatur, Statuimus, vt per Magiſtrum & Concilium deputentur duo probi religioſi ex diuerſis linguis, qui delicta perquirant & magno Commendatario ſignificent, quibus illico remedium apponat, aliter ad Magiſtrum & Concilium deferatur qui ſecundum caſuum emergentiam prouideant. Amplius officiales horrei, voltæ, paruæ commendæ, & eleemoſynę quolibet biennio mutari mandamus.

QVOD MARESCALLVS NEMINEM liberet à turris custodia.

IDEM MAGISTER.

SVmma cura vigilantia quoq. adhibenda est insulæ nostræ custodiæ & excubijs, quæ tot tantisq. inimicis circumsepta est. Iubemus igitur, vt omnes fratres suppositi præeminētiæ Marescalli equaliter omni seclusa excusatione excubias & vigilias, ad turrim deputatam fieri solitas, teneantur perseueranter exercere, A quo onere Marescallus per se aut alios liberare, & immunem reddere quempiam non possit, seu quouis modo excusare. XIX.

QVOD EQVI PASSAGII MARESCALlo præsententur.

IDEM MAGISTER.

EQuos passagij Marescallo ac duobus religiosis qui ad hoc deputentur, pręsentari iubemus atque volumus. Qui quidem equi cum apti & idonei pro passagio dijudicati fuerint, tunc per scribam ærarij in libro ipsius ærarij Marescalli iussu annotentur. XX.

PROBI HOMINES SVPER OFFICIO MAgistri scutiferi eligantur, & Marescallus defectus corrigat.

IDEM MAGISTER.

OMnem fraudem & negligentiam excludere cupientes, Sancimus, quod Magister & concilium ordinarium duos Religiosos discretos eligant, qui intendant super his quæ pertinent ad Magistri scutiferi officium, & quæ dicto officio supposita sunt: In quibus si aliquod indebitum inuenerint, illud Marescallo significent, qui dilatione cessante prouideat, remediumq. apponat, & pro casus æxigentia puniat: quod si non fecerit ad Magistrum & Concilium referatur qui de remedio prouidebunt opportuno. XXI.

QVOD HOSPITALARIVS ELIgat Infirmarium quem Magistro & Concilio præsentet.

IDEM MAGISTER.

XXII. PLurimum interest vt exercitio Hospitalis, & curæ ægrotorum vir prudens & discretus deputetur qui exercitij infirmorum ductor, rector, & director existat. Itaq. volumus & Statuimus, quod Hospitalarius cõuentus nostri fratrem ex lingua Franciæ, si in ea idoneum tali exercitio comperiat, in Infirmarium eligat. Si vero in ipsa lingua sufficientem non inuenerit, aliquem ex alijs linguis indifferenter pro eius arbitrio in Infirmarium eliget. Quem sic electum Magistro & cõcilio ordinario præsentabit. Qui præsentati idoneitatẽ discutient, ipsum quoque confirmabunt, vel reijcient. Si minus idoneus esset, tunc Hospitalarius de alio prouidebit ordine prætacto. Infirmarius autem sic electus exercitio huius officij per biennium dumtaxat præerit. Quo finito, Magister & concilium diligenter inquirent de cura, diligentia, & obsequio ab eo in ipso termino præstitis. Quod si bene iuste, & laudabiliter seruitijs infirmariæ ipsum intendisse comperient, pro alio biennio in eo officio confirmari possit. Alias ab officio destituatur, & alius modo prędicto eligatur. Scriba quoque infirmariæ sicut Infirm arij, biennio quolibet mutetur.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

XXIII. ITa tamen quod ad officium infirmarij eligatur frater miles.

DE QVIBVSDAM PRÆROGATIVIS magni Conseruatoris.

F. IOANNES DE LASTICO.

XXIIII. STatuimus, quod magnus Commendatarius aut eius vicegerens, ac procuratores nostri cõmunis ærarij tempore solutionis soldearum debeant dare & consignare Magno Conseruatori vel eius locũtenenti omnes & singulos pannos lanæ, lini, canauassæ, & camelotos pro soldearum solutione deputatos. Quodque magnus Conseruator & in eius comitiua Conseruator conuentualis distribuant huiusmodi soldeas. Inhibentes ne cuiquam plus anticipetur quam quod pro vno anno dari & percipi solet; quod si secus factum fuerit ipse conseruator conuentualis teneatur soluere communi ærario præcio forensi quod plus anticipatum fuerit. Magnus Conseruator quoq. seu eius locumtenens interueniat, & adsit contractibus pannorum, telarum, camelotorum, canauassarum pro soldeis: adsit quoque spolijs Fratrum distribuendis.

QVOD MAGNVS CONSERVATOR det licentiam ſcindendi & faciendi veſtes.

IDEM MAGISTER.

NOn licet fratribus obedientiæ vinculo adſtrictis pro ſuo viuere arbitrio, XXV.
ſed in omnibus obedientiam præſeferre tenentur. Ideo ſtatuimus, quod
fratres veſtes breues aut longas ſcindi facere & ordinare, ipſisq. vti non
audeant aut præſumant ſine Magni Conſeruatoris licentia. Si quis contrafecerit,
de eo Magnus Conſeruator Mareſcallo quærelam faciat, & delinquens pœna ſeptenæ,
toties quoties contrafecerit, puniatur.

QVOD TVRCOPOLERIVS NON DESTItuat turcopolos abſq; cauſæ cognitione.

IDEM MAGISTER.

NOn decet, niſi merito, quempiam ab officio deſtituere. Ideo prohibemus, XXVI.
ne Turcopolerius turcopolos officio priuare de facto abſque cauſæ cognitione
debeat. Quod ſi erraſſe aut deliquiſſe compererit, tales ab officio
ſuſpendat, ſicque ſuſpenſis in pręſentia teſtium fide dignorum decem dierum
terminum aſſignet, in quo deliquentes coram magiſtro & concilio ordinario debeant
cōparere reſponſuri obiectis, quo iuſtitia miniſtretur. Ipſis vero delinquentibus
termino præfixo non comparentibus per contumaciam officium auferatur,
& alios eorum loco Turcopolerius ſubroget & conſtituat.

DE PASTV QVEM TVRCOPOLERIVS à Turcopolis accipit.

IDEM MAGISTER.

IN luſtratione & circuitione Inſulæ noſtræ per Turcopolerium facienda, XXVII.
paſtum duorum dierum quolibet anno tantum non continuorum ſed diuerſo
tempore a Turcopolo ſumat Turcopolerius, ne expenſarum onere
ſubditi noſtri nimium grauentur.

DE STIPENDIIS BAIVLIVORVM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVi officijs pręſunt vt onere ſic etiam honore emolumentoque frui decet, XXVIII.
labor quoq. pręmij ſpe cōfouetur. Baiuliuis itaq. conuētualibus ordinis

nostri cum in conuentu præsentes fuerint, stipendium cuilibet scutorum sexaginta dumtaxat deputamus & assignamus. Si vero absentes a conuentu fuerint ipso stipendio careant, Eorum Locatenentes qui onera albergiarum supportabunt quadragintaquinque ab ærario recipiant. Prior autē ecclesiæ quadraginta octo. Thesaurarius generalis totidem. Cuius locumtenens medietatem tantum percipiet, non obstante quocumque statuto in contrarium faciente.

DE THESAVRARIO GENERALI
& eius prærogatiua.

F. IOANNES DE LASTICO.

XXIX. THesaurarij generalis ordinis nostri dignitatem linguæ Franciæ perpetuo ascribimus, qui Baiuliuus capitularis esse censeatur. Is quoq. assiduam residentiam in conuentu facere tenetur, habetque in custodia bullam ferream communē in sacculo sub sigillis Magistri & Baiuliuorum qui sigillare consueuerunt reclusam. In concilijs quoque aderit, loco & suffragio Baiuliui capitularis gaudebit: in redditione quoque computorum ærarij vna cum Baiuliuis interueniat, & stipendium annuum ab ærario, si frater miles fuerit, scuta auri quadraginta octo, si vero armorum seruiens aut Capellanus florenos Rhodi currentes centum percipiet.

DE PRÆSIDENTIA ET ORDINE
Baiuliuorum & Priorum.

IDEM MAGISTER.

XXX. STatuimus, quod Baiuliui, Priores, & Castellanus empostę tam in conuentu quam extra, sedeant atque stent in sessione, deambulatione, & locutione in Concilio & alijs locis, quemadmodum præteritis temporibus facere & stare consueuerunt.

QVOD DONATI
obediant Baiuliuis.

IDEM MAGISTER.

XXXI. SI fratres ordinis nostri superiori obedire tenentur, non minus certe donati obsequio ordinis nostri ascripti superioribus parere astringuntur. Quare iubemus, vt Donati debeant seruire in Albergia, in qua fuerūt semel recepti atque parere in omnibus rebus licitis & honestis Baiuliuo vel eius vicegerenti Albergiæ ipsius. Quod si contrafecerint perdant soldeam & mensam quam ab ærario capiunt: nisi legitima excusatione præpediti fuerint a Magistro & Concilio cognoscenda.

QVOD MAGNVS COMMENDATArius præsentet officiales granarij & paruæ commendæ.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, quod Magnus Commendatarius de qualibet lingua fratres XXXII.
sibi beneuisos Magistro & Concilio ordinario præsentet pro officijs granarij, & paruę cõmendę, quos Magister & Concilium acceptent, si sufficientes fuerint: si minus idonei extiterint, alios pręsentet idoneos, quos Magister & Concilium aceptare tenentur.

DE PRÆROGATIVIS MAGNI Commendatarij & Admirati super officio Tercinalis & voltæ.

IDEM MAGISTER.

AD pacificandum differẽtiam quæ est inter venerabiles magnum Cõmen XXXIII
datariũ & cęteros fratres linguę Prouincię ex vna; & Admiratũ & alios fratres linguę Italię partibus ex altera super officio Tercinalis & voltę; auditis & intellectis dictis partibus, & earũ rationibus, dictam differẽtiã determinamus, & per sententiam diffinitiuã Statuimus & ordinamus auctoritate huius pręsentis capituli, quod de cætero magnus Commendatarius debeat & possit ponere & eligere Commendatarium dictę Voltæ, & Tercinalis, habens talem præeminentiam ipse magnus Commendatarius, sicut consueuit. Qui Commendatarius voltæ teneatur reddere bonun cõputum quolibet mense omnium rerum per eum administratarum ante Auditores computorum qui per Magistrum & Concilium ordinarium erunt ordinati, & de qualibet re computum particulariter conficiat, vt statim quid de qualibet re restabit, & quid deficiet sciatur. Et quod Admiratus (non pręiudicando dicto officio pręfati Commendatarij Tercinalis) vltra dictum Commendatarium possit & debeat ponere vnum officialem nominatum Probum virũ sibi beneuisum qui possit ędificare intra limites dicti tercinalis, ad intrandum dictum tercinale, exeundumque domum: Qui probus vir teneatur habere vnum librum, in quo scribat omnes res quæ essent emptæ, & conductę, sicuti ferrum ligna, remi, filum, stupa, arma, vela, & alia omnia de quibus debeat onerare dictum Commendatarium, & omnes expensę quæ fient quolibet die sint visę & verificatę per dictum probum virum, alias nõ admittantur in computis, & quod nõ absit de volta quolibet die quando operabitur pro ærario, & quod omnium rerũ sit factum vnum inuentarium, cuius copiã teneat magnus Cõmendatarius, vnam Admiratus, & vnam dictus probus vir qui pro tempore erit, augendo & diminuendo quando res augebitur & diminuetur, & omnia reponantur in tuto loco & competenti ad eorum conseruationem, & quod dictus probus vir & Commẽdatarius quilibet teneat vnam clauem magazeni. Insuper eliget dictus Admiratus vnum scribam & deputabit eum dicto officio tercinalis, qui teneat registrum ad præceptum Admirati omnium rerum, quę sunt intra dictum tercinale pertinentium ad artem marinariam. Quę non debeant remoueri à locis solitis: Et toties quo-

ties voluerit dictus Admiratus scire à scriba quę res sint in dictis locis, vel si sint bene custoditę & in bono ordine, possit ad suum placitum facere: & similiter idem magnus Commendatarius: Et quod prefatus probus vir & scriba subiaceant iurisdictioni ipsius Admirati qui eos deponere à dicto officio & in eodem constituere possit. Et quod omnes cędulæ expensarum sint sigillatę signeto dicti magni Commendatarii, sicut solitum est. Dictus Commēdatarius Tercinalis & voltæ habeat gagia florenorum viginti & similiter probus vir; Scriba autem gagia solita, Intelligendo quod nullo modo possint supradicti extrahere à dicta volta Tercinalis aliquid, vt puta remos, stupas, vela & cętera supradicta sine licentia Magistri: nisi fuerint pro armamentis galearum & fustarum religionis, Dicti autem Commendatarius voltæ & probus vir mutentur de biennio in biennium sicut cæteri officiales.

DE INSTITVTIONE MAGNI CANcellarij noui *Baiuliui*.

IDEM MAGISTER.

XXXIIII. INstituimus & creamus alium Baiuliuum conuentualem qui octauus sit & postremum locum post septem alios Baiuliuos conuentuales teneat, & magnus Cancellarius nuncupetur. Ipse autem Baiuliuus magnus Cācellarius stipendijs Baiuliuorum conuentualium gaudeat, & hanc Baiuliuatus dignitatem perpetuo concedimus atque ascribimus Vener. linguę Hispaniæ quam in duas linguas sub vna Albergia constitutas diuidimus, quod Natio ipsa militibus ordinis nostri fulcita sit ornatissimis & de nostro ordine benemerita: Non præiudicantes per hoc quouis modo nominibus, honoribus, dignitatibus, præsidentijs & preeminentijs, prerogatiuis, & vtilitatibus aliorum Baiuliuorum conuentualium & linguarum, ac Thesaurarij generalis cui ex officio incumbit bullam communem ferreā custodire, sed singulis prędictis fortiori munimento roboratis reuocantes, cassantes & annullantes (consentientibus ad hoc vniuersis linguarum fratribus) quasuis scripturas, literas, & bullas promissionum, & obligationum dudum quouis modo ratione discordiarum inter septem linguas vigentium confectas. Quibuscunq. statutis, consuetudinibus, vsibus, & naturis ordinis nostri & quibusuis alijs in contrarium facientibus in aliquo non obstantibus.

DE ELECTIONE MAGNI CANcellarij.

IDEM MAGISTER.

XXXV. VT Baiuliuus magnus Cācellarius nuncupatus forma qua ceteri Baiuliui ordinantur, eligatur: nec ad ipsius Baiuliuatus apicem quispiam assumatur nisi scribere & legere sciat, statuimus atq. decernimus.

DE PRÆEMINENTIIS MAGNI Cancellarij.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

STatuimus, vt magnus Cancellarius virum doctum & idoneum Vicecancellarium habeat cancellariæ nostræ exercitio deputatum, & vacante vicecancellariatus officio, duos vel plures fratres ordinis nostri doctos, idoneos, & ad ipsum exercitium sufficientes successiue Magistro & Concilio ordinario presentet, ex quib us vnum Magister & concilium acceptabunt. XXXVI

DE OFFICIO VICECANCELLARII.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, quod Vicecancellarius prouisiones quascumq. Cãcellariæ expediat, ac more solito signare debeat, & eius fructus redditus, & emolumenta recipiat, prout hactenus Cancellarij recipere consueuerunt. Nec literæ bulla communi plumbari possint, nisi magnus Cancellarius seu eius locũtenens presens fuerit in Concilijs, qui literas bulla communi munitas dumtaxat sub plica gratis signabit, saluo iure senescallatus. XXXVII.

DE SCRIPTVRIS CANCELLARIÆ.

IDEM MAGISTER.

QVia Cancellariæ scripturę omnibus ad iura sua tutanda sunt communes: Ideo statuimus, quod Vicecancellarius absque alia licentia scripturas & extracta ex libris cancellarię petentibus dare, si ad eorum causam pertineant, saluo iure cancellariæ, teneatur. XXXVIII

DE RESIDENTIA BAIVLIVORVM conuentualium.

F. PETRVS DAVBVSSON.

BAiuliui conuentuales tamquam viri consulares Magistro adesse debent, quorum consilio & prudentia negotia ordinis nostri dirigantur. Quare eos abesse à conuentu non decet. Sed cum sępe accidat, re aut tempore ita postulante, vt quosdam ex illis necesse sit ab ipso conuentu discedere, Statuimus, quod hoc casu tres tantum Baiuliui conuentuales secundum gradum & ordinem suum possint à cõuentu abire, ita tamen quod intra annos tres à die sui recessus ad ipsum conuentum redire teneantur. Quod si facere omiserint, eo ipso & absq. alia monitione aut citatione suis Baiuliuatibus priuati censeantur, ad quos alij per Magistrum & Concilium ordinarium eligi poterunt. XXXIX.

ELECTVS ABSENS A CONVENTV IN *Baiuliuum conuentualem infra duos annos ad conuentum accedere teneatur nec magnam crucem assumat extra conuentum.*

F. IOANNES DE HOMEDES.

XXXX. QVi autem absentes à conuentu in Baiuliuos conuentuales electi fuerint, in termino duorum annorum à die suæ electionis numerandorum ad conuentum accedere teneantur, & interim prærogatiuis & præeminentijs Baiuliuorum conuentualium in consequendis dignitatibus & beneficijs ordinis vti possint: Aliter dicto termino elapso, nisi presentes in cõuentu fuerint, nulla Baiuliui conuentualis prærogatiua potiantur: Quinimo dictis Baiuliuatibus eo ipso sine aliqua citatione aut monitione priuati censeantur: Et Magister & concilium ad alterius electionem eius loco procedere debeant, salua tamen smutitione linguarum: Adijcientes quod supradicti qui à conuentu absentes in Baiuliuos conuentuales electi fuerint, magnam crucem sibi assumere & gestare non præsumant, donec in conuentu coram Magistro & concilio se præsentauerint.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

XLI.
HAC tamen lege quod elapso anno cum dimidio à die electionis teneantur soluere eorum locatenentibus summã scutorum quinquaginta auri singulis mensibus pro sustinendis Albergiarum sumptibus, quod si in termino duorum annorum, vt præfertur, non uenerint, iuxta suprascriptum statutum priuati censeantur.

QVANDO MARESCALLVS PARCERE *potest iudicatis.*

CONSVETVDO.

XLII. SI Marescallus fecerit quærelam de fratre, & posuerit eum in institia, potest eam remittere & parcere antequam exeat ecclesiam, & nõ post: & si Marescallus fecerit quærelã de fratre, fratres possunt præcari pro delinquente, & Marescallus potest parcere ante sonum campanæ: Sed post, venia reseruatur Magistro vel suo locũtenenti. Item si Marescallus vel alius commendatarius facit quærelam ex mandato Magistri, tunc eam non potest remittere vel parcere: & similiter de præcepto facto ex ordine Magistri.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

STatuimus, quod Marescallus fratrem aliquem militem sibi beneuisum officio Confalonerij siue vexilliferi loco sæcularis deputare possit, non obstante quocumq. statutto vel consuetudine in contrarium faciente. XLIII.

QVOD NVLLIS QVAM BAIVLIVIS CONuentualibus antianitates ad dignitates concedantur.

F. IOANNES DE VALLETA.

LItium ac controuersiarum omnium materiam ac occasionem quæ hactenus super antianitatibus ad dignitates inter fratres nostros ortę sunt pręscindere ac euellere cupientes, Decernimus, & prohibemus nemini in posterum prærogatiuam aut expectatiuam seu quas antianitates vocamus, ad prioratus, castellaniam empostę, & Baiuliuatus cōcedi, nisi Baiuliuis conuentualibus, ad quos iure & consuetudine nostra huiusmodi dignitates ante alios spectant & pertinēt: quod si aliquando vrgens necessitas aut euidens vtilitas Prioratuum aut Linguarum, quarum huiusmodi dignitates erunt, id faciendum expostulet, ordinisq. nostri vt præfatę dignitates alijs dentur, non aliter quam causa prius per Magistrum & Concilium examinata, & de cōsensu fratrum linguarum, aut Prioratuū, aut Castellanię empostæ, ad quos nominatio pertinebit, & personis nostri ordinis antianis & benemerentibus & in quibus eæ qualitates concurrant quæ per stabilimenta nostra in personis dignitatum capacibus requiruntur, & demum sine pręiudicio Baiuliuorum conuentualium concedantur; exceptis concordijs forsam in aliquibus linguis seu Prioratibus initis & factis, in quibus aliter, ac contra formam pręsentis decreti inter fratres ipsorum conuentum est. XLIIII.

DE LINGVARVM BAIVLIVORVM AC Priorum numero.

CONSVETVDO.

QVamuis ordo noster à suę originis institutione, cum rerum amplitudinem comparasset, consiliarios quosdam titulis dignitatum ornatos Magistro assistentes haberet; necessarium tamen visum est succedēte tempore, linguas & Prouincias distinguere & partiri; Baiuliuos ampliare, Priores instituere, vt suis limitibus ac ditionibus Religiosi coarctati quietius professioni & regimini intenderent. Hinc sequuta est olim & pro temporum succedētium opportunitate Linguarum octo distinctio, Baiuliuorum conuētualium qui linguis pręessent ampliatio, ac Priorum institutio qui prouincijs pręsiderent, additique sunt quidam Tituli qui Baiuliui capitulares dicuntur, qui capitulis ascripti sunt, concilioq. intersunt. Quorum annumeratio hęc est. XLV.

LINGVÆ Prouinciæ, Magnus Cõmendatarius: Prior S. Acgidij, Prior Tholosæ, Baiuliuus capitularis Manoascæ, qui sedente in Magistratu fratre Iacobo de Milly fuit institutus.

LINGVÆ Aluerniæ, Marescallus, Prior Aluerniæ: Baiuliuus capitularis de Lureil, qui sedente in Magistratu fratre Baptista de Vrsinis ordinatus est; posteauero Baiuliuus Lugduni dictus, mutato nomine tempore fratris Philippi de Villers Lisleadam Magistri; nunc vero tempore fratris Ioannis Leuesque de la Cassiere de Deuesset, mutato nomine, appellatus est.

LINGVÆ Franciæ, Hospitalarius, Prior Fraciæ, Prior Aquitaniæ, Prior Campaniæ, Baiuliuus capitularis moreæ iamdudum institutus, Baiuliuus capitularis Thesaurarius generalis, qui sedente in Magistratu fratre Ioanne de Lastico ordinatus extitit.

LINGVÆ Italiæ, Admiratus: Prior vrbis, Prior Lombardiæ, Prior Venetiarum, Prior Pisarum, Prior Baroli, Prior Messanæ, Prior Capuæ; Baiuliui Capitulares sanctæ Euphemiæ, Sancti Stephani prope monopolim, sanctæ Trinitatis de venusio: Sancti Ioannis de Neapoli iamdudum instituti.

LINGVÆ Aragoniæ, Cathaloniæ, & Nauarræ, Magnus Conseruator, sedente in Magistratu fratre Ioanne de Homedes sic dictus, Castellanus empostæ, Prior Cathaloniæ, Prior Nauarræ, Baiuliui capitulares Maioricarum qui sedente in Magistratu fratre Antonio Fluuiano, & de Casp sedente Magistro fratre Baptista de Vrsinis instituti fuerunt.

LINGVÆ Angliæ, Turcopolerius, Prior Angliæ, Prior Hiberniæ, Baiuliuus capitularis Aquilę.

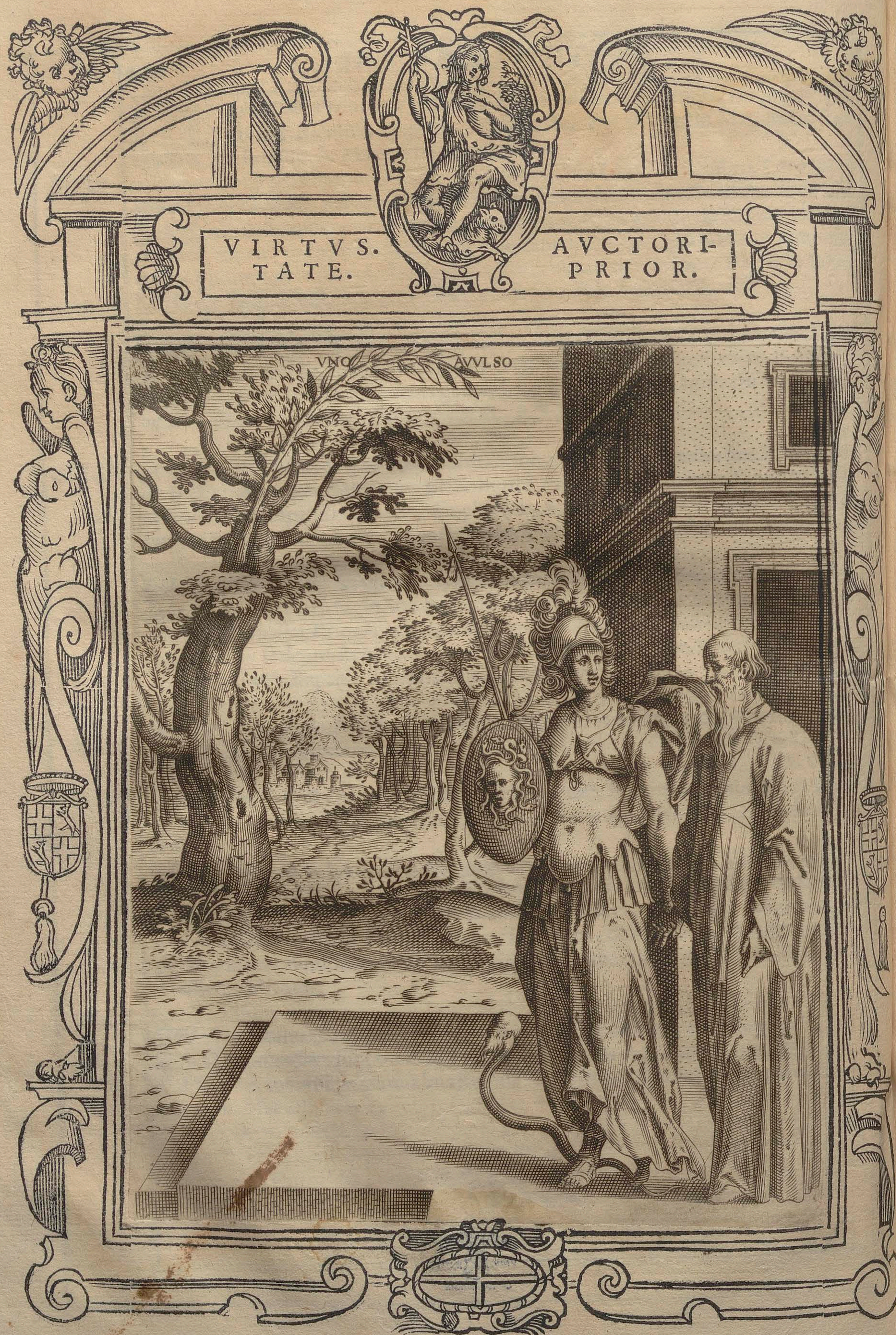
LINGVÆ Alemaniæ, Magnus Baiuliuus, Prior Alemaniæ, Prior Bohemiæ, Prior Vngariæ, Prior Daciæ, Baiuliuus capitularis de Brãdeburgh.

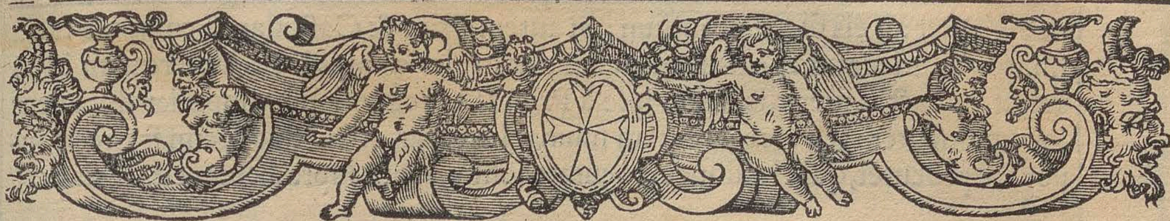
LINGVÆ Castellæ, Legionis, & Portugalliæ: Magnus Cãcellarius, Prior castellæ & legionis, Prior Portugallię, Baiuliuus capitularis de Iora, sedente in Magistratu fratre Ioanne de Valleta, Baiuliuus langonis, seu de Leça, sedente fratre Petro de Monte institutus, & Prioratui Portugalliæ perpetuo vnitus: Baiuliuus de las nueueuillas sedente fratre Ioanne Leuesque de la Cassiere institutus.

CApitulares autem Baiuliui, Prior ecclesiæ ordinis, & Præceptor Cypri, communes sunt omnibus linguis: Baiuliuus vero capitularis Negropontis communis est duabus linguis Aragoniæ, & Castellæ ex concordia inter eos habita.

VIRTVS. AVCTORI-
TATE. PRIOR.
VNO AVVLSO

DE PRIORIBVS

TITVLVS VNDECIMVS.

DE LOCVMTENENTIBVS PRIORVM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Tres ordinis nostri melius & diligentius administrentur, Priores & Castellanus empostæ, cum à suis prioratibus aut castellania empostę discedent, debent constituere & nominare aliquem fratrem militem ordinis nostri de antianis eiusdem prioratus sufficientem, idoneum, habilem, benemerentem & capacem, ac rerum ordinis nostri experientem Locumtenentem & Vicarium suum. Qui in eorum absentia Assembleas conuocet & congreget, & petentibus iustitiam ministret; in capitulis prouincialibus intersit, aliaq. omnia circa communia negocia exequatur, quæ ad officium Prioris & Castellani empostę pertinēt. Si autē Prior pręsēs fuerit & aliquo legitimo impedimento detineatur, tunc enim capitulis prouincialibus & assembleis pręsideat Baiuliuus, si quis adfuerit, vel frater magis antianus. I.

DE MODO ELIGENDI LOCVMTEnentes Priorum.

F. HVGO REVEL.

Statuimus, quod Prioribus & Castellano Empostę in partibus vltra marinis vita functis, Cōmendatarius, in cuius cōmenda mortem obierint, duodecim commendatarios alios, si tot reperire poterit: sin minus quanto plures poterunt inueniri in ipso Prioratu & Castellania empostę viciniores & propinquiores ipsius commendæ congregare & conuocare debeat; qui vna congregati maturo cōsilio pręhabito aliquem ex fratribus dicti Prioratus & Castellanię empostæ, qui vicem & locum Prioris & Castellani empostæ teneat idoneū & sufficientem ac illi administrationi & oneri aptiorem eligant. Cui quidem sic electo omnes & singuli dicti prioratus fratres parere & obedire teneantur; quousq. obitus eius prioris & castellani empostæ ad notitiam Magistri & conuentus perue- II.

rit, & aliter ab eis fuerit prouisum; Si autem Prior & Castellanus empostæ extra limites sui prioratus & castellanię empostæ in alio quouis loco præterquam in cõuentu defunctus fuerit, is quem ipse à Prioratu & castellania empostæ discedens locumtenentem seu vicegerentem suum reliquerat, etiam duodecim fratres conuocare procuret, qui electionem locumtenentis, prout supradictum est, faciant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

III. SI autem Prior vel Castellanus empostæ obierit in aliqua commendarum suarum Prioralium, Commendatarius propinquior tali cameræ eodem modo & forma duodecim Commẽdatarios vocabit, qui Prioris locumtenentem eligent. Si vero Prior de suo prioratu discedens nullum locumtenentem reliquerit & mortuus fuerit, eo casu aliquis frater magis antianus fratres modo supra declarato conuocet, & cum eis ad electionem locumtenentis procedat.

NVLLVS FRATER POTEST ESSE LOcumtenens *Prioris alieni Prioratus.*

IDEM MAGISTER.

IIII. SAncitum est quod nullus Prior possit esse locumtenens alterius Prioris, aut in alieno prioratu præesse: neque frater quispiam alius qui non habeat commendam in iurisdictione illius prioratus in quo vices Prioris geret & sit in eo prioratu receptus, præterquam in linguis Prouinciæ & Italiæ vbi Prioratus & commendę sunt communes.

DE IVRISDICTIONE PRIORVM.

IDEM MAGISTER.

V. PRiores & Castellanus empostæ ciuilem & criminalem iurisdictionem & correctionem regularem habẽt vna cum Capitulo prouinciali seu assemblea in omnes fratres ordinis nostri, cuiuscumque qualitatis fuerint qui in limitibus suorum priortuum aut Castellanię empostę commorantur, aut in eis reperti fuerint; qua quidem semper vsi sunt & vti possunt seruata forma statutorũ nostrorum, non derogando iurisdictioni commendatariorum in fratres cappellanos obedientiæ & seruientes officij vel stagij, qui in suis commendis obedientiã vel stagium habent, nec authoritati & iurisdictioni Prioris ecclesiæ conuentus in fratres capellanos à statutis nostris illi concessæ.

QVOD FRATRES CAPELLANI ET *Clerici subsint obedientiæ Prioris ecclesiæ.*

F. GVLLIELMVS DE VILLARETO.

VI. PRior ecclesię qui capellanis & clericis pręest optima ratione in eos iurisdictionẽ exercet. Hinc est quod fratres capellani & clerici ordinis nostri

in con-

in conuentu existentes, & qui pro tempore ex partibns vltramarinis in conuentū venient, sint subditi Prioris ecclesiæ præceptis; exceptis capellanis Magistri. Prior autem ijs qui sub eius potestate sunt constituti, potest iniungere, vt officium ecclesiæ diligenter celebrent, confessiones audiant, Eucharistiam fratribus & confratribus præbeant, & cætera ecclesiæ sacramenta administrent; si ea alijs præpeditus negocijs vel causis Prior ipse exequi nequierit.

QVOD PRIORES IN SVIS PRIORATIBUS & Commendatarij in suis commendis habent iurisdictionem super fratres capellanos.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

IMpunitas plerumque mali occasionem affert, & nonnulli ob correctionis absentiam proniores ad delicta committenda redduntur. Cum itaque Prior ecclesię conuentus, qui in capellanos delinquentes iurisdictionem exercet, in conuentu assiduam gerit residentiam: propter quod eius absentia obsistente super delictis capellanorum extra conuentum in Prioratibus, & commendis degentium commode prouidere & ipsos corrigere quoties necessarium existit, non potest: Ideo ne occasio delinquendi præbeatur, statutum est, quod Priores & Castellanus empostæ in Prioratibus suis, & Commendatarij in cōmendis quas possident, super fratres capellanos in ipsis residentes iurisdictionem pro delictorū qualitate & correctionem exerceant, toties quoties deliquerint; quemadmodum Prior ecclesię in conuentu facere consueuit. Vbi autem ipsi capellani extra conuentum degētes per Prirores & commendatarios suos superiores super eorum delictis admoniti fuerint, & nihilominus perseuerauerint, possunt per Priores corrigi & puniri prout fratres milites & seruientes Religionis delinquentes secundum formam statutorum puniuntur. Si tamen Prior ecclesiæ in partibus occiduis ac Prioratibus & commendis pręsens aliquando fuerit, vbicumque personaliter adfuerit, iurisdictionem in fratres capellanos exerceat, eosq. corrigat; Visitet quoq. & reformet ecclesias, diuinumque officium diligenter fieri ordinet, ac defectus corrigat; non obstantibus supradictis, quę nullo pacto Prioris ecclesiæ iurisdictioni, cum præsens fuerit, præiudicium generent. VII.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

IN fratres tamen cappellanos & seruientes armorum in conuētu receptos nullus iurisdictionē exercere potest, præter Priorem & Castellanum empostæ cum Assemblea vel capitulo prouinciali, vt in militibus ordinis nostri fieri consuetum est: Si quis contrafacere præsumpserit pro inobediente habeatur. VIII.

IDEM MAGISTER.

PRIOR autem Ecclesiæ deputare, nominare, & eligere potest in Prioratibus, Castellania empostæ, Baiuliuatibus, & Commendis Religionis Prouisores, Vicarios, & Visitatores ecclesiasticos ad exercendam iuris- IX.

dictionem ecclesiasticam & spiritualem in capelanos,& clericos seculares & laicos subditos & vassallos religionis nostræ & hoc vbi Priores, castellanus empostæ, Baiuliui & commendatarij nullam habent iurisdictionem spiritualem,nam illam habentes ipsi vicarios huiusmodi constituere poterunt.

QVOD PRIORES NON HABENT *auctoritatem priuandi fratres habitu, commendis, membris, vel ancianitate.*

IDEM MAGISTER.

X. VEtitũ est Prioribus, Castellano empostę, & capitulo prouiciali ne in quẽquam fratrum nostrorum suæ iurisdictioni subditorum priuationis habitus commendę, membri, beneficij, & aliorum bonorum, aut ancianitatis, vel perpetui carceris sententiã ferãt. Si quis enim in eã penã incidisse repertus fuerit, Prior, Castellanus empostæ, & capitulum prouinciale vel assemblea, confecto eius processu, Magistrum & concilium de eo certiorem facient; qui prout iustum fuerit, prouidebunt: Quod secus actum fuerit, irritum sit, & qui contrafecerit pro inobediente habeatur.

DE REGISTRIS FACIENDIS PER *Priores.*

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

XI. TEnẽtur Priores,& Castellanus empostæ fieri facere duo registra de valore omnium commendarum, Domorum, locorum, prædiorum, possessionum & beneficiorum sui prioratus tam in Capite quam in membris particulariter & nominatim. Quorum registrorum vnum mittatur Magistro & conuentui:& alterum Priores custodiant. De quibus etiam Commendatarij vnum transumptum habeant; de ijs videlicet quæ pertinent ad commendas quas possident.

DE ARCHIVIS PER PRIORATVS *faciendis.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XII. STatuimus, vt Priores & castellanus empostę sub pęna perditionis fructuũ vnius anni sui prioratus communi ærario applicandorum deputent aliquem locum tutum & securum in primaria & principali domo prioratus & castellaniæ empostæ, aut alia quę eis ad id commodior & tutior videbitur,& archiuiũ vnum construi faciant impensis tam Priorum ipsorum & Castellani empostæ, quam commendatariorum, in quod reponantur omnia priuilegia, instrumenta, acta, & literę authẽticę tam prioratus & Castellanię empostę, quam com-

menda-

mendarum & beneficiorum quæ in eorum limitibus sunt: Et quod Commendatarij dictarum commendarum, qui dicta instrumenta, titulos, priuilegia, aut literas apud se habent: ea in eundem locum conferre teneantur, & ad id cogantur a prioribus & castellano empostæ per sequestrationem fructuum commendarum & administrationum quas possident, quæ nostro communi ærario applicentur donec paruerint. Poterunt tamen commendatarij apud se retinere transumpta dictarum literarum & priuilegiorum.

DE SIGILLIS PRIORVM

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

AD euitandas fraudes & dolos: Iubemus, vt Priores & Castellanus empostæ sigillorum suorum prioratuum impressiones, caracteres, & sculpturas in cæra in capsa bene compacta repositas ne alteratione recipiant Magistro & conuentui mittere teneantur. Quę postea in conuentu in loco ærarij sub sigillis Magistri & Baiuliuorum conuentualium custodiantur; vt his sigillorum caracteribus pro rerum ingruentia ad fraudes reijciendas vti possint. XIII.

DE CVSTODIA SIGILLORVM prioratuum.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

VOlumus & statuimus, quod sigilla prioratuum custodiantur & seruentur sub secretis signetis priorum & castellani empostæ & commendatariorum capituli siue Assembleæ prouincialis, vel maioris partis ipsorum: & quod nullæ literæ aliquo pacto sigillari possint nisi in præsentia Prioris & commendatariorum in capitulo siue assemblea prouinciali existentium. Quodq. in literis sigillatis sub plica quatuor ad minus commendatarij se subscribāt, quod si secus factum fuerit nullius roboris & momenti esse censeantur: Si autem literæ obligationum per aliquos commendatarios & fratres factæ fuerint, tales quoque litteræ modo prædicto subscribantur; Decedentibus quoque commendatarijs, aut fratribus debitoribus, si debita persoluta non fuerint, qui subscripti fuerint ad ea debita persoluenda expresse sint obligati: ne talia debita in detrimentum communis ęrarij quispiam facere pręsumat. XIV.

QVOT PRIORES RESIDERE DEBENT in conuentu.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

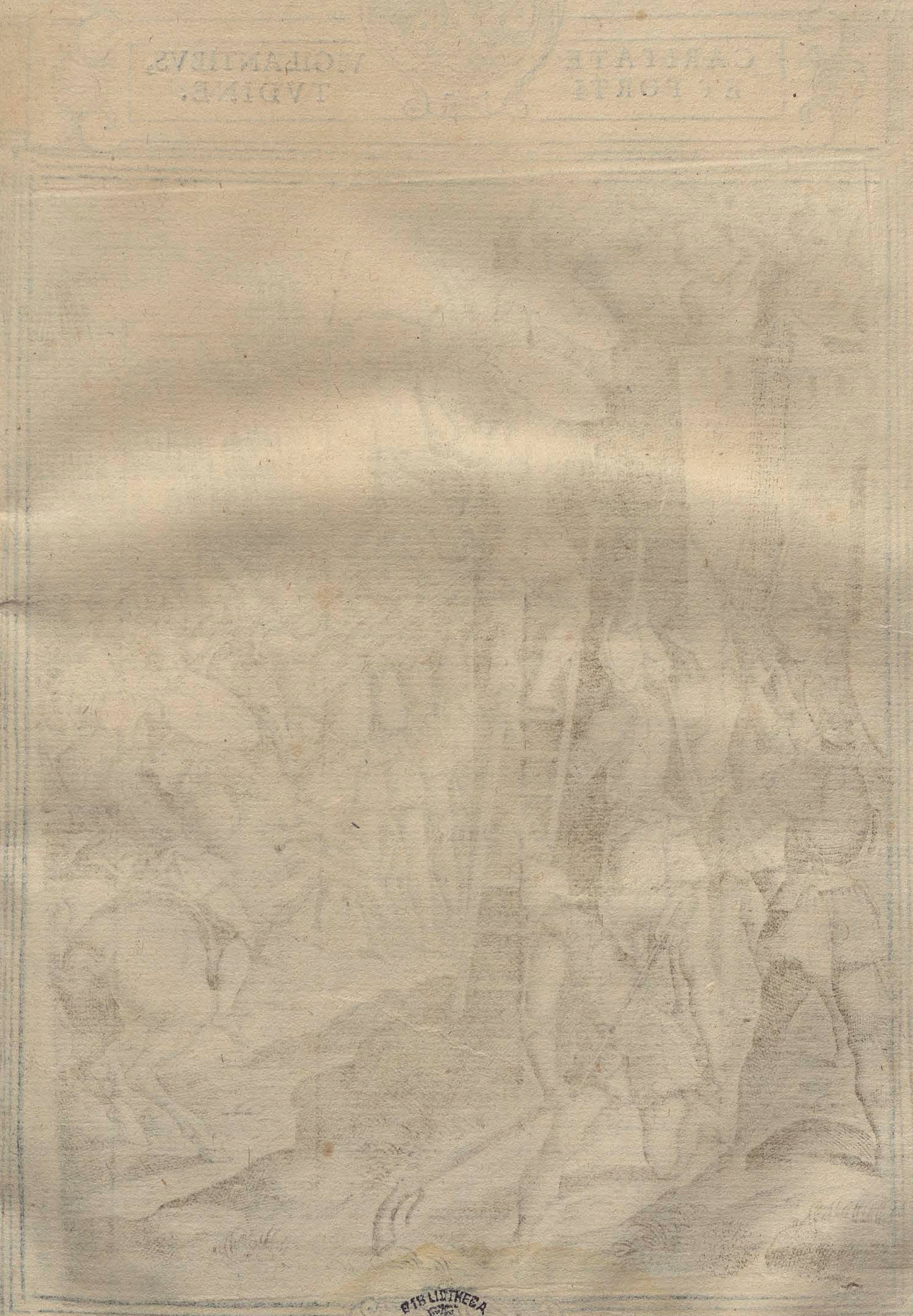
STatuimus, quod tres Priores ordinis nostri secundum gradum vocationis suæ à Magistro & conuentu faciendæ per biennium a die quo in conuentum appulerint incipiendum, in eo personalem residentiam facere teneantur. Quod si aliqui contumaces fuerint, pro dicto biennio quo in conuentu residere tenentur, fructus melioris & propinquioris cameræ Prioralis de his quas possident communi ærario nostro applicentur. XV.

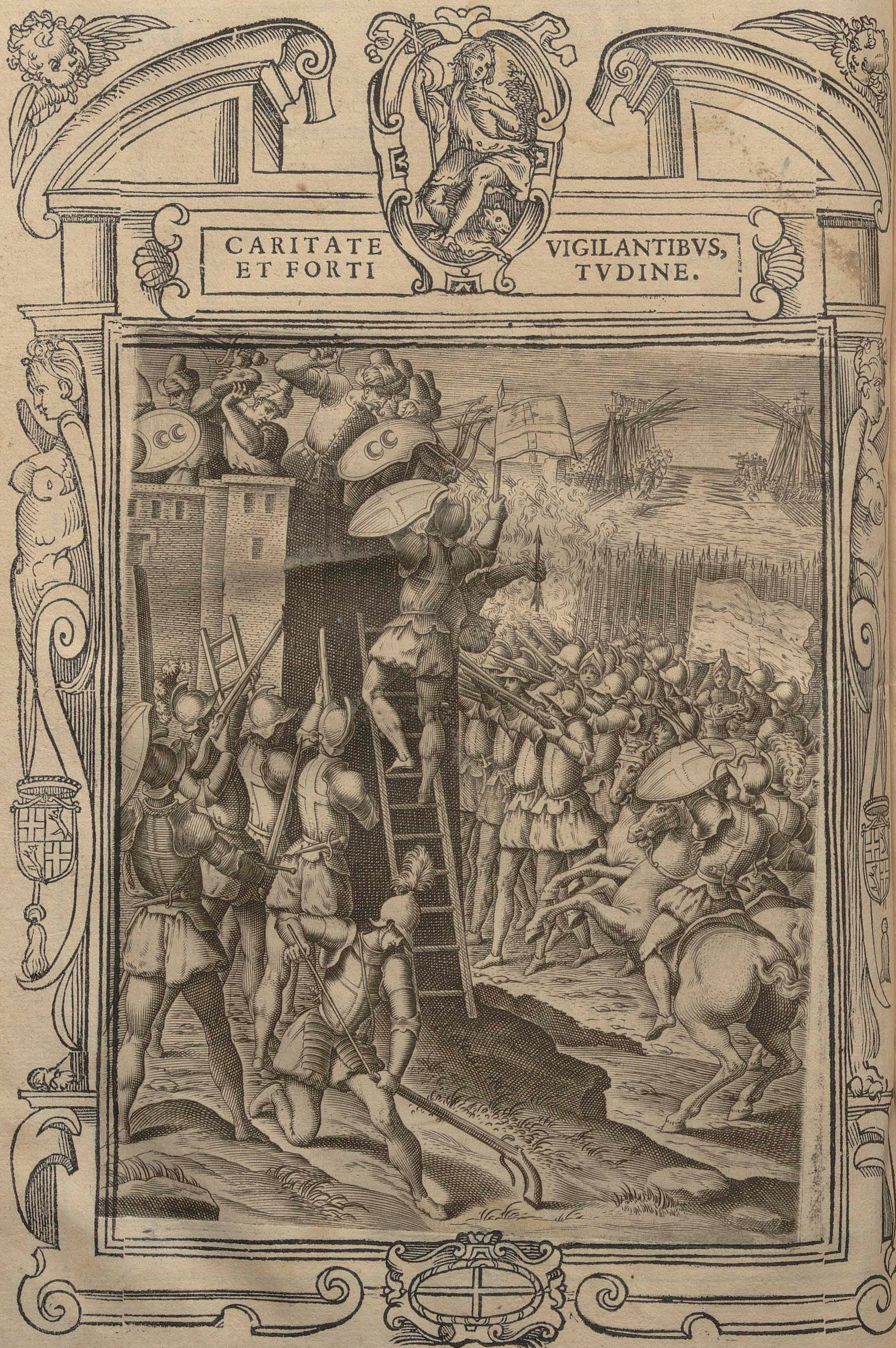
PRIORES ET BAIVLIVI NON VTANtur præeminentijs quousq; diligentiam adhibuerint consequendi earum possessiones.

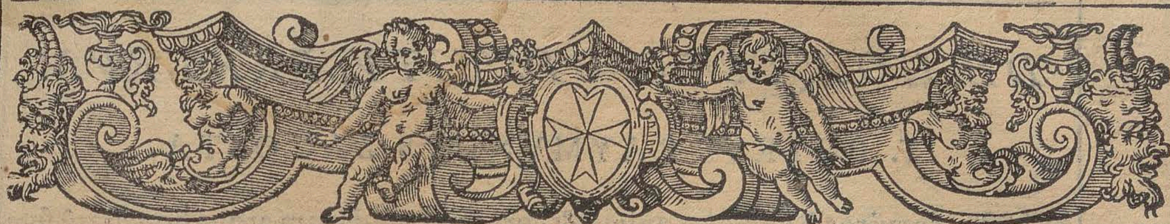
F. ANTONIVS FLVVIANVS.

XVI. PRiores, Castellanus empostæ, & Baiulíui honoribus & præeminentijs suarum dignitatum non gaudeant, donec debitam se diligentiam adhibuisse de consequenda ipsarum possessione Magistro & concilio authenticæ constare fecerint. Quod cum ostenderint, ad Magistri & concilij discretionem dictis honoribus vti poterunt.

CARITATE
ET FORTI
VIGILANTIBVS,
TVDINE.

DE OFFICIO FRATRVM

TITVLVS DVODECIMVS.

QVOD OFFICIA ORDINIS NOSTRI *Fratribus committantur*.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

OLVMVS, quòd officia ordinis nostri Fratribus nostris idoneis committantur qui ea exerceant. Si tamen fratres ad ea officia exercenda pro tempore apti non reperientur; Magister & concilium sæculares personas idoneas ad ipsa exercenda ad tempus poterunt deputare. I.

QVOD FRATRES SERVIENTES *solita officia exerceant*.

F. IOANNES DE LASTICO.

V Olumus, quòd fratres seruientes armorũ, officia quę pro consuetudine sibi spectant, prout sunt volta, granarium, parua cõmenda, & alia officia suo statui consueta regant & administrent. Frater quoque miles qui ea postulabit reputetur ex eodem gradu & ordine Fratris seruientis; & nihilominus illud officium assequi non possit, nisi Magistro & concilio ad illud exercendum aptus & idoneus videretur. Quibus peractis, per eos quibus spectat, probi homines ordinẽtur, qui dictorum officiorum reformationi attendant; & qui deliquerit, pro delicti exigentia puniatur. Quolibet quoque biennio dicti officiales mutentur. II.

DE CVSTODIA FORTALICIORVM.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

D Eputentur ad arcium & fortaliciorum nostrorum custodiam Fratres milites & seruientes ordinis nostri. Quòd si non reperientur deputentur sæculares fideles & idonei in fratrum absentia. III.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

S Tatuimus, quòd Fratres ordinis nostri prǽficiantur à commendatarijs custodijs fortaliciorum & castellorum ordinis nostri in partibus occiduis sine damno & onere communis nostri ærarij. IIII.

DE HONESTO VESTITV FRATRVM

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

V. DEcet viros Religiosos animæ & corporis mundiciam atque honestatẽ summo studio obseruare. Hinc est quod districtius iniungimus fratribus ordinis nostri vt decentes atque honestos habitus deferant qui congruere videantur veris religiosis. Prohibentes ne de cætero quouis colore excusationis quæsito, audeant portare tunicas vel habitus indecentes, sed utantur tunicis & habitu longo & decenti honeste ordinato. Breui autẽ ueste quæ sit etiam honesta non vtantur nisi in itinere, vel in triremibus, aut alijs nauigijs, vel in gardijs, & custodia fortaliciorum Religionis. In cõuentu autem & castello ac extra ad miliare non vtantur breui ueste nisi de licentia Magistri aut Marescalli, qui licentiam nõ det nisi vrgente necessitate, videlicet ob exercitium alicuius publici officij, aut casu obsidionis, vel parandæ ciuitatis ad tuitionem in euentum rumoris belli; Si quis autem contrafecerit pœna septenę puniatur, & indumenta hanc limitationẽ excedentia, eo ipso perdat, quæ communi nostro ęrario applicentur.

DE EODEM.

F. PETRVS DAVBVSSON.

VI. DEcet, vt qui dignitate & pręrogatiua Religionis præditus & insignitus est à sæcularibus habitu separetur & dignoscatur. Adhærentes igitur statutis prædecessorum nostrorum: Statuimus & ordinamus, quod deinceps nullus fratrum nostrorum audeat, seu præsumat in conuentu extra exercitium armorũ ferre moræ sæcularium, cappas, vestes, robbas, caligas, diploides siue porpones, & sayos (quos bendatos & bigarratos appellant) ex varijs coloribus inhonestis, etiam quod dictæ diploides siue porpones sint exercitio armorum apti. Atq. mandatur vt vnaqueq. vestis diplois, cappa, caligę, roba & sayus sint vnius coloris. Si quis autem contrafecerit pęna septenæ puniatur & indumenta hanc limitationem excedentia eo ipso perdat, quæ communi nostro ærario applicentur.

QVOMODO FRATRES IN ALBERGIIS gerere se debeant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

VII. PRæcipimus fratribus nostris, vt Baiuliuos seu capita albergiarum reuereãtur & honore prosequantur, atque in ipsis Albergijs vbi comedunt modeste & temperate se gerant, nullãq. turbationem, tumultum, aut strepitum faciant, sed quiete, & in silentio comedant, a mensa non surgant priusquam ab aliquo capellano gratię Deo actæ fuerint, quas stantes audire debeant nisi legitima causa, & impetrata a Pilerio licentia. Qui contrafecerit pro prima vice sit in septena, pro secunda in quarantena, pro tertia in turri ad voluntatem Magistri & concilij.

QUOD FRATRES IN ARMIS SE exerceant.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

VT libentius & alacrius fratres nostri in armis se exerceant, præcipimus, quod duæ gioiæ siue brauia singulis duobus mensibus apponantur, hoc est vno mense vna pro ludo balistarum, altero mense altera pro ludo scloporum & singulis duobus mensibus sequenter. VIII.

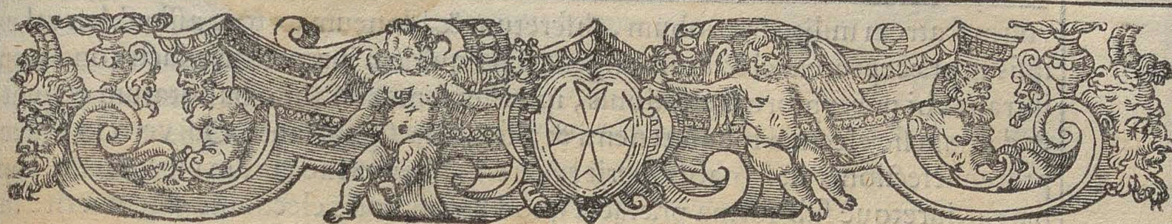
QUOD FRATRES QUOLIBET ANNO conficiant despropriamentum.

IDEM MAGISTER.

STatuimus, quod Priores, Baiuliui, Commendatarij, & fratres quolibet anno despropriamentum facere teneantur in quo res & bona eorũ quęcunque debita etiam & credita ac status omnis suarum facultatum contineatur. Qui extra conuentum erunt illud ad capitulum prouinciale portare teneantur: vt in capsam publicam ad id deputatam clausa & sigillata reponantur. Qui in conuentu degent in manibus Magistri aut procuratorum communis ęrarij etiam clausa & sigillata consignabunt. Quæ quidem despropriamenta viuentibus illis non aperientur. IX.

ELECTI ELECTORI
HONOS LAVS.

DE ELECTIONIBVS
TITVLVS DECIMVSTERTIVS.

FORMA ELECTIONIS MAGISTRI Hoſpitalis Hieruſalem.

OPTIMA ratione ducti noſtri anteceſſores prudenter & caute ad Magiſtri electionem procedere conſueuerunt: In capite namque, & ſuperiore deſignando atque eligendo ſtatus ordinis conſiſtit, multumq. refert qualis tàm nobili cætui præſideat, ac Religionis adminiſtrationem teneat. Hæc igitur norma in Magiſtri electione à maioribus noſtris ſancita traditaq. ſeruanda eſt. Magiſter cum graui morbo implicitum ſe cognoſcit debet pro ordinis indemnitate bullæ ferreæ & argenteæ cuneos, ſignetum quoque ſecretum quib us vti ſolet, alicui probo, diſcreto, & idoneo religioſo commendare, aut aliter tuto loco reponi iubere; ne his fraudulenter aliquis vti poſſit. Quòd ſi præpeditus ægritudine, aut aliter facere negligeret, qui Seneſcalliæ præeſt id effici procuret, & ſtudeat. Ipſo vita functo, qui ea in cuſtodia habet, illico ad concilium ordinarium deferat, vbi franguntur, vt eorum vſus pænitus pereat. Demum funeris pompa pro more cum decore & deuotione ordinetur. Qua peracta, congregetur concilium completum, in quo locumtenens Magiſtterij eligitur, cuius officium vſque ad electionem præceptoris electionis perduret. In quo quidem concilio completo res & negocia ad Magiſteriũ pertinentia proponentur tractabuntur, & concludentur, & quòd ab eo ſuper id deliberatũ, & concluſũ fuerit habeat vim, & efficaciã capituli generalis, Poſtea, bonorũ ſpolij diuiſione cũ bonis ſtatus tuto ſeruato rum in aliud tempus dilata, in diei ſequentis aurora ſigno campanæ publica Aſſemblea conuocatur. Magiſterij quoque locumtenens, ac fratres in conuentu cõmorantes in eccleſia conueniunt, vbi poſt miſſarum ſolemnia peracta more & loco ſolito publicarum aſſemblearum locumtenens ipſe præſideat. Baiuliui quoq; & Priores, ac proceres pro ordine conſueto ſedeant, cauſa quoque congregationis locumtenentis organo explicata, iubeat omnes fratres octo linguarum ſeparatim congregari. Qui ſuo ordine (excepto quod illius linguæ fatres cuius locumtenens eſſe cenſetur vltimo iurent) in præſentia ipſius locumtenentis ſeu vicegerentis totiuſque aſſembleæ ſolemni iuramento ſuper crucem habitus præſtito aſtringantur, quòd vnum fratrem ex ſua lingua illic præſentem, idoneum, & probum pro electionario præceptoris electionis & trium electionariorum Magiſtri; ſcilicet militis, capellani, & ſeruientis armorum eligent, in cuius electione vtetur ballotis ſecretis. Facta octo fratrum ipſo ordine electione, ipſi octo electionarij reuerenter coram vicegerente comparebunt, genibuſque flexis tota aſſemblea audiente & conſpiciente, tactis ſacris euangelijs iurent, quòd ritè & iuſtè I.

vnum fratrem militem, probum, discretum & idoneum ex tota assemblea vel ex ipsis in præceptorem electionis eligent. Hi siquidem iuramento adacti conclauim intrant vbi præceptorem electionis, interueniente scrutinio ballotarum eligunt, & demum sic electum locumtenenti & assembleæ significant: Qui verò in præceptorem electionis designatus fuerit reuerenter genuflexo coram vicegerente compareat, iuretque sub forma prætacta quòd præceptoris electionis officium ritè iustèq. exercebit. Eo ipso vicegerens Magisterij officio se abdicat, & Præceptor electionis præsidet. Coram quo electionarij octo prædicti iterum iuramentum in præfatam formam præstabunt; quòd vnum fratrem militem, vnum fratrem capellanū, & vnum fratrem seruientem armorum, idoneos, probos, & sufficientes pro tribus electionarijs aliorum collegarum electionariorum Magistri nominabunt, & eligent. Ipsum quoque iuramentum præceptor electionis in manibus vicegerentis prestabit, si de numero octo præfatorum fuerit; aliter enim in assemblea remanēs præsideat. His completis, octo electionarij sic iuramento adacti, conclauim intrāt, vbi secretò tres huiusmodi electionarios Militem, capellanum & seruientem cum eodem scrutinio ballotarum eligent. Quibus electis, Præceptori electionis, ac toti assembleæ delectos significant, intimantque. Electione triumuiratus, videlicet, Militis, Capellani, & Seruiētis promulgata, octo electionarij officio functi censentur, ac ipsi tres Religiosi, Miles capellanus & seruiens coram Præceptore electionis, cętuq. publico comparentes, forma prætacta iuramento se adigunt, quòd iustè riteque reliquos electionarios Magistri hoc ordine eligent, videlicet quartum ex alia lingua quam ex suis; & quartus electus modo pręmisso iuramento adstrictus ad tres accedit, ipsique quatuor quintum, & sic deinceps vsque ad octo semper ex alijs linguis, ita quod posterior electus pro electione sequentis addatur prioribus. Octo quoque sic electi nonum eligent, & decimum ipsi nouem, & sic vsque ad numerum sexdecim tātum, ita quòd ex qualibet lingua sint duo fratres; in quibus nullus Baiuliuus seu alius magnæ crucis interesse possit. Facta enim electione octaui, reliqui sumuntur per gradum & ordinem linguarum. Si autem aliquo casu contingente aliqua lingua his duobus ob defectum fratrum supplere nō posset; ex alia sumantur. In eadem autem electione & ex electionarijs possint esse duo capellani, & tres seruientes, & non plures, sed omnino debet esse vnus capellanus, & vnus seruiens ad minus; cæteri verò milites existant, omnes quoque sint legitimo matrimonio nati. Inter hos sexdecim electionarios Miles ille triumuir qui prius ab octo fuit pro milite electus, qui & electionis miles vocatur, præsidet. Hic quoque Magistri electionem cæteris astantibus promulgat. Quilibet quoque sexdecim electionariorum vnico suffragio vtitur, excepto milite electionis qui ad euitandam suffragiorum paritatem in Magistri electione duobus vtitur suffragijs: atque ille frater qui maiorem suffragiorum partem, hoc est, qui plura vota obtinet in Magistrum electus sumptusque censetur. Postquam autem dicti sexdecim hac norma fuerint electi monitu & iussu preceptoris electionis confessionem sacerdoti peragunt, Missamque deuotè audiunt, & Eucharistiam reuerenter recipiunt, vt à vitijs purgati & Diuina gratia illustrati Magistrum dignum, probum, & virtuosum eligere valeant. His quidem peractis, electionarij sexdecim coram præceptore electionis ac toto religiosorum cætu assistente humiliter comparent, reuerenterque nudi capita genua flectunt, superque sanctum crucis lignum, sacrosanctaque euangelia & missæ præfationem manibus appositis quilibet singulariter vnus post alium alta & intelligibili voce, iuret in hæc verba.

Ego N. promitto & iuro per hoc sacratissimum crucis lignum, & sancta Dei euangelia, & sacrosancta præfationis verba omni reiecto odio, timore, amore, præ

mij spe, aut inordinato affectu, sed in Deum ac Dominum nostrum Iesum Christum oculos & intellectum dirigens ad diuini nominis gloriam & laudem, Religionisque Christianæ honorem & commodum, ordinisque nostri decus, & vtilitatem, rite, iustè, canonicè secundũ dictamen rectæ conscientiæ pro facultate iudicij propriæ rationis nominare & eligere in Magistrum Hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, & vniuersi ordinis nostri ex omnibus religiosis ordinis nostri fratribus militibus tam pręsentibus, quam absentibus vnum fratrem militem legitimo matrimonio natum, idoneum, probum, virtuosum, & sufficientem, Magisterijq. capacem, & ita iuro & promitto, sic Deus me adiuuet, & sacratissimum crucis lignum, sanctæq. Scripturæ quas manibus tango, & si contrafecero in periculum & dãnationem perpetuam animę meæ esse censeatur. Quo peracto lignum osculetur crucis atq. scripturas sacrosanctas. Deinde sic omnibus electionarijs iuramento adactis, præceptor electionis ac omnes & singuli fratres Assembleæ super crucẽ ha bitus sui promittant & iurent se pro Magistro & superiore admissuros & ratũ ac firmum habituros, quem præfati electionarij pro maiori parte votorum elegerint.

Dicti enim sexdecim electionarij sic iuramẽto adstricti illico nullos quauis de causa alloquentes, aut nutu seu signo quidpiam significantes à conspectu præceptoris electionis & totius Assembleæ discedunt locumq. secretum adeunt, Cõclauimq. intrant, portisq. clausis, ita vt nulli pateat aditus, de eligendo Magistro disceptant. In conclaui enim omnes electionarij pro libero rationis arbitrio intrepi de quòd libuerit proponãt, mores, virtutesq. ac vitia doceant, de hisq. disceptẽt, Habitoq. diligenti scrutinio per tacita suffragia, hoc est balottas in pixides secreto iniectas, Magistrum eligũt: tot pixidibus appositis, quot fuerint ij de quibus disceptabitur, prout in concilio ordinatũ est. Sic qui plura suffragia habuerit in Magistrum electus censetur, quem & non alium electionis miles haud dubio promulgare debeat. Electione peracta, electionarij à conclaui discedunt, comparentq. coram præceptore electionis ac vniuerso fratrum cætu, trinaq. rogatione facta si ratum habet quod egere, terq. affirmantibus gratum habere, tũc electionis miles alta & intelligibili voce, cæteris electionarijs assistentibus, Magistrũ nominat & promulgat. Si electus adfuerit, reuerenter ad altare maius ducitur, vbi super statutorũ volumine positis manibus promittit & iuramento solemni iurat Regulã, Stabilimenta, & laudabiles consuetudines ordinis se seruaturum, & quòd ordinis negotia de consilio procerum reget, ordinabit & exequutioni demandabit. Si autẽ electus absens fuerit, cum ad cõuentum venerit pari iuramẽto adstringatur antequã magistrali gaudeat præeminentia. His peractis electo absente concilium completum eius vicegerentem eligit, qui vsque ad magistri aduentum officio fungitur, si electus præsens fuerit, de locumtenente prouidet.

F. NICOLAVS LORGVE.

Statuimus, quòd fratres ordinis nostri in loco vbi electio Magistri celebratur, arma gestare non præsumant, si quis cõtrafecerit statim suffragio priuetur, & si de eo plancta fiat, habitum perdat. II.

QVOD ELECTIO BAIVLIVORVM ET *Priorum fiat per Magistrum & concilium ordinarium.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

Ex antiqua cõsuetudine electio Priorum, Castellani empostæ, ac Baiuliuorum ad Magistrum & concilium ordinarium pertinet. Qua propter pro- III.

hibemus omnibus ordinis nostri fratribus cuiuscumque condirionis fuerint, quouis quæsito colore aut prætextu, ad ipsorum electionem aut assumptionem procedere, aut in talibus congregati onibus suffragium dare, vel interesse. Qui autem contrafecerint eo ipso habitu priuati censeantur, quem numquam recuperare possint, eaque electio nulla sit, Electus quoque si quouis modo eam procurauerit habitu priuetur prout consuetum est, salua tamen semper linguæ nominatione.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

IIII. STatuimus quod nullus de gratia receptus, qui nobilis vel legitimus non fuerit, ad aliquam dignitatem ascendat, nec in lingua gratiæ contradicat, sed suo cabimento & melioramento contentus existat, nec inter sexdecim capitulares interuenire, vel magistrorum electionibus interesse, seu in eis ballotam aut suffragium habere possit.

DE MODO ELECTIONIS *Priorum, & Baiuliuorum*.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

V. STatuimus, quòd quandocumq. Magister & concilium ordinarium ad electionem Baiuliui conuentualis procedent, postquam auditi fuerint qui Baiuliuatum more solito postulant, discussis prius petentium moribus & virtutibus per eos qui in concilio aderunt nõ seruato ordine, sed pro arbitrio, per Magistrum ante vsum ballotarum iuramentũ solemne super crucem habitus præstitum de Baiuliuis, prioribus & assistentibus in concilio pro electione facienda recipiatur, quòd virum idoneum, vtilem, dignum atque præstãtiorem, habita potius ad sufficientiam & benemerentiam, quàm antianitatem consideratione, Baiuliuũ eligent. Et sic per scrutinium ballotarum electio fieri debeat. Pariformiter Priorẽ ecclesiæ, cæterosq. Priores, & Baiuliuos capitulares eligi & creari præcipimus, linguarum smutitione pro veteri consuetudine semper reseruata.

DE ELECTIONE PRIORIS *Ecclesiæ*.

F. IACOBVS DE MILLY.

VI. QVanto magis dignitas spirituale concernit, tanto magis in promouendo ad eam dignitatem viro consideratio habenda est. Igitur statuimus, quòd vacante ecclesiæ nostræ prioratu, Magister & concilium ordinarium matura & graui deliberatione ad Prioris ecclesiæ electionem conueniant, & procedant atque de capellanorum nostrorum omnium linguarum moribus vita, doctrina sufficientia, diligenti discussione habita, vnum capellanum probatæ vitæ, diuinorumq. expertum, peritum, doctumq. in Priorem assumant, & eligant. Qui electus assiduam in conuentũ residentiam facere teneatur, & si aliqua vrgente necessitate extra conuentum mittatur, terminus quàm citius remeandi à Magistro & cõcilio ordinario ei præfigatur.

F. CLAV-

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

A Dijcientes, quòd nullus ad dignitatem Prioratus ecclesię ascendat, nisi de legitimo matrimonio fuerit natus ac procreatus. VII.

QVOD FRATRES E CONVENTV *absentes non eligantur ad dignitates magnæ Crucis.*

F. PETRVS DE MONTE.

Q Voniam fratrum antianorum residentia in conuentu admodum est necessaria, cum alijs de causis, tum maxime propter obsequia in administratione Reipublice præstanda, Statuimus, quod nemo fratrum paruæ crucis à conuentu nostro sine munere officiove Religionis absens ad dignitatem magnæ crucis eligi possit, nisi legitimo atq. manifesto impedimẽto detineatur, quòd Magistro & concilio fide publica & authentica affirmatione capituli prouincialis tantum, aut saltem Prioris & assemblee, primo quoq. tempore significare & notũ facere debet; huic tamẽ legi fratres venerandæ linguæ Anglię & Alemaniæ subijci nolumus. VIII.

DE ANTIANITATE ASSVMENDORVM *in Priores seu Baiuliuos.*

F. IOANNES DE LASTICO.

D Ecens est & necessariũ vt qui ad statũ ordinis nostri assumendi sunt illius peritiam & experientiam rerum nostrarum habeant, i dq. fieri non potest nisi per multum temporis in eo versati fuerint. Quapropter statuimus, quòd nullus fratrum nostrorum in Baiuliuum aut Priorem assumi seu eligi possit, qui non habitum nostrum annos quindecim portauerit ab eo die numerandos, quo in conuentum primum venerit & receptus fuerit, atq. sub vera obedientia nostri ordinis inculpate vixerit. IX.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

D Vmmodo de illis annis quindecim decem simul aut per interualla hic in conuentu residentiam fecerit. X.

QVOD IN PETITIONE DIGNITATVM *fratres iniuriosis verbis non vtantur.*

IDEM MAGISTER.

P Rohibemus fratribus nostris in petitione dignitatum, competitorum suorum vitia aut errata vel turpe quidpiam quomodolibet publicare, aut allegare iniurijsq. aut conuitijs alter alterum afficere, neque quidpiam in XI.

eos

eos dicere quod in eorum vita & moribus notam inurere possit. Poterunt tamen pro iure suo tuendo allegare defectus, per quos tenore statutorum nostrorum a petitione & consequutione dignitatum excludi possunt; vtpote debitorum communis ærarij, residentiæ non factæ, deteriorationis cômendarum, melioramentorum non factorum, & aliorum huiusmodi. Qui contrafecerit à petitione sua cadat. Si verò quiuis alius non competitor huiusmodi crimina inter petendum obiecerit, ipso facto, antequam ad electionem procedatur, priuetur Antianitate duorum annorum.

DE ELECTIONE PROCURATORIS GEneralis in Romana curia.

F. IACOBVS DE MILLY.

XII. IN quolibet Capitulo nostro generali procurator ordinis nostri in Curia Romana reuocatus intelligitur: alius itaq. eius loco ab ipso capitulo est subrogandus; Nihilominus si Magistro & conuentui certis de causis videbitur, poterunt inter duo capitula de alio prouidere priore reuocato. Magister igitur & capitulum generale procuratorem constituentes diligenter conspiciant & maturæ prouideant, Religiosumque dignum, prudentem, & benemeritum, in generalem procuratorem eligant: Qui quidem electus in Romana curia resideat, & honestis vestibus, decentiq. ornatu incedat, ordinis quoque nostri priuilegia, gratias, libertatesque tutetur, concessiones, donationes, & prouisiones Magistri & conuentus defendat: Fratribus rebellibus & inobedientibus resistat & obsistat, ipsosque cum rigore prosequatur, obedientes vero foueat, adiuuet & gratis, omni reiecto munere, defendat, Magistrum & conuentum certiores de negotijs reddat, nec aliud a fratribus nostris pro labore exigat, sed communis ærarij stipendijs contentus existat.

DE MODO ELIGENDI THESAVRArium Generalem.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XIII. STatuimus, quod Thesaurarius generalis venerandę linguæ Franciæ Baiuliuus capitularis eligatur per Magistrum & concilium ordinarium modo & forma qua alij Baiuliui capitulares eliguntur de fratribus dictæ linguæ, habito prius respectu ad benemerentiam & sufficientiam, quam antianitatem: salua tamen smutitione ipsius linguæ. Quodque ipse Baiuliuus Thesaurarius retento Titulo Baiuliui Thesaurarij possit è conuentu discedere cum licentia concedenda eo modo, quo alijs Baiuliuis capitularibus per Magistrum & concilium completum conceditur, & gaudeat prærogatiuis tam præsens quam absens à conuentu, quibus gaudent cæteri Baiuliui capitulares; Intellecto quod habeat custodiam bullæ ferreæ sub sigillis consuetis more solito: in eius autem absentia à conuentu Magister & concilium eligant & deputent locumtenentem Thesaurarij, qui dictam bullam custodiat, quia in conseruatione ipsius Bullæ non paruum pondus existit.

DE ELECTIONE CASTELLANI.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, quod officium castellani detur per Magistrum & concilium cõpletum, qui Religiosum idoneum & antianum saltem octo annorum ad id officium eligant per ordinem linguarum, locumtenentem autem Castellani Magister authoritate propria ex præeminentia Magistrali eligit. XIIII.

FORMA ELECTIONIS Castellani.

F. FABRITIVS DE CARRETTO.

ELectio castellani sic fiet, Magister & concilium completum accipient prius in scriptis a pilerio linguæ cui per turnum & ordinem id officium spectabit nomina fratrum antianorum ad minus annorum octo in conuentu existentium, quę in dicto concilio legẽtur, & personarum qualitas examinabitur: Deinde cum scrutinio ballotarum ex eis vnus qui magis sufficiens & idoneus diiudicatus fuerit, eligetur. Prohibeturque ne lingua de dicto officio smutet, aut fratrum aliquis ad petendũ id officium in concilio admittatur. Electus autem coram Magistro & concilio constitutus faciet solemne iuramentum de recte & iuste omni semota labe officium exercendo. XV.

DE ELECTIONE CAPITANEI exercitus terrestris & classis.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

IN Capitaneo & belli duce summa diligentia & rerum agendarum experientia requiritur. Hinc est quod pro tuitione insulæ nostræ volumus & statuimus, quod in electione capitanei exercitus terrestis, aut classis quæ fieri debeat per Magistrum & concilium completum: ita quod tres partes suffragiorum cõsentiant in vnum, habeatur potius respectus ad benemerentiam & idoneitatem quam antianitatem, sine tamẽ pręiudicio antianorum. Ita tamen quod si linguæ Aluerniæ pro Capitaneo terrę sufficiẽs & idoneus reperiatur, is ad Capitaneatum ante alios assumatur, si vero sufficiens non reperiatur alius idoneus pro illa vice deputetur sine preiudicio linguæ & antianorũ: Et sic de Capitaneatu classis statuimus, quod si in lingua italica sufficiens reperiatur, classi proponatur: si minus, alius pro illa vice deputetur sine præiudicio linguæ & antianorum vt dictum est. XVI.

DE ELECTIONE IVDICIVM *Castellaniæ.*

F. IOANNES DE LASTICO.

XVII. MAgister, & concilium ordinarium viros probos, integros, & doctos iudices appellationum, & ordinarium eligant, qui per quodlibet biennium mutari debeant, ne temporis assiduitas sinistri occasionem afferat.

DE ELECTIONE PROCVRATORVM *pauperum.*

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

XVIII. ELigantur & deputentur per Magistrum & concilium completum duo religiosi prudentes & idonei, qui curam incarceratorum, pauperum, ægrotorũ, viduarũ, & pupillorum habeãt, eosq. suis in iuribus tueantur & defendant; ne dolo, fraude, & penuria deficiãt, & iustitia in suis causis ministretur, pro quorum suffragio & præsidio coram Magistro & concilio & in quocumque loco comparere possint, ne calumniam aut iniuriam quoquomodo afflicti patiantur.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XIX. QVorum procuratorum alter sit literatus & stipendium ab ærario habeat.

DE CVSTODIA FACIENDA IN TVRri castri Rhodi per quatuor fratres.

F. EMERICVS DAMBOYSE.

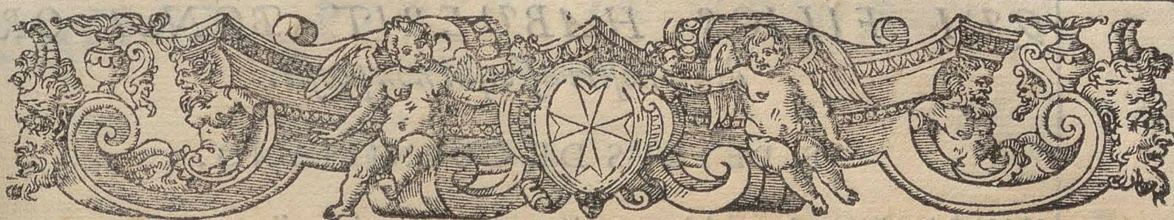
XX. QVia vrbs Rodi in limitibus infidelium constituta est, oportet diligentia vtamur in ipsius custodia. Igitur statuimus, quod Venerandus Marescallus, aut eius locũtenens de tẽpore in tempus, prout ei melius videbitur, eligat quatuor fratres diuersarum linguarũ qui qualibet nocte in turri castri Rhodi continuam residentiam faciant, & per totũ annũ continuas nocturnas guardias in dicta turri exerceãt, ex quibus vnũ pro capitaneo nominabit, Quos ipse vt suos deputatos sepius visitabit & defectus corriget: habeatque autoritatem inutiles à dicta guardia remouendi & alios remotorum loco substituendi: Tamen non est permissum posse aliquem in dicta guardia retinere qui in dictis guardijs supra tribus vicibus defecerit: quibus quidem fratribus quatuor pro eorum annuo salario & stipendio assignamus summam florenorum Rhodi currentium nonaginta sex, videlicet florenos viginti quatuor pro quolibet fratre quod à nostro communi ærario capiet; & quia hoc stipendium est ad onus venerabilium Baiuliuorum conuentualium & capitularim corumq. locuatenentium ac Priorum pro tempore Rho-

di residentium (excepto Priore, ecclesiæ) & non ad expensas communis ærarij: Ideo eius scriba, quādo de trimestri in trimestri faciet computum tabularum prędictorum Rhodi residentium, pro ęquali parte diuidat dictum stipēdium inter prędictos Rhodi residentes, & eorum tabulis demat summā trimestris dicti salarij deputati antedictis quatuor fratribus facientibus guardiam. Et hęc ordinatio executioni mandetur prima die Martij proximi venturi, & futuris temporibus continuabitur. Cassaturque & aboletur consuetudo collectarum dandarum per antedictos venerandos Baiuliuos & eorum locatenentes, ad quas pręstandas amplius non teneantur, nec alij fratres inconuentu residentes de cętero (prout hactenus fuit obseruatum) grauabuntur dicta guardia:

TANQVAM OMNIA POSSIDENTES, ET NIHIL HABENTES.

DE COMMENDIS ET ADMINISTRATIONIBVS.

TITVLVS DECIMVSQVARTVS.

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

STatuimus, quòd commendæ & bona ordinis nostri illis fratribus regenda & administranda committantur, qui prudentes, probi, antiani, & benemerentes erunt. I.

IDEM MAGISTER.

PRohibemus, quòd nullus frater duos Prioratus seu Bauliuatus simul tenere possit, sed vnum dumtaxat habeat, cuius regimini inuigilet & assistat. II.

F. DEODATVS DE GOZONO.

NOn licet Priori, vel Castellano empostæ aliquam commendam, domum, vel membrum in alio Prioratu, nisi Magistri & conuentus consensus accesserit, habere vel tenere. Debet enim vnusquisque suis limitibus contentus esse, nec promotiones aliorum conuenit impedire. III.

QVAS COMMENDAS PROMOTI ad Prioratus retinere possunt.

F. IACOBVS DE MILLY.

BAiliui siue Commendatarij ad dignitatem prioralem rite & canonice promoti commendas omnes, quas prius tenebant, dimittere tenentur: retinere tamen possunt cameras magistrales sibi concessas, & commendas per eos à secularium manibus recuperatas, illas etiam quas titulo priuationis alicuius consequuti fuerint. IIII.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

PRohibitum est Prioribus cameras priorales quouis modo permutare, sed quas in prioratu inuenerint retinere debebunt. V.

QVI FILIOS HABVERIT BONA ORdinis nostri assequi non possit.

F. PETRVS DE CORNILIANO.

VI. SAncitum est quod frater qui ante ingressum in ordinem nostrum vxorem habuerit & ex ea filios genuerit, qui post peractam professionem ac promotionis tempore superstites fuerint, nullo modo administratione Prioratuum Castellanię empostę, Baiuliarum, seu commendarum obtinere & habere valeat.

QVO TEMPORE FRATRES POSSVNT assequi Commendas.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

VII. STatutum est, quòd nullus frater ordinis nostri cuiusuis conditionis fuerit, commendam de gratia aut de cabimento habere & consequi possit, nisi post sumptũ nostri ordinis habitũ & professionẽ factã, quinq. annos; nec pensionem, aut membrum nisi tres annos in conuentu nostro moram traxerit continuos aut per interualla, ac ius passagij soluerit: adijcientes, quòd nullus omnino fratrum nostrorum commendam de cabimento, gratia, aut melioramento obtinere possit nisi in conuentu præsens fuerit, aut antianitatem siue expectatiuam habeat.

DE CARAVANIS SEV ARMAMENTIS necessarijs ad assequendas Commendas.

F. IOANNES DE VALLETTA.

VIII. QVia Reipublicæ in primis interest ne quis præmia ab ea consequatur, nisi illa per obsequia legitime meruerit: Statuimus, vt nullus fratrum millitũ & seruientium armorum commendã de cabimento, aut de gratia consequi possit, nisi prius in triremibus nostræ Religionis tres carauanas completas, seu armamenta per se vel per alium fecerit: exceptis fratribus & militibus venerandarum linguarum Angliæ, & Alemaniæ, ac ijs qui in officijs ordinis aut Magistri versantur & detinentur.

F. PETRVS DE MONTE.

IX. ITa tamen, quòd in huiusmodi obsequijs quilibet annus continuus & cõpletus, & non aliter pro vna Carauana censeatur & numeretur, exceptis pueris siue pagijs Magistro seruientibus qui suo tempore dictas tres carauanas adimplere tenentur. Decernentes, quòd nullus admittatur ad carauanas faciendas, nisi decimum octauum suę ætatis annum attigerit.

QVOD RECEPTORES IN PRIORATIBUS gaudent antianitate.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

Receptores communis nostri ærarij in Prioratibus & Castellania empostæ à conuentu absentes antianitatem habere censeantur; in cuius vim commendas de cabimento, melioramento, gratia Magistri, aut alterius obtinere possunt, eas tamen quarum administratio ob non solutionem iurium nostri communis ærarij ablata erit alijs fratribus, nullo modo consequi possunt, ad euitandum dolum & fraudem. X.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Qui causa reipublicæ absunt pro negocijs ordinis missi, durante sua commissione, vel legatione, antianitate gaudent ac si præsentes in conuentu essent. XI.

FRATER AB INFIDELIBVS CAPTVS in conuentum veniens quamdiu detinebitur residentia gaudet.

IDEM MAGISTER.

Statuimus, quod si frater à partibus occiduis discedens animo & intentione in conuentum veniendi, in itinere ab infidelibus captus fuerit censeatur residens in conuentu pro toto tempore suæ captiuitatis, similiter commendatarius de conuentu discedens cum licentia Magistri animo etiam & intentione se ad suam commendam conferendi ibique residendi, si ab infidelibus captus fuerit, censeatur residens in sua cōmenda quādiu ab ipsis detinebitur. XII.

DE OBTINENDIS LITERIS ANTIANITATIS POST ADEPTAS COMMENDAS.

F. PETRVS DAVBVSSON.

Statuimus, vt fratres qui Prioratus, Castellaniam empostę, Baiuliuatus. vel commendas vigore cuiuscumque ancianitatis, siue expectatiuæ adepti fuerint, in termino vnius anni à die executionis huiusmodi ancianitatis literas confirmatorias à Magistro & concilio obtinere debeant. XIII.

QVO TEMPORE FRATRES MELIORARE POSSUNT COMMENDAS.

F. IOANNES DE LASTICO.

Fratres qui semel de aliqua commēda prouisi extiterint, se de alia meliorare non possunt, nisi prius quinque annos præter mortuariū & annatā (quā uacantem dicimus) in commenda residentiam personalem fecerint. XIIII.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XV. PRiores, Baiuliui, & Commendatarij quandiu in conuentu resederint, vel ab eo discesserint, quoadusque Baiuliuatus, Prioratus, & Commendas appulerint, vel ab ipsis veniendi gratia ad conuentum recesserint in eisdem resedisse intelligantur.

QVOD FRATRES TENENTVR *meliorare Commendas.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

XVI. NVllus omnino frater ordinis nostri, qui habet commendas de gratia, aut de cabimento, possit se cabire, aut meliorare, vel Prioratum aut Baiuliuatum habere, nisi prius authentice ostenderit commendas quas quocunque titulo possidet se meliorasse.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XVII. IDem censemus in membris aut qui membra possident, sub eadem pœna illa meliorare teneantur.

DE MELIORAMENTO PER *Baiuliuos capitulares faciendo.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

XVIII. BAiuliui capitulares, qui tenent & habent possessionem pacificam suorum Baiuliuatuum capitularium, ipsos Baiuliuatus capitulares meliorare tenentur. Idcirco statuimus, quòd nullus Baiuliuus capitularis, qui Baiuliuatum pacifice possidet, possit assequi Prioratum aut Baiuliuatum conuentualé, nisi probauerit & ostenderit authentice se meliorasse Baiuliuatum capitularem quem possidet.

DE MELIORATIONE CAMERARVM *Magistralium & Prioralium.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XIX. FRatres ordinis nostri quibus Magister suas cameras Magistrales locauerit vel commiserit non poterunt commendas de cabimento, aut melioramento, aut dignitates adipisci, nisi dictas cameras magistreles melioraue rint: Nec Priores commendam suæ præeminentiæ pertinentem, excepta quinta camera, nisi melioramenta in suis quatuor cameris prioralibus fecerint. Nulli tamen melioratio non facta obijci possit, nisi post quinquennium à die perce-

ptionis fructuum tam in commendis ac Baiuliuatibus, quam in membris. In cameris vero Magistralibus post idem tempus, lapsis duobus annis ad Magistrum pertinentibus.

DE MELIORAMENTO PER FRATRES *Capellanos & seruientes armorum faciendo.*

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

QVia nonnulli fratres Capellani & armorum seruiẽtes, vbi semel commendas de cabimento assequuntur, multoties melioramenta in illis facere negligunt: Statuimus, vt fratres Capellani & armorum seruientes iuxta statutorum formam in commendis ab eis possessis intra duos annos elapso quinquennio ex quo fructus percipere cœperunt, melioramenta conficere teneantur, & ea in conuentum mittere, alioquin dicto termino elapso, vnius anni fructibus commendarum communi ærario applicandis priuentur. XX.

DE CENSVALIBVS LIBELLIS.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

SAncimus, vt de cętero nulla melioramenta pro validis approbentur, nisi prius commissarij pro recognoscendis talibus meliorationibus præpositi iuramento medio in acta publica redacto profiteantur se vidisse integre & diligenter confectos pro regionis vbi fiunt vsu censuales libellos, quos papyros terrę quidam vocant, alij recognoscẽtias nonnulli cabreuationes seu apeamentos, tam commendæ quam Baiuliuatuum, camerarum prioralium & membrorum ab eis dependentium. XXI.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

ATque camerarum Magistralium. XXII.

MODERATIO STATVTI *præcedentis.*

IDEM MAGISTER.

QVI quidem censuales libelli renouari debent vigesimoquinto quoque anno. Quòd si aliquo casu acciderit quod Priores, Castellanus empostæ, & Commendatarij propter aliquas legitimas causas eos conficere non potuerint, vtpote quòd eorum confectio cederet in detrimentum commendarum seu Prioratuum, si de eo authentice constare fecerint in actis suarum meliorationum, tunc in arbitrio Magistri & concilij erit super id prouidere prout æquum videbitur. XXIII.

DE COMMENDIS DE GRATIA PER *Magistrum conferendis.*

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

XXIIII Magister quolibet quinquennio vnam tantum commendam quam eligere voluerit, cuius administratio vacauerit in conuentu vel extra in quolibet Prioratu & castellania empostæ fratribus in conuentu residentibus de gratia committere potest. Adijcientes, quod si primo quinquennio commendam non concesserit, in secundo quinquennio duas commendas cōcedere possit, ita vt quolibet decennio duas commendas dumtaxat modo premisso in quolibet Prioratu & Castellania empostæ concedat.

DE EODEM.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XXV. Statuimus, quod quotiescumq. administratio alicuius commendę vacauerit ad dispositionem Magistri secundum formam statuti de gratijs magistralibus, Magister pro tempore existens dictam commendam alicui commendatario dare possit, qui dimittat (si Magistro placuerit) vnam ex commendis quas possidebat, & loco dimissæ tenebit illam quam ei concedet Magister sub eo titulo quo dimissam primo tenebat, & dimissam commendam de gratia secūdum formam statuti de gratijs magistralibus ordinantis Magister alteri concedere possit.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXVI. Qvi quidem Magister à die quo certa notitia vacationis alicuius commendæ habebitur quæ ad suam gratiam magistralem pertinebit teneatur infra viginti dies declarare si eam velit dare vel non, & eadem acceptata intra alios decem dies significare debeat cui commendam sic retentam concedere voluerit & concesserit. Declarantes, idem intelligi debere de membris & pensionibus ex præfatis commendis concedendis.

DE GRATIIS PRIORALIBVS.

IDEM MAGISTER.

XXVII. Consuetum est vt Priores & Castellanus empostę vnoquoque quinquennio à die promotionis eorum numerando vnam commendam dumtaxat sui Prioratus alicui fratri antiano & benemerito concedere possint.

QVIBVS FRATRIBVS COMMENDÆ concedi debent per Priores.

F. IOANNES DE LASTICO.

STatuimus, quod Priores & Castellanus empostæ commendas quæ suæ di- XXVIII
spositioni secundum formam statutorum nostrorum pertinent, fratribus concedere non possint, nisi illis qui in cōuentu recepti fuerint & passagiū ærario exoluerint: Alias huiusmodi dispositio nulla censeatur, & commendę præter hunc ordinem concessæ Magistro & conuentui prouisio spectet, qui secundum laudabiles consuetudines ordinis eidem prouideat.

DE MODO CONCEDENDI COMmendas per Priores.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

IN concedendis commēdis à Prioribus & Castellano empostæ hic modus XXIX.
seruari solet, Quolibet quinquēnio si à festo sanctorū Philippi & Iacobi ad aliud proxime sequens administratio plurium commendarum extra conuentū vacauerit per mortem duorū vel plurium commendatariorū, primūMagister (si tunc ad eū pertinebit) sua gratia & præeminētia vtetur: Deinde conuentus: Postmodū vero Prior & Castellanus empostæ, & vt clarius dicatur; si vacauerit vna ad Magistrū pertinebit; si duę vna ad Magistrum & altera ad conuentū, si plures quàm duæ (mortuis pluribus commendatarijs extra conuentum & in limitibus linguæ de qua prioratus erit) post Magistrum & conuentum Prior & Castellanus empostæ de earum vna pro sua præeminentia disponent. Elapsis tamen prius mortuario & annata vacantis Prioratus aut Castellaniæ empostæ: si aliter fecerint concessio & dispositio eorū nulla sit & pro illo anno tali sua præeminentia & facultate disponendi priuati censeantur.

F. IOANNES DE VALLETTA.

DEclarantes limites Prioratuum Regni Franciæ esse totum Regnum & vbi- XXX.
cumq. extenduntur commendæ ad dictos prioratus spectantes. Prioratuum Hispaniarum, Regna Hispaniarum. Prioratuum Italiæ, omnes prouincias Italiæ, & insulam Siciliæ. Alemaniæ totam Germaniam tam superiorem quam inferiorem. Angliæ, totam insulam Angliæ cum regno Scotiæ, & insulam Hiberniæ. Commendatarij tamen qui super mare & extra limites eorum prioratuum de quibus existunt mortem obierint, inconuentu obijsse censentur & intelliguntur.

QVOD PRIORES IN CONCEDENDIS commendis non possint quicquam retinere aut accipere.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

XXXI. PRohibemus, quod Priores & Castellanus empostę in dispositione commẽdarum quas in vim suæ præeminentiæ concedunt, membrum vel domũ earumdem retinere non possint, aut quouis modo valeant, vel pro dicta gratia mobilia bona aut immobilia recipere præsumant: si contrafecerint gratijs & præeminentijs prioralibus pro illo anno priuati censeantur, & nihilominus dispositio facta expiret, talisque commenda ad dispositionem Magistri & conuentus perueniat.

QVOD PRIORES COMMENDAM SVÆ *dispositioni spectantem cum alia permutare possunt.*

F. IACOBVS DE MILLY.

XXXII. STatuimus, quod commendam ad dispositionem Prioris secundum statutorum nostrorum formam pertinentem Priores & Castellanus empostæ alicui commendatario commendam tenuioris valoris tenenti concedere possint, qui eam in potestate Prioris resignet, & eam quæ sibi concedetur sub eo titulo quo primam tenebat possidere debeat; resignatam quoque in manu Prioris commendam Prior ipse alteri committat, & ille cui committetur ipsam de gratia Prioris teneat saluis semper æratij iuribus.

DE QVINTA CAMERA PER *Priores retinenda.*

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

XXXIII PRioribus & Castellano empostæ facultatem atque auctoritatem concedimus, vt vltra quatuor cameras priorales aliquam commendam pro quinta camera de commendis suæ dispositioni spectantibus sumere, acceptare, & retinere possint, vt condecentię status eorum commodius consulatur.

DE COMMENDIS IN QVIBVS *est iurisdictio sanguinis.*

IDEM MAGISTER.

XXXIIII. SApientiæ ac probitati Magistri Baiuliuorum quoque & procerum concilij ordinarij eorumq. discretioni remittimus, atque commendas in quibus iustitia sanguinis exercetur fratribus Capellanis ordinis nostri committendi auctoritatem damus. Hi namque casu contingente ordinabunt, & de talibus pro suo arbitrio, personarum & rerum qualitate pensata dijudicabunt.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

PErmissum est commendatario commendam de cabimento tenenti eam retinere pro suo melioramento dummodo authentice constare fecerit more solito nostri ordinis se illam meliorasse. XXXV.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

ERit autem ei liberum illa acceptata pro melioramento, factis denuo alijs meliorامentis, & transacto etiam quinquennio aliam pro suo secundo melioramento acceptare. XXXVI

DE RESIGNATIONIBVS.

F. IACOBVS DE MILLY.

STatuimus, quod nullus frater ordinis nostri commendam quam habet de cabimento, gratia, vel melioramento, aut alio quouis modo resignare aut ei cedere possit nisi in manibus Magistri & conuentus dũtaxat: Aliter resignatio nulla prorsus censeatur. XXXVII.

DE PÆNA RESIGNANTIVM.

F. PETRVS DAVBVSSON.

PRæter id, qui tales resignationes fecerit, eo ipso pænam priuationis commendarum membrorum & aliorum bonorum quæ possidebit, incurrat; de quibus per Magistrum & conuentum prouideatur, monitione citatio neque reiecta quando de resignatione non rite patrata constiterit: & nihilominus resignationes contra formam statutorum factæ nullæ censeantur. XXXVIII.

DE STATV COMMENDARVM relinquendo.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

VOlumus & mandamus, quod commendatarij ad alias commendas per meliorامentum se transferentes, commendarum quas dimittunt statum integrum in eis sicut reperierint dimittant. Quod si contrafecerint, & ablata non restituerint intra annum, tunc eo ipso priuati sint commendis, & alias habere termino quinquennij non possint. XXXIX

DE PERMVTATIONE COMMENDArum aut membrorum.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

XL. PRohibemus & interdicimus Prioribus & Castellano empostæ quod permutationes commendarum aut membrorum in prioratibus à quibus uis commendatarijs aut fratribus non recipiant, aut quouis modo facere præsumant: Si autem nonnulli permutare commendas aut domos desiderauerint, Priores & Castellanus empostæ de tali permutatione ac fratrum ætate & cōmendarum valore & qualitate Magistrum & conuentum literis authenticis reddant certiores: Qui de huiusmodi permutatione clarius informati, & de ipsa in lingua cuius fratres esse censentur permutantes discussione & deliberatione habita, si lingua tali permutationi cōsenserit, tunc eam Magister & conuentus confirmēt, & per Priorem executioni mandetur; aliter vero non. Si autem Priores & Castellanus emposte & alij superiores contrafecerint, redditibus vnius anni camerarum prioralium & commendarum priuentur, qui ærario applicentur; Et nihilominus quicquid præter huiusmodi seriem institutionis factum fuerit nullius roboris esse censeatur. Si vero commendatarij & fratres præter hanc formam commendas aut domos permutauerint, & possessionem commendarum adipisci præsumpserint, priusquam Magister & conuentus atque lingua permutationem confirmauerint, ratamq; habuerint, eo tunc ipsis commendis & domibus de qui bus facta est permutatio priuati sint, & de eis Magister & conuentus prouisionem faciant, fratribusq; antianis & benemerentibus concedant, nec alias commendas ipsi contrafacientes vsque ad lapsum quinquennij habere possint.

DE VNIONE MEMBRORVM ET *commendarum.*

IDEM MAGISTER.

XLI. PRioribus & Castellano empostę authoritatem & facultatem damus vniēdi, annexandi, & incorporandi ad inuicem duas commendas parui valoris & tenuis redditus cum consilio & consensu capituli prouincialis, & non aliter. Quæ tamen vniones præiudicium ærarij iuribus nullo modo generēt. Etiam ipsi Priores & Castellanus empostæ, quia plura membra reperiuntur, quæ sunt distantia à suis capitibus, quare commendatarij commendæ eorum regimini vacare non possunt; Ideo huic incommoditati obuiare cupiētes, illis permittimus vt possint & valeant cum capituli prouincialis consensu & deliberatione illa mēbra dispersa & à capitibus longinqua vnire alijs commendis propinquioribus, & quod commendæ quæ tales vniones recipient iuribus ærarij onerentur pro rata valoris membrorum vnitorum. Aliæ autem commendæ à quibus sunt separata ipsis iuribus pro rata liberentur; Quæ quidem vniones sortiri debeant effectum, quandocumq; à die vnionis quo vnita sint administratore caruerint. In vim quarum vnionum prouisi de commendis possessionem vnitorum sumere possint.

QVOD SINE DILATIONE PROCEDATVR ad smutitionem Commendarum.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

STatuimus, vt statim postquam Magister & conuentus legitime certiores facti fuerint de morte alicuius Prioris, Baiuliui, & Commendatarij, debeant procedere ad smutitionem Prioratus, Baiuliuatus, & commendæ, & administrationi illorum prouidere: Et ne super huiusmodi certioratione dubiũ oriatur, intelligimus si certiores facti fuerint per literas Prioris, Receptorum vel procuratoris Prioratus vbi mortem obierit, aut alicuius fratris ordinis nostri, qui se illum vidisse mortuum scribat: Dummodo ad eum nihil pertineat: vel per eius affirmationem si ad conuentum venerit, & etiam per instrumentum authenticum manu publici Notarij aut Iudicis legitime confectum. XLII.

DE INCAPACIBVS AD CONSEquendas Commendas.

IDEM MAGISTER.

QVicunque tempore smutitionis alicuius Baiuliuatus, Prioratus, dignitatis, aut commendæ illius consequendi quouismodo & ex quauis causa incapax existat, etiam si postea ad id capax & habilis factus fuerit, tamen ipsum Prioratum, Baiuliuatum, dignitatem, aut commendam pro ea vice nulla ratione aut pacto obtinere poterit. Idem quoque erit si eodem tempore non petierit. XLIII.

DE CONCEDENDIS MEMBRIS.

IDEM MAGISTER.

LIcet Prioribus, & Castellano empostę de qualibet Prioratus sui camera concedere vnum membrum tantum, & Baiuliuo de suo Baiuliuatu, commendatarijs vero de commendis dumtaxat, quas de melioramento tenent, De commendis vero de cabimento, vel de gratia Magistri, Linguæ, vel Prioris commendatarij nullum membrum dare poterunt. XLIIII.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

DVmmodo commenda de qua conceditur membrum aureos siue ducatos quadringentos annuos communi æstimatione reddat, & membrum commendæ quintam partem non excedat. XLV.

QVOD TEMPORE MORTVARII ET vacantis non concedantur membra.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XLVI. STatuimus, quod quicunque frater ad alium Prioratum, Castellaniam empostæ, aut commendam secundum stilū religionis, & statutorum seriem se conferre voluerit, pendente tempore mortuarij & vacantis Prioratus, Castellaniæ empostæ, aut Commendarum, ad quas se transferre proponet, non possit de Prioratu, Castellania empostæ, aut commenda, quos dimittere vel acceptare decreuerit, membrum vel membra concedere. Quod si fecerit, concessio eo ipso nullius roboris sit, & irrita censeatur.

DE MODERATIONE concessionis membrorum.

IDEM MAGISTER.

LXVII. COncessio autem membrorum fieri debet de membris longinquis à capitibus commendarum, quòd si aliter factum fuerit nullius sit roboris, etiam si esset confirmata per capitulum prouinciale, & quòd ex vna commenda vnum membrum dumtaxat concedi possit, & vno concesso non possit concedi aliud, quousque dictum membrum fuerit reductum ad commendam.

QVOD COMMENDATARII NON retineant fructus membrorum à se concessorum.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM.

XLVIII SI Commendatarius suæ commendæ membrum aliquod conferens illius fructus vllo pacto sibi exceperit, reseruarit, vel retinuerit; is (præterquam quòd talis prouisio ipso facto sit nulla) totius commendæ fructibus continuo triennio priuetur, communi ærario applicandis, & acceptans dictum membrum per totidem annos nec commendam habeat, nec officium vllum gerat.

DE PENSIONIBVS.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XLIX. COnsuetum est, vt nullus pensionem super commendis constituere possit præter Magistrum, & eos quibus per Capitulum generale nominatim, & in specie id concessum fuerit.

F. IOANNES DE HOMEDES.

ETiam si de gratia linguæ, aut Prioratus vel Magistri beneficentia id fieri contingeret, nec Magister licentiam dare possit de hoc tractando, si quid secus factum fuerit sit irritum & inane. L.

DE FORMA CONFIRMATIONIS *membrorum*.

F. IACOBVS DE MILLY.

DOlos & fraudes euitare volentes: Statuimus, quòd Prior, Castellanus empostæ, & Capitulum prouinciale huiusmodi membra vel domos per commendatarios concessa ad tempus vel ad vitam fratribus, aut donatis ordinis nostri, iuribus ærarij reseruatis, confirmare possint. Quæ quidem confirmatio sigillo communi Prioratus roboretur: quæ tamen fieri non possit nisi cõmendatarius & frater, seu donatus, cui concessio facta fuerit, coram capitulo prouinciali, & Priore prius personaliter compareant; vbi iuramentum solemne præstare teneantur, quòd in huiusmodi concessione, fraus, dolus, aut circumuentio non intercesserit. Frater qui in conuentu erit per procuratorem adesse possit, & supplere per procuratorem, quod per præsentiam efficeret. Quicquid autem cõtra hunc ordinẽ factum atque confirmatũ fuerit, nullius momenti esse censeatur. LI.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

EAdem forma seruetur cum huiusmodi membra in linguis aut Prioratibus conceduntur & confirmantur. LII.

QVOD NON DENTVR MEMBRA AVT *prædia sæcularibus*.

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatuimus, quòd Priores, Castellanus empostæ in capitulis, seu assembleis prouincialibus vel extra, & commendatarij, & fratres commendas, membra, prædia, aut possessiones vel pensiones Prioratuum, Castellaniæ empostæ, seu commendarum sæcularibus, aut alijs personis extra ordinem nostrum degentibus cuiusuis conditionis fuerint nullo pacto concedere, aut permutare vel cambiare cum eis possint. Nam ipsis id agendi potestatem & auctoritatem denegamus, atque interdicimus: si quis autem contrafecerit commendis, & beneficijs eo ipso priuatus censeatur, & per decennium alia consequi non possit, & nihilominus concessio, donatio, aut permutatio nullius valoris existat. LIII.

QVOD MEMBRA PER MORTEM EA possidentium ad capita reuertantur.

F. FABRITIVS DE CARRETO.

LIIII. ANtiquæ consuetudini ordinis nostri adhęrentes; declaramus, quòd contingente casu obitus possidentium membra commendarum, ipsa reuertuntur,& redintegrantur commendis a quibus dependent tamquam eorum capiti,referendo singula singulis. Cui quidem capiti præfata membra reuniũtur, incorporantur, & in pristinum statum reducuntur.

DE BONIS RECVPERATIS PER fratres a sæcularibus.

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

LV. STatuimus, quòd si quis frater ordinis nostri recuperauerit, & ad obedientiam ordinis nostri reduxerit commendas, redditus, prædia, & possessiones per sæculares, aut alienas a nostro ordine personas occupatas & detentas,talia bona recuperata fratri recuperanti per magistrum & conuentum concedantur ad vitam: nec de talibus commendis, aut bonis recuperatis teneatur soluere responsiones cõmuni ęrario, nisi illud quod prius sæculares exoluebant.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

LVI. SEd prius monendi sunt commendatarij quorum commendis bona per sæculares occupata vel detenta pertinent,vt dicta bona recuperent: qui voluntatem suam super eo intra bimestre declarare tenebuntur Magistro & concilio,vel Priori aut capitulo prouinciali an velint ea recuperare. Quòd si declarauerint se velle recuperare,debent intra annum à die declarationis suę mouere & intendere litem occupatoribus aut detentoribus bonorum ipsorum,si ea aliter reddere nollent. Quòd si non fecerint,liceat vnicuique fratrum nostrorum auctoritate Magistri & conuentus, vel Prioris aut Castellani empostæ, aut capituli prouincialis illa prosequi & recuperare.

QVOD BONA ACQVISITA VICINIORI commendæ applicentur.

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

LVII. STatuimus, quòd omnia bona stabilia elargita per sæculares personas fratribus ordinis nostri,seu acquisita per eosdem nullo modo vendi, aut distrahi possint absque expressa Magistri & capituli generalis licentia: Quinimmo post talium fratrum decessum dicta bona applicentur illi Baiuliæ seu

commendæ in cuius limitibus sita sunt, etiam si fratres mortem obierint, aut moram traxerint alibi quã in dicta commenda. Si autem dicta bona constituta non essent in limitibus alicuius commendæ, quòd tunc propinquiori aut viciniori cõmendæ vniantur. Quibus quidem bonis imponatur onus communi nostro ærario exoluendum.

DE CENSIBVS A FRATRIBVS *emptis.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVia sæpe contingit, vt fratres nostri sponte vel coacti emant census seu annuos redditus, qui ad libitum vendentium, aut aliter redimi possunt, fuit dubium an dicti census haberentur pro stabilibus vel mobilibus: Nos id dubium tollere volentes, declaramus, quòd huiusmodi census seu annui redditus empti in perpetuum, de quibus instrumentum gratiæ factæ venditori de eis luendis & redimendis non ostenditur, loco bonorum stabilium habeantur, & pro talibus propinquiori commendæ applicentur: vbi vero monstrabitur instrumentũ gratiæ supradictę pro bonis mobilibus censeantur, & pro talibus post mortem emptoris ærario applicentur. Quòd tam de acquisitis quam de acquirendis intelligi debet. LVIII.

DE PROVISIONE BENEFICIORVM *ecclesiasticorum.*

CONSVETVDO.

PRiores in suis cameris Prioralibus, Baiuliui, & commendatarij in suis cõmendis habent prouisionem vel præsentationem beneficiorum ecclesiasticorum cum cura animarum vel sine à suis commendis dependentium, nisi id priuilegio vel consuetudine ad alios pertineat. LIX.

DE EODEM.

F. IOANNES DE HOMEDES.

TAmen si dicta beneficia ecclesiastica per mortem vel resignationem, priuationem, aut alio quouis modo in conuentu vel extra vbi fuerit Magister vacauerint, eorum prouisio vel præsentatio ad eum ex consuetudine pertinere debet, etiam si ad ea per electionem quis assumi deberet: nisi talia beneficia proc abimentis essent assignata aut dari consueuerint. LX.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

ET si contigerit tempore mortuarij & vacantis priusquam administrationi Prioratus, Castellaniæ empostæ, & commendæ huiusmodi fuerit prouisum, & donec Prior, Castellanus empostæ, Baiuliuus & commendatarius possessionem administrationis consequuti fuerint, & præsentes fuerint, vel de pro- LXI.

curatore sufficiente, aut vicario legittimo ad huiusmodi beneficia conferenda vel ad ea præsentandum prouiderint, in commendis Prior, & Castellanus empostæ, & in eorum defectu Receptor nostri communis ærarij conferre vel præsentare debeant. Quibus per hoc statutum plenam facultatem & expressum mandatum ad id damus.

IDEM MAGISTER.

LXII. Sancimus, vt Magister intra dies octo à die vacationis huismodi bene ficiorum in conuentu vacantium numerandos ea conferat. Baiuliui autẽ, Priores, & Commendatarij, statim habita notitia eorundem vacationis, ipsa fratribus nostræ Religionis, vel alijs cum habitu præsentatis prius in capitulo prouinciali aut Assemblea, & ibi approbatis secundum formam statutorum conferre aut ad ea presentare debeant.

IDEM MAGISTER.

LXIII. Statuimus, vt omnia beneficia ecclesiastica nostri ordinis, quorum collatio aut præsentatio ad nostrum ordinem pertinet, nullis conferantur, aut nulli ad ea præsententur, nisi sint fratres ipsum ordinem professi.

QVOD FRATRES NON IMPETRENT Commendas aut beneficia extra ordinem nostrum.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

LXIIII. Sancimus, quod nullus frater ordinis nostri cuiuscumque conditionis fuerit, clam vel palam, directe vel indirecte per se, vel per aliũ impetret, aut petat Prioratus, Castellaniam empostæ, commendas, dignitates, officia, beneficia, domos, prædia, & alia bona nostri ordinis à quibusuis personis, nisi tantum à Magistro & conuentu, & religiosis ipsius ordinis secundum formam statutorum: si quis autem aliter impetrauerit vel obtinuerit aut etiam petierit: volumus & iubemus, quòd eo ipso & incontinenti teneatur & sit obligatus cedere & renuntiare huiusmodi prouisioni & impetrationi, & omni iuri quod habere possit illius occasione in manibus Magistri aut coram Notario vel testibus. Si vero talis impetrans huiusmodi resignationem facere recusauerit aut quouis modo distulerit, eo ipso absque alia causæ cognitione aut processu intelligatur, & sit priuatus habitu, & in perpetuum carcerem conijciatur.

QVOD SECVLARES NON DEPVTENtur ad regimen commendarum.

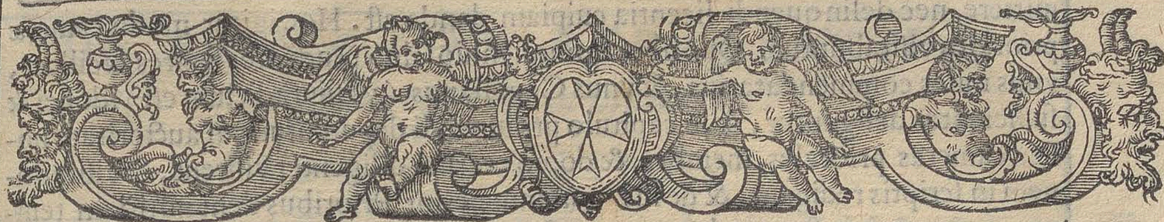
F. DEODATVS DE GOZONO.

LXV. Inhibemus sub pœna priuationis commendarum omnibus Commendatarijs, & administratoribus bonorum nostri ordinis, ne regimini & administrationi commendarum seu Baiuliuarum personas sæculares deputent: Quinimmo earum regimen fratri ordinis nostri seu donato in fratris comitiua cõmendetur, quatenus maiori cura commendarum regimina exerceantur.

VT SOL CVNCTA
SIC OCVLVS.

DE VISITATIONIBVS

TITVLVS DECIMVSQVINTVS.

DE VISITATIONE Commendarum.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

STATVIMVS, quòd Priores, & Castellanus emposte, quolibet quinquennio personaliter omnes Baiulias, commendas, domos, membra, Hospitalia, Ecclesias, Oratoria, & alia quæcunque loca sibi subiecta diligenter visitare debeant, & super inutiliter administratis prouidere teneantur, ne per negligentiam incommoda sequātur. Eam quoque visitationem in scriptis redigant cuius transumptum authenticum Magistro & conuentui mittant. Si vero Priores, & Castellanus empostæ valetudine, aut alia legitima causa impediti fuerint, quominus visitare possint commendas, domos, membra, & alia loca nostri ordinis supradicta in suo Prioratu, eo casu duos fratres vnum militem, qui sit Commendatarius, & vnum fratrem Capellanum, qui etiam commēdam habeat, si reperiri poterit, sin minus alium fratrem Capellanum aptos, prudentes, & idoneos ad dictam visitationem faciendam eligant & deputent. Si tamen pendente dicto quinquennio periculum esset ne aliquæ commendæ ruinam paterentur, Volumus, quòd non expectato eo termino, Priores, & Castellanus empostæ, super earum reparatione & manutentione diligenter prouideant: poterunt etiam si necessarium aut commodum videbitur simul, & successiue plures fratres ad dictas visitationes faciendas deputari, qui bini (modo quo supradictum est) ad diuersas commendas se conferent, vt celerius dictæ visitationes confici possint. I.

DE VISITATIONE CAMERARVM Prioralium.

IDEM MAGISTER.

QVia Prioribus, & Castellano empostæ, cæteros visitandi auctoritas commissa est: Statuimus, vt reciproca potestate visitationis normā subeant. Decet enim vnumquemque religiosum ceruices iugo obedientiæ submitte- II.

mittere, nec delinquendi licentia cuipiam danda est. Hoc igitur modo cameræ priorales visitabuntur. Quolibet quinquennio duo prudentes fratres, scilicet, vnus miles commendatarius, & vnus Capellanus (vt supradictum est) idonei & sufficientes deligantur, & in capitulo prouinciali deputentur qui auctoritate nostra cameras priorales, membra, & domos earum diligenter visitent, & visitationem in scriptis redigant, & de his quæ inuenerint Prioribus dent notitiam tempus opportunum statuendo; vt necessarijs prout compererint Priores ipsi prouideant.

DE FORMA VISITATIONIS.

CONTVETVDO.

II. Prior, & Castellanus empostæ, & visitatores in facienda visitatione hoc modo se habebunt: Primum accipient secum scribam capituli prouincialis, aut Notarium, vel si melius videbitur aliquem ordinis nostri religiosum, & cum ad loca visitanda venerint ante omnia de rebus diuinis inquirant, reliquias, iocalia, ornamenta ecclesiarum & oratoriorum libros, & cæteram supellectilem diuino cultui dicatam visitent: Insuper inquirant & diligenter si diuinum officium recte celebratur, & si fuerit Ecclesia parrochialis, si Curatus, aut Capellanus rite, debite, diligenter, & cum veneratione Sacramenta ministret, & de eius snfficientia. Deinde quomodo possessiones & prouentus commendæ administrentur, quomodo se gerat commendatarius, & generaliter de vita eius, & moribus. In ipso quoque visitationis processu omnes singularum possessionũ, grangiarum, prædiorum, rusticorum, & vrbanorum titulos, & eorum valorem nominatim describent, libros præterea censuales, iurisdictiones, præheminentias, facultates, & priuilegia notabunt tam in capite quam in membris. Item onera, lites motas, & pendentes, res etiam occupatas (si quę sint) & à quibus sint occupatæ, quæ alienata aut deteriorata sunt, defectus corrigant: quę reparanda fuerint statim, aut ad certum tempus reparari mandent, prout rei qualitas postulabit: Quicquid compererint in scriptis redigi faciant, quorum transumptum authenticum manibus suis subscriptum, & sigillis suis confirmatum Magistro, & cõuentui mittatur: vt bonorum ordinis nostri statum cognoscant, & pro rerum exigentia prouideant.

DE PÆNA NON VISITANTIVM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

III. Si Prior, & Castellanus empostæ huiusmodi visitationem facere neglexerit, eo ipso censeatur priuatus omni iurisdictione & præheminentia Priorali. Alij autem visitatores qui ab eodem aut à capitulo prouinciali ad dictas visitationes faciendas deputabuntur, nisi se legitime excusauerint, priuentur fructibus vnius anni commendarum seu administrationum suarum, qui communi nostro ęrario applicabuntur: si fuerint fratres amittent vnum annum suæ antianitatis. In eandem pœnam incurrent dicti visitatores, si Prioribus, & Castellano empostæ, & Commendatarijs in visitando fauisse reperti fuerint, aut eorũ defectus, errores & malam administrationem occultasse.

DE PÆNA NON REPARANTIVM *defectus repertos in visitatione.*

IDEM MAGISTER.

PRiores,& Castellanus empostæ, & Commendatarij, qui defectus & detrimenta in visitatione comperta non reparauerint,& emendauerint secundum quòd illis iniunctum fuerit, tanquam inobedientes & mali administratores censeantur priuati Prioratibus, & Castellania empostæ, Baiuliuatibus, commendis & quibuscunque ordinis nostri administrationibus. V.

QVOD VISITATORES VTANTVR *moderatis expensis.*

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

IVbemus, vt Priores, & Castellanus empostæ i n visitandis Prioratibus,ac visitatores in visitandis commendis moderatis expensis in equitatu & famulis vtantur,ne Commendatarij impensis excessiuis grauentur, quinimmo moderate & temperanter huiusmodi visitatio fiat, ne commendatatij visitati causam conquerendi habeant, quo casu priores & cæteri visitatores damnũ reficere teneantur. VI.

QVOD COMMENDARVM *ruinis diligenter prouideatur.*

IDEM MAGISTER.

STatuimus,quòd visitatores commendarum ac camerarum prioralium secundum formam statutorum diligentiam in visitationibus faciendis adhibeant,vt ruinis consulatur hac forma; Viso valore commendarum,deductis oneribus cõmunis ærarij ac prius solutis,seruitio diuino,hospitalitate,ac eleemosynis completis,victu quoque & vestitu commendatariorum prouiso, residuũ ad ædificationem & reparationem deputetur.Quòd si visitatores,Priores,Castellanus empostæ,vel cõmendatarij in hoc exequendo negligentes fuerint,priuationem prioratuum,commendarum,& dignitatum incurrant,,quorum prouisio Magistro & conuentui spectat. VII.

QVOD PRIORES ELIGENT *Cappellanum pro visitandis ecclesiis.*

F. IOANNES DE LASTICO.

PRioribus,& Castellano empostæ licet eligere vnum fratrem Capellanum ordinis nostri,qui sacrosancta Ecclesiarum, Oratoriorum,& capellarum, puta reliquias,Eucharistiam,& alia huiusmodi in prioratibus visitet, reformet,& dirigat. Cui quidẽ sic electo,vt Prior ecclesiæ conuentus suas vices tribuat facultatem atque potestatem concedimus. VIII.

DE MODO VISITANDI COMMENDAS pro melioramentis.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

IX. IN visitandis commendis eorum qui se meliorare prætendunt hæc forma seruanda est. Commissarij deputati per Priorem, aut Castellanum empostæ atque capitulum prouinciale iureiurãdo adacti debent omni diligentia & cura visitare commendam tam in capite quam in membris & domibus, & oculate videre quid fueritælioratum, & quid deterioratum & damnificatum culpa commendatariorum, qui se prætendunt meliorare eo tempore quo dictas commendas possederint, quæ quidem meliorationes, deteriorationes, & damna, litium status, & prosequutiones debeant particulariter specificari in literis certificationis, quam super ipsis meliorationibus fecerint: Insuper quæ lites motæ, & processus facti sint super bonis & possessionibus commendæ aut membrorum, & si Commendatarius diligenter, & fideliter dictas lites sustinuerit, defenderit, & sit prosequutus: vt commodo & incommodo æqua lance ponderatis, dignoscatur an melioratio excedat deteriorationem vel è contra.

DE IVRAMENTO RECIPIENDO AB eis quorum commendæ visitantur.

IDEM MAGISTER.

X. VT nihil in commendis non exacte visitatum relinquatur: Statuimus, vt Prior, Baiuliuus, vel Commendatarius cuius commenda visitabitur, vel eius procurator finita visitatione teneatur iureiurando affirmare se omnia membra domos, prædia, & possessiones ipsius commendæ fideliter monstrasse & manifestasse, eaque visitata fuisse. Quod si aliquod occultasse reperietur quod visitatum non fuerit, dicte visitationes nullius sint valoris, nec commendatarius vigore illarum meliorare se possit; & si se meliorauerit redeat ad relictã commendam.

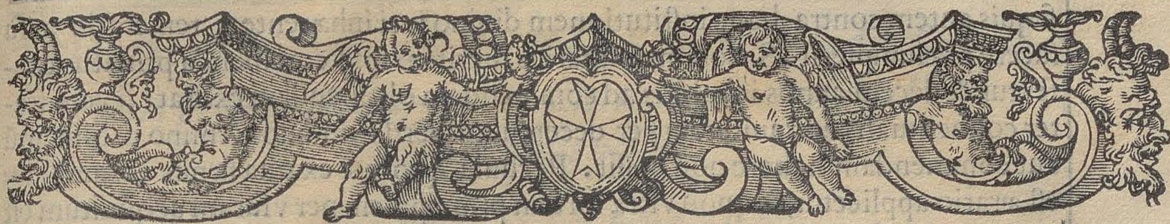

IN HOC VINCES

ADMINISTRENT
NON CONTRAHANT FRATRES.

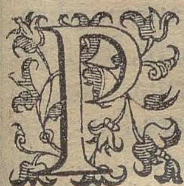

DE CONTRACTIBVS ET ALIENATIONIBVS

TITVLVS DECIMVS SEXTVS.

F. ALPHONSVS DE PORTVGALLIA.

ROHIBEMVS, ne fratres qui administrationem Baiuliarum & commendarum non habent, venditiones & emptiones exerceant, nec mutuo dent aut sumant absque superioris licentia. I.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVicquid in contrarium fecerint nullum & irritum censeatur, & arbitrio Magistri & concilij puniantur. II.

QVOD FRATRES NON EXERCEANT mercimonia.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

FRatribus nostris cuiuscunque sint conditionis prohibitum est mercimonia exercere, hoc est, emere & vendere res mercantiles lucri gratia: si quis contrafecerit cadat in pœnam quarantenæ, & eam substantiam quę in mercantijs suis reperta fuerit pro medietate ærario nostro applicamus, altera vero medietas accusatori probanti concedatur: si tamen nonnulli venientes ad conuentum, & recedentes de conuentu aliqua haberent, quæ nisi cum detrimento deuehere non possent & ad id euitandum commutationem aliarum rerum procurarent, talia in eo casu vendere possint, nullam pœnam subeundo. III.

INHIBITIO FÆNORIS & vsuræ.

IDEM MAGISTER.

NOn liceat fratribus nostris quacunque auctoritate fungentibus fænus aut vsuram exercere, aut contractus vsurarios vel alios illicitos inire, facere, & committere quo nil turpius, & religioso viro magis indignum: IIII.

si quis autem contra hanc institutionem diuino iuri inhærentem temerario ausu facere præsumpserit. Si commendatarius fuerit eo ipso commenda priuatus censeatur & decem annos inhabilis ad commendam obtinendam existat: si vero frater conuentualis antianitatem per decennium perdat, in quo termino cabimentũ aut commendam habere non possit. Pęcunia quoque ex qua fænus commissum est ærario applicetur, & quòd vltra sortem principalem per vsuram acquisitum est ei cum quo vsura commissa est restituatur.

QVOD BONA ORDINIS NOSTRI *non alienentur.*

F. HVGO REVEL.

V. SAncitum est, quòd nullus frater ordinis nostri cuiusuis gradus aut conditionis existat, quacunque vrgente necessitate, prędia, possessiones, domos, vineas, campos, iuraq; Prioratuum, commendarum aut membrorum vendere, impignorare, in emphiteosim dare, obligare, distrahere, seu super his mutuum sumere audeat, seu præsumat quouis modo personis sæcularibus, vel his, qui extra nostram religionem degunt, ad vitam vel ad tempus dare, seu elargiri possit absque expressa licentia & consensu Magistri & capituli generalis. Qui contrafecerit priuationem habitus incurrat, & nihilominus quicquid aliter & contra præsentem institutionem perpetratum fuerit nullius roboris & momenti censeatur.

QVOD NVLLVS FRATER IMPIGNORET *aut obliget bona ordinis nostri.*

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

VI. NOn liceat cuiquã fratri ordinis nostri quacũq; auctoritate fungenti sub colore & prętextu sigilli prioratuũ, aut alio modo bona ordinis nostri mobilia aut immobilia vendere, impignorare, distrahere, aut quouis modo obligare, seu concessionem vel prouisionem ad vitam vel ad tempus de his facere personis sæcularibus, aut qui ordinem nostrum professi non sunt, nisi de Magistri & capituli generalis licentia atque cõsensu, saluo aduocatis ordinis aliquas prouisiones dare, quæ moderatæ sint & temperatę, & non perpetuæ, nec eas commune ęrarium soluere teneatur. Qui autem contra fecerit priuationem habitus incurrat, & nullius valoris quicquid contra hanc institutionem factum fuerit, existat.

F. PETRVS DE CORNILIANO.

VII. NVlli fratrum nostrorum permittitur commendas vel beneficia ordinis nostri obligare: si autem quis contrafecerit priuationem habitus incurrat, & obligatio nulla censeatur.

QVOD IN CAPITVLIS SEU ASSEMbleis prouincialibus non tractetur de alienatione bonorum ordinis nostri.

F. PETRVS DAVBVSSON.

STatutis maiorum nostrorum adhęrẽtes super alienationibus factis,& cau- VIII.
tius prouidere volentes; Prohibemus sub pœna priuationis commendarum, Baiuliuatuum & aliarum dignitatum Prioribus, Castellano empostę, Baiuliuis, commendatarijs, & fratribus ordinis nostri quibuscumque, ne tam in capitulo prouinciali, quam assemblea vel extra quouis modo præsumant, consultare, proponere, & tractare de alienationibus, hypotecationibus, distractionibus, transportationibus, aut donationibus in emphitcosim aut in perpetuum, sub quacumque verborum & conditionum forma de commendis proprietatibus, prædijs, locis, & possessionibus nostris cuiuscumque conditionis fuerint & qualitatis. Quod si contra fecerint & de eo conuicti fuerint, eo ipso cadant in priuationem commendarum seu beneficiorum, quorum prouisio ad Magistrum & conuentum deuoluatur. Quòd si conuentualis frater fuerit antianitatem perdat.

DE EODEM.

IDEM MAGISTER.

ATtamen non interdicitur facultas & auctoritas Prioribus, & Castellano IX.
empostę pro patria consuetudine dandi & concedendi in capitulo prouinciali ad annuũ censum possessiones, prædia & proprietates, quæ parũ aut nil vtilitatis & cõmodi cõmendis & religioni redderent, vt meliorentur & augeantur: dum tamen id fiat ad tempus prædiffinitum, quod non excedat annos viginti nouem, sed pro minori tempore: quibus præteritis talia, quę ad censum annuum data fuerint ad cõmendas & Religionẽ cum melioramentis reuertantur.

QVOD FRATRES NON ALIENENT bona acquisita.

F. ODO DE PINIBVS.

QVicquid religiosus acquirit, Religioni acquirit; Ideo sancitum est, quòd X.
fratres ordinis nostri qui per emptionem, donationem, aut alia quacunque ratione, bona, prædia, census seu annuos redditus vel iurisdictionem acquisiuerunt, & sibi vendicauerunt, nullo pacto absque Magistri & capituli generalis consensu vendere, alienare, impignorare, aut quouis modo distrahere possint: sed ea quæ acquisiuerunt fratres vita eorum durante possideant & teneant: & quod acquisitum est sibi liberum & immune sit censu aut alio onere erga quoscumque dominos ecclesiasticos vel sæculares, & illud subijcere, submittere, aut pro eo aliquid recognoscere nullo pacto præsumant.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XI. STatuimus, quòd de cætero omnes & singuli fratres, qui hic Melitæ vel inInsula Gauli ement, aut quouis titulo acquirent possessiones, prædia, hortos, vineas, & bona stabilia, illa nullo pacto possint vendere, donare, transferre, legare, vel aliter alienare, & de eis disponere absque expressa licentia Magistri & concilij, quę scripto authentico constet: quæ quidem licentia non extendatur ad tempus infirmitatis de qua decesserit, nisi aliter concessum fuerit per capitulum generale. Quicquid contrafactũ fuerit nullius roboris esse censeatur.

REVOCATIO ALIENATIONVM.

IDEM MAGISTER.

XII. ANnullamus, reuocamus, & cassamus omnes venditiones, donationes, trãslationes, cessiones, impignorationes, cõcessiones in emphiteosim in perpetuum vel ad longum tempus à fratribus ordinis nostri præter seriem statutorum nostrorum sæcularibus aut alijs personis factas absque auctoritate capituli generalis, quas omnes & quascunque nullas, irritas, inanes esse & nullam firmitudinem habere declaramus.

QVOD FRATRES NON INEANT *contractus fictos.*

IDEM MAGISTER.

XIII. PRohibemus fratribns nostris, ne quacunque causa, prætextu aut colore ineant, vel faciant contractus fictos & simulatos, nec etiam chirographa promissionum, obligationum, donationum, stipendiorum, aut debitorũ cuiusuis rei vel qualitatis cum quauis persona: quod si facta fuerint, & is in cuius fauorem extiterint non procurauerit re & facto à viuo contrahente aut promittente sibi satisfieri, post eius mortem nihil ea ratione consequi possit, nec commune ærariũ teneatur pro eo quidquã soluere tamquã pro confictis & simulatis contractibus & in fraudẽ factis, prout ex nunc fraudulenter factos esse declaramus.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

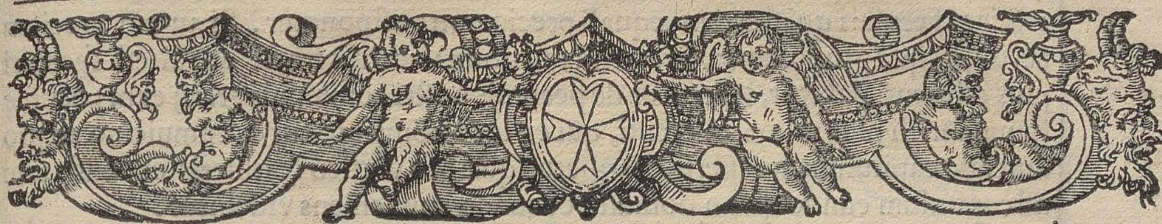
XIIII. ADijcientes, quòd nullus fratrum nostrorum in infirmitate constitutus facere possit, aut valeat donationem inter viuos, seu aliam dispositionem, aut promisionem, seu consignationem pecuniarum & bonorũ quæ possidet, cum non sua, sed ordinis sint, quòd si fecerit eã & eas, nisi quadraginta dies postea superuixerit, nullas, irritas, inanes esse & nullam firmitudinem habere decernimus & pronunciamus.

F. IOANNES DE VALLETA.

Volumus autem suprascriptum statutum ad vnguem obseruari, adijcientes, vt fratres nostri qui huiusmodi contractus inierint, pœnam infamiæ incurrant: & si commendatarij extiterint, commendis; si fratres vero conuentuales antianitate priuati intelligantur. Easdem pœnas constituentes in eos qui schedulas seu alias scripturas albas cum subscriptione tantum, quæ Gallice blancz signetz, ac alijs nominibus appellantur, magno cum detrimento & damno ordinis & publici ærarij nostri facere non verentur. XV.

IN HOC
VINCES
PRÆCEDAT LICENTIA,
SEQVATVR LEX.
QVIBVS COMMADÆ LOCARI NON DEBENT.
F. CLAVDIVS DE LA SENGLE
Insup ea no poterit locare potentib9 Dominis ecclesiasticis uel secularib9, neq3 etiam universitatibus, et collegiis, nec ipsi q ea conduxerint, aut arrendauerint.

DE LOCATIONIBVS

TITVLVS DECIMVS SEPTIMVS.

QVOD LOCATIO MORTVARIJ ET vacantis fiat in capitulo prouinciali.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

NHIBEMVS receptoribus nostris, vt nullo pacto audeant seu præsumant locare, affictare, arrendare mortuaria & vacantia commendarum nostrarum, nisi in capitulo prouinciali coram priore & quatuor antianis commendatarijs. Prohibemus etiam ne Prior aut Castellanus empostæ, vel receptor ipse tales locationes seu arrendamenta pro se sumere clam vel palam, per se vel suppositas personas valeant: qui contrafecerit tamquam inobediens puniatur. I.

DE SPOLIJS FRATRVM VENdendis & quomodo fiant arrendamenta per receptores.

F. EMERICVS DAMBOISE.

STatuimus, vt spoliorum bona ad incantum publicum uendantur, & plus offerenti dentur, exceptis vasis aureis & argenteis, ac alijs iocalibus, quæ in eorum propria forma per receptores ad depositarios nostros volumus mittantur, vt inde in conuentum conduci possint. Prohibentes ne in spolio bona status commendarum immisceantur contra formam statuti. Quantum autem ad iura vacantium, vt in ipsorum locatione & arrendamento commune nostrum ærarium non defraudetur: ordinamus, quod receptor tam in loco cõmendæ cuius administratio vacauerit, quam in alijs locis circumuicinis per publicum proclama det notitiam de arrendamento vacantis faciendo, cuicumque etiam seculari plus offerenti, & de loco in quo capitulum prouinciale celebrabitur & arrendamentum fieri debet, & postquam plus offerentem intellexerit ipsum certiorabit quod ad capitulum prouinciale secum accedat, in quo & locis circumuicinis dicto capitulo iterum præfatũ vacans ad incantum ponetur, & dabitur plus offerenti etiam II.

ti etiam sæculari qui fratri in æquali precio non postponetur. Si autem precium sæcularis ipse proposuerit, & arrendamentum vacantis fratri aut alteri sęculari plus offerenti dabitur, Receptor de pecunijs nostri communis ęrarij eam pecunię summam illi plus primo offerenti, qui ex loco cõmendę aut circumuicino ad prouinciale capitulum accesserit, elargietur, quæ pro viatico & itineris expensis tam ad capitulum eundo quam domum redeundo conueniens videbitur.

F. PETRVS DAVBVSSON.

III. ATtamen non impediatur possessio corporalis summenda per prouisum a nostro ordine de administratione illius commendæ locatæ seu arrendatæ, licet fructus & redditus arrendatori debeantur.

QVOD LOCATIONES MORTVARIORVM & vacantium in conuentu non fiant.

F. IOANNES DE VALLETA.

IIII. STatuimus, & expresse prohibemus, quòd locationes mortuariorum & vacantium per Magistrum & concilium, aut per procuratores communis ærarij aut alias in conuentu non fiant.

QVOD DVRANTE MORTVARIO ET vacante non fiant reparationes commendarum.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

V. PRohibemus, quòd fratres ordinis nostri, & alij qui pro tempore mortuarij & vacantis commendas conducunt, & in arrendamentum sumunt, nullo pacto debeant aut possint quouis modo facere reparationes, & ædificia erigere in eis commendis mortuario & vacante durantibus, nisi dictæ reparationes essent necessarię, quæ tamen moderatæ fiant, & secundum facultatem cõmendæ ad consilium & iudicium duorum vel trium commendatariorum: ne fratres nostri quibus dictæ commendæ committentur prætextu talium reparationũ ita grauentur, quòd eas soluere non possint: si quis autem huiusmodi reparationes præter huius nostri statuti tenorem fecerit, de eis nullam satisfactionem ab ęrario aut à fratribus habeat; quinimmo impensa eorum qui eas fecerunt factæ censeantur.

DE EXPENSIS FACIENDIS IN COMmendis tempore mortuarij & vacantis.

F. IOANNES DE VALLETA.

VI. MAndamus, vt Receptores lites super prædijs & possessionibus commendarum vel membrorum motas, vel pro tempore mouendas prosequi omni studio & fide expensis communis ęrarij nostri debeant, & procurẽt, quas

impen-

impensas futuri commendatarij post sex menses à die receptionis fructuum integre nostro ærario soluere tenebuntur: pro quibus perinde ac si pro iuribus communis ærarij debitores extitissent, constituentur & iudicabuntur debitores.

CVIVS LICENTIA COMMENDÆ locari debeant.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Statuimus, vt nullus frater ordinis nostri cuiuscunque conditionis fuerit Prioratum, Baiuliam, commendam, domos, membra, prædia, & alia bona quæcunque nostri ordinis illius administrationi commissa locare, vel arrendare possit sine licentia Magistri, quæ quidem licentia dari non possit nisi pro tribus annis absq. anticipatione pecuniarũ, præterquam illis qui inconuentũ sunt, vel ad eum venire voluerint, qui fructus vnius anni tantum anticipare poterunt, quòd intelligitur elapsis mortuario & vacante. VII.

F. IOANNES DE VALLETA.

Et nisi in termino vnius anni à die locationis factę in conuentum se contulerint, fructus vuius anni dictarum commendarum communi ærario applicandos perdant, nisi aliqua infirmitate, vel alia graui causa impediti fuerint, quominus venire non possint, de qua Magistro intra sex menses constare facere debeant, & nihilominus eo impedimento cessante infra præfatum terminum in conuentu comparere sub eadem pœna teneantur & sint obligati. VIII.

QVIBVS COMMENDÆ locari non debent.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Insuper ea non poterunt locare potentibus dominis ecclesiasticis vel sæcularibus neque etiam vniuersitatibus, & collegijs, nec ipsi qui ea conduxerint, aut arrendauerint ius suæ conditionis, & arrendamenti in tales personas trãsferre. Qui contrafecerit perdet vnum annum rei quam locauerit in fauorem nostri communis ærarij, & locatio nullum effectum habebit. Qnas supradictas conditiones nominatim in licentijs inseri mandamus. IX.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

Adijcientes, vt commendatarij postquam suas commendas locauerint, debeãt & teneantur mittere ad Receptores contractus locationis copiam siue transumptum, alioquin ipsę locationes, obitu commendatariorum eo tempore contingente, irritæ, nulliusque valoris & momenti sint, etiam si de licentia Magistri initæ, & factæ fuissent. X.

DE ARRENDAMENTO

Commendæ nostræ Cypri.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XI. STatuimus, quòd decedente arrendatore seu conductore magnæ commen dæ nostræ Cypri, dicta commenda locari debeat alicui fratrum nostrorum, aut alteri plus danti & offerenti pro eo tempore & summa, quę Magistro & concilio videbitur: quicquid ex huiusmodi arrendamento procedet, ad commune nostrum ęrarium pertinebit.

IN HOC VINCES

PROHIBEAT OBSERVANTIA POENAS.

DE PROHIBITIONIBVS ET POENIS, TITVLVS DECIMVS OCTAVVS.

QVOD NON LICET FRATRIBVS TEstamenta condere, hæredem instituere, aut legata facere.

F. HVGO REVEL.

VOTVM paupertatis id exigit, vt bonorum dispositio liberæ voluntati non subiaceat. Non licet igitur nec quoquomodo permittitur Baiuliuis, Prioribus, Castellano empostæ, commendatarijs aut alijs ordinis nostri fratribus testamentum condere, vel hæredem instituere, seu legata facere, atque etiam seruitoribus, seu alijs aliquid elargiri, nisi tantum eorum stipendia, ac debitorum & creditorum declarationem redigere, & cum licentia Magistri de eorum moderata portione disponere. I.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

QVæ quidem portio non excedat quintam partem pecuniȩ numeratæ, aut bonorum mobilium, deductis ex huiusmodi bonis omnibus debitis, & ære alieno tam nostri communis ærarij quam aliorum, ac creditis, quæ integre reseruantur ipsi ærario. Magister autem non nisi de licentia capituli generalis, aut in articulo mortis concilij completi de aliqua parte mobilium suorum disponere possit. II.

F. NICOLAVS LORGVE.

NOn liceat cuiquam fratrum nostrorum aliquem in sacri baptismatis fonte recipere absque sui superioris licentia, nisi baptizandus esset filius Baronis aut maioris Domini. III.

QVOD FRATRES NON SE INTROmittant in causis sæcularium.

F. HVGO REVEL.

INhibemus omnibus ordinis nostri fratribus ne quoquomodo de personis sæcularibus, quæ propter delicta sua hic in nostra iurisdictione capitis IIII.

pœnam incurrunt se intromittant aut eis fauorem seu auxilium pręstent vel dari procurent. Quinimmo tales criminosi pro demeritis condemnandi & puniendi curię sęcularis iudicum libero iudicio permittantur.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

V. QVibus tamen pro quocunque delicto & crimine accusatis sui defendendi facultatem concedimus.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

VI. NEque etiam in causis ciuilibus eorumdem sęcularium quoquomodo clam vel palam per se aut per alium se intromittant. Qui contrafecerit grauiter plectatur ad arbitrium magistri & concilij.

QVOD FRATRES NON INTERCEDANT *pro fratre delinquente.*

F. IOANNES DE LASTICO.

VII. STatuimus, quod quotiescunque iustitia de aliquo fratre delinquente ministrari debet, non liceat cuiquam fratrum nostrorum pro ipso intercedere aut pręcari donec sententia lata fuerit. Tunc enim pro moderatione pœnæ condemnati intercedere poterit. Is verò ad quem remissio pertinet pro arbitrio suo pœnam mitigabit, aut exequi faciet.

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

VIII. NVlli fratrum nostrorum, aut sæcularium omnino liceat transportare aut ducere extra conuentum aliquam equitaturam nisi de expressa licentia Magistri, qui cum proborum consilio eam elargiri possit.

QVOD FRATRES IVRAMENTO VEL *confœderatione nemini se adstringant.*

F. RAYMVNDVS BERENGARIVS.

IX. NOn licet fratribus nostris aliquo pacto se homagio, confœderatione vel iuramento alicuius, modo Hispaniæ aut aliter, sine Magistri seu Prioris & Castellani empostæ licentia adigere vel adstringere, nec concilia siue conuenticula inire aut facere. Qui vero contrafecerit pœna priuationis habitus plectetur, quem si recuperauerit nihilominus decennio administratione commendę seu Baiuliæ gaudere non possit.

QVOD FRATRES NON ACCEPTENT res litigiosas.

IDEM MAGISTER.

PRohibemus, ne fratres ordinis nostri aut donati cõcessionem, donationẽ, vel cessionem rei litigiosæ à sæculari persona percipiant, acceptent, vel emant. Qui contrafecerit perdat habitum, & si donatus sit, comitiua fratrum priuetur & in carcerem trudatur. X.

QVOD FRATRES EXTRA COMMENdas vel prioratus non vagentur.

F. PHILIBERTVS DE NILLIACO.

PRohibemus, quod comendatarij & fratres ordinis nostri extra prioratus, Castellaniam empostæ, & commendas quarum obedientiæ suppositi sũt nullo pacto exire valeãt iniussu Magistri aut Prioris vel Castellani empostę, aut commendatarij, quorum licentia id facere possint ad tempus, si necessitas aut vtilitas Religionis impulerit, & non aliter, Nec Prioribus sine Magistri licentia aut eius locumtenentis extra prioratum vel Castellaniam empostæ exire licitum est nisi negocio nostri ordinis arduo impellente vel aliud graue vrgeat quod commode aliter fieri non posset. Nec commendatarius extra commendam recedere possit, nisi veniat ad conuentum in seruitijs ordinis, aut fungatur officio legationis vel alterius commissionis Religionis, vel si tute in commendis manere nequeat, aliter faciendo perdat redditus commendæ durante tempore suę absentię, qui ærario applicentur. XI.

DE FRATRIBVS VAGABVNDIS.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

PRræcipimus, vt omnes commendatarij & fratres qui vagos religiosos nostros extra limites suæ obedientiæ absq. superioris licẽtia inuenerint, detineant & in carcerẽ conijciant, notificẽtq. Priori vel Castellano empostæ, vt prouideant secundum statutorũ nostrorũ formã tãquam de inobediẽtibus. XII.

QVOD FRATRES NON DISCEDANT à conuentu sine licentia.

F. IACOBVS DE MILLY.

NOn licet nec quoquo modo permittitur quibusuis ordinis nostri fratribus quacunq. dignitate officioq. fungentibus à conuentu absq. expressa Magistri licentia in scriptis redacta clam vel palam discedere. Si quis autem contrafecerit eo ipso absq. alia monitione aut citatione habitu, commendis, & beneficijs priuetur. XIII.

NE FRATRES OCCVPENT *commendas.*

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

XIIII. STatuimus, quòd si fratres ordinis nostri per vim atque violentiam seu cõtra voluntatem Magistri, Prioris, & Castellani empostę, vel fratris ad quem id pertineret, præsumant vsurpare, occupare, & retinere commendas, membra, domos, & alia quæcumque bona aut beneficia ordinis nostri, perdant habitum, & carceri mancipentur: Quibus si de habitu gratia facta fuerit, Baiuliam seu aliud regimen per decennium consequi non possint; Adijcientes, quòd Prior, Castellanus empostæ ad instantiã fratris cui commendę, bona, vel beneficia spectant, teneatur & debeat totis viribus occupatorem expellere, & commendas aut beneficia in suam potestatem redigere ac possessionem pacificam prouiso legitime dare. Quod si facere nequiuerint, ad hoc agendum brachium sęculare inuocare possint vterque tam Prior quam frater ad quem commendæ spectabunt. Id quoque Prior exequi tenetur sub pœna priuationis vnius cameræ quam amittat, si authentice constabit ea exequi neglexisse. Nihilominus, quia in Prioratu Angliæ commendæ ordinis nostri pauca vel nulla fortalicia habent, quare violentia dari non potest: Ideo Prior dicti prioratus tenetur ad omnem requisitionem fratris prouisi per Magistrum & conuentũ dare possessionem pacificam commendæ vel beneficij de quo fuerit prouisus: Et si talis frater ostenderit authentice requisiuisse occupatorem de habenda possessione & parifirmiter Priorem, qui non obstante instantia negligens fuerit in exequutione præmissorum, eo casu vna suarum camerarum Prioralium priuatus censeatur, quæ quidem camerę & commendæ per Magistrum & conuentum concedantur fratri cuius cõmendæ occupantur.

NE FRATRES IMPETRENT LITERAS *commendatitias pro obtinendis commendis.*

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

XV. PRohibitum est sub inobedientiæ pœna ne aliquis frater cuiuscunque conditionis fuerit literas commendatitias aut comminatorias a quoquam impetret, vt commendas aut beneficia nostri ordinis illarum vigore consequi aut obtinere possit, seu quouis modo pręsumat. Ab his tamen qui ordinem nostrum professi sunt literas obtinere licitum est, quibus virtus benemeritorum commendatur, nec ex eorum repugnantia damnum sequi poterit.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XVI. FRater qui tales literas impetrauerit perdat antianitatem per terminum decem annorum, facultas quoque datur vnicuique accusandi & probandi impune contra tales, vt ab insolentia fratres cohibeantur.

QVOD

QVOD FRATRES QVI OFFICIA *ordinis nostri exercent nauigia non arment.*

F. EMERICVS DAMBOISE.

STatuimus, quòd de cætero nullus ordinis nostri frater cuiusuis gradus aut dignitatis existat, qui habeat curam & administrationem iustitiæ, vt puta Senescallus noster, Castellanus, officiales, & qui custodiunt bona ordinis nostri quemadmodum Conseruator generalis, Magister domus nostræ, Receptor noster, Commendatarij Tercinalis, Granarij, & Artillariæ, & illi qui ab ipsis dependent per se vel inter positas personas clam vel palam vel alio quouis quæsito colore nauigia pro bello infidelibus inferendo siue cursu armare possint, aut in armamento per alios facto participare, aut in armamentis iam factis perseuerare sub pœna amissionis officij, de quo statim prouideatur, ac si tempus statutũ transactum esset, atque etiam confiscationis precij armamenti, & lucri inde subsequuti in fauorem & commodum nostri communis ęrarij excepta tertia prædictorum parte quę accusatori dabitur sine aliqua diminutione vel remissione; Atque id ipsum statuitur de capitaneis galearum, ac ipsorum officialibus sub eisdẽ pœnis, si pro cursu armauerint. Cõceditur tamẽ vt pro societate triremium, & pro habenda aliqua notitia, aut vrgenti necessitate vel negocio, si bergantinos aut fustas armauerint, id sine pœna & reprehensione facere possint. Si vero fraudulenter aliquis tam frater quam sæcularis præsumpserit nomen suum in dicto armamento falso inponere ac prędictis officialibus clam participare eandem confiscationis pœnam incurrat, & de falso puniatur, & tamquam periurus tractetur. XVII.

QVOD NEMO IN CONVENTV NAVIgia armare possit nisi de Magistri & concilij licentia.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

SAncimus, quod Triremes, Biremes, & alia cuiusuis generis nauigia à nullo siue fratre siue sęculari in cõuentu nostro possint armari nisi de Magistri & concilij ordinarij licentia: Qui contrafecerit nauigiũ perdat, quod communi nostro ærario applicetur. XVIII.

DE EODEM.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

QVæ licentia in scriptis detur. Qui autem cum huiusmodi licentia armabũt pręstare teneantur cautionem idoneam, quod christianos & bona eorum non molestabunt aut depredabuntur: fratres autem nostri hanc licentiam obtinere non possunt, nisi qui annos quinque in conuentu moram traxerint Illi tamen qui in subsidium Religionis ex partibus occiduis venire voluerint absque licentia armare possunt. XIX.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XX. FRatres autem qui de licentia Magiſtri & concilij armauerint antianitate gaudent, ac ſi in conuentu reſidentiam facerent.

NON DETVR SALVVS CONDVctus Pyratis.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

XXI. PRohibemus ne de cętero cõcedatur ſaluus cõductus pyratis, niſi per Magiſtrũ & conciliũ ordinariũ & vrgenti neceſſitate, aliter non, nec etiã detur ſaluus cõductus fugitiuis, aut mercatoribus fallitis niſi ex vrgẽti cauſa.

DE INDVCIIS NON INEVNDIS NISI per Magiſtrum & concilium.

F. BAPTISTA DE VRSINIS.

XXII. AD ſcandala & damna quæ oriri poſſunt euitanda ſancimus, quod in ordine noſtro non poſſint iniri aut componi induciæ, vel pax cum Turcis, Mauris, aut alijs infidelibus niſi dumtaxat cum deliberatione Magiſtri & concilij completi. Quod ſi aliter factum ſit penitus caducum cenſeatur:

DE BOMBARDIS ET MACHINIS non extrahendis.

IDEM MAGISTER.

XXIII. STatuimus, quod Bombardę, Colubrinę, Machinæ & Artillerię bellorum vſui aptę, aut etiam pulueres & ſalpetræ communi ærario ſpectantes nullo modo per quempiam ab inſula noſtra ſeu locis Religionis noſtræ extrahi quauis de cauſa poſſint, & in alia loca transferri; Magiſter tamen & conciliũ completum, ſi cauſa conueniens videbitur & neceſſitas vrgeret, de talium tranſportatione & tracta decernere ſecundum rerum ingruentiam poterunt.

QVOD FRATRES NON SE IMMIſceant bellis chriſtianorum.

F. IOANNES FERDINANDVS DEHEREDIA.

XXIIII. STatuimus, quod fratres ordinis noſtri non implicent ſe bellis & gentibus armorum chriſtianorum ad inuicem, quod ſi quis cõmiſerit, habitum perdat, quem ſi de gratia ſpeciali recuperauerit, commendarum, bonorum

ac etiam beneficiorum nostrorum administratione per decē annos priuetur, quā habere non possit nisi decennio elap so; Inhibentes Priori & Castellano emposte ac commendatarijs ne dent licentiam fratribus se exercendi in bellis christianorum, nisi eis iniunctum esset a Principe uel Domino prouinciæ, quia tunc licentiā concedere possunt. Attamen eo in casu arma seu insignia Religionis deferre non possunt; sed si pro defensione Religionis uel in comitiua Prioris talibus bellis se imiscuerint, tunc insignibus ordinis nostri uti possunt.

QVOD NEMO PETAT *officium in concilio.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

PRohibemus fratribus ordinis nostri ne de cætero ad petenda officia ad cō cilium accedant, nec Magister & concilium quemquam ad petitionem eorum admittant, sed prout quempiam ad exercenda officia aptum & idoneum cognouerint ei dicta officia committant; si quis contrafecerit toto eo an no nullum ordinis nostri officium consequi possit. XXV.

QVOD NVLLVS SINE *habitu ambulet.*

IDEM MAGISTER.

QVi sine habitu ordinis nostri ambulauerit idest qui crucem lineā vesti suę insutam palam & aperte non tulerit, pro prima vice condemnetur ad quarantenam, pro secunda ad carcerem turris per tres menses, pro tertia habitu priuetur. XXVI.

QVOD ANTE CONDEMNATIONEM *nemo dicitur esse in iustitia quominus assequi possit Commendas.*

IDEM MAGISTER.

SI quis fratrum nostrorum propter aliquod delictum, culpam vel negligē tiam inquisitus vel accusatus fuerit, non censeatur esse in iustitia quan tum ad obtinendas cōmendas nostri ordinis quæ ei contingere possent, nisi postquam pro eo delicto condemnatus fuerit, etiam si in carcare detineatur, condemnatus autem durante condemnatione priusquam sit legitimæ absolutus, vel pœnam sibi iniunctam compleuerit, non possit commendam, beneficium, aut aliud ordinis nostri officium consequi. XXVII.

QVOD FRATRES TVMVLTVS IN albergijs non faciant.

IDEM MAGISTER.

XXVIII SI qui fratres nostri in albergijs in quibus comedunt insolenter & immoderate se gesserint, tumultus cōcitauerint, ianuas, ostia, scamna, mensas vel aliud quid simile fregerint, aut temerarie proiecerint, puniantur pœna Magistro & concilio beneuisa vsq. ad diminutionem antianitatis inclusiue: Si autem Pilerij famulos, pueros, aut seruos percusserint aut verberauerint, si sine sanguine pro prima uice sint in quarantena, pro secūda in turri per sex menses, pro tertia perdāt duos annos suæ antianitatis, si cum sanguinis effusione & vulnus sit leue, pro prima vice sint in turri per semestre, si vulnus fuerit graue & enorme perdant antianitatem.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XXIX. SI autem verba iniuriosa in palatio Magistrali in alium fratrem protulerint tres annos, in albergijs autem duos antianitatis habitæ seu habendæ amittant. Si ~~vero ad arma~~ deuenerint vel alapa percusserint, habitu priuentur, ~~si vulnerauerint~~ in dictis locis habitum ~~irremissibiliter~~ perdant, si occiderint vltra habitus priuationem curiæ sæculari tradantur.

CASVS PER QVOS FRATRES HABITV priuantur.

F. NICOLAVS LORGVE.

XXX. INdignum est vt qui sese grauissimo scelere inficiunt habitu ordinis nostri insigniti incedant. Qui ergo facinora quę sequuntur perpetrarint, habitu perpetuo priuentur, Hæreticus, sodomita, latro, fur, profuga ad infideles, Is quoque qui vexillum seu stendardum ordinis nostri in bello in fidelium explicatum reliquerit. Qui deserit fratres in pugna. Qui castellum aut locum cum infidelibus dederit, consultores quoque & conscij huiusmodi deditionis: quod tamen cognitioni Magistri & procerum reseruatur. Præterea qui castellum situm in confinibus infidelium alio loco exierit quam porta. Qui etiam trina vice cætum fratrum sponte sine licentia reliquerit, vt ad aliam se transferat religionē amplius in nostram non admittatur. Qui falsum testimonium tulerit. Qui aut equester aut pedester intenderit deprædationi in exercitio armorum habitū perdat, quem reassumere non possit ante vnius anni lapsum. Frater etiam qui alium fratrem accusabit de aliquo casuum prædictorum offeretq. se illud probaturum, si suam intentionem non probauerit habitum perdat.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXI. FAlsarij quoq. literarum tam ordinis nostri quam aliorum, & qui de periurio conuincti fuerint habitu priuentur.

F. PETRVS DE CORNILIANO.

Frater qui homicidium commiserit habitu perpetuo priuetur & carceri mancipetur: ne tantum facinus cæteri committere præsumant & nostrorum cætus commilitonum pacificus & quietus reddatur. XXXII.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

Qui proditorie & ex occculto vel consilio meditato alium fratrem vel sæcularem quamuis leuiter vulnerauerit habitu perpetuo priuetur. XXXIII

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

Qui à sanctissimo inquisitionis officio hæreticæ prauitatis damnati fuerint & habitum pęnitétię gestauerint habitum ordinis nostri nullo modo habere, nec si habuerint gestare possint. XXXIIII.

DE PERCVSSORIBVS.

CONSVETVDO.

Si frater alium fratrem percussérit: sit in quarantena, & si vulnerauerit ad sanguinem, excepto naso vel ore perdat habitum, & si nitatur percutere gladio aut lapide vel alio genere armorum, & tamen non percusserit, sit in quarantena. XXXV.

MODERATIO PRÆCEDENTIS statuti.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

Quia nimis durum & rigidum esse videtur, vt qui scilicet pro quocunque vulnere illato ad sanguinis effusionem, excepto ex ore & naso, habitum perdat; cum interdum expediat legem è venientibus casibus moderari, decernimus & statuimus, vt quando frater alium fratrem vulnerauerit, sit in arbitrio Magistri & concilij statuti pœnam pro delicti qualitate & circumstantijs mitigare. XXXVI

DE POENA FRATRVM QVI PER proditionem alios occidunt.

F. PETRVS DE MONTE.

Frater qui proditorie alium fratrem vel sęcularem qualicumque genere armorum occiderit aut occidi curauerit, habitu priuetur, & mox sine vlla alia dilatione curię sęculari tradatur & remittatur: eadem pœna conscij huiusmodi facinoris plectantur.

DE POENIS QVÆ INFLIGVNTVR *prouocatoribus & acceptatoribus duelli.*

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

XXXVIII IMpietati eorum qui animarum ſuarum ſalutem parui pendentes duelli pugnæ ſeſe committunt & cruentę morti corpora ſua exponunt obuiam ire volētes Statuimus, vt ſi frater fratrem verbo, ſcripto aut internuncio, vel quouis alio modo ad duellum prouocauerit ſeu disfidauerit, & prouocatus non acceptauerit, pręter pœnas per ſacrum Concilium Tridentinū & conſtitutionē fel. recor. Gregorij XIII. inflictas prouocans perpetuo habitu ſine aliqua remiſſione priuetur, & ſi acceptauerit licet ad locum deſtinatum non peruenerint, vterque in priuationis habitus pœnam ſine ſpe veniç incurrat: ſi vero ad locum deſtinatum peruenerint, etiam ſi ſanguinis effuſio ſubſequuta non fuerit, poſt habitus priuationem curię ſęculari tradantur. Qui cauſam huiuſmodi duelli & disfidationis dederit ſeu conſilium, auxilium, fauorem tam in iure quam in facto præſtiterit, aut quacunq. alia ex cauſa aliquē ad prouocandū perſuaſerit, ſi comes & ſocius fuerit, priuationis habitus pœna plectetur, in eandem pœnam incurrat qui ad ſpectandum vocatus fuerit & libellum disfidationis in quibuſcumq. locis affixerit vel affigi fecerit.

DE FRATRIBVS QVI TVMVLTVS DE DIE *aut de nocte faciunt.*

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

XXXIX STatuimus, quod frater qui contra fratrem aut alios in conuentu vel alijs locis inſularum noſtrarum quouis armorum genere diurnos aut nocturnos tumultus fecerit perdat habitum. Si qui vero noctu laruati aut diſſimulato habitu uel cum armis longis haſtatis aut ſclopis & ſecretis armis cooperti per turmas vel ſoli incedentes, vel per turmas ſine armis longis reperti fuerint ſint in turri per ſex menſes.

DE IVRAMENTIS.

CONSVETVDO.

XL. SI frater palam iurauerit, pro prima vice moneatur, pro ſecunda ſit in ſeptena, pro tertia in quarantena, pro quarta, ſi in delicto perſeuerauerit, perdat habitum.

DE BLASPHEMIIS.

F. PETRVS DAVBVSSON.

XLI. STatuimus, quòd qui ſacratiſſimum Dei nomen ac Beatę Mariæ Virginis & ſanctorum eius blaſphemauerit vel abnegauerit, pro prima vice ſit in quarantena, pro ſecunda in turri per bimeſtre, pro tertia in carceribus ad ordinationem Magiſtri & concilij.

DE INIVRIJS.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

FRater qui rixatus fuerit & calore iracundiæ accensus alteri fratri iniurio- XLII.
sa verba dixerit pœna quarantenę puniatur, etiam si fateatur se mentitum fuisse, atque eum pænitere tales iniurias protulisse: Si vero contumeliose dixerit eum mentitum fuisse, perdat duos annos antianitatis: si vero infamiam irrogauerit pœna erit arbitrio Magistri & concilij quam statuent secundũ qualitatem personarum & infamiæ; Si baculo, arundine, alapa, & his similibus fratrem percusserit, tres annos antianitatis perdat.

DE PERCVSSORJBVS *sæcularium*.

F. PETRVS RAYMVNDVS ZACOSTA.

STatuimus, vt quicunque frater ordinis nostri baculo, ense, aut alio gene- XLIII.
re gladij personas sęculares ceciderit, aut verberauerit clam, vel palam per se vel per alios, turri coerceatur per bimestre: si autem graue vulnus vel enorme intulerit, perdat antianitatem, quam pœnam pariformiter incurrat si bandulas vel partialitates duelli pro quocumque cœperit: si vero homicidium commiserit, habitu priuetur; quem nullo vnquam tempore adipisci possit, sed perpetuo carcere teneatur. Ita quòd propter hos casus nullo modo delinquentes possint poni in septena vel quarantena, quod si ponantur nihilominus dictis pœnis plectentur.

DE MOLESTATORIBVS POPVLI.

F. EMERICVS DAMBOISE.

STatuimus, quod qui non inuitatus, & absque voluntate patris familias XLIIII.
domum quorumuis ciuium vel popularium intrauerit, & eorũ conuiuijs, choreis, nuptijs, aut alijs negocijs intererit perdat antianitatem duorũ annorum in fauorem filiorum Arnaldorum sine spe veniæ. Si vero diurno vel nocturno tempore pręfatorum subditorũ nostrorum portis aut fenestris quouis modo violentiam fecerit, vltra præmissa sit in aspero carcere ad ordinationem Magistri & concilij, & accusator poterit vti sęcularium personarum testimonio; eandẽ etiam antianitatis pœnam incurrat qui laruas seu camisellas fecerit.

DE EODEM.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

SI quis vero portas aut fenestras noctu fregerit, vel eas muro vel cemento XLV.
obturauerit, uel aliqua immunda materia obliuerit, aut lapidibus pulsauerit, perdat trium annorum antianitatem, relinquentes Magistri & concilij arbitrio in eos, si visum fuerit, grauius animaduertere. Si autem ignem iniecerit & combusserit habitu priuetur: si iniectus ignis non nocuerit priuetur antianitate trium annorum.

NE

NE QVIS APPONAT MANVM *spolijs aut iuribus ærarij.*

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

XLVI. BOna spoliorum fratrum nostrorum pleno iure nostro communi ærario spectant & pertinent. Ideo nulli licet nec aliquo modo permittitur nisi his qui auctoritatem ab ærario habent sumendi, tractandi, aut capiendi pecuniam, vasa argentea, aurum, argentum, iocalia, seu quæcumque alia bona fratrum decedentium. Qui contrafecerit, si quòd captum fuerit marcham argenti excedat, habitu priuetur; si intra marcham damnum fuerit, quarantenæ pœna plectetur: pariformiter qui manus responsionibus & iuribus ærario, Magistro, & conuentui pertinentibus apposuerit, aut ea surripuerit perdat habitum, & nihilominus quod subtractum fuerit ex bonis delinquentis communi ærario resarciatur.

MODERATIO PRÆCEDENTIS *statuti.*

IDEM MAGISTER.

XLVII. ET quia id rigidum seuerumq. nimium videtur, vt pro quolibet excessu vltra marcham argenti religiosus habitum perdat, cum delicta circumstantijs plurimum grauentur, eius quoque delicti qualitas sit consideranda, & maturo consilio ponderanda. Quotiescumque igitur querela de damno vltra marcham argenti per Magistrum fiet, primum querela ad concilium deferatur, vbi mature delictum discutiatur, Attestationibus quoque authenticis & legitimis, vel rei & accusati confessione delictum innotescat, & causa querelæ lucidius appareat. Quibus peractis in publica Assemblea iterato querela fiat, & coram Sgardio reo audito mature & cõsulte agitetur & discutiatur, atque delicti, de quo fit querela, qualitate, circũstantijs quoque, & rei seu accusati vita, conditione, & conuersatione, meritisq. pensatis, & cum grauitate consideratis iustitia æqua lance & statera administretur.

F. IOANNES DE VALLETA.

XLVIII PRæter pœnam in superioribus statutis constitutam statuimus, vt si quis manum spolijs aut iuribus nostri communis ærarij apposuerit, eius filij arnaldi, si id probare potuerint, in assequutione commendarum & bonorum illum pręcedere debeant: Quod si probare attentauerint, & in probatione defecerint eidem pœnę subiaceant.

F. DEODATVS DE GOZONO.

XLIX. INsolentiam peruersorum opprimere cupientes Sancimus, quòd quicumque frater ceruicem in Superiorem erigens castellum aut fortaliciũ contra Superiorem vel Priorem & Castellanum empostę rebellabit, tenebit, aut occupabit, pœna habitus damnetur, & in carcerem trudatur.

DE CONCVBINARIIS.

F. ANTONIVS FLVVIANVS.

Optima ratione sancitum est, vt nullo pacto fratribus ordinis nostri cuius- L.
uis fuerint conditionis liceat concubinas in propria domo aut extra habere, tenere, aut educare, earumq. consuetudine vti. Quod si quis postposita bonæ famæ celebritate contrarium facere præsumpserit, & publica laborante fama attestationibus fide dignis, aut propria confessione hoc crimine conuictus fuerit, trina monitione à superiore prius facta, vt desistat, & infamiæ delictum abijciat; si nihilominus quadraginta dies à prima monitione facta computandos contumaciter perseuerauerit, si delinquens Commendatarius fuerit, eo ipso, nulla alia solemnitate requisita, commendis priuatus censeatur; si verò frater conuentualis, eo ipso perdat antianitatem; & nihilominus tales conuicti in habitus priuationem labantur; quem si recuperauerint à die restitutionis habitus per decennium ad commendas consequendas inhabiles reddãtur: si verò frater obedientiæ fuerit pariformiter omni administratione & habitu priuetur. Priores quoque & Castellanus empostæ pari crimine conuicti, & contra eos per Magistrum & conuentum, modo quo supra prouiso, si contumaces fuerint, priuationẽ Prioratuum, & habitus eo ipso incurrant, quemadmodum de alijs sancitum est.

DE EISDEM.

F. PHILIPPVS DE VILLERS LISLEADAM. LI.

Si quis fratrum nostrorum natum sibi ex incestuoso complexu filium, quem ne inter liberos quidem nominandum leges volunt, impudenter agnouerit & palàm quasi suum aluerit, suo familiari ac gentilicio cognomine imposito, is nullo vnquam in ordine nostro officium, beneficium, dignitatem, consequi possit. Publicos autem concubinarios in nostro ordine, quos rectius incestuosos, adulteros, & sacrilegos dixerimus, ad susceptionem quorumcumque bonorum dignitatum, officiorum, beneficiorumvè inhabiles esse volumus; & si quid habent, illo à nobis non immerito exutos, fratrum quoque nostrorum numero eximendos decernimus. Publicum autem concubinarium intelligimus non tantum vt Canones volunt, eum cuius concubinatus per sententiam aut confessionem in iure factam seu per rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione cælari, notorius est: verum etiam eum qui nullo hominum pudore, & spreto Dei timore professionis suę immemor mulierem de incontinentia suspectam aut infamatam tuetur seu vt dicitur, tenet, alitque, & cum ea simul habitans frequentem habet consuetudinem.

CASVS QVIDAM PROPTER QVOS *Fratres incurrunt pœnam septenæ.*

CONSVETVDO.

Qui non interest in Assemblea, qui recedit ab officio diuino, qui est in septe- LII.
na & surgens non reddit gratias Deo, qui interrũpit sermones cõciliariorum in concilio, qui comedit sine habitu: si fratres ad inuicem calumniati fuerint, si superior de eis quærelam fecerit quilibet sit in septena.

CASVS QVIDAM PER QVOS FRATRES *incurrunt pœnam quarantenæ.*

CONSVETVDO.

LIII. PRimo qui nõ obedit præceptis in factis armorum non potest incurrere pœnam minorem quarantenæ. Qui aleas aut ludum taxillorum vel alios fortuitos pro denarijs exercẽt; qui intromittunt se de officio alterius pœnam quarantenę incurrunt. Frater qui comedit in cauponis & pupinis sit in quarantena.

FORMA EXECVTIONIS *pœnæ septenæ.*

CONSVETVDO.

LIIII. FRater qui erit positus in septena septẽ diebus continuis ieiunabit, ac quarta & sexta ferijs ipsorum septem dierum pane & aqua dumtaxat vesci debet, & illis diebus recipiat disciplinam hoc modo. Deposito pallio siue mantello flexis genibus ante altare coram sacerdote ordinis nostri humiliter stabit qui virga dorsum percutiens dicet Psalmum; Deus misereatur nostri, &c. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster, &c. ℣. Saluum fac seruũ tuum. ℟. Deus meus sperantem in te. ℣. Mitte ei domine auxilium de sancto. ℟. Et de syon tuere eũ. ℣. Esto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. Oratio. Deus cui proprium, &c. Postea vero surget frater & accipiens pallium siue mantellum, superiorem seu Baiuliuum osculabitur.

FORMA EXECVTIONIS *pœnæ quarantenæ.*

CONSVETVDO.

LV. SI vero positus fuerit in quarantena, quadraginta diebus continuis ieiunabit, & quarta ac sexta ferijs dictorum quadraginta dierum pane & aqua tantum vescetur comedens in terra: qualibet vero quarta & sexta ferijs disciplinam suscipiet modo sequenti: Comparebit coram sacerdote omnibus vestibus nudatus & pedibus discalceatus, presbyteroque dossum eius virga percutiente dicet: Miserere mei Deus, &c. cum orationibus prædictis. Qui ad septenam vel quarantenam condemnati fuerint non debent recedere à suis domibus nisi cum vadunt ad ecclesiam, debent autem interesse omnibus officijs diuinis; qui ad duas vel tres quarantenas aut septenas condemnati fuerint, vnius tantum quarantenæ vel septenæ disciplinam suscipiant; Si vero erit iudicatus ad pœnam quarantenæ & septenæ, patiatur disciplinam quarantenæ tantum, sed eo tempore arma deferre non poterunt, & veste longa cum clamide habitus nostri induti incedent.

DE EO QVI TER AD TVRRIM *condemnatus fuerit.*

F. PETRVS DAVBVSSON.

SAncimus, quod quicunque frater, delictis suis ita exigentibus, ter ad turris carcerem condemnatus fuerit, priuetur antianitate trium annorum, ta- LVI.
men pro delictorum qualitate moderatio pœnæ reseruatur arbitrio Magistri & concilij ordinarij.

QVOD ANTIANITAS PER LINGVAS *aut Prioratus restitui non possit.*

F. PETRVS DE MONTE.

STatuimus, vt qui pro aliquo delicto ad amissionem antianitatis condem- LVII.
natus extiterit; illa in posterum ei restitui non possit etiam de gratia linguarum aut Prioratuum, ita vt Magister licentiam tractandi de huiusmodi restitutione antianitatis dare nō possit, quā si dederit nullam esse volumus.

DE HIS QVI EXTRA CONVENTVM *habitum dimiserint.*

F. ELIONVS DE VILLANOVA.

SI frater diabolico spiritu ductus, aut in constantia motus extra conuentū
propria authoritate habitum nostri ordinis dimiserit, postea pænitentia LVIII.
ductus ad ordinem reuerti voluerit, tunc tute & libere in cōuentum venire, & hospitale infirmorū intrare possit, cui Infirmarius de necessarijs prouideat, donec de illo per Magistrum & cōuentum super misericordia danda aut deneganda ordinatum fuerit. Quòd si misericordiam non consequetur, eundi quo sibi placuerit facultas conceditur.

DE OBEDIENTIA.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

NIhil est quòd maiori cura & studio tueri debeamus quam obedientiam,
qua sublata omnis societas dissoluitur: Itaque maiorum nostrorum sta- LIX.
tutis adhærentes decernimus, vt omnes & singuli fratres nostri cuiuscunque sint gradus aut conditionis iustis & honestis Magistri & superioris iussis, præceptis & mandatis nulla excusatione parere & obtemperare debeant. Quòd si frater in conuentu existens eorum mandato non obedierit, pro ea prima inobedientia pœnam septenæ subeat; si secundo etiam obedire recusauerit, quarantena puniatur; si vero ita se contumaciter gesserit, vt tertio iussus non pareat, habitu priuetur, quòd ita intelligitur, si de eo quærela post quodlibet iussum non impletum facta fuerit. Idem ordo seruetur extra conuentum in Priotatibus; Pœna priuationis habitus Magistro & cōuentui semper reseruata, ad quos processus

contra rebelles confecti à Prioribus mitti debeant. Præterea si quispiam fratrum nostrorum extra conuentum existens primo mandato Magistri & conuentus obedire noluerit, vbi primum de eius inobedientia & rebellione constiterit, absque alia citatione, monitione, aut processu, nisi intra nouem menses à die intimationis mandati legitimas & sufficientes causas impedimenti miserit, habitu priuetur; Ad officium Priorum & Castellani empostæ, & eorum locatenentium spectat exequutioni mandare in suis Prioratibus, & Castellania empostæ suis impensis sententias & ordinationes Magistri & conuentus, Capitulorum etiam generalium & prouincialium, & alias prouisiones, mandata, citationes & rescripta omnia ipsius Magistri & conuentus, quæ pro publicis ordinis nostri negocijs facta fuerint, & ad eos directa, quæ autem priuatorum negocia spectabunt impensis eorum, qui dictorum mandatorum exequutionem prosequentur. Quòd si requisiti id facere neglexerint, aut recusauerint, pro prima omissione, seu recusatione amittãt fructus pro vno anno alicuius camerarum suarum prioralium; si secundo fructus duorum annorum: si tertio fructus ipsius cameræ perpetuò applicentur nostro cõmuni ærario. Si vero pertinaciter in ea negligentia & omissione perseuerauerint, Prioratu & omni administratione priuentur. Mandantes receptoribus nostris in dictis Prioratibus & Castellania empostæ, quòd si Priores vel Castellanus empostæ dictas impensas facere recusauerint, ipsi supplere debeant de pecunijs nostri communis ærarij, & de illis summis, quas pro ea re exbursabunt, dictos Priores & Castellanum empostæ in suis computis debitores scribere. Quòd si tales prouisiones, mandata, & rescripta directa forent ad Baiuliuos, Commendatarios & alios fratres, pro prima omissione & recusatione Baiuliuus & Commendatarius priuentur tertia parte fructuum vnius anni Baiuliuatus aut commendæ, pro secunda duobus tertijs; pro tertia totis fructibus commendæ ærario applicandis; pro quarta commenda priuentur, de qua Magister & conuentus prouideant: Si verò fuerit frater conuentualis, pro prima amittat vnum annum antianitatis, pro secunda duos, pro tertia tres, pro quarta in perpetuum, nisi supradictis omnibus in commissione maior pœna imponatur, & nihilominus teneatur ad refectionem damnorum & interesse partium.

DE MALIS ADMINISTRATORIBVS.

IDEM MAGISTER.

LX. QVi Prioratus, Castellaniam empostæ, Commendas, domos, aut alia bona suæ administrationi commissa culpa sua, aut negligentia deteriora fecerit, statim vbi de dicta deterioratione constiterit, Prioratu, Castellania empostæ, commendis, officijs, & omni administratione in perpetuum priuetur tanquam administrator inutilis, & bonorum nostrorum dissipator sine spe alias consequendi; eadem pœna punientur, qui siluas veteres, quas nemora alta vocant, ceciderint, pręterquam pro reparatione commendæ, & ędificiorum, quorum curam habet, & pro moderato vsu domus in qua ipse habitat, qui vsus intelligitur de lignis siccis, & fructum non ferentibus. Cæduas tamen siluas, quæ renascuntur & repullulant, & statis annis cædi solent vti poterunt more regionis & loci in quo sitæ sunt.

F. IOANNES DE VALLETA.

ADijcientes, & præcipientes Prioribus & Castellano empostæ quod quam primum sibi, quod etiam per se inquirere debent, compertum fuerit ac de huiusmodi ignauis ac inutilibus administratoribus sibi constiterit, eis interdicta bonorum omnium administratione, in quibus tam male versati sunt, commendas alicui fratri nostro prudenti & fideli regendas & gubernandas, donec peracta inquisitione de huiusmodi casu Magistrum & conuentum certiores reddant, ac per eos fuerit prouisum, tradant: quòd si Prior, & Castellanus ipse aut Baiuliuus in ea culpa fuerit, ad requisitionem, & instantiam Receptorum, & procuratorum communis ærarij per Capitulum seu Assembleam prouincialem, habita prius super id diligenti inquisitione & veritate comperta, vnus vel duo commendatarij probi & fideles, qui gubernationi & regimini Prioratus seu Baiuliuatus intendant, eligantur, donec Magister ipse & conuentus de huiusmodi mala administratione certiorati maturius & proprius prouideant. LXI.

DE POENA EORVM QVI NON *intersunt officijs diuinis.*

IDEM MAGISTER.

FRatres nostri qui diebus festis non interfuerint officijs diuinis in ecclesia nostri conuentus, & prę sertim Missæ maiori, vesperis & processionibus solemnibus, nisi legitime impediti fuerint, septenę pœnam subeant: Qui vero tempore celebrationis diuinorum officiorum diebus festis in plateis, vel per vicos, aut etiam in alijs ecclesijs deambulantes reperti fuerint, quarantena puniantur. LXII.

QVOD FRATRES IN IVDICIO *non vtantur iniurijs.*

IDEM MAGISTER.

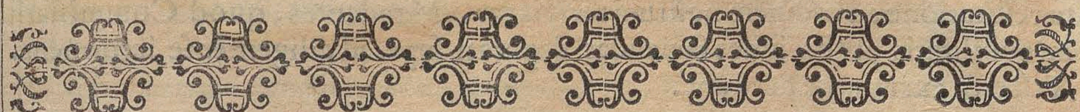
PRohibemus fratribus nostris, ne coram Magistro & concilio, aut quouis alio ordinis nostri tribunali, vel coram quibusuis commissarijs inter litigandum se ad inuicem conuicijs, aut verbis iniuriosis afficiant: qui contrafecerit, si grauis iniuria fuerit, de causa cadat ita vt eo ipso sine aliqua probatione aut allegatione in fauorem partis aduersę, cui iniuria illata fuerit, sententia feratur, & in carcerem turris conijciatur per sex menses; si vero leuis per tres menses tantum. LXIII.

QVOD NVLLVS FRATER TEMpore celebrationis capituli generalis in palatio armatus incedere valeat.

F. IOANNES LEVESQVE DE LA CASSIERE.

LXIIII. PRohibemus ordinis nostri fratribus ne durante tempore celebrationis capituli generalis, tam offensiua quam defensiua arma deferre audeãt, demptis socijs Magistri, & quibus ipse licentiam dederit. Qui contra fecerit tres annos antianitatis acquisitæ vel acquirendæ perdat.

SEQVVNTVR NOVA STATVTA

AB ILLVSTRISS.^MO AC REVER.^MO D. F. HVGONE DE LOVBENX VERDALA CARDINALE AC MAGNO MAGISTRO,

AVCTORITATE, ET DECRETO GENERALIS Capituli de Anno 1588. celebrati edita.

DE RECEPTIONE FRATRVM.

QVI MERCIMONIA EXERCVERIT in fratrem militem non admittatur.

FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Cardinalis & Magiſter.

STATVIMVS, vt qui ipſe, vel parentes eius mercimonia exercuerit Bancherij, vel banci ſcriptores, numularij, vel argentarij, ſiue vt vulgo dicitur, Caſſieri, proxenetæue fuerint, in taberna, ſeu officina pannos bombicinos, aut lanę, triticum, & alia quęcunq; menſurauerint, vel vendiderint, quamuis ſit nobilis nomine & armis, cuiuſcunq; dictionis Ciuitatis, vel prouincię, in fratrem militem ordinis noſtri non admittatur.

QVOD IS CVIVS PARENTES OCCVPANT bona ordinis noſtri, in eo non admittatur.

IDEM CARDINALIS ET MAGISTER.

COnſuetudine iuri conſona ſancitum eſt, vt qui alicui graui debito ſit aſtrictus ad ordinem noſtrum non admittatur. Iccirco ſtatuimus, & declaramus, vt nullus cuius parentes, vel ipſemet Terras, Prędia, Iuriſdictionem, ſeu alia quæcunque bona dicti noſtri ordinis occupant, niſi facta prius debi-

ta restitutione ad ordinem nostrum recipiatur. Mandantes, quod Commissarij ad nobilitatis probationes faciendas deputati super id diligenter se informent. Testesq; examinare debeant.

DE COMMVNI AERARIO.

DE MODO SOLVENDI DEBITA fratrum defunctorum.

FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Cardinalis & Magister.

AD tollendas differentias, quæ inter creditores fratrum defunctorum ortę fuerint, statuimus, vt solutis prius communis ærarij quibusuis debitis etiam hypotecario, siue quouis alio nomine censeantur; & stipendio famulorum, non pro rata parte, vt hactenus consuetum fuit, inter cæteros creditores satisfactio fiat, sed anteriores, & priores secundum Ius Commune in bonis fratrum defunctorum posterioribus pręferantur.

QVOMODO INVENTARIVM spoliorum fieri debeat.

IDEM CARDINALIS ET MAGISTER.

SAncimus, vt quotiescunq; Receptor, aut Procurator Cõmunis ærarij, vel eius ad id deputatus se conferet ad colligendum, & habendum Iura mortuarij, & spolij, non accedat solus: sed postquam capsę, & portæ clausæ, & sigillatæ fuerint, per publicum proclama det notitiam, & assignet locum, diem, & horam, in quibus inuentarium fieri debeat, vt creditores interesse prætendentes interuenire possint: in ipso autem die, & hora assignatis assumat secum duos viros probos loco creditorum, & interesse prætendentium, & Notarium publicum, in quorum pręsentia capsas, & portas aperiat, visitet, & notare faciat per inuentarium authenticum in pręsentia duorum, vel trium testium receptum, omnia bona, & vtensilia, atq; agriculturas, & fructus, quos inuenerit vnà cum eorum qualitate numero, pondere, & mensura ad commune iudicium, & extimationem assistentium, statuto 28. quo ad reliqua in suo robore permanente. Mandantes, & volentes, vt id ipsum in conuentu à venerandis Procuratoribus & Scriba dicti ærarij obseruetur.

QVOD SPOLIA DEINCEPS vendantur in beneficium communis ærarij.

IDEM CARDINALIS ET MAGISTER.

QVod spolium Priorum, Castellani empostę Baiuliuorum, Commendatariorum, & aliorum fratrum nostrorum in conuentu decedentium (spolio Magistri excepto) non prout hucusque consuetum fuit distribuatur; sed ad auctionem vendatur citiusquam fieri poterit, & plus offerenti detur in bene-

ficium

ficium Communis ærarij. Reuocantes, & annullantes statuta quæ loquuntur de Iocali quod à magno Commendatario capitur de spolijs extimandis, & de illis, qui interuenire debent in dictis spolijs; necnon Iura Conseruatoris conuentualis, Magistri scutiferi, atq; Scribę ærarij. Ius autem trentennarij assembleę Capellanorum à dicto ærario satisfiat.

DE CAPITVLO.

QVOD RESCRIPTA, ET GRATIAE A CAPITVLO generali per subreptionem, vel obreptionem obtentæ uiribus non subsistant.

FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Cardinalis & Magister.

ET si Capitulum generale sit vltimum, & supremum ordinis nostri tribunal: tamen cum iurè sancitum sit, vt malitiosè exprimentes falsum, seu tacentes verum, prorsus careant impetratis: Statuimus, vt rescripta, & gratiæ à capitulo nostro generali per subreptionem, vel obreptionem de Iure vitiantem obtenta, uiribus non subsistant. Declarantes, quòd Magister, & Concilium super tali subreptione, & obreptione cognoscant, & iudicent.

DE MAGISTRO.

QVOD MAGISTER FRATRIBVS LICENTIAM disponendi de bonis patrimonialibus dare posit.

FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Cardinalis & Magister.

ADijcientes statuto xj. statuimus, vt Magister possit etiam concedere licentiam & auctoritatem fratribus ordinis nostri vendendi, donandi, & alienandi omnia, & quæcunq; bona, tã paterna, quàm materna, & ascendentium collateraliumq; stabilia tantum iure hęreditario, & successionis, seu legati ad eos spectantia, & pertinentia; ac de illis tam inter viuos, quàm in articulo mortis disponendi, ac pro huiusmodi bonorum recuperatione, tam in iudicio quàm extra comparendi, agendi, & litigandi.

DE CONTRACTIBVS, ET ALIENATIONIBVS.

FRATER HVGO DE LOVBENX VERDALA Cardinalis & Magister.

CVm per statutum nonum de contractibus, & alienationibus permittatur Prioribus, & Castellano empostę pro patria consuetudine dare, ac concedere in capitulo Prouinciali ad annuum censum possessiones, prædia, & proprietates, quę parum, aut nihil vtilitatis, & commodi commendis, & Reli-

gioni

gioni redderent vt meliorentur, & auegantur dumtamen id fiat ad tempus prædifinitum, quod non excedat annos vigintinouem, sed pro minori tempore: quibus prę teritis talia quę ad censum annuum data fuerint, ad commendas & Religionem cum melioramentis reuertantur. Verum quia ex tam longo tempore non pauci secuti fuerant abusus, & lites: statuimus, vt de cetero dictæ possessiones, prædia, & proprietates non ad vigintinouem annos, vt dictum est, sed ad nouem tantum annos, & non amplius dentur, & concedantur; quibus finitis & præteritis, talia quæ ad censum annuum data fuerint, ad commendas, & Religionem vnà cum melioramentis reuertantur: antiquantes, & abrogantes statutum antiquum, quod ad vigintinouem annos illa concedi permittebat.

IN HOC VINCES

VALLETAE CIVITAS MONTE REPLETA.

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE TITVLVS DECIMVS NONVS.

F. CLAVDIVS DE LA SENGLE.

APpellatione fratrum veniunt quicunque ordinem noſtrum profeſſi ſunt. I.

COnuentus is eſſe intelligitur vbi Magiſter vel eius locumtenens, Eccleſia, Infirmaria, & Albergia, ſeu octo linguæ conſiſtunt. II.

STatuta & ſtabilimenta in ordine noſtro ea ſunt, quæ perpetuo durant, niſi expreſſe per capitulum generale reuocetur, Ordinationes vero ſunt quę non niſi vſque ad aliud ſequens capitulum, & non amplius durant, niſi quæ nominatim fuerint confirmatæ. III.

ALbergia nomen familiare eſt Italis, Gallis, & Hiſpanis, quòd Hoſpitium ſignificat, ſicq. vocantur domus in quibus fratres noſtri per nationes vna comedunt, & congregantur. IIII.

PIllerij vocantur octo Baiuliui conuentuales, capita, & præſides, ac veluti columnæ nationum. Nam columnas vulgus pillerios vocat. V.

APpellatione Bailiorum ſiue (vt dicimus) Baiuliuorum comprehenduntur Baiuliui conuentuales, & capitulares, Priores, & Caſtellanus empoſtę, Bailij autem antiqua Gallorum lingua dicebantur domorum aut aliorũ prædiorũ præfecti vel adminiſtratores, vnde cõmendę a maioribus noſtris Bailiæ dictæ ſunt. Bailias enim Galli etiam nunc vocant prædiorum locationes vel ad certum tempus, aut ſub conditione conceſſionẽs. VI.

MAreſcallus, qui Baiuliuus conuentualis eſt venerandę linguę Aluerniæ vocabulum eſt militare, quòd Galli à Germanis vſurpant, quo nomine tribunos militum vocant. VII.

TVrcopolerius Baiuliuus conuentualis venerandæ linguæ Angliæ dicitur à turcopolis, qui, vt in hiſtorijs bellorum à Chriſtianis in Syria geſtorum habetur, equites erant leuis armaturæ. VIII.

VBicunque dicitur Cõcilium ſimpliciter & abſolute tam in Statutis quam in libris Cancellariæ intelligi debet de concilio ordinario. IX.

X. ESgardium Gallica vox est, & significat rationem, considerationem ue, seu (vt ita dicam) respectũ; quod quidem esgardium est antiquissimum & primum iudicium domus Hospitalis.

XI. REnfortium ex eadem lingua sumptum idem est quòd corroboratio, vel (vt sic dicam) fortificatio, & inde Renfortium Renfortij, videlicet corroborationis corroboratio.

XII. QVandocunque de Prioribus tractatur intelligitur etiam de Castellano empostæ, & de Prioratibus, de Castellania empostę.

XIII. ASsembleas Galli congregationes vocant, quo verbo vtimur quando fratres nostri pro aliquibus rebus ad ordinem nostrum spectantibus vna cõ ueniunt.

XIIII. IN assembleis Priorum extra conuentum tres saltem fratres præter caput & præsidem in conuentu recepti adesse debent.

XV. APpellatione commendarum veniunt Prioratus, Castellania empostæ, Bailiuatus, prædia, membra, domus, possessiones, & alia quæcunque bona ordinis nostri.

XVI. VBi in statutis aut literis nostris fit mentio de beneficio intelligimus de beneficio ecclesiastico curato vel sine cura.

XVII. MOrtuarij appellatione intelliguntur fructus commendę qui colliguutur à die obitus commendatarij ad proximum festum sanctorum Philippi & Iacobi.

XVIII. VAcans in commenda accipimus pro fructibus vnius anni, qui transacto mortuario nomine communis ærarij colliguntur.

XIX. ARreragia sunt vetera debita, seu reliquum debitorum.

XX. VBicunque loquitur de iuribus communis ærarij, intelligendum est de spolijs, mortuarijs, vacantibus, responsionibus, impositionibus, pensionibus, passagijs, & arreragijs.

XXI. OB eiusmodi iura non soluta tantum cẽsentur fratres nostri esse debitores, vt commendis & administrationibus quas possident priuentur sine spe alias consequendi. Pro alijs autem debitis non censentur debitores communis ærarij ad effectum prędictũ, nisi prius legitime moniti fuerint per Receptores & procuratores in Prioratibus, & in conuentu per Conseruatorem conuentualem, & pro illis condemnati, vel ea confessi fuerint.

XXII. CAbimentum vocabulum est Gallicum à cabire, quod significat aliquid assumere, de quo qui se putat rationẽ probe reddere posse sic vocatur prima commenda quæ fratri suo ordine conceditur.

XXIII. MOtitio, quod smutitio vulgo dicitur, etiã Gallica dictio est, & significat nominationem siue pronunciationem, nam veteri Gallorum lingua motire idẽ est quòd dicere, nominare, vel pronunciare, eo vtuntur fratres in linguis cum declaratur cui commenda cuius administratio vacat concessa fuerit.

PEr filios arnaldos intelliguntur hi qui nouissime post alios ordinem nostrũ sunt professi, quasi tyrones. Quod quidem vocabulum, quod & ipsum Gallicum est, in terra Sancta frequens & commune fuit; nam qui illic ex patribus Christianis nati erant, Polani dicebantur, qui vero in partibus citra marinis nati eò veniebant, ab eis filij arnaldi vocabantur. XXIIII.

LInguas in ordine nostro vocamus nationes. XXV.

COllecta est cum fratres vna congregantur ad aliquid ad suam linguam vel albergiam pertinens tractandum, à colligendis aut cogendis in vnum fratribus dicta. XXVI.

HAbitu ptiuatus, cẽsetur priuatus omnibus commendis, beneficijs, & antianitate, etiã si expressum nõ fuerit, & in carcere perpetuo detineri debet. XXVII.

VBi certa pœna non statuitur, intelligitur arbitrio superioris. XXVIII

PLancta vocabulum est Gallicum, & significat querelam. XXIX.

CArauana Syrorum & Arabum lingua significat congregationes hominũ, vt vna aliquid negocij peragant, à maioribus nostris vsurpatum in delectu fratrum habendo, cum ad subsidia per arces & triremes distribuuntur aliò per turmas mittuntur. XXX.

SOldea à solido dicta, quòd est numi genus, Gallis, Italis, Hispanis vsitatũ, vnde soldea stipendium dictum est. XXXI.

GIgliati nummi quidam argentei, in quibus Lilium quòd insigne est Gallorum insculptum erat, Itali enim lilium giglium appellant, quorũ sex florenum Rhodi constituebant. Nonnulli tamen eum nummum à fratre Roberto de Iuli Magistro appellationem sumpsisse arbitrantur, quòd ab eo institutũ putent, vt singuli gigliati singulis fratribus secũda quinquagesimæ feria distribuãtur. Quod quidem minime constat. XXXII.

FLorenus Rhodius Aspra turcica viginti continet; Asprum vnum denarios Rhodios sexdecim, floreni autem Rhodij tres, aspra sex, denarij octo aureum solarem conficiunt. XXXIII.

IAnneti etiam nummi erant argentei, à Iano Rege Cypri cuius nomine cudebantur, vt quidam existimant. XXXIIII.

DEspropriamentum est veluti priuati abdicatio, cum fratres id declarant, quòd in supellectili, aut re domestica & familiari habent. XXXV.

FRatres qui in via moriuntur ad conuentum venientes vel ab eo discedentes in conuentu mori censentur. XXXVI

F. IOANNES DE HOMEDES.

IN probationibus fratrum militum, appellatione parẽtum, pater & mater, aui & auæ paterni & materni intelliguntur. XXXVII.

CON-

CONCLVSIO STATVTORVM.

F. HVGO DE LOVBENX VERDALA.

ON intendit neque vult neque ordinat præsens capitulum gene-rale, vt per huiusmodi renouationem, reformationem, & Statutorum editionem superius descriptam aliquo mod ct e vel indirecte in genere aut in specie dignitatibus & p tiuis alicuius cuiuscumque gradus fuerit derogetur & p cetur. Nos igitur auctoritate capitulari fungentes & ipsi tioni firmiter inhærentes, Sancimus, decernimus, statuimus, ordinamus presse declaramus, quòd huiusmodi renouatio, ordinatio & noua editic læ, statutorum, consuetudinum, & vsuum ordinis nostri, nullo pacto, quęsito colore, pręiudicium, damnum, alterationem, mutationem, varia mutabilitatem generet, aut generare seu afferre qualitercumq. possit gr ordinibus, sessionibus, præsidentiæ, auctoritatibus, prerogatiuis, pręh tijs, Magistri, Ecclesię, Hospitalitatis, seu Infirmarię, Communis ærari uorum tam conuentualium quàm capitularium, Priorum, Castellani en octo linguarum fratrum earum cuiuscumque gradus fuerint, scilicet M Capellanorum, & Seruientium, ac Prioratuum etiam collationibus, a ctis, conuentionibus, & concordijs ratione dictarum collationum de gr linguas, Prioratus, aut Castellaniam emposte seu fratres earumdem, cu ribus & Castellano emposte ordinis nostri factis & initis. Quinimmo dict minentię, prerogatiuę, & pacta super dictis collationibus, Priorum & C ni emposte facta sint & esse intelligatur atque remaneant realiter & cum in eo statu & qualitate, robore, vigore quo erant ante huiusmodi renoua & nouam editionem ordinatam sub hac expressa restitutione & intention predictis propterea nullum generetur pręiudicium.

QVas quidem leges & statuta suprascripta per nos accuratè ac dilig lecta, considerata, & examinata, tamquam sancta & iusta ordini stro vtilia & necessaria per pręsentes in vim capituli generalis, lau mus, approbamus, acceptamus, & confirmamus, ac de nouo statuimus & dimus, deletis, reuocatis, cassatis, cancellatis, & annullatis, omnibus & qui cumque alijs Statutis, Sgardijs & vsibus in antiquis statutorum nostroru bris & voluminibus, scriptis & contentis. Declarantes nihilominus atq tuentes per hanc renouationem priuilegijs & immunitatibus ordinis nost dignitatibus, ordinibus, sessionibus, pręheminentijs, & prærogatiuis, Mag Baiuliuorum, Priorum, Castellani empostæ, linguarum & fratrum cuiusc gradus aut conditionis fuerint nullo pacto pręiudicium generari; vobis m tes, & in virtutę sanctę obedientiæ pręcipientes, vt dicta statuta suprasc & omnia in eis cōtenta perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obser alisq. fideliter pareatis & obtemperetis, ac pro legibus habeatis & seruetis, haberi & seruari curetis. In cuius rei fidem & testimonium bulla nostra commu nis plumbea præsentibus est appensa. Datum Melitæ in conuentu nostro du-rantibus retētionibus capituli generalis Die xxiij. Mēsis Iulij. M.D.Lxxxiiii.

F. Didacus ab Ouando Vicecancellarius.

Relatione del Isola di Malta et della Religione de Cavallieri Hierosolimitani &

L'Isola di Malta è lontana dalla Sicilia meglia ottanta et dal logo più vicino del Africa meglia cento cinquanta è longa meglia 20 et larga megli 10 et gira tutto à torno megli 60 dalla parte di Sicilia vi sono alchuni porti belissimi fatti dalla natura con alchune fortezze ma dalla parte d'Africa è pieno di sepe quest'Isola non è montuosa anzi è tanto bassa che pare più tosto uno scoglio. L'aria è perfetissima massime à quelli che del continouo vi stanno. et li Vecchi per esser calida vivano sin li 80 anni et vi sono anco di quelli che passano li 100, ma con tutto questo bisogna guardarsi dall'aria della Prima notte. per esser solite et humida. Retrovasi in quella senza la principal Città et fortezze casali 40 quali fanno da 3000 fochi et da 8000 anime delle quali ne sono utile per combattere 3000 et inutili 1500 con tutto ciò che al tempo de l'assedio tutti furono utili perche sino le Donne facevano factioni ma conomerando gl'utili con gli Inutili insieme con la Città et fortezze arrivano al numero di 20000 vi sono Cavalli domiti et da fatione 2000 et giumente et indomiti 3000 altri animali di 4 piedi. Per il vitto humano pascolano 40 milia capi. Rende quest'Isola d'entrata 70 milia ducati perciò che di formenti rende ogn'anno salme 13 milia che sono stara venetiane 40 milia, Perche una salma fa 3 stara queste. Vi produce anco Comino 1200 et Cotone che da assai utile et è lodato per molto bono et come si raccoglie questo si semina l'orzo talche non resta mai la terra senza far frutto. Genera anco molti api talche da vino in fuora è frutuosa molto con tutto che sia detta Malta Perciò che in greco melisse vol dir Apè che fa un bonissimo mele de quale si può ben dire Malta essendo sassosa et che al più habbia di terra due ò tre.

Cubiti

et però non è di molta fatica à contadini à lavorarla alle sepe vi si retro vano Capari et erbe odorifere oltre alle molte aque che vi sono di fon tane vive per tutta l'Isola, et è abondantissima di molte Citerne inta gliate nel sasso sotto terra, legli sono freschissime neve ne giaccio no vi cade se non rarissimo et quasi mai ma l'Inverno piogia assai che fa verdegiare ogni cosa, come fa da noi la Prima verá et allora le pas ture sono grasse. Perche nasse di Malta erba et Gramegna fra sas= si che è buona per il Bestiame legquale si nolriscano da semenda de Coloni. Ma l'Estate no piove quasi mai et però fa caldo grandissimo con tutto che sij più delle volte temperato da venti legli soffiano l'Inver no grandemente in tanto che si trova haver solevato l'homini da Terra et rovinato delle Case.

Gl'homini sono robusti di carnagione bruna d'assai buona statura. atti alla fatica et valorosi et dediti alla religione Christiana. Le donne sono medesimamente buone di assai buona statura nè belle ma piacevoli et amorevole devotissime. Vestano alla siciliana come ancho con l'istesse lege anco si governano. Il parlar loro è moresco sono in geniosi et astuti molto. Li figliole di 10 mesi caminano di 18 parlano d'anni 7 travagliano et procurano il vivere da sua posta et le Donne ordinariamente di 12 anni generano figli. Animali velenosi no vè ne regna anzi se vengano portati ò perdano la forza ò non vi possano vivere per esser l'Isola tutta benedetta da San Paulo et però fu anco dedicata ad esso nella quale si vede anco il letto dove si ruppe la nave sopra la quale lui era. Vi è anco una Capella sua et il loco dove lui pre dicava et vi stava pregione. Vi sono molti amalati d'Infinite In

fermità

liquali tolto di qlla pietra guariscano et masime quelli che sono stati mo
sicati da animali velenosi. et però si chiama gratia di Sã Paulo. Sal
vaticene rare si trovano. se non vi sono portate salvo Lepri Conigli Pernici
quaglie et altri occelli è ben vero che nel 7bre se piegliano molti falconi
Astori Sparavieri e Smeriglj legli sono stimati sicome sono in affetto buonissi
mi. Produce molte bragne Mele ma per esser le legne carissime nõ vi se fa.
Ivvaro legle si vendano à peso et vengano tutta via portate di Sicilia. Per
nõ esser in tutta l'Isola ne arbori ne boschi anche li Maltesi adoprano p
il lor Cocinare il sterco delli lor animali impastato cõ aqua et secato
al sole. Si servano anco di certi Cardi Salvatichi, qli secati sono buoni
per scaldar li forni. Si sono fatte anco ultimamente certe saline che fanno
bellissimo sale bianco il qle non solo è bastante p l'Isola ma se ne manda
anco à vender fuora li vascellj carghi. Nel mare poi si trovano assa
issimi pesci il che da il vivere à molti poverihomini che vivano solo
di pescare. Manca di vino che vien portato di diversi lochi sì come ance
il formento che non è bastate quello che se recoglie per mantener l'Isola.
Dell'altre vettovaglie è abondantissima et finalmente vi se retrovano ogne
sorte di frutti che vi si trovano in Italia. et particolarmente l'uva perfettissi
ma laquale si mangia et non si fa vino. fa anco molte olive quale sono
perfettissime in composta. La Pietra Cavata del Isola è buona à edifica
re per esser bianca et facile da Lavorare massime per moraglie da forte
perche se le palle dell'Artelarie danno dentro macano et nõ spelano è
buona anco da far Calcina ma per nõ esservi legna laqle si vende à peso
nõ vi se ne fa se non per bisogno delle fortezze. Si mura cõ una certa
terra nera. Li Porti che sono in qta Isola sono molti belli et però il prin
cipale che serve alle fortezze ha la sua bocca et guarda per greco

Tramontana et è di capacità di 800 Vaselli in circa nel qle porto vi sono molte ponte che fanno parere diversi porti con tutto che vi s'entri per una sol boca et che sia il sol porto apresso q.to vi è un altro porto chiamato Marsa Musetto et tra l'uno e l'altro non vi è se no la ponta della fortezza chiamata S.t Elmo la bocca di detto porto guarda p. greco. et è di Capacità di Vaselli 500 q.to marsa musetto fino alle Calette fino alle sali di San giorgio fino al porto beinorat vi sono meglia 6 et la bocca di q.to guarda per greco tramontana et è di Capacità di Capacità di Galere 20 et di beinorat fino alla Calle di Sa Paulo vi sono meglia 2. et più a presso detta Calle vi è un altra Caletta chiamata la maestra che fa buon porto et è di capacità di Galere 4. doue sono molte fontane et dalla Calle di San Paulo sin alla Salena vi è un meglio et è detto ridotto delle saline et guarda una parte per greco l'altra per Garbino et dall'Isola di Malta sino ad un altra Isola chiamata il Comino sterile vi sono meglia 2 et dentro al Comino Sterile vi è il Canale doue vi ponno stare di molte galere, ma non è sicuro porto. et Dal Comino sin al Gozo fertile vi sono meglia 2 et da lì sino al megliaro vi sono meglia 8. la bocca di q.to porto guarda per mezzo giorno et da Megliaro sino alla Pietra Negra vi sono meglia 6. qua in questo porto o per dir meglio ridotto smontò di socorso de Christiani al tempo (?) 500 fanti Di fuori di detta pietra negra p. mezzo giorno resta 3 meglia lontano un scoglio detto la Gorsola et da Pietra Negra sino a Marsa scola sono meglia 10 di doue sino al Porto principale sono meglia 5. Quest'Isola è posseduta et abitata da Cavalli.ri del ordine di San Gio. di Religione Hierosolimitana Gran Mastro de quali è l'Ill.mo et R.mo fra ~~[illegible]~~ Vignia

Chouert francesco d'anni 60 in circa prospero et Catolico quale a cor ch'
habbi q.ta età caualca Camina et mangia cosi bene come un giouane è molto
sobrio nel bere e di gran Statura d'aspetto bello di Membri tutti proportiona
ti di Color Bruno di Pelo Castagnolo et nō molto Canuto. Piacevole Pru
dentiss.mo Sauio nelli Consigli resoluto nelle espeditioni affabile nelle co
nversatione Graue in publico et benigno nelle audientie et però è reue
rito et amato nō solo da Caualiere ma da qual si uoglia altra persona. Propone
spesse uolte con Caual.ri et diuerse delle Guerre passate et delle presente
et molte uolte delle Cose che possano uenire è nemicissimo d'Infideli et del
continuo considera come puole offenderli et s'è lassciato intendere che lui
brama auanti la sua Morte ueder una armata inimica sotto malta per poter
sfogare l'Ira che ha contro di Loro. et mostrar al mondo il ualor suo et
la pocha stima che fa de turchi. È religiosissimo et molto geloso del
Culto diuino. Cosa hordinaria che il gran Mastro mangi in publico in
capo di Tauola doue è seruito non solo dal Mastro di Casa Scalco ma
ancora da diuersi Caual.ri et pagi di diuerse lengue li quali sono ancora
Caual.ri et portano le uiuande in Tauola: Mangia alchune uolte co
Caualliere della Gran Croce. con capi delle lenge et anco co il suo Sinis
calco il quale grado è il prencipale apresso la persona del gran Mastro.
per esser sopra intendente à tutti l'offitij et a Caual.ri che seruano
al Gran Mastro. Puo anco andare nelli consegli ma nō ha se nō uoto co
sultiuo: Quando mangia stanno sempre alla sua presenza gran quantità
de Caual.ri con il Capello in mano a cortegiarlo et anco quando ua per
la terra et si à piedi come à Cauallo. tutti le Caual.ri le uanno auanti à piedi
eccetto quelli che hanō le gran Croce et li Capi delle Linge che li uanno
di dietro à piedi et quando caualca à Cauallo. et ta luolta saranno auanti
sua Sig.ria Ill.ma mentre Camina da 1500 Caual.ri et delli gran Croce

Ha di rendita il Gran Mastro scudi 30 milia cioè dal Tesoro. Per le sue tavole et Piatto scudi 8 milia Per il governatore del Tesoro scudi 2 milia Per l'Isola in saline et altre cose scudi 4 milia Del Isola del Gozo scudi 1000 delle comende magistrali scudi 6000 delle anate delle Comende che dona di gratia scudi 30 milia. La spesa sua non è molta perciò che se bene mangiano in palazzo Cento Cavallieri hano dal Tesoro 60 scudi l'anno per ciascheduno Holtra di q.to ha molti soldati suoi et molte parte che da fuora di Casa á poveri et ad altri bene meriti le gli spese insomma con il mangiare ordinario delli 13 poveri al giorno con la tavola può esser da scudi 12 milia l'anno. La spesa della Stalla delli Provisionati et altre spese straordinarie come il vivier suo ascende alla soma di scudi 30 milia.

Hor si tralascia di dire l'horigine di q.ta sacra religione et come q.ta Isola divenne in poter suo come anco i governi et fortezze et quanto sia la rendita et la spesa l'anno gg. quando sotto la condotta di Gotifredo Buglioni Christiani aquistorno terra santa Gherardo restaurò in Gierusalem un antico hospitale detto Machebei et con altri suoi compagni si dedicò al servitio degl'infermi li quali concorrevano si per militare in servitio di Christo contro gl'infideli come per visitare il suo santo Sepolcro et costui fu nominato per esser lui stato il primo fondatore maestro del Ospitale de Ghierusalem, a lui successe Raimondo quale ottenne che Pasquale settimo Pontefice che questa compagnia fusse sotto la protetione di San Gio: Batista et per insegna sua portano la Croce Bianca con 8 ponte in Campo Rosso accrescendo poi in facultà avegnasse loro dalle persone divote li beni stabili Cominciorano a diffendere contra l'infideli quelli che la si conveneuano et perciò sempre concorsero a beneficarli di privilegij cosi la sede Apostolica come li Prencipi Christiani et á confirmarli il nome di Cavalleria havendo solo loro aquistato [illegible]. Adunq

come sempre sono stati stettero li fin al anno 1291 nel qual tempo Solta
soldan de Babilonia con cento mella fanti et sesanta millia huomini d'ar
me, a proprio Solamanda et seacco di Terra S.ta tutti li Christiani talche
le 3 religione furno constretti ad andarse a provedere d'Abitatione cioè
q.ta delli hospitali Teutonici et Templari tutti militari: Il Gran Mastro
di q.ta ch'alhora era fra Fachetto di Valeret con tutta la Religione
si condusse in un certo loco chiamato Maschi et di li pano in Cipro et
non molto tempo donatoli d'Alesio Imperatore di Constantinopoli l'Isola
di Rodi occupata al hora da ribelli del Imperatore se l'aquistorno l'anno
1308 perche uestiti alchuni pochi Cavallieri con pelle di Montoni et messi
tra pecore assalirno et amacorno le guardie della Porta della Citta la Presero
no et s'impatronirno poi di tutta l'Isola facilmente si che mantendosi uale
rosamente sempre aquisto molto piu credito utile et reputatione di prima ma
quello ch'importa piu che venendo l'anno 1521 sotto fra pietro d'Augusta
Gran Mastro con 4 armate il Capitan Mamet & re di Turchi doppo
haverla assediata et batuta 3 mesi continovi si parti con 3000 Turchi et
ne morsero de nemici da 6000 Il qual Gran Mastro per il suo
valore fu fatto Cardinale: Torno poi l'anno 1522 Sultan Solimano
in persona con 400 legni et con magior sforso di prima doppo un longo assedio
et molta difesa di Cavall.ri finalmente perduta ogni speranza di socorso di pre
cipi non potendo piu essi sostener l'assedio si renderno a capitoli salvo le robbe et
le persone:

Nel mese di Giugno essendo gran Mastro fra Felice de Galei francese partendosi
et venuti à Messina et poi a Roma hebbero da Clemente settimo Pontefice
gia priore di Capua del istesso ordine p. Abitatione Viterbo onde resolsero che il
Gran Mastro Mandasse a dimandare al Imp.re Carlo V. et ad altri Prencipi
la confirmatione de beneficij et privilegij nella lor dominatione et per habita
tione

et cor abitatione q.ta Isola di Malta, come hebbe il tutto begnegnamente otte
nuto et in q.to mentre anco la religione ad aspetare in Nizza di Provenza
il gran Mastro quale tornato si trasferirono a Siragosa et poi a Malta
Il di 24 d'Ottobre 1530. Nel principal porto si trova il Castel
St. Angelo fabricato prima che la Religione uenise et è piu tos
to Rocha che Castello per eser non solo piccolo ma eminente, guar
da la boccha di d.o porto. Vi stanno p guardia soldati Cento et
in lor governo un governatore et un Lochetenente Ambi Cavallieri
et quivi sono molti buoni pezzi d'Artelaria. Traversa da q.to Cas
tello á San Michele una catena di ferro in tempo di sospetione
di guerra p uietar un Impeto d'una Armata turchesca. Vien
si qui dentro una Chiesa doue sono sepeliti li martiri pasati
tutte le reliquie che sono molte portate da Rodi et trouate li
et di piu tiensi i descritti libri de tesoro quali sono in mano del
Gran Comendatore. et de doi altri Cavallieri creati dal Consiglio
Vi é anco la Cecha doue si batena molti denari d'oro et d'argento
et di rame con il nome di San Gioanni et sua Religione et il
Sigello del Gran Mastro. Dietro questa nell'Istessa Porta si troua
Il Borgo doue hora stantia il Gran Mastro con tutti li Cavallieri
legibili al hora erano da 500 et per ordinario possano eser fuori di
Convento alle Case loro di diuerse natione cio è che Chiamano Linge
5000: Le Linge sono 8 La prima é provenza La 2.a é Aluernia
La terza La 4 l'Italia La 5. Aragonia La
6. Castigliona La 7. Alemana et 8 l'Inghlesa: l'Italia è
la piu numerosa La 3. della Francia Le due della Spagna sono

nd poco ancor loro populate l'Alemana e pochissimo populata. Dell'
Inghlesa non vi è senon il Priore et suo Locotenente. Il più anzia
no di tutte queste Linge è il Gran Croce et è obligato tener una Casa
che si dimanda Albergo che da da mangiare à tutti quelli Caval
lieri della sua lingua et a un soldo per uno ma il Tesoro li da pe
ogn'uno Cavalliero scudi 62 et ogn'uno dorme à sua Casa et non
volendo andare à mangiare mancano à tutte della sua parte quale
vien data alcuna e cotta et no piacendoli manco qlla il Tesoro li da
detti scudi 62 in tanto formento Carne oglio per meglior mercato che no
si ha alle Piazze Come fa anco il Pegler perche no bastarebbeno scudi
forse no si havesse quest'avantagio et à chi tiene il Cavallo il Teso.
ro li da p farle le spese ducati 20 l'anno di più quegli Cavalli che
no hanno pensione ne comenda il Tesoro gli da di soldo ducati 24
al anno p il loro vestere et la Religione fa venire tanti panni
che gli da per il terzo meno di quello che si sogliano vendere et
sempre un anno avanti tratto p loro comodità. Questi Cavalli non pos
sano havere membro alchuno di bene ó pensione della Religione
se prima no hanno tre anni d'Abito et 3 de residenza et no possano ca
pire comende se prima no hanno servito 5 anni et fatto quatro viaghi che
sogliano esser di mesi 6 l'uno sopra le Galere che si adimandano Ca
ravane. Capiscano un d'oppo l'altro secondo che prima hanno preso l'a
bito et accettati in lingua. Et il primo ch'ha servito tutto quel tempo
ne possano havere gran Croce ó Priorato alchuno se prima no haveranno
15 anni d'Abito et 10 di residenza et servito se no li fussero però dis
pensati et fattoli la gratia dal Capitolo Generale il quale se si suol
fare ogni 3 anni et è soperiore ad ogn'uno et ogni cosa. Nel Capitolo
intervengano tutte le Gran Croci Alchuni comendatori et anco alchuni

deputati dalle linge legiali deliberano tutte le cose proposte et sugli
che date et qualche accade nelle cose secrete et di guerra apartenenti
allo stato et cause criminale sono terminate dal gra Mastro et dal consi
glio secreto nel quale intervengano tutte le Gra Croci et gli Piliri
delle linge nominati ho vero suoi locotenenti le deliberationi di q.to
conseglio sono scritti in Carta Bergamina siglato in Piombo come q.lla
del Portesie in una parte del sigillo sta l'Impronta del Gra
Mastro sigilato primo da tutti li sigilli de Pigliervi delle 8 linge
et l'altra parte del medesimo sigillo sigilate in mano del Tesorie
ro ó suo Locotenente

Il governo di tutta l'Isola cosi criminale come Civile apartiene à Laici
et è eretto dal Gra Mastro solo et cosi il fare le Capitani e li Cas
telli ali che aministrano Giustitia et ogni altra sorte di gratie

Le entrade del Comun Tesoro della Religione sono l'infrascritte ma
prima diremo dell'ordinarie che sono le responsorie cavate dalle
ciò é

		di
Il priorato di San Giulio in tutto paga	7	458
Il priorato del Isola	7	430
Il priorato d'Alvernia	7	560
Il priorato di francia	7	617
Tutti l'altri priorati di francia	7	2680
Il priorato di Roma	7	160
Il priorato di Barletta et Capua	7	2960
Il priorato di Pisa	7	
La Castelenia d'Imposta	7	25230
Il priorato di Venetia	7	1475
Il priorato di Messina	7	666
Sopra le priorati d'Italia	7	10081

Il prio.ato di Catalogna	₰	1531
Il priorato di Navarra	₰	521
Il priorato di Castiglia et Lion —	₰	969
Il priorato di Portogallo	₰	4431
Sopra li priorati di Spagna	₰	21717
Il priorato d'Alemagna alta e bassa	₰	1963
Il priorato di Boemia	₰	560
La Gran Croce di Caprio comuna à tutte le lengue	₰	31533
Li Luoghi	₰	2351

et tutto il resto d'un altro loco che la Religione tiene in
San Georgio di Genova rendano un anno per l'altro di pri
orati — ₰ 1200

Et li sopradetti lochi s'impegnorno nel 65 per scudi 200.
mettia per sovenire alle spese necessarie per l'assedio som
ma l'entrada della Religione in ciascun Anno di netto
scudi 644870

Seguita l'entrada straordinaria della religione impositioni sopra le croce
che dalla guerra in qua sono sempre state la metta del impositione che è scudi
32243 fra le despoglie de fratti che morano Il vacante et la va
cante trovate al tesoro un anno per l'altro vagliano se ben hora per le solevationi
del regno di Francia almeno scudi 126730 de quali levandone scudi 10 mitta
ogn'anno di persone che no si possano resotere restano scudi 116730 ma la spesa
è molto maggiore come qui sotto se vederà di partita in Partita

Per la spesa che si fa per il servitio della Chiesa Conventuale di San Giovanni
compresovi la tavola et salario del R.mo Priore della Chiesa è del Sotto Prio
re. Mastro di Capella altri offitiali et 42 capelani di messa et di 38 diacone
et il salario d'un Padre Predicatore et altre diverse spese scudi 4750 Item
per la provisione che si da à Monsig.re Ill.mo Gran Mastro per il stato è trate
nimento del magistrato suo ciascheduno anno scudi 2000 Item per la

la pensione per la persione che si da à Sua Sig.ria Ill.ma per il carico di aminis
tratione che tiene per il Comendatore. Fanno ciascheduno anno scudi 8.m Item
per le spese così ordinarie come straordinarie che si fanno per li servitij del
li amalati dell'Infermaria con fà... le salarij delli medici Cerugici et d'altri
offitiali et servitori d'essa et per le spetiarie et medicine che si provedeno dalli
spetiali et del baliamento et vestito de figlioli esposti a tta infermaria scudi
10.mi Item per la tavola et soldo delli 82 Cavallieri et servitori in numero
di 550 residenti in Convento. l'interesso del tesoro patine così nelli pretij di
formento come nelle altre vettovaglie che fornisce alli sig.ri Pileria miglior
prezzo di quello che realmente li costano come nel credito di panni che si di
bursano alle detti sig.ri Fetti per la lor soldera à ragione di scudi 60 per
homo importa l'anno scudi 30.mi Item per li salarij delli sig.ri offitiali
del Tesoro residenti in convento scudi 1150 Item per li salarij delli
altri sig.ri offitiali residenti in convento compresovi il salario del notarij
delle cause di sig.ri Fetti scudi 1000. Item per li salarij delli offitiali depu
tati per aministrare giustitia alli secolari scudi 900 Item per li salarij
delli offitiali deputati per la guardia delle marine del Isola di Mal
ta scudi 10.mi Item per li salarij degli offitiali et bombardieri et al
tri deputati al governo ordinario et movimenti di guerra compre altre di
verse spese ch'occorano scudi 5550 Item per le salarij delli offitiali del
arsenale compreso le spese che si fanno in esso. scudi 10.mi Item per l'offitia
li del Tesoro scudi 1800 Item per li salarij delli depositarij nell'priorati
della Religione De procuratori et loro offitiali et altri pensionarij fuori
di Convento scudi 6740 Item per il Tesoro soleva spendere ciascheduno anno
prima che la Constratione della Città di Valetta si prencipiasse nelle predet
te fabriche scudi 15500 Item per il vivere et vestire di secolare 30 del Teso
ro che travagliano del ordinario in torno à dette fabriche et altri lochi
é comprese le spetiarie et medicine che si provedano delli Spetiali
et altre spese per li schiavi amalati à ragione di scudi 12 l'anno
per uno scudi 4500 Item per li salarij delli Capitano delli schiavi

guardiani et altri officiali deputati per guardia scudi 150 Item per la spesa che si fa per la
la guarnigione del Castel ~~Sant'Angelo~~ del Isola del Gozzo scudi 1550 Item
per la guarnigione della fortezza Sant'Elmo scudi 14950 Item per il soldo et vive
re delli homini delle 5 galere armate alla galeotta se bene hora no sonno se no
4 per esser una molto vecchia se ne fanno due in Francia in Marsilia gle sene
te si armaranno et altre spese che si fanno per il tratenimento et fornimento d
esse à ragione di scudi 9 milia per ciascheduna fanno in tutto scudi 45 milia
Item per il soldo et vivere degli huomini d'un galeontino piccolo et altre spese che
si fanno per tratenimento et fornimento d'essi ciascheduno anno scudi 2000 La
Religione nelli anni indietro ha semp. tenuto il galeone grosso di portata di sal
me 7000 armato et essendosi per vecchezza renduto innavegabile si disarmò
et si desfece in Malta. Item per il soldo di doi fregatte che si tengano ar
mate una p. navegare con le galere et l'altra per andare et venere da Si
cilia con littere a ragione di scudi 1500. Item per le spese che fanno gl'Ambas
sciatori che si mandano strasordinariamente alla corte di Sua S.tà et altri Pre
cipi Christiani scudi 3500 Item per le pensioni che si danno in Malta a
alchuni vasalli della religione abitanti in detta Citta scudi 3000. Item p.
li porti delle littere che portano li Correri et speditione di quelli scudi 2000
Vi sonno anco molte spese strasordinarie et però dico prima le spese che si co
vengano fare quando si mandano ad assoldare gente per sospetto d'Infe
deli compreso anco li noli delle nave et altri pasagi scudi 1500 et è da sa
pere che il calcolo sodetto è stato fatto p. soldati 4000 Imperò che se bene in al
chuni degl'anni indietro no se ne facci motto. Item p. le spese che si fanno quando
occorano li sospetti così in fortezza è le opere delle fortificationi con altre provisi
oni necessarie in bisognio d'uno assedio de quali no s'è poi retratto alchuno
sono in circa scudi 6000. Sono tre modi da trovar denari per le spese grandi
ch'occorano ogn'anno l'uno levare alchun'anni la metta del Entrata al Gran
Mastro et a tutti li particolari et l'altro impegneare per tant'anno li beni de par
ticolari che sono nelle religioni Il 3 modo co l'autorità di sua S.tà vendere una
parte di questi beni. Per el Governatore del borgo intorno alla giustitia
civile et Chriminale Il Gran Mastro et Consigliero per due Cavall.ri el Abito
uno castellano et l'altro p. sotto. Castellano suo locotenente et così s'alegano.

ancora á bussolo tutte quante le linge una doppo l'altra Si vede ancor in Vita uno nominato Visconte ch'é come mastro di Giustitia et deve esse Greco p la preminenza che vi havevano le Greci

Il Luogo del Infermaria é molto bello dove si governa tutti gli Cavallieri con li suoi ser.ri et sono benissimi serviti mangiano in Argento et il Gra Mastro ogni domenica va in persona á servirli facendoli legere l'evangelio et pui gusta il pane et il vino che gli danno perche gli diano del megliore che si trova. Tiene questo borgo da due bande il mare dove no ha moraglia al chuna dalla banda verso il porto il Castel Sant'Angelo ma da l'altra di terra ferma á moraglia con una fossa co li suoi bastione quali sono divise in 8 parti talche ogni lingue ha la sua

La fortezza di Sant Elmo ch'é guardata dal porto grande et di Massamusetto et percio piu importante con tutto che sij picciolissimo in guardia del qle vi sta molt artelaria con un governatore et Locotene di Cavallieri con 100 fanti questa é di molt importantia perche no solo guarda la nova Citta chiamata valetta et che fu fondata dal Gra Mastro della Valetta del anno 1565 va á congiongiersi verso sant Elmo talche lui guarda la Citta et la Citta guarda lui hanno determinato di far questa fortezza perche hanno veduto ch'era piu eminente questo loco non solo di Sant Elmo di San Michele di Sant Angelo et che da quella parte batevano tutte le fortezze et per Sant Elmo perdevano il porto et perdevano la speranza di poter haver alchun socorso et pero sopra una Lingua di Rocca hanno serato con una fortissima moraglia ij Bastioni

Lontano da queste fortezze et porti 3 megli in Circa si trova la principal Cittá fra terra nominata Malta quale no é fortezza se no da Baterea di muro p esser posta sotto una colina cinta di Moraglie Vechie con tutto anco che ci sij di buona artelaria

La principal Chiesa é dedicata á San Paulo il Vescovo d'essa puote havere da 2000 scudi d'entrata é eletto prima dall'

Ill.mo gran Mastro et Consiglio viene poi confirmato dalla M.ta del Re di Spa-
gna et poi dal nostro sig.re però ordinariamente si suol elegere spagnuolo
confidente di Sua M.ta et delli Capellani dell'ordine
Al governo di questa Città per il Civile et Criminale vi stan Maltese
Greco del gran Mastro et consiglieri a beneficio q.le è nominato il Cap.o della
Verga ha seco 4 giurati et consigliere et l'appelatione vengano al Gran
Mastro. Per conto delle guardie delle marine et gli casi apartenenti alla
militia è mandato pure dal Maestro et Consigliero un governator Cavall.o
del abito appresso di questa vi è la Capella di San Paulo dove vi predi-
có et stette in Pregione sanando molti infermi et dove che si piglia la
Terra che si chiama la gratia di San Paulo con forse 16 capelle intorno
ad essa che si giudica che fussero stantie de suoi discepoli et devoti. Lon-
tano doi miglia vi è un giardino dell'Ill.mo Gran Mastro per suo diporto
chiamato il Boschetto il quale per la sterilità del Isola è maraviglioso
Dicontro da quest'Isola vi si trova un isoletta di miglia 5 di circuito
chiamata il Comino sterile et disabitata, ma vi si trova dentro molti
conigli salvatichi et qualche pernice et non molto lontano da questa vi
é un altra isola chiamata il Gozzo che circonda la metà di Malta
cioè miglia 30 tiene fra terra una fortezza assai buona non solo p.r
batteria da mano ma anco per l'artelaria et per impeto et sforzo sole
vi ponno essere anime mille et da guerra 300 armenti et altri animali
in numero di 10 milia per il vitto humano. L'Isola tutta é fertilissima
d'acque vive et di miglior terreno di quello di Malta nel quale cavano
100 milia é più salme di grano et biave et biade et finalmente produ-
ce tutti quelli frutti che si trovano in Italia. Ella é sotto la giuresditione
del Gran Maestro il quale vi manda un governatore del ordine. Porto non
ha ma bene un Canale che spartisce quest'Isola molto grande ma non molto
sicuro.

Trato delle Cerimonie che s'osservano nel dar
l'Abito alli Cavall.ri della Sacra Religione
di San Giouanni Hierosolimitano.

Beneditione della spada prima che la Messa si dichi ch'se armi il Caval
liero quale con la torcia accesa si present all'Altare et un altro Cavall.re
tenghi la spada nuda.

Adiutorium nostrum in nomine Domini
Qui fecit celum et terram
Sit nomen domini Benedictum
Ex hoc nunc et usq in seculum
Dominus uobiscum
Et cum spiritu tuo.

Benedicere digneris quesumus Domine ensem istum et hunc famulum
tuum quequnq inspirante suscipere desiderat pietatis tue custodia muni
et illesum custodias Per Christum Dominum Nostrum &

Colui che á questa professione si hauerá á receuere deue esser prima Confes
sato et comunicato secondo li statuti del ordine Constituito avanti l'altar
inginocchione con la ueste longa, senza cinta in segno di Libertá con una
torcia bianca accesa nelle mani che carita significa si apresentará á
i piedi del Cavall.re del medemo ordine delegato dal Gran Mastro.
della sodetta religione ad amettèrlo.

Dirá il Delegato al recipiente che in questa presente opera uenirá di
mostrato sempre con questa Lettera D che significa datore, ció é che da
l'abito

D Gentilhomo che dimandate.
Risponde quello che si ha da receuere che uerá dimostrato con questa so
ta lettera R. che significa recipiente ció é che receue l'abito.

R Dimando d'esser connumerato et ascritto alla compagnia et consortio de
la Religione di San Giouanni Hierosolimitano militia del ordine
Hospitalarij dell'hospitale di Gierusalem.

Quanto quello che dimandate sia cosa di molta Importantia con ció sia
che da molti sij stato adimandato et no si conceda se nó á quelle Persone

che p̃ antico legnaggio lor conuiene ouero ad alchuni leggie con sin golar lor uirtú et innumerabile fatiche se lo guadagnano non di meno hauendo noi inteso la nobiltá nostra et ancora parte delle uirtú con licentia del superior nostro il Grā Mastro habbiamo questa uostra dimāda si mandará forse in effetto peró promettete uoi di osseruare q̃llo che si diciá

R. Sigre si che lo prometto.

Adesso si dará la spada dorata in mano al R.

D. Poiche sete di q̃ta buona uolontá acció possiate osseruar q̃llo che promette te In nome di Dio Padre et Figliolo et Spiritusanto col qual aiuto ue infiamarete di sperandia Giustitia et Caritá Prendete questa spada percioche questa é la piú nobil arma ch'il Cauallro poss portare, é di magior dignitá et degno significato: Onde p̃ questa ragione il Cauallre se ne deue seruire nel defender la Chiesa destruggendo tutte le gente che alchun male uolessero contra q̃lla commettere et si come la ponta della spada penetrá tutto q̃llo ch'aggiunge cosi il Cauallro deue agiungere et perseguitare tutti q̃lli ch'i Christiani et la Chiesa uogliano nocere et offendere senza pietta ne misericordia alchuna andi con la spada ogne parte ferir li deue: Il Pomo della spada significa il Mondo et dinota ch'il Cauallro é obligato diffendere la Republica l'Elso significa la uera Croce nella q̃le il Redentor nostro p̃ redimere l'humana generatione morte et passione sostener uolse et ciascun Cauallro p̃ diffensione delle sodette cose non si deue sbigottire di esponersi alla morte bisognando percioche p̃ tal ragione morendo l'anima sua se ne salirebbe al Cielo et il Cauallro deue hauer il cor contritto Constante et forte contra a quelli che sono p̃uersi et di poca pietta et dal altra parte deue hauer il cor tenero et molle in hauer compassione et pietta delli homini che sono di buona uita Pacifici et Leali. Ponete dunq. la spada nel fodro et tanto quanto non ui sará premesso non nocete ad alchuno del che V. Sigre p̃ sua benignitá ui facci gratia.

Il R. ponerá la spada nel fodro et poi la ritornarà a dare al Dattore et glie subito piegliarà una cinta nelle mani al voltandosi al R. dirà q.te parole.

D La principal virtù del vero Cavall.ro d'Iddio è la Castità p(er)il che si con questa cinta vi cinge il Corpo cossi dobiate cingervi et hornarvi di Castità osservando castamente et sinceramente l'ordene di religioso Cavall.ro secondo la vostra professione. Posto che sarà la Cinta sotto la veste al

Re~~ligioso Cavall~~. dirà il D. mostrandoli la spada et il fodro.

D È cosa vile non da honorato religioso Cavall.ro portare la spada in mano et p(er)ò vi si mette alla Centura al lato manco acciò che co la destra ve ne serviate al Honore di Dio dell'Imacullata sua Madre et di San Gioanni sotto il cui nome et insegna vi devurate di q.ta militia et si come con la divina gratia la Carne del Demonio non temendo predicare il vero così á sua Imitatione debbiate eseguire la volontà divina.

Il R. s'indricarà in Piedi et li saranno date dal D. 3 piattonate pianamente sopra la spalla destra et gli sarà d.o

D. perche non si puol far magior vergogna á un gentil homo che darli bastonate ò piattonate vi diamo q.te per ultimo vostro vitupperio et vergogna et dissonore

Il D. darà la spada nelle mani del R. et con essa facendoli menacciare 3 volte dirà

D. queste 3 volte che havete menacciato significano ch'in nome della Santiss.ma Trinità voi disfidate li nemici della fede Catolica con ferma et vera speranza della vittoria che nos.tro Sig.re Iddio vi farà ottenere.

Il R. nettarà la spada sopra il Braccio et la reponerà nel fodro et il D. gli dirà

D Questa limpidezza di spada segnifica che il Cavall.ro deve esser limpido et netto di tutti li vitij et principalmente ha d'esser honesto conciosia che l'honestà sia accompagnata da 4 virtù: La p.a è detta prudentia co la qle voi ricordarete il passato, ordinarete il presente et provederete al futuro. La 2.da è giustitia con la qle conservarete le Cose publiche tenendo tutte le cose uguali con questa bilancia. La 3.a è fortezza co la qle nelli bisogni mostrarete l'animosità del Cuore. La 4.a è temperanza co la qle moderarete ogni cosa acciò possiate nominarvi compito Religioso Cav.ro sicche di q.te virtù vi honorarete pregandole et tenendole nella memoria semp(re)

M. D. Cheulara le spalle al R. egli dirà

D. resueglia bene Caval.ro et no dormite nei i vitii mostrateui vigilante nella Fede di Giesuchristo nella Fama laudeuole et nelle breue et honorate imprese.

M. D. Mostrarà li speroni al R. et gli dirà

Benche si lasciano molte degne cose che si potrebbano dire circa il significato di q.ti Speroni d'oro liqli da voi religiose Caval.ri vi sono messi nò dimeno no vi si tacerà di dirui q.ta ch'è che cosi come dando di qlli al fianco d'un Cavallo quello salta et subito si risente dimostrandosi Feroce et resuegliato

Cosi douerete voi continouamente risentirui ne l'animo ad sprone alle vi sue gli alle opere di virtù et lodeuoli et q l'oro ch'è il più fino metallo di tutti gl'altri q cui si comettono molti omicidij tradimenti et altri enormi delitti vi è denotato che dispregiate qllo come fango In guardarui di comettere q esso delitto ò malefitio alcuno

Hora se gli Calcaranno li speroni et se gli darà la torcia accesa nelle mani et il D. dirà

Pigliate questa torcia et co la gratia del Redentor nostro Iesuchriesto andate ad intendere il verbo diuino.

Finita la messa il R. con la spada al Lato s'ingenocchiara alli Piedi del datore al quale gli dirà

D. Habbiamo inteso la vostra dimanda et confidatoci noi che co amore et carità vi dobbiate essercitare ne l'opera della Misericordia et dell'hospetalità secondo la regola della nostra religione laqle q tal effetto dalla S.ta Sede Apostolica et altri Prencipi Christiani è stata dotata d'entrate gratie imonità preminentie et doni spirituali et temporali et nella defensione della Fede di Vedoue et pupilli et nella redentione de Captiui et altresi molte opere di pietà sarete a meno à detta professione ma il nararui il trauaglio et fatiche che patiscano li nostri religiosi frati sarà assai lungo concesiache vi hauete della vostra libertà a spogliare et darla in mano di qualunq superiore che dal S.to Gra Mastro et religione vi sarà data. che sarà q auentura à voi di conditione et qualità molto differente et dissimile a'qle hauerete d'obedire per il che respondete se del sodetto vi contentate

R. Sig.re si che ne ne contento

D. Poiche vi spogliate della liberta vostra voliamo sapere se la tenete et percio
avertite di respondere con verità sopra di q.llo che vi dimandaremo per la santa obedienza. Sete
obligato per alchun grave debito a alchuna persona. havete conchiuso ó co
somato matrimonio. Sete obligato per voto. havete fatta professione in alchuna
altra religione. Havete comesso homicidij. Sete forse venuto á q.sta nostra
Professione et abito con disegno di far alchuna vendetta per non esser peri rico
nossciuto per la giustitia secolare
R. sig.re no.
D. riguardate bene Cavall.re che s'in alchun tempo si ritrovasse al contrario
di q.llo che negato havete sarete discaciato come membro fetido della so
cietá et compagnia nostra et vi facciamo sapere che in q.sto nostro ordine non vi
é tempo alchuno da pentirsi come aviene nelle altre religioni. Pero esen
do come voi dite benigniamente vi receviamo et amettiamo á detta profes
sione di religioso Cavall.re et secondo li nostri statuti et non vi promettiamo al
tro che pane et aqua et humel vestito.
Adesso s'aprirà il messale et sopra il te igitur il R. fara il sacramento
delli 3 voti solenni nelle mani del D.
R. Io fo voto á Iddio onipotente alla sua Madre Immaculata Vergine
Maria et a S. Gio: Batesta d'osservare perpetuamente l'obbedientia á qual
sivoglia Religioso del ordine che dalla Religione mi sara dato per superiore
vivere senza proprio. Vivere sempre Castamente.
D. hora vi conossciamo veramente anumerato et ascritto alla compagnia delli
nostri religiosi Cavall.ri
R. Cossi mi tengo. et reputo.
D. Da questo giorno avanti facciamo voi et vostri Parenti Partecipi di tutte l'indul
gentie et gratie che dalla Sede Apostolica á st.ta Religione sono state concesse
et hora per santa obedientia vi comandiamo che portiate q.sto messale al altare et
doppo a noi lo riportiate
Adesso il Novello Cavall.ro portará il Messale a l'altare et baciato che lo haverà
lo ritornara al D. il q.le gli ragionará in q.sta forma
D. Voliamo ancora che siate intento alle orationi et però direte ciaschedun giorno
cento singuanta paternostri ó vero l'offitio della Vergine ó delli Morti se
condo la forma delli statuti et direte primieramente per qualunque frate che
morirà 150 paternostri

R. D. mostrará il manto dell' abito di pontá et le braccia di quello al novello Cavall.ro et gli dirá

D. Questo é il nostro proprio abito. Quest' é la forma di nostra penitenza. Questo ci ammonisce l'asprissima vitá del nostro Padrone San Gio: Vanni Batista Questa é la segnificatione del vestimento suo ilqle era di pelle di Camello tiene il Camello una Gobba su gli homeri et q.a quella ci é dimostrata che il tempo de Peccati debbiamo lasciare et senza impedimento seguire le virtú. Queste braccia vi anno á stringere et legare cioé che sarete stretto et legato nella vera obedienza del superiore et nelle osservationi delle opere dell' hospitalitá et altre come vi é stato detto.

R. D. mostrando la Croce al novello Cavall.ro dirá

D. Questo é il vero segno et abito della vera Croce laquale deve esser di Candida et pura et vera, Lista [lineata] et portata sempre nelli vostri vestimenti et voi ilque haverete ricevuto questa professione et abito di religioso Cavall.ro se te tenuto in openione di no esser refiutato dalli buoni et religiosi Cavall.ri d'onore in tutte l'accioni et operationi vostre. vi sforzarete d'esser tale che si come questo Santo et glorioso Abito quale portarete honorara et nobilitara voi cosi voi honorate et decorate qllo co la bontá et honestá della Virtú et della vita co le buone opere virtuose, con ricordarvi semp.e che tal abito non solo adorna gli petti delli privati Gentilhomini ma di piú figli di Gra Prencipi del mondo i quali ne hanno riputato in gratia d' haverlo ottenuto et come Frate Religioso Cavall.ro del ordine hospitalary di San Gio: secondo la regola et statuti nos.ri sete te nuto spendere il proprio sangue virilmente scacciare gli inimici da Confini de Christiani ne temete con d.o segno di lassarvici sepelire nelle bataglie nelle quali procederete no impetuosamente ma prudentemente et co ogni cautella uscendo co li primi et ritornado co gli ultimi et notate C. ilche mai non sij permesso, che per temore o da pocagine abandonasti nelle bataglie ó in qual si voglia altro bisogno questa Celeste et gloriosa insegna sotto la quale militiamo, saresti co grandissimo vituperio et infamia discaciato dalla Compagnia nos.ra Conte glaket

Rigardate R. Cavall.re con l'occhio del Intelletto l'Importantia

di tanti segni concesia che per il Bianco habbiamo la purità ci essere dimostrata che
opere nostre habbiano a esser pure et caste et per le 8 ponte le 8 beatitudine che noi
promesse se con fervore essa croce portaremo nel quore. il che sarà quando la vita
nostra si confermarà à quella la quale vi è posta dalla banda del quore acciò ch' essa
diffendiate con la destra perche se noi come amici et servi di Christo et imitatori
delli nostri S.ti instituttori dobbiamo esser pij et benegni cosi come difensori della sa
santa fede habbiamo à esser terribili contra gl'infideli; et per il nero manto al
quale essa croce ciè affissa ci è denotata et segnificata la mestitia ch' habbia
mo hauere della passione del d.o nostro Redentore. na Jarim Snijsp

Il S. Mettarà il Cordone del manto al Collo del novello Caval.re et gli
dirà

D. Questo cordone al Collo segnifica la corda con la quale il nostro Sig.re Giesu
Christo fu legato. Questi sono li flagelli. Questi sono li dati Questa è la Colon
na Quest' è la sponga Quest' è la Croce nella quale credete voi si come egli
è vero che lui habbi patito morte et passione per redentione del humano ge
nere

R. Risponde Credo.

Il S. Legarà il Cordone al Collo al novello Caval.ro professo et gli dirà

D. prendete stretto questo è il giogo del Sig.re legiero et soave, il quale vi condurà
in vita eterna nella quale è no. Sig.re Nostro Giesu Christo con Iddio padre
et il spirito Santo vivia et regna Dio per tutti li secoli de secoli amen.

Sacerdos ordinis qui Celebrauerit missa alba indutus super novum fratrem stet
genib.s flexis ante altare et dicat sequentes orationes

Suscipiemus Deus Misericordiam tuam in medio templi tui Psal Magnus Domi
nus et laudabilis nimis in Civitate dei nostri in Monte Santo gloria patri etc
Suscipiemus Deus etc. Chirie eleijson Christe eleijson Chirie eleijson Pater
noster ℟ Saluum me fac servum tuum Deus meus sperantem in te. Mitte ei
Domine auxilium de Santo. et de Sion tuere eum Nihil proficiat inimicus
in eo et filius iniquitatis non apponat nocere ei. Esto ei Domine turris for
titudinis à facie inimici et persequentib.s eum Domine exaudi orationem me
am et Clamor meus à te veniat. Dominus vobiscum et cum spiritu tuo. Deus
qui iustificas impium et non vis mortem peccatoris maiestatem tuam suppliciter
deprecamur et hunc famulum tuum de tua misericordia confidentem Celesti
protegas benigno auxilio et assidua Protectione conserues et tibi Jugiter

famulentur et nullis ate temporib.s separetur per Christum Dominum et c.
Omnipotens sempiterne deus qui facis mirabilia magna solus pretende super famulum tuum spiritum gratiæ salutaris et ut veritate tibi complaceat perpetuum et rorem benedictionis tuæ infunde per Christum et c.
Suscipiat te dominus in numero fidelium et licet nos indigni te suscipiemus in orationib.s nostris. Concedat tibi Dominus locum bene agendi et voluntatem perseuerandi et gratiam ad eternæ vitæ Beatitudinem hereditatemque feliciter perveniendi ut sicut nos caritas fraternitatis coniunxit in terris ista divina Pietas quæ dilectionis auxiliatrix et c. Cum suis fidelib.s coniungere te dignetur In Celis prestante Domino Nostro Jesu Christo qui cum pater et spiritu santo vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum Amen.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0001863

